

## پاسخنامه تشریحی

۱

**الف** بلند، بالیده

۲ کشف کردن و آشکار ساختن و در اصطلاح عرفانی، پی بردن به حقایق

۳

**الف** جیب: گریبان، یقه

۴

**الف** بهر

۵

**الف** قسیم / دجی

**ب** بیت اول: واج آرایبی با صامت و مصوت: صامت «س» و مصوت «ای» / قسیم، جسیم، نسیم، وسیم: جناس ناقص  
بیت سوم: دیوار امت: اضافه تشبیهی / موج، بحر، نوح، کشتیان: تناسب / تلمیح به داستان حضرت نوح

۶

**الف** منسوب

۷ قربت - نزدیکی

۸

**الف** ثنایی

۹ گزینه (ب) صفوت

۱۰

**الف** لفظی

۱۱

**الف** روزی به دست آوری (یا هر عبارت مشابه)

۱۲

**الف** بوی گلم چنان مست کرد.

**ب** - م: مفعول مست: مسند

۱۳ ترکیب‌های اضافی: طاعتش / موجب قربت / مزید نعمت / ممد حیات / مفرح ذات / ترکیب وصفی: هر نفسی

۱۴ ای مرغ سحر ← هر منادایی حذف فعل به قرینه معنایی دارد. (ای مرغ سحر «صدایت می‌زنم»)

(صفحه ۱۲ و ۱۴ و ۱۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه «ج» (۲۵/۵ نمره) - حذف به قرینه معنایی یا معنوی (۵/۵ نمره)

۱۵ شش جمله: (۱) ملکا (۲) ذکر تو گویم (۳) که تو پاکی (۴) و خدایی (۵) نروم جز به همان ره (۶) که توام راه نمایی

(صفحه ۱۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

شش جمله (۲۵/۵ نمره)

۱۶ همه: نهاد

سرگشته و فرمانبردار: مسند

شرط انصاف: مسند

تو: نهاد

۱۷

لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید	
نهاد معطوف به مضاف نهاد	مفعول مضاف فعل الیه
_____	_____
گروه	گروه
نهادی	مفعولی

۱۸ الف) «همه» در اینجا به معنی «فقط» است و نقش «قید» دارد.

ب) او شرمسار [است] ← فعل اسنادی به قرینه لفظی حذف شده، پس «شرمسار» مسند است.

ج) این عهد را بشکنم ← عهد مفعول جمله است.

(صفحه ۱۰ و ۱۳ و ۲۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) قید (۲۵/۵ نمره) / ب) مسند (۲۵/۵ نمره) / ج) مفعول (۲۵/۵ نمره)

۱۹

الف) کشته

ب) کرم بین و لطف خداوندگار (بین): حذف به قرینه لفظی

گنه بنده کرده است و او شرمسار (است): حذف به قرینه لفظی

۲۰

الف) زان مشک ناب (شد): فعل «شد» به قرینه لفظی حذف شده است.

ب) فعل «است» پس از «خیر» به قرینه لفظی حذف شده است.

پ) فعل «بود» پس از «آرام، تخت» به قرینه لفظی حذف شده است.

ت) این یکی خالی (شد) و آن پر از شکر (شد) فعل «شد» به قرینه معنوی حذف شده است.

۲۱

الف) الف) استعاره (اگر مجاز هم نوشته شود صحیح است)

۲۲

الف

فراش باد صبا، دایه ابر بهاری، بنات نبات، مهد زمین

ب

فرش زمردین: استعاره از سبزه‌ها و چمنزار،

۲۳ هفت اضافه تشبیهی وجود دارد: ۱- «فراش باد» ۲- «دایه ابر» ۳- «بنات نبات» ۴- «مهد زمین» ۵- «قبای ورق» ۶- «اطفال شاخ» ۷- «کلاه شکوفه»

۲۴

الف

استعاره

۲۵

الف) حرف: مجاز؛ حرف مجاز از سخن است.

ب) دیوار آمت: اضافه تشبیهی یا تشبیه؛ «آمت» به «دیوار» تشبیه شده است.

ج) فرش زمردین: استعاره مصرحه یا استعاره؛ فرش زمردین استعاره از چمن و سرسبزی‌ها است.

د) پروانه: نماد عاشقان حقیقی

(صفحه ۱۲ و ۱۳ و ۱۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) مجاز (۲۵ره نمره)

ب) اضافه تشبیهی یا تشبیه (۲۵ره نمره)

ج) استعاره مصرحه یا استعاره (۲۵ره نمره)

د) نماد (۲۵ره نمره)

۲۶

الف) مجاز؛ نان مجاز از رزق و روزی، مفاهیم مصراع اول مجاز از همه موجودات.

توجه! شاعر در این بیت از دید خود و مذهب علت واقعی حرکت موجودات را بیان کرده؛ پس حسن تعلیل نیست.

ب) تضاد؛ بیش  $\neq$  کم، بگاهی  $\neq$  فزایی

(صفحه ۱۲ و ۱۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) مجاز (۲۵ره نمره) ب) تضاد (۲۵ره نمره)

۲۷

ب) ماعر فناک حق معرفتک.

۲۸

سکوت یا بی‌ادعایی عاشقان حقیقی (رازداری عارفان و فنا یافتگان)

۲۹

گزینه الف

مفهوم مشترک: هر که به یار واصل شد، از او خیری یافت نشد.

۳۰

گزینه «الف»

نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی      نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی

۳۱

۲ یا همه عیبی تو بپوشی

۳۲

الف) ۲: عبارت دوم و مصراع اول هر دو به ناتوانی در توصیف و شناخت خداوند اشاره دارند.

ب) ۲: مصراع دوم بیت دوم و مصراع دوم صورت سوال هر دو به رازداری و مدهوشی انسان عارف اشاره دارد.

(صفحه ۱۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ۲ یا ما عرفناک ... (۲۵ره نمره)

ب) ۲ یا این مدعیان در طلبش ... (۲۵، ۵ نمره)

۳۳ ناتوانی در شناخت خداوند

۳۴ به شیوه صمیمی و خودمانی

۳۵

**الف** یکی از عارفان در حال تفکر عارفانه و توجه به حق بود.

۳۶

**الف**

آبروی بندگان را با گناه آشکار نمی‌ریزد و وجه معاش (رزق و روزی تعیین شده) را به دلیل خطای زشت قطع نمی‌کند.

۳۷

**الف** شیره درخت انگور با قدرت او، عسلی خالص شده.

۳۸

**الف** هسته خرمایی با پرورش و توجه او، نخلی بلند شده است.

۳۹ الف) بچه‌ها هم از دست آن خسته شده بودند.

ب) کیکاووس بسیار نگران شد.

ج) سفره نعمت بی‌مضایقه‌اش (بی‌چشم‌داشت) همه جا گسترده است.

د) پایه‌های ریا و دورویی را نابود گردان.

ه) تنها عاشق واقعی محرم حقیقت عشق است.

و) هنگام طلوع آفتاب در کنار قنات حسنی در شهر سیرجان اقامت کوتاه می‌کردیم.

ز) نیاز به یادآوری نیست که ایشان در خوردن هم اندکی کوتاهی را جایز نمی‌شمردند.

ح) چگونه است که سرزمین ما شاه ندارد، بی‌شاه بودن بیشتر از این درست نیست.

۴۰ کسانی که جلال و شوکت خداوند را عبادت می‌کنند به کوتاهی کردن خود در این کار اعتراف دارند و می‌گویند: تو را آنچنان که بایسته و شایسته است، عبادت نکردیم. (مفهوم: ناتوانی بشر در عبادت کامل خداوند)

یکی از عارفان در حالت تفکرات عرفانی فرو رفته بود و در دریای کشف حقایق الهی غرق گشته بود.

۴۱ تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری (غافل نبودن از سپاسگزاری از خداوند)

چه غم دیوار آمت را که دارد چون تو پشتیبان (متکی بودن به پیامبر)

بی‌دل از بی‌نشان چه گوید باز؟ (ناتوانی انسان عاشق از وصف خدا)

## پاسخنامه تشریحی

۱

**الف** می فروش

۲ محتسب: مأمور حکومتی شهر که کار او نظارت بر اجرای احکام دین و رسیدگی به اجرای احکام شرعی بود.  
حد: کیفر و مجازات شرعی برای گناهکار و مجرم  
غرامت: تاوان، جبران خسارت مالی و غیر آن

۳

**الف** تسمه و ریشمانی که به سر و گردن اسب و الاغ و ... می‌بندند.

**ب** حاکم، فرمانروا

**پ** ناخوشایند بودن، ناخوشایند داشتن امری

۴ گزینه «ج»؛ عبارت گزینه «ح» تعریف واژه «محتسب» است، واژه «داروغه» به معنای «پاسبان و نگهبان، شب‌گرد» است.  
(صفحه ۴۸، ۱۰ و ۱۹ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:  
گزینه «ج» (۲۵/۰ نمره)

۵ در مصراع اول و دوم، فعل «شد» به معنی «رفت» است.  
در مصراع چهارم، فعل «شد» از نوع اسنادی و به معنی «گردید» است.  
\* شد: اگر به معنی «گردید / گشت» باشد، فعل اسنادی است.  
اگر به معنی «رفت» باشد، فعل خاص یا غیراسنادی است.  
گردید / گشت: اگر به معنی «شد» باشد، فعل اسنادی است.  
اگر به معنی «چرخید» باشد، فعل خاص یا غیراسنادی است.

۶

**الف** صوابش

۷ کلمات «معمور»، «آر» و «منظر نذر» نادرست و شکل صحیح آنها «مأمور»، «عار» و «منظر نظر» است.

۸

**الف** منذر = منظر

**ب** قریق = غریق

۹ مصراع اول: اسنادی  
مصراع دوم: غیراسنادی، در معنی «وجود ندارد».

۱۰ چهار مفعول

۱۱ شویم: برویم، نیست: وجود ندارد

۱۲ الف) نادرست، شویم به معنای برویم آمده و اسنادی نیست. (ب) درست

۱۳ نور عشق / عشق حق / دلت / جانت / آفتاب فلک

۱۴

گفت مسجد خوابگاه مردم بدکار نیست  
 فعل نهاد مسند مضاف الیه صفت فعل اسنادی  
 گروه مسندی

۱۵

الف) نشانه مفعول است.

ب) حرف اضافه است. (به داروغه بگوییم).

پ) نشانه حرف اضافه است. (هشیار مردم، به مست حد نزنند)

۱۶

الف) م: مضاف الیه (به محتسب عییم را مگویید.) / ما: متمم / عیش: مضاف الیه

ب) مدام (در معنای شراب و پیوسته)

پ) مدام در معنای «شراب»: مضاف الیه / در معنای «پیوسته»: صفت

۱۷

الف) شد: رفت

ب) شد: به در رفت، رفت

پ) شدی: فعل اسنادی

ت) شد: رسید

ث) شدی: فعل اسنادی

ج) بشد: رفت / شده: مرده

۱۸

الف) مس (متمم)، کیمیا (مفعول)

ب) خانه (متمم)

پ) خوابگاه (مسند)

ت) کار (نهاد)، کار (مسند)

۱۹ قبر.

۲۰

**الف**

مس وجود: اضافه تشبیهی / تشبیه تو به مردان / کیمیای عشق: اضافه تشبیهی / مانند کردن مخاطب به زر: تشبیه

**ب**

نور عشق: اضافه تشبیهی / مانند کردن مخاطب به آفتاب: تشبیه

۲۱

الف) تضاد: زیر و زبر (ب) دینار و درهم مجاز از پول (ج) ایهام: مدام: ۱) شراب ۲) همیشگی (صفحه ۱۹ و ۲۱ و ۲۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) گزینۀ «۴» یا تضاد (۲۵ره نمره) (ب) گزینۀ «۳» یا مجاز (۲۵ره نمره) (ج) گزینۀ «۱» یا ایهام (۲۵ره نمره)

۲۲

اگر به خدا باور و توجه قلبی داری، دل کندن تو از علایق مادی (دنیوی) موجب رسیدن تو به حیات معنوی و روحانی می‌گردد.

۲۳

۱ ← پ ۲ ← الف ۳ ← ب

۲۴

رشوه‌خواری

۲۵

ملاک نفس عمل حرام است، نه میزان انجام و ارتکاب کم یا زیاد آن.

۲۶

فراگیری فساد در جامعه

۲۷

الف) خفته در خاک کنایه از مردن

(ب) این کی کند بیچاره فرهاد - ناتوانی در فراموش کردن شیرین نکته:

پرسش انکاری، پرسشی است که با خود جواب منفی‌اش را به همراه دارد. در بیت دوم «این کی کند» به معنای «نمی‌کند» است.

(صفحه ۲۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) خفته در خاک کنایه از مردن (۵ره نمره)

(ب) این کی کند بیچاره فرهاد (۲۵ره نمره) - ناتوانی در فراموش کردن شیرین (۲۵ره نمره)

۲۸

این شعر سروده پروین اعتصامی است و قالب آن قطعه است. در قالب قطعه، قافیه فقط در پایان مصراع‌های زوج می‌آید.

(صفحه ۱۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

پروین اعتصامی (۲۵ره نمره) - قالب قطعه (۲۵ره نمره)

۲۹

**الف**

در دادگاه عشق رگ گردنت گواه

**ب**

کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی

۳۰

دست از مس وجود چو مردان ره بشوی / تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی

(صفحه ۲۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

دست از مس وجود چو مردان ره بشوی (۲۵ره نمره)

تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی (۲۵ره نمره)

۳۱

خواب و خورت ز مرتبه خویش دور کرد  
گر نور عشق حق به دل و جانت اوفتد  
یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر  
از پای تا سرت همه نور خدا شود

آن گه رسی به خویش که بی خواب و خور شوی  
بالله کز آفتاب فلک خوب تر شوی  
کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی  
در راه ذوالجلال چو بی پا و سر شوی

۳۲

**الف**

گفت: کار شرع با رشوه خواری سازگار نیست / کاری که در شرع حرام است با دادن رشوه حلال نمی شود. (نکوهش رشوه خواری)

۳۳

هر دو دارای طنز تلخ و گزنده است که ریا و نفاق عصر شاعر را بیان می کند.  
نکته: طنز معمولاً در ظاهر با خنده و شوخی همراه است اما هدف باطنی آن، انتقاد و سرزنش است.

۳۴

الف) همه چیز را از تو می خواهم و هر تلاشی که می کنم از لطف توست.  
ب) هنگامی که به بوته گل (منظور معارف الهی است) برسیم، سهمی هم برای هدیه دوستان بیاورم. یا (دامن خود را برای هدیه دادن به یاران از گل پر کنم)  
ج) سنایی با تمام وجود یگانگی و ذکر تو را می گوید به آن امید که از آتش جهنم امکان رهایی داشته باشد.  
د) گفت: خانه حاکم نزدیک است به آنجا برویم. گفت: از کجا معلوم است که خود حاکم در میخانه نباشد.  
ه) خداوند بر سر شاخه ها (که مانند کودکان هستند) به جهت فرا رسیدن فصل بهار شکوفه ها را مانند کلاهی قرار داده است.  
و) آن هنگام از کار مراقبت و مکاشفت بازگشت.  
ز) اگر قدم برداشتن در راه خدا و رضای او مورد توجه تو باشد مطمئن باش که به مقام بالایی دست می یابی و عارف و دارای بصیرت خواهی شد.  
ح) گوشه نشینان و عابدان بارگاه پرشکوهش به کوتاهی در عبادت خود اعتراف دارند.  
(صفحه ۲۳ و ۱۹ و ۱۴ و ۱۳ و ۱۲ و ۱۰ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:

الف) همه چیز را از تو می خواهم (۲۵ر) و هر تلاشی که می کنم از لطف توست. (۲۵ر) (نمره)

ب) هنگامی که به بوته گل (منظور معارف الهی است) برسیم، سهمی هم برای هدیه دوستان بیاورم. (یا دامن خود را برای هدیه دادن به یاران از گل پر کنم) (۲۵ر) (نمره)

ج) سنایی با تمام وجود یگانگی و ذکر تو را می گوید (۲۵ر) به آن امید که از آتش جهنم امکان رهایی داشته باشد. (۲۵ر) (نمره)

د) گفت: خانه حاکم نزدیک است به آنجا برویم. (۲۵ر) گفت: از کجا معلوم است که خود حاکم در میخانه نباشد؟ (۲۵ر) (نمره)

ه) خداوند بر سر شاخه ها (که مانند کودکان هستند) (۲۵ر) به جهت فرا رسیدن فصل بهار (۲۵ر) شکوفه ها را مانند کلاهی قرار داده است. (۲۵ر) (نمره)

و) آن هنگام از کار مراقبت و مکاشفت بازگشت. (۲۵ر) (نمره)

ز) اگر قدم برداشتن در راه خدا و رضای او مورد توجه تو باشد (۲۵ر) مطمئن باش که به مقام بالایی دست می یابی و عارف و دارای بصیرت خواهی شد. (۲۵ر) (نمره)

ح) گوشه نشینان و عابدان بارگاه پرشکوهش (۲۵ر) به کوتاهی در عبادت خود اعتراف دارند. (۲۵ر) (نمره)

۳۵

**الف**

اگر عاشق معشوق (خدا) شوی، به خدا قسم که از آفتاب، با ارزش تر و نورانی تر خواهی شد.

**ب**

حتی اگر پایه و اساس هستی تو از بین برود، هیچ ترسی از آن نداشته باش.

۳۶

الف) با محتسب عیب من (مضاف الیه) را نگویید. (صفحه ۲۱ کتاب درسی)

ب) بعد از این وادی حیرت برای تو (متمم) می رسد (می آید). (صفحه ۱۲۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) مضاف الیه (ب) متمم

(هر مورد ۲۵ر) (نمره)

۳۷

الف

از پای تا سرت: مجاز از کل وجود / بی پا و سر شدن: کنایه از اشتیاق زیاد

ب

برای وصال خداوند باید با تمام وجود و مشتاقانه قدم برداریم.

پ

حرف ربط در معنای «وقتی که»

۳۸ الف) ناتوانی انسان در شکرگزاری کامل خدا

ب) اهمیت باطن و عقل بیشتر از ظاهر است.

ج) لزوم شاگردی کردن یا کسب تجربه پیش استاد برای رسیدن به مقام استادی.

(صفحه ۱۲ و ۱۹ و ۲۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ناتوانی انسان در شکرگزاری کامل خدا (۵ر۵ نمره)

ب) اهمیت باطن و عقل بیشتر از ظاهر است. (۵ر۵ نمره)

ج) لزوم شاگردی کردن یا کسب تجربه پیش استاد برای رسیدن به مقام استادی. (۵ر۵ نمره)

۳۹ در هر دو مصراع جمله بعد از «گفت» مفعول است: دیناری بده پنهان و خود را وارهان / کار شرع، کار درهم و دینار نیست؛ مفعول سوم و چهارم به ترتیب: «دینار» و «خود»

است ← بنابراین بیت چهار مفعول دارد.

(صفحه ۱۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

۴مفعول (۲۵ر۵ نمره)

## پاسخنامه تشریحی

۱	الف) اراده، عزم و تلاش	ب) یاری، عنایت و توجه
۲		
	<b>الف</b>	روش، طریق
۳		«فرومایه» و «سِفله»
۴	۱) خانه غم، ماتمکده	۲) محرک، آن که دیگران را به کاری برمی‌انگیزد.
۵		واژه «فراغت» در بیت صورت سؤال مورد نظر است که معنای آن (آرامش) است که در گزینه «الف» به آن اشاره شده است.
۶		در گزینه «الف»، واژه «دیو» با واژه «اهرمن» در بیت سؤال، هم‌معنا است.
۷		
	<b>الف</b>	غرقه: غرق شده / «ننگ»: بدنامی، بی‌آبرویی
	<b>ب</b>	موافق: هم‌رأی و همراه / «ثابت قدم»: ثابت‌رأی و ثابت‌عزم؛ دارای اراده قوی
۸		
	<b>الف</b>	بیگانگان
۹		«قرقه» نادرست و شکل صحیح آن « <u>قرقه</u> » است.
۱۰	الف) ضماد / ب) احداث	(صفحه ۳۷، ۳۱ کتاب درسی)
		راهنمای تصحیح:
	الف) ضماد (۲۵هـ نمره) / ب) احداث (۲۵هـ نمره)	
۱۱		
	<b>الف</b>	نهاد
۱۲	الف) شکل مرتب‌شده جمله به این صورت است: تا چشم بشر روی تو را نبیند ← ضمیر «تو» مضاف‌الیه «روی» است.	ب) ویران کنش: آن را ویران کن ← «ش» مفعول است.
		نکته: نقش ضمیر متصل همیشه یکی از این سه مورد است: مضاف‌الیه، مفعول، متمم
		(صفحه ۲۶، ۳۶ کتاب درسی)
		راهنمای تصحیح:
	الف) مضاف‌الیه (۲۵هـ نمره) / ب) مفعول (۲۵هـ نمره)	
۱۳	همت و خبر: مفعول	سحر و چمن: مضاف‌الیه
		باد، من، رفیق، طرف: متمم
۱۴	الف) ... از کجا [معلوم است] (قرینه معنایی) (صفحه ۱۹ کتاب درسی)	ب) ننگ تن [است] و کم از کفن است. (قرینه لفظی) (صفحه ۲۶ کتاب درسی)
		راهنمای تصحیح:
	الف) قرینه معنایی	ب) قرینه لفظی
		(هر مورد ۲۵هـ نمره)

۱۵ بررسی جملات بیت‌ها:

الف: (۱) فکری در راه آزادی خویش بنمایید - (۲) ای هم‌وطنان (منادا و شبه‌جمله) - (۳) هر کس نکند - (۴) مثل من است (صفحه ۲۶ کتاب درسی)  
 ب: (۱) هم‌تم بدرقه راه کن - (۲) ای طایر قدس (منادا و شبه‌جمله) - (۳) که دراز است ره مقصد - (۴) من نویسم (صفحه ۲۸ کتاب درسی)  
 راهنمای تصحیح:

الف) جمله (۲۵) / ب) جمله (۲۵) (نمره)

۱۶ واژه «جان» در مصراع «الف» نقش نهاد دارد. (چه چیزی ز تن مستور نیست؟ جان) (صفحه ۴۹ کتاب درسی)  
 نهاد

در مصراع «ب»، «را» به معنی «برای» و حرف اضافه است؛ بنابراین واژه «ما» متمم محسوب می‌شود. (برای ما فراغتی است...) (صفحه ۲۷ کتاب درسی)  
 متمم

راهنمای تصحیح:

الف) نهاد (۲۵) / ب) متمم (۲۵) (نمره)

۱۷ مرغ اسیر در مصراع اول استعاره است؛ استعاره از شاعر

۱۸

الف) کنایه

۱۹

الف) عبارت «مرغ اسیر» در معنای مجازی به کار رفته است و استعاره از شاعر است و از آنجا که همه استعاره‌های مصرحه، مجاز هستند، پس «مرغ اسیر» در معنای مجازی به کار رفته است؛ اما عبارت «مرغ گرفتار» در معنای اصلی آمده است و منظور همان «پرنده در قفس» است.

ب) عبارت «بیت الحزن» در این بیت، در معنای مجازی خود به کار رفته است؛ زیرا «بیت الحزن» خانه‌ای بود که حضرت یعقوب در آن می‌نشست و در فراق یوسف گریست، در این بیت، مجازاً در معنای «غم‌خانه» و «خانه عاشق دور از یار» به کار رفته است.

پ) در عبارت: «در بیت‌الاحزان در آمد و نالید؛ چنانچه هر پرنده بر بالای سر یعقوب بود، بنالید» عبارت مشخص شده (بیت‌الاحزان) در معنای اصلی خود، یعنی همان غم‌خانه حضرت یوسف آمده است.

۲۰

الف) تلمیح به پادشاهی جمشید که از شاهان اساطیری ایران باستان بوده است.

ب) «تهی بودن جیب و جام از مال و می» کنایه از فقیر بودن است.  
 «فتادن نام از قلم» کنایه از فراموش شدن است.

۲۱

الف) تشبیه

۲۲

الف) تضاد

۲۳ بیت تلمیح دارد به داستان حضرت یعقوب (ع) و گریه و زاری او در فراق فرزندش حضرت یوسف (ع)، که از گریه بسیار چشمانش نابینا شد.  
 (صفحه ۲۶ کتاب درسی)  
 راهنمای تصحیح:

بیت تلمیح دارد به داستان حضرت یعقوب (ع) و گریه و زاری او در فراق فرزندش حضرت یوسف (ع)، که از گریه بسیار چشمانش نابینا شد. (۲۵/ه نمره)

۲۴

**الف**  
تلمیح

۲۵ الف) همت خواستن از باد سحر و خبر بردن باد سحر: استعاره (تشخیص) / طرف چمن مجاز از کشور (بیرون از زندان) / باد سحر نماد پیام‌رسانی / به طرف چمن بودن کنایه از آزاد بودن / باد، خبر: مراعات‌نظیر / من، چمن: جناس ناهمسان

ب) غرقه به خون شدن جامه کنایه از کشته شدن / دریدن جامه کنایه از بی‌ارزش دانستن جامه / جامه مجاز از خود انسان / مانند کردن غیرمستقیم جامه به کفن: تشبیه

۲۶ گزینه ۳ در گزینه ۳ سخن از این است که خدمت به درویشان سبب بلندی جاه و مقام است و علت اینکه پادشاهان در دنیا مورد توجه‌اند، بندگی در برابر مقام درویشان است در حالی که مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها بی‌توجهی درویشان به جهان هستی و برگزیدن فقر اختیاری است.

۲۷ گزینه ۲ در گزینه ۲ سخن از بلندنظری و بی‌توجهی به دنیا و مادیات دنیوی است ولی در گزینه‌های دیگر مفهوم اصلی این است که با همت به هر کمال و قدرتی می‌توان رسید.

۲۸ گزینه ۴ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه ۴ سبک‌باری و فراغت خیال درویشان و گرفتاری پادشاهان به اموال دنیوی است.  
مفهوم ابیات دیگر:

گزینه «۱»: پرخطر بودن جاه و مقام.

گزینه «۲»: نکوهش نیازمندی که ثروتمندان را قبیله حاجات خود نموده‌اند در صورتی که سلطان از درویش نیازمندتر است.

گزینه «۳»: بدون رنج و تحمل سختی‌ها نمی‌توان به آسایش دنیوی رسید.

۲۹ گزینه ۲ در بیت دوم نیز شاعر می‌گوید که زمین و زمینیان تنها به واسطه دانش و هنر می‌توانند زندگی سالم و درستی داشته باشند و نامشان در تاریخ جاودانه بماند.

۳۰ گزینه ۱ در گزینه‌های «۲، ۳ و ۴» به مفهوم «بیگانه‌ستیزی» اشاره شده؛ ولی در گزینه «۱» سخن از «ویران‌شدن سرزمین ایران» است و سخنی از بیگانگان نیست؛ «آشیانه جغد شدن» کنایه از ویرانی است.

۳۱ گزینه ۴ معنای بیت «۱»: کسی که بتواند از جهان بگذرد و پا بر آن بگذارد، از بند غم جهان آزاد می‌شود.

معنای بیت «۲»: نظامی وقتی به اوج رسید که از همه چیز این دنیای مادی دل کند.

معنای بیت «۳»: هیچ فرد دانشمند و آزاده‌ای، در حسرت مسائل دنیایی، غم نمی‌خورد و به آن‌ها توجهی ندارد.

معنای بیت «۴»: ای ساقی، می‌بیاور که زنگ غم و اندوه را از دل می‌زداید و اندوه بسیار را اندک می‌کند.

۳۲

**الف**  
ای هم‌میهنان برای آزادی خویش چاره‌های بیندیشید. هر کس در پی چاره نباشد با من زندانی تفاوتی ندارد.

۳۳

**الف**  
با آنکه جییم از مال و جامم از شراب، خالی است (تهی‌دست هستم)، اما آسایشی دارم که جمشید نیز آن را نداشت.

۳۴

**الف**  
بیگانه‌ستیزی

۳۵ در غزل «آزادی» شاعر به ستم حاکمان و دخالت بیگانگان اعتراض می‌کند و به این شکل مسائل اجتماعی و سیاسی را در شعر خود بیان می‌کند. در غزل «دفتر زمانه» از فرخی یزدی نیز، شاعر با اشاره به بی‌توجهی صاحبان قدرت به خواست مردم و نبود عدالت اجتماعی، جنبه‌های سیاسی و اجتماعی را در شعر خود آورده است.

۳۶ در بیت «همت از باد سحر می‌طلبم گر ببرد / خبر از من به رفیقی که به طرف چمن است»، منظور از «رفیقی که به طرف چمن است» دوستان شاعر هستند که آزادند و می‌توانند برای رسیدن به آزادی تلاش کنند.

در بیت «در دفتر زمانه فتد نامش از قلم / هر ملّتی که مردم صاحب‌قلم نداشت» منظور از «مردم صاحب‌قلم» نویسندگان و شاعران و اهل اندیشه‌اند.

۳۷ این ملک: ایران اهرمن: محمدعلی شاه

۳۸

الف

کسی (محمدعلی شاه) را که در این کشور، پادشاه خود کردیم، مردم امروز یقین کردند که شیطان است نه پادشاه.

ب

از نسیم سحرگامی همت و یاری می‌خواهم که خبر من زندانی را به دوست آزاد و مبارزم بیرون از زندان ببرد.

پ

لباسی که به خاطر وطن، خون‌آلود نشود، آن را پاره کن چون از کفن هم بی‌ارزش تر است. (اگر کسی خود را در راه وطن فدا نکند، وجود او بی‌ارزش است.)

ت

کشوری که به دست بیگانگان آباد شود، به حالش گریه کن و با اشک ویرانش کن چون آن کشور عزاخانه است نه جای زندگی.

ث

ای هم‌وطنان برای آزادی خود کاری بکنید برای اینکه هرکس به فکر آزادی نباشد، بیرون از زندان هم گویی مثل من زندانی است.

ج

هرکسی که به فکر مردم احترام نگذارد، خردمندان نیز او را شایسته احترام نمی‌دانند.

چ

کشوری که مردمان متفکر و صاحب اندیشه نداشته باشد، در گذر زمان نابود می‌شود.

۳۹ عصر مشروطه

۴۰ میرزا محمد فرخی یزدی، شاعر و روزنامه‌نگار آزادی‌خواه مشروطه در سال ۱۲۶۸ ش به دنیا آمد. وی روزنامه انقلابی «طوفان» را تأسیس کرد و اشعارش عمدتاً حال و هوای اجتماعی و سیاسی دارد. فرخی یزدی مدتی نماینده مجلس شورای ملی بود.

۴۱ روایت سنگرسازان ۲: عیسی سلمانی لطف‌آبادی - قصه شیرین فرهاد: احمد عربلو

(صفحه ۴۵، ۳۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

روایت سنگرسازان ۲: عیسی سلمانی لطف‌آبادی (۲۵/۵ نمره) - قصه شیرین فرهاد: احمد عربلو (۲۵/۵ نمره)

## پاسخنامه تشریحی

۱ اورند (هر دو به معنی تخت پادشاهی)

۲ آونگ

۳

الف) پس افکنده، میراث

ب) سرپوش، روسری

پ) خشمگین و قهرآلود

ت) مرهم، دارو که به جراحت نهند

۴

الف) سریر

۵

الف) ستوران

۶ یک نادرستی املائی در کلمات وجود دارد. «ارقند» نادرست و شکل صحیح آن «ارغند» است.

۷ الف) عن قریب

«عن قریب» در این متن به معنای «نزدیک بودن زمان» است، پس به صورت قریب درست است.

غریب: بیگانه، عجیب

(صفحه ۴۰، ۴۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینۀ الف) (۲۵/۵ نمره) - املائی درست و آژه: عن قریب (۲۵/۵ نمره)

۸

الف) «قلب زمین»

ب) این اساس یا این نژاد یا این پیوند

۹

الف) معنایی

ب) غیراسنادی

پ) ضربتی چند

ت) پند (یادآوری: گروه اسمی فقط یک هسته دارد.)

۱۰ (ب) نادرست است.

همچنین «مادر سَرسپید» استعاره از کوه دماوند است. این ترکیب، نقش دستوری منادا دارد. منادا به تنهایی یک جمله است و نمی‌تواند در جمله‌ای دیگر نقش دستوری بپذیرد.

۱۱ واژه «پند» در این بیت، قافیه است و نقش دستوری «مفعول» را دارد و با واژه «آتش» که آن هم مفعول است، نقش دستوری یکسان دارد.

۱۲ ۴ وابسته پیشین، از نوع صفت اشاره:

«این اساس»، «این نژاد»، «این پیوند»، «این بنا»

۲ وابسته پسین، از نوع مضاف‌الیه:

«اساس تزویر»، «بنای ظلم»

۱۳ در بیت «پ»، ضمیر «ت»، مضاف‌الیه واژه «کام» است؛ بنابراین بعد از مضاف خود آمده است و جهش و جابه‌جایی صورت نگرفته است.

اما در بیت «الف»، در «نیندند روی»، ضمیر «ت»، مضاف‌الیه «روی» است و در واقع باید به صورت «تا چشم بشر رویت را نبیند» به کار می‌رفت به همین دلیل، جابه‌جا شده و جهش یافته است.

در بیت «ب»، ضمیر «م» مضاف‌الیه «خاطر» است و باید به صورت «یاد گل و سنبل اندر خاطرم نگذرد» به کار می‌رفت به همین دلیل که از «خاطر» جدا شده و به آخر «سنبل» اضافه شده است، به این جابه‌جایی جهش ضمیر یا جابه‌جایی ضمیر می‌گوییم.

۱۴ در گزینه «الف» ترکیب «روز مصیبت» اضافی و در گزینه «ب» ترکیب «این پند» وصفی است.

روز مصیبت - این پند  
مضاف‌الیه صفت اشاره

(صفحه ۳۷ و ۳۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ترکیب اضافی (۵/۲۵ نمره) ب) ترکیب وصفی (۵/۲۵ نمره)

۱۵ در بیت سه فعل حذف شده است.

«منادا» حذف فعل به قرینه معنایی دارد و در بیت سوال، سه منادا وجود دارد:

۱- ای دیو سپید پای در بند / ۲- ای گنبد گیتی / ۳- ای دماوند

(صفحه ۳۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

سه فعل (۵/۲۵ نمره)

۱۶ برکشیدن معجز از سر کنایه از ترک موضع ضعف / بر تخت نشستن کنایه از قدرت و حکومت یافتن

۱۷ الف) دم: مجاز از هم‌صحبتی

ب) اورند: مجاز از فر و شکوه و شوکت

پ) سر: مجاز از موی سر

۱۸ سیم: کلاه‌خودی از سیم، استعاره از برف سر قلّه دماوند.

آهن: کمربندی از آهن، استعاره از سنگ‌ها و دامنه‌ها و دامنه خاکستری‌رنگ دماوند.

آتش: استعاره از خشم.

۱۹ «به باد دادن» کنایه از «تباه کردن» یا «از بین بردن» است.

(صفحه ۴۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

از بین بردن یا تباه کردن یا هر مفهوم مشابه (۵/۲۵ نمره)

۲۰ الف) بنای ظلم: تشبیه، ظلم: مشبه، بنا: مشبه‌به

ب) دم: مجاز از سخن. صحبت. (در اصل به معنی «نفس» است)

پ) زمین و گردون = (آسمان): تضاد  
ت) سوخته و آتش / پند و شنو: مراعات نظیر و تناسب

۲۱ گزینه «ب» درست است.

در این مصراع، دم: مجاز از سخن است. ستوران: استعاره است نه تشبیه.  
در گزینه «الف»، «مشت زمین»: استعاره و تشخیص است. ای مشت زمین: استعاره از دماوند است.

۲۲ مصراع دوم بیت ۱، استعاره دارد. (کمر بند آهنین: استعاره از سنگ‌ها و صخره‌های دامنه دماوند)

مصراع دوم بیت ۲، واج آرایی دارد. (تکرار واج (د))

مصراع دوم بیت ۳، تشبیه دارد. (بنای ظلم: تشبیه)

مصراع دوم بیت ۴، کنایه دارد. (سیاه‌بخت: کنایه از بیچاره)

مصراع دوم بیت ۵، تضاد دارد. (بین دو واژه کم و زیاد)

۲۳ الف، شاعر ارتفاع قلّه دماوند را برای این می‌داند که می‌خواهد مردم صورتش را نبینند.

۲۴ الف) شاعر دلیل پشت ابر قرار گرفتن و بلندی کوه دماوند را پنهان شدنش از دید مردم اعلام کرده است.

در بیت «ب» علتی منطقی برای کوتاه کردن سخن آمده است. درحالی که در حسن تعلیل باید علتی غیرواقعی بیاید. (مانند دلیلی که شاعر در بیت «الف» برای پشت ابر قرار گرفتن و بلندی کوه دماوند آورده است.)

(صفحه ۳۶، ۴۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه «الف» (۲۵، ۵) - شاعر دلیل پشت ابر قرار گرفتن و بلندی کوه دماوند را پنهان شدنش از دید مردم اعلام کرده است. (۲۵، ۵، نمره).

۲۵ گزینه «۱»

گزینه «۲»: برای اینکه چشم بشر تو را نبیند، پشت ابر پنهان شده‌ای.

گزینه «۳»: علت برجستگی و بلندی تو، ورم کردن از شدت درد است.

گزینه «۴»: برای بهبود بخشیدن به درد و ورم تو، برف را مانند مرهم روی آن گذاشتند.

۲۶

**الف** خورشید (آفتاب)

**ب** حسن تعلیل (دماوند برای رها شدن از دشمنان و انسان‌های شیطان صفت است که قد بسیار بلندی دارد.)

۲۷

**الف** حسن تعلیل

۲۸

**الف** استعاره: کله‌خودی از سیم استعاره از برف روی کوه دماوند / کمر بندی از آهن استعاره از دامنه کوه دماوند

۲۹ گزینه ۱، مفهوم مشترک «ساکت نبودن و سخن دل را به زبان آوردن» است.

۳۰ گزینه «۱»

در بیت‌های صورت سوال و گزینه «۱» تشویق به مبارزه و حرکت دیده می‌شود.

۳۱

الف

این روسری سفید (برف) را از سرت بردار. بر تخت پادشاهی بنشین.

۳۲

سوخته‌جان: شاعر (ملک‌الشعراى بهار) آتش: خشم، اعتراض

۳۳

گزینه «ب» درست است.

مفهوم بیت «ب» پرهیز از سکوت است و دعوت به سخن و اعتراض  
مفهوم ابیات الف، پ، ت، دعوت به مبارزه با ظلم و ستم و ظلم‌ستیزی است.

۳۴

الف

ای دماوند که همچون دیو سپید (به خاطر پوشیده بودن از برف) گرفتار شده‌ای.

ب

این روسری سپید (برف‌هایی که بر سر داری) را کنار بزن.

پ

شما هر چه دستور بدهید، با کمال میل می‌پذیرم (انجام می‌دهم).

ت

بفرما بنشین. اگر این جورى رفتار کنی، همه می‌بینند (همه متوجه می‌شوند).

ث

به این بخش از کار فکر نکرده بودیم.

ج

(ای دماوند همچون یک سرباز) کلاه‌خودی نقره‌ای از جنس برف بر سر قلعه خود داری و کمربندی آهنین از جنس سنگ و صخره بر کمرت بسته‌ای.

چ

تو با شیر سپهر (خورشید) هم‌پیمان شده و به آسمان رفته‌ای و به سیاره مشتری نزدیک شده‌ای.

۳۵

الف) بچه‌ها هم از دست آن خسته شده بودند.

ب) کیکاووس بسیار نگران شد.

ج) سفره نعمت بی‌مضایقه‌اش (بی‌چشم‌داشت) همه جا گسترده است.

د) پایه‌های ریا و دورویی را نابود گردان.

ه) تنها عاشق واقعی محرم حقیقت عشق است.

و) هنگام طلوع آفتاب در کنار قنات حسنی در شهر سیرجان اقامت کوتاه می‌کردیم.

ز) نیاز به یادآوری نیست که ایشان در خوردن هم اندکی کوتاهی را جایز نمی‌شمردند.

ح) چگونه است که سرزمین ما شاه ندارد، بی‌شاه بودن بیشتر از این درست نیست.

۳۶

«کلاه‌خود سیمین»: برف / «کمربند آهنین»: سنگ‌های میانه کوه / «چهره در ابر نهفتن»: بلندی کوه دماوند

۳۷

روایت سنگ‌سازان ۲: عیسی سلمانی لطف‌آبادی - قصه شیرین فرهاد: احمد عربلو

(صفحه ۴۵، ۳۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

روایت سنگ‌سازان ۲: عیسی سلمانی لطف‌آبادی (۲۵/۵ نمره) - قصه شیرین فرهاد: احمد عربلو (۲۵/۵ نمره)

۳۸

شعر دماوندیه در قالب قصیده سروده شده است. تعداد ابیات آن از ۱۵ بیت بیشتر است و مصراع اول آن با مصراع دوم تمام ابیات، هم‌قافیه است و مفهوم آن توصیف است.

شعر مست و هشیار: در قالب قطعه سروده شده است. مصراع اول بیت اول آن، قافیه‌دار نیست و فقط مصراع‌های زوج آن، قافیه‌دار است و مفهوم آن پند و نصیحت است.

۳۹

الف) نادرست؛ «فیه مافیه» و «مثنوی معنوی» هر دو اثر مولوی هستند، ولی «مثنوی معنوی» منظوم و «فیه مافیه» منثور است.

ب) درست است.

(صفحه ۴۹، ۵۳، ۳۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) نادرست (۰٫۲۵ نمره) / ب) درست (۰٫۲۵ نمره)

## پاسخنامه تشریحی

۱ تضاد

۲ گزینه (ج)

شیون: نغیر، فریاد و فغان

۳ بیت اول: دستور: وزیر، راهنما

بیت دوم: دستور: فرمان، اجازه

۴ الف) حریف ← دوست - هم‌نشین و همدم

ب) پرده ← نغمه و آهنگ

ج) هوش ← عشق

۵ الف) تریاق ← تریاک، پادزهر.

ب) بدحلالن ← انسان‌های کم‌بهره از عشق / سالکانی که سیر و سلوک آرام و آهسته دارند.

ج) شرحه ← پاره‌گوشتی که به درازا بریده شده باشد.

د) نغیر ← ناله و فریاد با صدای بلند.

م) بی‌گاه ← دیر - شامگاه.

۶ «عرضه دادن»: بیان کردن، اظهار کردن

۷ «تا» در گزینه «ب» به معنی «تا این‌که» و «برای این‌که» است.

«تا» در گزینه «الف» و «پ» به معنی «از وقتی که» است.

«تا» در هر سه مورد حرف (ربط) است.

۸ الف) تاب: فروغ، پرتو / ب) حَسَب: برابر، اندازه، برطبق / پ) دستور: وزیر (در اینجا)، اجازه، راهنما / ت) مستمع: شنونده، گوش‌دارنده

۹

الف  
سور

۱۰ گزینه «ا»: «شرهه‌شرهه» نادرست و شکل صحیح آن «شرحه‌شرحه» است.

۱۱ زن ← ظن

۱۲

الف  
نهاد محذوف

ب  
مضاف‌الیه

پ  
مضاف‌الیه

۱۳

الف  
مضارع التزامی

ب  
مسند نهاد

۱۴ چهار فعل موجود است:

۱- ماند ۲- بازجوید ۳- نیست ۴- نیست

\* واژه «دید» در مصراع چهارم، مصدر است؛ یعنی در حقیقت، «دیدن» بوده است که «ن» پایانی آن افتاده است و به صورت «دید» به کار رفته است. از آنجا که مصدر نوعی اسم است، بنابراین، واژه «دید» نیز در اینجا «اسم» است و نقش‌های اسم را می‌پذیرد.

۱۵ ترکیب‌های وصفی ابیات:

۱- هر جمعیتی ۲- راه پر خون

ترکیب‌های اضافی:

۱- جفت بدحالان ۲- جفت خوش حالان ۳- حدیث راه ۴- قصه‌های عشق ۵- عشق مجنون

۱۶ الف) فک اضافه ← جان آن سوخته شد (رفت). (صفحه ۱۴ کتاب درسی)

ب) حرف اضافه ← برای چشم و گوش آن نور نیست. (صفحه ۴۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) فک اضافه (۲۵ره نمره) ب) حرف اضافه (۲۵ره نمره)

۱۷ هفت جمله دارد.

۱- روزها گر رفت ۲- گو ۳- رو ۴- باک نیست ۵- تو بمان ۶- ای آن که ۷- جز تو پاک نیست

۱۸

پاسخ درست: «اسرار» مفعول است: ( ) اسرار من را از درون من نجست.  
هیچ کس (نهاد) (محدوف) مفعول فعل گذرا به مفعول

بقیه واژه‌ها، مسند هستند:

من به هر جمعیتی نالان شدم.  
نهاد مسند فعل استادی

( ) جفت بدحالان و خوش حالان شدم.  
من نهاد محدوف مسند فعل استادی

هرکسی از ظن خود یار من شد.  
نهاد مسند فعل استادی

۱۹

وابسته‌های پیشین: ۳ وابسته پیشین

هیچ خام ، این بانگ ، این آتش  
وابسته هسته وابسته هسته وابسته هسته

وابسته‌های پسین: ۲ وابسته پسین

حال پخته ، بانگ نای  
هسته وابسته هسته وابسته

۲۰ پاسخ درست گزینه «ب» است.

\* کسی زهری و تریاقی (را) همچو نی ندید.  
نهاد مفعول (معطوف علیه) معطوف فعل

\* معطوف علیه: واژه‌ای است که پیش از «واو» عطف می‌آید.

\* معطوف: واژه‌ای است که پس از «واو» عطف می‌آید. معطوف، جزء نقش‌های تبعی است و نقش آن، تابع نقش واژه پیش از «واو» عطف یا همان معطوف علیه است.

\* «واو» در گزینه «الف»، از نوع ربط یا پیوند است؛ زیرا بین دو جمله آمده است و آنها را به هم پیوند داده است.

۲۱

پاسخ درست گزینه «پ» است.

لیک چشم و گوش را آن نور نیست ← لیکن آن نور برای چشم و گوش نیست (وجود ندارد).  
متمم معطوف

بررسی سایر گزینه‌ها:

الف) در نفیرم مرد و زن نالیده‌اند ← مرد و زن در نفیرم نالیده‌اند.  
 نهاد معطوف

ب) جفت بدحالان و خوش حالان شدم ← (            ) جفت بدحالان و خوش حالان شدم.  
 نهاد محذوف (من) مسند مضاف‌الیه معطوف

ت) تا درد و ورم فرونشیند.  
 نهاد معطوف فعل

۲۲ الف) «را» به معنی «برای» و به همین سبب، حرف اضافه است.

چشم و گوش را ← برای چشم و گوش (چشم و گوش «متمم» هستند)

ب) دور: مسند / نیست (= فعل اسنادی) آن نور: نهاد / آن نور برای چشم و گوش نیست (= فعل غیراسنادی)

۲۳ الف) تن ← نهاد جان ← نهاد مستور ← مسند دید ← نهاد  
 ب) هر که ← نهاد حاجت ← مفعول

۲۴ سینه ← مفعول

شرح‌شرحه: قید

شرح ← مفعول اشتیاق ← مضاف‌الیه آتش ← مسند

این بانگ نای ← نهاد باد ← مسند آتش ← مفعول

۲۵ هفت جمله: رفت (۱) / گو (۲) / رو (۳) / نیست (۴) / بمان (۵) / ای آن که (منادا) (۶) / نیست (۷)

۲۶ آتش در مصراع دوم: استعاره از صدای نی (همان ناله‌های جدایی).

۲۷ نیستان: استعاره از عالم معنا / پیشگاه الهی / عالم حقیقت

مرد و زن: مجاز از همه انسان‌ها

۲۸ سیر شدن: کنایه از «بیزار شدن و خسته شدن» / ماهی: استعاره از عاشق واقعی / آب: استعاره از عشق / تکرار و ردیف / «روزی و روز» و «سیر و دیر»: جناس ناقص (ناهمسان)

۲۹

**الف** آوردن حرف ندای «ای» برای «عشق» و «سخن گفتن با روزها»

**ب** در نیاید حال پخته هیچ خام.

**پ** بیت اول به ماجرای عشق مجنون به لیلی اشاره دارد که هر دوی آنها در این عشق جان می‌بازند.

**ت** روزها: مجاز از عمر انسان

۳۰

**الف** نی استعاره از مولانا

**ب** جوشش عشق: اضافه استعاری

**پ** حریف و همنشین بودن نی: استعاره و تشخیص

۳۱ الف) حسن تعلیل ب) اسلوب معادله ج) تلمیح

۳۲

**الف** اسلوب معادله

۳۳ الف) سیر / شیر - زهره / زهره

ب) شراب / خراب - باده - باد - دست - است

ج) زاغ / باغ - زاغ / باغ - باغ / راغ - راغ / فراغ

۳۴ در بیت «ج» هر دو مصراع از نظر معنایی و دستوری به هم مرتبط هستند پس اسلوب معادله ندارند.

(صفحه ۵۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینۀ «ج» (۲۵/ه نمره)

۳۵ الف) شاعر دلیل پشت ابر قرار گرفتن و بلندی کوه دماوند را پنهان شدنش از دید مردم اعلام کرده است.

در بیت «ب» علتی منطقی برای کوتاه کردن سخن آمده است. درحالی که در حسن تعلیل باید علتی غیرواقعی بیاید. (مانند دلیلی که شاعر در بیت «الف» برای پشت ابر قرار گرفتن و بلندی کوه دماوند آورده است.)

(صفحه ۳۶، ۴۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینۀ «الف» (۲۵/ه نمره) - شاعر دلیل پشت ابر قرار گرفتن و بلندی کوه دماوند را پنهان شدنش از دید مردم اعلام کرده است. (۲۵/ه نمره).

۳۶

**الف** اسلوب معادله (مصراع اول مصداق و معادلی برای مصراع دوم)

**ب** اسلوب معادله (مصراع دوم مصداق و معادلی برای مصراع اول)

**پ** پرده و پرده: جناس همسان ← اولی اصطلاحی در موسیقی، دومی یعنی پوشش و حجاب

**ت** اسلوب معادله (مصراع دوم مصداق و معادلی برای مصراع اول)

**ث** نیست باد و نیست باد: جناس همسان ← اولی یعنی باد نیست، دومی یعنی نابود باد (فعل دعایی)

۳۷

**الف** اسلوب معادله

۳۸ پارادوکس یا متناقض‌نما یا تناقض / تشخیص یا استعاره

پارادوکس: الف) نی هم زهر است هم پادزهر - ب) این هوش را فقط بی‌هوش می‌فهمد.

تشخیص یا استعاره: الف) نی دمساز و مشتاق باشد - ب) گوش مشتری زبان باشد (در هر دو ویژگی انسانی به غیر انسان نسبت داده شده و هر تشخیصی می‌تواند استعاره حساب شود.)

(صفحه ۴۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

پارادوکس یا متناقض‌نما یا تناقض / تشخیص یا استعاره (ذکر یک مورد کافی است.) (۲۵/ه نمره)

۳۹ گزینۀ «الف» درست است. این بیت، آرایۀ تشخیص ندارد؛ زیرا «نی» همان مولانا یا انسان آگاه است و استعارۀ مُصرَّحَه است. جناس ناقص نیز ندارد؛ اما «نیست باد: به معنی باد

نیست» و «نیست باد» به معنی «نابود شود» جناس تام دارند.

«باد: باد هوا» و «باد: فعل دعایی»، با هم جناس تام دارند.

«آتش» در مصرع دوم: استعاره از عشق

بانگ نی آتش است: تشبیه

نی: استعاره از انسان آگاه یا مولانا

است و نیست: تضاد  
تکرار واج «الف»: واج آرایبی

۴۰ پاسخ درست گزینه «پ» است.

در این بیت، تکرار وجود ندارد.

واژه‌های «پرده» جناس تام دارند و به ترتیب به معنی «پرده موسیقی و آهنگ» و «پوشش و حجاب» آمده‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

بیت «الف»: اشاره به سخن «كُلُّ شَيْءٍ يَرْجِعُ إِلَىٰ اَصْلِهِ» و «إِنَّا لِلَّهِ وَاِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ»: تلمیح / اصل و وصل: جناس

بیت «ب»: آتش عشق: تشبیه / عشق (مشبه) آتش (مشبه‌به) است

جوشش عشق: استعاره است؛ زیرا عشق (مشبه) مانند آب یا هر چیز مابعی (مشبه‌به) است که می‌جوشد. مُشَبَّه‌به حذف شده است؛ اما از ویژگی‌های آن، «جوشش» است که به همراه مشبه آمده است و استعاره مکنیه ساخته است.

۴۱

**الف**

آتش عشق: اضافه تشبیهی / نی و می جناس ناهمسان / جوشش عشق: اضافه استعاری / عشق، است، فتاد: تکرار / برابری سجع‌های متوازی در دو مصراع: ترصیع / سوزش نی و جوشش می در اثر عشق: حسن تعلیل / واج آرایبی «ش»

**ب**

نی نماد عاشق / حدیث کردن نی: استعاره و تشخیص / پر خون بودن راه: کنایه از خطر و سختی / اشاره به داستان لیلی و مجنون: تلمیح / مجنون: ایهام (۱- نام عاشق لیلی ۲- دیوانه)

**پ**

غم مجاز از عشق / روز مجاز از عمر / بی‌گاه شدن کنایه از سپری شدن، به غروب رسیدن روز / روز و سوز: جناس ناهمسان / روزها: تکرار

**ت**

پخته مجاز از عاشق واقعی / خام مجاز از بی‌خبران از عشق / پخته، خام: تضاد / کوتاه کردن سخن کنایه از سکوت / والسلام کنایه از پایان سخن

۴۲ الف) ایهام ← میان: (۱) کمر (۲) وسط یا دامنه کوه

ب) اسلوب معادله: شاعر در مصراع اول مثال و مصداقی برای مصراع دوم آورده است.

ج) تلمیح: بیت به قصه حضرت سلیمان و مبارزه او با شیطان اشاره دارد.

(صفحه ۲۶، ۳۶، ۵۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ایهام (۲۵ ره نمره)

ب) اسلوب معادله (۲۵ ره نمره)

ج) تلمیح (۲۵ ره نمره)

۴۳ الف یا هر کسی از ظن خود شد یار من از درون من نجست اسرار من

۴۴ در دیدگاه عارفانه «زمان» هم می‌تواند مانعی برای رسیدن به خدا باشد. به همین دلیل گذر عمر و زمان از نظر عارفان بی‌اهمیت است و تنها چیزی که وجودش مهم و حیاتی است، عشق است.

(صفحه ۴۹، ۵۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

بی‌اهمیتی عمر و ناراحت نبودن از گذر آن (۵ ره نمره)

۴۵ هیچ کسی نتوانسته است راز عشق را به‌طور کامل دریابد و هر کسی حدس و گمان خود را در مورد آن بیان می‌کند.

۴۶ پاسخ «الف» درست است.

مفهوم بیت «ب»: اشتیاق پایان‌ناپذیر عاشق

۴۷

**الف**

دلی می‌خواهم که از درد جدایی پاره‌پاره شده باشد. (مجرمی می‌خواهم که سختی جدایی کشیده باشد)

۴۸ هجران کشیده‌ها یا کسانی که از محبوب خود دور مانده‌اند.

۴۹

**الف**

راز من را از ناله‌های عارفانه من می‌توان دریافت؛ اما چشم و گوش ظاهری توان درک آن را ندارد.

۵۰

**الف**

هرکس از عشق بی‌بهره باشد، روزگارش تباه می‌شود.

۵۱

**الف**

هرکس بنا بر گمان و پندار خود یار من شد و اسرار من را از درونم جست‌وجو نکرد.

۵۲ عالم معنا / حقیقی، درگاه حق

۵۳ الف) بچه‌ها هم از دست آن خسته شده بودند.

ب) کیکاووس بسیار نگران شد.

ج) سفره نعمت بی‌مضایقه‌اش (بی‌چشم‌داشت) همه جا گسترده است.

د) پایه‌های ریا و دورویی را نابود گردان.

ه) تنها عاشق واقعی محرم حقیقت عشق است.

و) هنگام طلوع آفتاب در کنار قنات حسنی در شهر سیرجان اقامت کوتاه می‌کردیم.

ز) نیاز به یادآوری نیست که ایشان در خوردن هم اندکی کوتاهی را جایز نمی‌شمردند.

ح) چگونه است که سرزمین ما شاه ندارد، بی‌شاه بودن بیشتر از این درست نیست.

۵۴ پخته: عارف و عاشق واقعی / خام: کسی که از عشق بی‌خبر است / سخن کوتاه باید: باید سخن را به پایان برسانم.

۵۵ الف) انعطاف‌پذیری نی و مدارا با اقشار مردم.

ب) نقش ظرفیت وجودی افراد در تأثیرپذیری از عشق.

ج) ظهور عشق در همه موجودات.

د) درد را همدرد می‌فهمد.

۵۶ جواب ← مقام فنا و تجلی جمال حق

۵۷ الف) عشق را فقط عارف و عاشق واصل می‌فهمد و درک می‌کند.

ب) عاشق واقعی (عارف) از عشق الهی سیر نمی‌شود.

ج) عشق را عاشق درک می‌کند. / درد را دردمند می‌فهمد.

۵۸ ۱- توسل به مردان خدا موجب کسب عنایت خدا است.

۲- طلب شفاعت از مردان حق.

۵۹

**الف**

رهروان راه حق‌اند (که از سیر به سوی حق شادمان‌اند).

۶۰ مولوی

۶۱ الف) نادرست؛ «فیه مافیة» و «مثنوی معنوی» هر دو اثر مولوی هستند، ولی «مثنوی معنوی» منظوم و «فیه مافیة» منثور است.

ب) درست است.

(صفحه ۴۹، ۵۳، ۳۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) نادرست (۲۵، ۲۵، ۲۵) / ب) درست (۲۵، ۲۵، ۲۵)

## پاسخنامه تشریحی

۱	
۲	الف) خوراک، رمق، نیرو
۳	الف) لازم، ضروری، آنچه خدا بر بندگانش واجب کرده است.
۴	الف) نهایت
۵	الف) حتمی، قطعی ب) خیال، دیوانگی، اشتیاق
۶	الف) نوا، ترانه، سرود ب) دوستدار، یار، عاشق ج) بی‌هوشی، حالت از خود رستگی و به معشوق پیوستن
۷	گزینه «ج»: محب: دوستدار، یار، عاشق (صفحه ۷۵ و ۵۵ کتاب درسی) راهنمای تصحیح: گزینه «ج» (۲۵، ۲۵ نمره)
۸	گزینه «۳»: «بحر» نادرست است و شکل صحیح آن «بهر» است.
۹	عاشق: مسند - بنده: متمم
۱۰	معنایی
۱۱	۲) به عشق نتوان رسیدن تا از معرفت و محبت دو پایه نردبان نسازد.
۱۲	قوت: مفعول      آتش: مضاف‌الیه      آتش: مسند
۱۳	گزینه «۲» در این جمله «عشق جاودانی»: نهاد، «همواره»، قید، «معشوق»: مفعول، «جوان»: مسند و «می‌بیند» فعل است. پس جمله چهارجزئی گذرا به مفعول و مسند داریم. بررسی سایر موارد: جمله «۱» سه‌جزئی گذرا به مسند است. جمله «۳» سه‌جزئی گذرا به مفعول است. جمله «۴» دوجزئی است.
۱۴	الف) ۳      ب) ۱
۱۵	او بنده خود را عاشق خود کند. نهاد گروه مفعول      گروه مسند      فعل اسنادی جمله چهارجزئی با مفعول و مسند.
۱۶	الف) متمم      ب) اما      ج) فاعلی

۱۷ بعد از واژه «کمال» فعل «است» به «قرینه لفظی» حذف شده است.

۱۸ مفعول

۱۹ هر دو جمله چهار جزئی با مفعول و مسند هستند.

[تو] حیات از عشق می‌شناس و [تو] ملمات بی‌عشق می‌یاب.  
 نهاد محذوف مفعول مسند فعل اسنادی نهاد محذوف مفعول مسند فعل اسنادی

۲۰ الف) هر که: نهاد (ب) خودبین: مسند (ج) بُود: فعل اسنادی

۲۱ [آن‌ها] آن‌را عشق می‌خوانند.  
 نهاد محذوف مفعول مسند فعل اسنادی

۲۲ گزینه «۱»؛ جمله «آن را عشق خوانند» با مفعول و مسند است. «آن‌ها»؛ نهاد (که محذوف است)؛ «آن» مفعول؛ «عشق»؛ مسند؛ «خواننده»؛ فعل

۲۳ محبت مانند نغمه است. (محبت: مشبه، نغمه: مشبه‌به)

(صفحه ۵۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

محبت (۲۵/۵ نمره)

۲۴ ستاره: استعاره از دندان‌های معشوق هنگام لبخند زدن

۲۵ واژه «کف» در معنای مجازی به کار رفته و مفهوم آن «قدرت و توانایی» است.

۲۶ الف) «عشق» تشخیص دارد، زیرا؛ «راه نمی‌دهد»، «مأوا نکند» و «به هر دیده روی ننماید» به آن نسبت داده شده است که رفتارهای انسانی هستند.

ب) «آتش عشق» تشبیه (اضافه تشبیهی)

ج) رخت نهادن: کنایه از اقامت کردن

۲۷ الف) «باخود نباشد» کنایه از در قید و بند خود نبودن

ب) «سودای عشق» اضافه تشبیهی

ج) «حیات» و «ملمات» تضاد

۲۸ واژه سودا } ۱ - تجارت  
 ایهام دارد ← } ۲ - دیوانگی

۲۹ فریاد برانگیختن خاموشی پارادوکس است. خاموشی جنون فریاد برانگیخته است.

۳۰ «رخت نهادن»: کنایه از اقامت کردن

«آتش عشق»: اضافه تشبیهی

از جمله نام‌های حُسن یکی «جمال» است و یکی «کمال»: سجع

۳۱

**الف** قدم نهادن کنایه از وارد شدن (در اینجا؛ عاشق شدن و پیمودن راه عشق) / با جان بودن کنایه از وابستگی به خود و مادیت / در سامان نبودن کنایه از ناروا بودن / عشق،

جان: تکرار

**ب** رساندن بنده به وسیله عشق: استعاره (تشخیص) / حیات، ملمات: تضاد / بی‌عشق چگونه زندگانی کند: پرسش تأکیدی

۳۲

**الف** مجاز

۳۳ گزینه «۴»

هر دو به اهمیت عاشق بودن در راه رسیدن به حسن و نیکی اشاره می‌کنند.

۳۴ الف) رهایی از عشق غیرممکن است. (گریزی از عشق نیست). (صفحه ۵۶ کتاب درسی)

ب) ایثارگری عاشق و فدا کردن جان در راه معشوق (صفحه ۵۲ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:

الف) رهایی از عشق غیرممکن است. (گریزی از عشق نیست). (۲۵/۰ نمره)

ب) ایثارگری عاشق و فدا کردن جان در راه معشوق (۲۵/۰ نمره)

۳۵ مفهوم هر دو عبارت این است که «برای رسیدن به مقام عشق باید از همه چیز خود گذشت و همه وجود را فدای عشق کرد.»

۳۶ مفهوم هر دو عبارت این است که «زندگی بدون عشق، تفاوتی با مرگ ندارد». در عبارت (الف) «نیستی» به معنی مرگ است و در عبارت (ب) نیز «مات» به معنی مرگ است و هر دو عبارت زندگی بدون عشق را مُرده می‌دانند.

۳۷

عشق در هر جایی پناه نمی‌گیرد (عشق در دل هر کسی جای نمی‌گیرد) و به چشم هر کسی نمایان نمی‌شود.

الف

۳۸

در این دنیای سالخورده، هر کجا جوانی هست، الهی عاشق باشد زیرا عشق دیوانگی خوشایندی است.

الف

۳۹

کسی می‌تواند در مسیر عشق وارد شود که خودش را نادیده گرفته باشد. و خود را فراموش کند.

الف

۴۰

زندگی را حاصل عشق بدان و مرگ را در عاشق نبودن، جست‌وجو کن.

الف

۴۱

پروانه: نماد عاشق واقعی

الف

۴۲ پاک‌بازی عاشق

۴۳ ناپایداری دنیا و اینکه عشق همیشه بوده و هست.

۴۴

روحانی و جسمانی

الف

عشق

ب

عشق

پ

محبت

ت

۱- معرفت ۲- محبت ۳- عشق

ث

در صورتی که عشق واسطه شود - در صورت عاشق شدن

ج

۴۵ قصه شیرین فرهاد: احمد عربلو

تمهیدات: عین القضاة همدانی

۴۶

**الف** شفيعی کدکنی

۴۷ الف) ادبیات غنایی ب) ادبیات پایداری

۴۸ محمدرضا شفيعی کدکنی

۴۹

**الف** تا در زمانه باقی است آواز باد و باران

۵۰

**الف** بیداری ستاره در چشم جویباران

۵۱ لبخند گاه‌گاهت، صبح ستاره‌باران

۵۲

**الف** باز آ که در هوایت خاموشی جنونم

**ب** ای جویبار جاری! زین سایه‌برگ مگریز

۵۳ شکل کامل بیت:

پیش از من و تو بسیار بودند و نقش بستند

(صفحه ۵۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

دیوار زندگی را زین‌گونه یادگاران (۵ره نمره)



## روزگار وصل خویش



۱۱ گزینه «الف»؛ فعل‌های «گفت و دارم» هر دو گذرا به مفعول هستند و با سؤال «چه چیزی را؟» مفعول جمله را می‌یابیم:

فعل ← گفت / مفعول ← سه مرکب دارم ...

فعل ← دارم / مفعول ← سه مرکب

(صفحه ۷۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه «الف» (۲۵/ره نمره)

۱۲

**الف**

پنج جفت جوراب



**ب**

کتاب برادران کارامازوف



**پ**

متولّدین سیزده آبان



**ت**

بچه‌های کدام محله؟



**ث**

خاطره‌انگیز بودن این اتفاق



**ج**

سه فروند هواپیما



۱۳ «ج» یا هر که داند گفت با خورشید راز / کی تواند ماند با یک ذره باز؟

گزینه «ج» ممیز ندارد.

کلمه خط کشیده شده در سایر گزینه‌ها ممیز است:

الف) هیزم دو کوه ← دو کوه هیزم

ب) چند حلقه چاه

د) سیصد تومان پول

۱۴

دو تخته فرش



نوع وابسته وابسته: ممیز

۱۵

**الف**

مسند

**ب**

خون ضعیفان

**پ**

که

۱۶ ج یا چشمه آبی سرد

۱۷

الف) بدل: پایتخت ایتالیا

ب) معطوف: باروهای دودخورده آن

۱۸ الف) ممیز (ب) صفت مضاف‌الیه

۱۹

الف) دسته‌گلی: مفعول (دسته گلی را در کنار بنایی نهاده بودند).

ب) همان: صفت اشاره

پ) خضر: نهاد (خضر، آیین طریق از نفس پیر مغان یافت).

ت) رنگین: مسند

۲۰

الف) یک: صفت شمارشی پیشین / معتبر: صفت پسین

ب) هر: صفت مبهم / مقصود: مضاف‌الیه / خود: مضاف‌الیه مضاف‌الیه

پ) قلم: مضاف‌الیه / این: صفت اشاره برای نویسنده (صفت مضاف‌الیه / نویسنده: مضاف‌الیه مضاف‌الیه)

۲۱

الف) «نفس» مجاز از سخن

ب) «دنیا» مجاز از مردم دنیا / «روز» مجاز از دوره (زمان)

پ) «قلم» مجاز از نوشته و اثر

۲۲

الف) واژه «قلم» مجاز از «نوشته» است.

۲۳

الف) تلمیح

۲۴ «کی»، جناس همسان (تام) دارد. مصراع اول به معنی «پادشاه» و در مصراع دوم به معنی «چه وقت» است.

۲۵ الف) تشبیه: دل گرمی به مردادماه و دم‌سردی به دی‌ماه مانند شده است. (صفحه ۶۴ کتاب درسی)

ب) استعاره: جویبار (استعاره از معشوق) / سایه برگ (استعاره از عاشق) (صفحه ۵۹ کتاب درسی)

ج) ایهام: فسرده: (۱) بی‌روح و غمگین (۲) یخ‌زده و منجمد (صفحه ۳۶ کتاب درسی)

د) مجاز: جامعه مجاز از مردم جامعه (صفحه ۲۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) تشبیه (۲۵/ره نمره) ب) استعاره (۲۵/ره نمره) ج) ایهام (۲۵/ره نمره) د) مجاز (۲۵/ره نمره)

۲۶

**الف** مجاز: مجاز از قطار

۲۷

**الف** تشبیه (اضافه تشبیهی)

۲۸

**الف** تشخیص

۲۹ توقف کوتاه

۳۰ زودگذر و ناپایدار بودن قدرت

۳۱ مفهوم: برتری دانش و قدرت نویسنده بر قدرت و نیروی نظامی

(صفحه ۶۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

مفهوم: برتری دانش و قدرت نویسنده بر قدرت و نیروی نظامی (۲۵/ره نمره)

۳۲ از چاله به چاه افتادن

۳۳ الف) رنج شاهان برای رسیدن به قدرت و حفظ آن.

ب) نقش راهنما و پیر در یافتن حقیقت و رسیدن به قرب.

۳۴ از عرش به فرش افتادن یا ضرب‌المثل‌های مشابه

۳۵ لزوم هدایت به وسیله پیر (مرشد / راهنما / مراد)

۳۶ روم.

۳۷ الف) وطن پرستی یا جان‌فشانی در راه وطن

ب) ناپایداری قدرت

۳۸ ۴ ← الف

۵ ← ب

۱ ← ج

۲ ← د

۳۹ گزینه «۱»؛ هر دو بیت به‌طور مشترک به ضرورت داشتن پیر و مرشد تأکید دارند؛ مفهوم تقلید در بیت‌ها وجود ندارد.

(صفحه ۶۴ و ۲۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه «۱» (۲۵/ره نمره)

۴۰ بی‌برنامگی و نداشتن تسلط بر اوضاع

۴۱

**الف** حکومت‌های بزرگ هم مانند انسان‌های ثروتمند و از زیاده‌خواهی ناپود می‌شوند.

۴۲

**الف**

بعید نیست که به زودی خاطرات سفر ماه را هم بنویسم.

۴۳

گزینه «ب»: «آیین طریق از نفس پیر مغان یافت / آن خضر که فرخنده پی‌اش نام نهادند»

۴۴

**الف**

کشورهای عراق و سوریه (دورترین کشورها) از فرمان روم (ایتالیا) اطاعت می‌کردند.

۴۵

الف) بچه‌ها هم از دست آن خسته شده بودند.

ب) کیکاووس بسیار نگران شد.

ج) سفره نعمت بی‌مضایقه‌اش (بی‌چشم‌داشت) همه جا گسترده است.

د) پایه‌های ریا و دورویی را نابود گردان.

ه) تنها عاشق واقعی محرم حقیقت عشق است.

و) هنگام طلوع آفتاب در کنار قنات حسنی در شهر سیرجان اقامت کوتاه می‌کردیم.

ز) نیاز به یادآوری نیست که ایشان در خوردن هم اندکی کوتاهی را جایز نمی‌شمردند.

ح) چگونه است که سرزمین ما شاه ندارد، بی‌شاه بودن بیشتر از این درست نیست.

۴۶

**الف**

انسان به هر جا که می‌رود، خیال می‌کند به نهایت خواسته خود رسیده است.

**ب**

این سرزمینی که آن را بغداد و ری می‌نامند، زمینی است که خون ضعیفان بی‌شماری در آن بر زمین ریخته شده است.

**پ**

زمانی که عبادتی انجام دهم، به مرکب اخلاص سوار می‌شوم.

۴۷

**الف**

در این دو شهر فقط توقف کوتاهی کردیم.

۴۸

الف) سختی کشیدن

ب) تحمل سختی برای رسیدن به کمال

۴۹

**الف**

ویکتور هوگو

## پاسخنامه تشریحی

۱ گزینه «ب»؛ در گزینه «الف» واژه «محدب» با املای نادرست آمده است.

(صفحه ۶۴، ۶۳، ۶۶ و ۶۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه «ب» (۲۵ رمره)

۲

**الف** عشیره

۳ الف) صفت مضاف الیه (ب) ممیز

۴

**الف** چمنی: صفت صفت

۵

**الف** نسبتاً: قید صفت

**ب** این: صفت مضاف الیه

**پ** ایران: مضاف الیه مضاف الیه

۶

**الف** ای دوست، در ایران (کشور) انقلاب (ارزش‌های انقلاب) از ما به یادگار می‌ماند.

۷ امید/ توجه داشتن. رونق بخشیدن.

۸

**الف** گردشگاه، تماشاگاه

۹ «د» یا شیدایی

۱۰

**الف** قاچ، قسمت برآمده جلوی زین، کوهه زین

۱۱

**الف** نظاره: تماشا کردن، نگاه، نگرستن

**ب** نشئه: حالت سرخوشی، کیفوری، سرمستی

**پ** سموم: باد بسیار گرم و زیان‌رساننده

**ت** اسرا: در شب سیر کردن، هفدهمین سوره قرآن کریم

**ث** کَهر: اسب یا استری که به رنگ سرخ تیره است. کُزند: اسبی که رنگ آن میان زرد و بور باشد.

۱۲ الف) بهر ← بحر (صفحه ۱۴ کتاب درسی)

ب) سخره ← صخره (صفحه ۷۳ کتاب درسی)

ج) ذل ← زل (صفحه ۴۵ کتاب درسی)

نکته:

«بهر» به معنی برای و «بحر» به معنی دریا است.

«سخره» به معنی ریشخند و «صخره» به معنی تخته‌سنگ است.

راهنمای تصحیح:

الف) بحر (۲۵/ه نمره)      ب) صخره (۲۵/ه نمره)      ج) زل (۲۵/ه نمره)

۱۳

الف) سبز

۱۴

الف) مباحثات

۱۵ گزینه «۳»: «عظیمت و رفتن» و «چشمه ضلال» نادرست هستند و شکل صحیح آنها «عزیمت و رفتن» و «چشمه زلال» است.

۱۶ شرزه شیر ارغند / مستور و پوشیده

(صفحه ۳۷، ۶۳، ۷۲، ۸۲، ۴۱ و ۴۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

ارغند (۲۵/ه نمره) / مستور (۲۵/ه نمره)

۱۷ غلطاها: خان - صخره - نشئه - مأمور

۱۸ صفت مضاف‌الیه

۱۹ آن: صفت مضاف‌الیه

۲۰ الف) مضاف‌الیه مضاف‌الیه (ب) ممیز

۲۱ الف) صفت مضاف‌الیه (ب) قید صفت

۲۲

الف) گل و گیاه، پشم گوسفندان را رنگین کرده است.

ب) واو عطف

پ) ماضی نقلی

ت) قرینه لفظی - فعل "کرد" در جمله آخر حذف شده است.

۲۳ الف) کهکشان (ب) آسفالت‌نشین (نگاه‌های مردم آسفالت‌نشین) (ج) نگاه‌های لوکس مردم آسفالت‌نشین شهر، آن را کهکشان می‌بیند.

هسته مضاف‌الیه صفت مضاف‌الیه

(صفحه ۷۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) کهکشان (۲۵/ه نمره)      ب) آسفالت‌نشین (۲۵/ه نمره)      ج) نگاه‌های لوکس مردم آسفالت‌نشین شهر، آن را کهکشان می‌بیند. (۲۵/ه نمره)

۲۴ واژه «غیرمترقبه» اولین وابسته و وابسته و «صفت مضاف‌الیه» است. واژه «هرگز» دومین وابسته و وابسته و «قید صفت» است.

۲۵

الف) یک جو غیرت

ب) شال گردن سبز تیره

۲۶ قید صفت

۲۷ معطوف: دامن گسترمان

بدل: کویر

۲۸ «و» مشخص شده در سؤال «و» ربط یا پیوند است، زیرا بین دو جمله آمده است: حوزة حکمت ... او گرم [نگاه دارد] و کلام را ... روشن نگاه دارد.

۲۹ در ترکیب «تاب افتادن آن جمال»، «آن»، «صفت مضاف‌الیه» و «جمال»، «مضاف‌الیه مضاف‌الیه» است.

۳۰

الف) مادی گرایی

۳۱ گزینه ی «ب» این بیت آرایه تشخیص و استعاره دارد نه تشبیه.

۳۲ عقل و گناه عاقلانه، زیبایی پدیده‌های هستی را زایل می‌کند. (نفی خرد در نگاه به زیبایی‌های جهان)

۳۳ همه موجودات در حال تسبیح خداوند هستند. (یسبح لله ما فی السموات و ما فی الارض)

۳۴ از عرش به فرش آمدن (یا هر ضرب‌المثل درست دیگر)

۳۵ الف) مضمون عبارت «بازگشت به اصل» است که با عبارت: «هر سال تابستان‌ها را به اصل خود، مزینان بازمی‌گشتیم.» تناسب معنایی دارد.

همچنین بخش: «بر کف‌ها کاسه زیبایی / بر لب‌ها تلخی دانایی» به مقایسه و تفاوت نگرش شهری و روستایی اشاره دارد.

ب) مضمون شعر «تسبیح‌گویی کل هستی است» که با متن: «هر درختش، غارش، کوهش، هر صخره سنگش و سنگریزه‌اش آیات وحی را بر لب دارد.» ارتباط دارد.

۳۶ عبارت سؤال در سرزنش عقل و علم ظاهربین و توصیف عشق و احساس بیان شده است. (تقابل عقل و عشق)

(صفحه ۷۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

سرزنش عقل و علم ظاهربین (۲۵/نمره)، توصیف عشق و احساس (۲۵/نمره)

۳۷ امام علی (ع)

۳۸

الف) مزینان را به طرح و نقشه عشق آباد ساخته‌اند و از قدیم هیچ تغییری نکرده است. (هنوز به همان شکل و طرح قدیم است.)

۳۹ چون زیبایی‌ها را نمی‌توان با عقل دریافت (یا نگاه گرایانه به زیبایی، را از بین می‌برد)

۴۰

الف) از شنیدن اسم شهر، لذت می‌بردم (خوشحال می‌شدم).

۴۱

**الف**

هنوز به ده رفت و آمد داشتیم و گرفتار شهرنشینی نشده بودیم.

۴۲

اشاره به گریستن حضرت علی (ع) در حالی که سر درون چاه می‌برد.

۴۳

«فراهم شدن زمینه بازگشت» یا «برطرف شدن مشکلات یا آسان شدن کارها»

۴۴

الف) عشق در هر جایی ساکن نمی‌شود. (صفحه ۵۴ کتاب درسی)

ب) روزهای عمر عاشقان با سوز و گداز هجران سپری شد. (صفحه ۴۹ کتاب درسی)

ج) (خداوند) دوباره روی برمی‌گرداند. (بنده) بار دیگر با خواهش و گریه و زاری خداوند را صدا می‌زند. (صفحه ۱۳ کتاب درسی)

د) مردم همه چشم به زمین (مادیات) دوخته بودند و از مادیات سخن می‌گفتند. (صفحه ۷۵ کتاب درسی)

ه) پیمودن راه حق برای کسی ممکن است که به فکر خودش نباشد و خود را رها کند. (صفحه ۵۵ کتاب درسی)

و) بعد از برکناری رضاشاه از قدرت، رضاخان که یک فرد عادی بود، دوباره به همان موقعیت قبلی برگشت. (صفحه ۸۱ کتاب درسی)

ز) ای دماوند که مشت زمین هستی، به آسمان برو و بر آسمان چند ضربه بزن. (صفحه ۳۶ کتاب درسی)

ح) با وجود اینکه ثروتی ندارم (فقیر هستم) و خوشی ندارم، آسایشی دارم که حتی پادشاهی چون جمشید، آن را نداشت. (صفحه ۲۷ کتاب درسی)

ط) گفت: به خاطر تو سرزنش‌های بسیاری را تحمل می‌کنم و هرگاه این عهد را فراموش کنم، زبان می‌بینم. (صفحه ۲۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) عشق در هر جایی ساکن نمی‌شود. (۲۵/ه نمره)

ب) روزهای عمر عاشقان با سوز و گداز هجران سپری شد. (۲۵/ه نمره)

ج) (خداوند) دوباره روی برمی‌گرداند (۲۵/ه نمره) (بنده) بار دیگر با خواهش و گریه و زاری خداوند را صدا می‌زند. (۲۵/ه نمره)

د) مردم همه چشم به زمین (مادیات) دوخته بودند (۲۵/ه نمره) و از مادیات سخن می‌گفتند. (۲۵/ه نمره)

ه) پیمودن راه حق برای کسی ممکن است (۲۵/ه نمره) که به فکر خودش نباشد و خود را رها کند. (۲۵/ه نمره)

و) بعد از برکناری رضاشاه از قدرت (۲۵/ه نمره)، رضاخان که یک فرد عادی بود، دوباره به همان موقعیت قبلی برگشت. (۲۵/ه نمره)

ز) ای دماوند که مشت زمین هستی (۲۵/ه نمره)، به آسمان برو و بر آسمان چند ضربه بزن. (۲۵/ه نمره)

ح) با وجود اینکه ثروتی ندارم (فقیر هستم) و خوشی ندارم (۲۵/ه نمره)، آسایشی دارم که حتی پادشاهی چون جمشید، آن را نداشت. (۲۵/ه نمره)

ط) گفت: به خاطر تو سرزنش‌های بسیاری را تحمل می‌کنم (۲۵/ه نمره) و هرگاه این عهد را فراموش کنم، زبان می‌بینم. (۲۵/ه نمره)

۴۵

**الف**

همه به او توجه داشتند.

۴۶

**الف**

از دست دادن شکوه و قدرتی که در ایل داشت / گوشه‌نشینی و احساس بی‌ارزشی که در شهر و ادارات شهری به او دست داد.

۴۷

**الف**

کپکشان

۴۸

تمهیدات: عین القضاة همدانی

قصه شیرین فرهاد: احمد عربلو.

۴۹

حسب حال

۵۰

**الف**

نادرست

## پاسخنامه تشریحی

۱

**الف** ضربه، ضربه زدن

۲

**الف** غربت

۳ ج یا «چه استبعادی دارد .....»

۴

الف) برزخ  
ب) چشم‌داشت

۵ یک نادرستی املائی وجود دارد. «سپاسگذاری» نادرست و شکل صحیح آن «سپاسگزاری» است.

۶

الف) عطف  
ب) چشمان

۷

**الف** معطوف

۸

الف) همان به (بهتر) [است] ← حذف فعل به قرینه معنایی (از مفهوم سخن بخش حذف شده را متوجه می‌شویم).

ب) این فصل، فصل من و تو است، فصل شکوفایی ما [است] / برخیز با گل بخوانیم اینک بهار من و تو [است] ← حذف به قرینه لفظی (اگر حذف برای جلوگیری از تکرار باشد، حذف به قرینه لفظی است).

(صفحه ۱۰۵ و ۸۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) معنایی (۲۵/۰ نمره) ب) لفظی (۲۵/۰ نمره)

۹

الف) متمم  
ب) اما  
ج) فاعلی

۱۰

**الف** حذف به قرینه معنایی

۱۱

**الف** گل و گیاه، پشم گوسفندان را رنگین کرده است.

**ب** عطف

**پ** نقلی

**ت** لفظی

۱۲

**الف** دبروز اگر سوخت غم برگ و بار من و تو (در صورتی که «مصراع اول» یا «دبروز اگر سوخت ای دوست غم برگ و بار من و تو» ذکر شود، نمره تعلق می‌گیرد).

ب ربط

۱۳

الف نهاد

ب قید

پ متمم

ت گل: مفعول - «ت» در دست: مضاف‌الیه دست / «ت» در می‌کارمت: مضاف‌الیه چشم‌ها / «ت» در می‌بارمت: مضاف‌الیه دیده‌ها / دیده‌ها: متمم

۱۴

الف چهار جمله (برخیز - سپردیم - می‌ماند - دوست «منادا»)

ب گل

پ این نسیم سحرخیز، باغ

ت من: مضاف‌الیه یادگار (تو: معطوف به مضاف‌الیه)

ث این: وابسته پیشین، صفت اشاره - نسیم: هسته - سحرخیز: وابسته پسین، صفت بیانی

ج دوست

۱۵ ظلم و ستم

۱۶

الف جناس

۱۷

الف جناس

۱۸

الف تشخیص

۱۹

الف تکرار

۲۰ الف) باغ: استعاره از جامعه و کشور

ب) قرار: ایهام (۱) محل استقرار و حضور (۲) آرامش

(صفحه ۸۶ و ۸۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) استعاره (۲۵ره نمره) ب) ایهام (۲۵ره نمره)

۲۱ هر دو بیت به‌طور مشترک بیانگر مفهوم «جاودانگی نام و گفتار نیکان و تأثیر کردار آنها» است.

(صفحه ۸۸ و ۸۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

جاودانگی نام و گفتار نیکان و تأثیر کردار آنها (۵ر۰ نمره).

۲۲ گزینه «د»

الف) تا هرگز فریب آزاده مردم را از خویشان بتی نسازم: نکوهش خودبینی و فریب کاری  
 ب) پادشاه هر زخمه سنگی را دستهای کریم تو میوه‌ای چند شیرین ایثار کند: جواب بدی را با خوبی دادن  
 ج) نه همین مهربانی را به مهر..... : بخشندگی و درویش‌نوازی (کل متن به بخشندگی تأکید دارد).

(صفحه ۸۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه «د» (۵ر۰ نمره)

۲۳ الف) دعوت به اتحاد، همدلی و قیام علیه استبداد (ب) رود: نماد مردم پراکنده انقلابی است که به سمت دریا (اتحاد و جریان انقلاب) قدم برمی‌دارند.

(صفحه ۸۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) دعوت به اتحاد، همدلی و قیام علیه استبداد (۲۵ر۰ نمره)

ب) مردم پراکنده انقلابی (۲۵ر۰ نمره)

۲۴ منظور از «غربت باغ» ← دوران استبداد و خفقان است.

منظور از یک چمن داغ ← اندوه و غم مردم رنج کشیده و ستم‌دیده را بیان می‌کند.

۲۵ بیت سؤال توصیه می‌کند به ثمربخشی و نیکی کردن به دیگران حتی اگر به تو بدی کنند.

که چنین معنی و مفهومی از گزینه (ب) دریافت می‌شود.

و می‌گوید: حتی اگر دیگران بد باشند تو خوب باش و خوبی کن.

۲۶ رود: جریان‌های انقلابی / دریا: وحدت و یکپارچگی

۲۷

**الف** مانند رود امیدوار اما ناآرام هستم، به سوی دریای اتحاد مردم می‌روم تا به آرامش برسم.

۲۸

**الف** هیچ‌یک از پدیده‌های جهان، آوازه نیک و گفتار پاک را ناپود نمی‌کنند.

۲۹

**الف** اکنون خورشید آزادی و امید / امام (ره)، در فضای کشور، روشنی‌بخش ماست.

۳۰

**الف** در دوران تسلط حکومت ظلم، در محیط پر از غم و رنج جامعه، چشمان ما، تنها شاهد ظلم و ستم بود.

۳۱

**الف** انقلاب اسلامی یا جنبش‌های انقلابی

۳۲ طبیعت یا زمین یا هستی

۳۳

الف

من از طبیعت یاد گرفتم که مثل درختان میوه‌دار - بدون اینکه کمترین خواسته‌ای را به زبان بیاورم - با تمام وجود، سخاوت و بخشندگی داشته باشم.

ب

در هر تابستان با میوه‌های شیرین و سایه آرام‌بخش برای خستگان، میزبانی بخشنده باشی و بتوانی برای مسافران آفتاب‌خورده، نوازشگری باشی که درد آنها را تسکین می‌دهد.

۳۴

الف

«دیروز»: دوران پیش از انقلاب؛ «امروز»: دوران پس از انقلاب

ب

پر از اندوه هستیم.

پ

فضای پاکی بخش انقلاب

۳۵

الف

بخشندگی بدون انتظار قدردانی

ب

نیکی کردن در برابر بدی دیگران

پ

سپاسگزاری از خداوند و آزادمرد بودن و فریب نخوردن از دیگران

۳۶

الف

بت ساختن از خود که نشانه خودپرستی و تکبر است.

ب

سپاسگزاری از آفریدگار

۳۷

شکوه و شکایت از اوضاع نابسامان جامعه قبل از انقلاب اسلامی (یا هر پاسخ درست دیگر)

۳۸

الف

من به سوی همبستگی و وحدت مردم می‌روم (به جریان انقلاب می‌پیوندم)، جایی که وعده‌گاه و محل آرامش ماست.

۳۹

غبار و غربت: استعاره از ظلم و ستم و مشکلات جامعه (الف)

(صفحه ۸۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینۀ «الف» (۲۵/۵ نمره)

۴۰

الف

سلمان هراتی

۴۱

الف

محمد بهمن بیگی

۴۲

الف

سلمان هراتی

۴۳

الف  
درست

۴۴ «تیرانا» اثر محمدرضا رحمانی متخلص به «مهرداد اوستا» به نثر نوشته شده است.

(صفحه ۸۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

پدیدآورنده: محمدرضا رحمانی یا مهرداد اوستا (۲۵هـ نمره) - نثر (۲۵هـ نمره)

## پاسخنامه تشریحی

۱

**الف** اصرار کننده، پافشاری کننده

۲

**الف** نگه دارنده، محافظ

۳

**الف** شامه: حس بویایی / غریب: عجیب، شگفت آور

**ب** حزين: غم انگيز

**پ** انهدام: ویران شدن، فرو ریختن

۴ معبر: محل عبور، گذرگاه      ذله شدن: کلافه شدن، اذیت شدن، خسته شدن

۵

**الف** شبح

۶ «جناق / جناغ»

۷

**الف** مهيب

۸

**الف** ذله

۹

**الف** نخواستہ ← نخواسته

**ب** حزم ← هضم

**پ** نادرستی املايی ندارد.

**ت** سراق ← سراغ

**ث** روزه ← روضه

۱۰ الف) صفت مضاف‌الیه: انهدام (هسته) آن (صفت مضاف‌الیه) تیربار (مضاف‌الیه) (صفحه ۹۴ کتاب درسی)

ب) قید صفت: تخلصی (هسته) بس (قید صفت) بجا (صفت) (صفحه ۱۳۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) صفت مضاف‌الیه      ب) قید صفت

(هر مورد ۲۵/۰ نمره)

۱۱

الف) مفعول

ب) شما

۱۲

الف) که حرفتان را بشنوم.

ب) مفعول.

۱۳ آخرین رمق هایشان را در آخرین فشنگ هایشان می ریختند. شان: ضمیر، مرجع ضمیر: رزمندگان  
یک تیر هم به زانوی من خورد. من: ضمیر، مرجع ضمیر: نویسنده

۱۴ ماضی نقلی

۱۵ گزینه «ب» بی آنکه بدانید «شما را» تعقیب کردم. ← «تان»: مفعول - شما «معلم من» بودید. ← «م»: مضاف الیه  
(صفحه ۹۲ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:  
گزینه «ب» (۲۵/۰ نمره)

۱۶ از یاد نبرده‌اید: ماضی نقلی (صفت مفعولی + فعل کمکی «ام، ای، است و...») (فشردیم: ماضی ساده (بن ماضی + شناسه)  
(صفحه ۹۱ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:  
از یاد نبرده‌اید: ماضی نقلی (۲۵/۰ نمره) فشردیم: ماضی ساده (۲۵/۰ نمره)

۱۷ ضمیر متصل: تان / نقش دستوری: مفعول  
از رد صدای شما می‌بایست «شما» را (مفعول) پیدا می‌کردم.  
(صفحه ۹۴ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:  
مفعول (۲۵/۰ نمره)

۱۸

الف) مرا امیدوار کرد، مرا خوشحال کرد.

۱۹

الف) چرت کوتاهی بزنید / اندکی بخوابید.

۲۰

الف) «دم»: مجاز از لحظه

ب) زمزمه لطیف: حس آمیزی

پ) «خورشید»: استعاره از سر شهید

ت) «دادگاه عشق»: تشبیه («عشق»: مشبه؛ «دادگاه»: مشبّه‌به)

۲۱

الف) اجازه گرفتن دل: استعاره (تشخیص)

ب) سر بلندی ماه: استعاره (تشخیص)

پ) سر بریده ماه و خورشید: استعاره (تشخیص)

۲۲ الف) «۲»: استعاره (ب) «۴»: جناس تام (ج) «۱»: ایهام

۲۳

الف) نشان.

ب) تشخیص: مرگ کنایه: به بازی نگرفت.

۲۴

الف) «تناقض»

ب) «حسن آمیزی»

۲۵ اشاره به قتلگاه و شهادت حضرت امام حسین (ع): تلمیح / روضه (۱- ذکر مصیبت و نوحه‌سرایي ۲- بهشت، باغ): ایهام

۲۶ الف) تضاد

ب) اسلوب معادله

پ) حسن تعلیل

ت) حسن آمیزی

۲۷ گزینه «الف»: حسن آمیزی: زمزمه لطیف و سبک - استعاره: کنجکاوای گلوه (اضافه استعاری / تشخیص) - حسن تعلیل: دلیل به وجود آمدن گودال، کنجکاوای گلوه است. این بند تلمیح ندارد.

(صفحه ۹۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه «الف» (۵/۵ نمره)

۲۸ الف) استعاره: باغ: استعاره از جامعه، گل: استعاره از آثار خیر و نیکی (۲) (صفحه ۸۷ کتاب درسی)

ب) جناس تام: کی: پادشاه / کی: چه وقت؟ (۴) (صفحه ۶۴ کتاب درسی)

ج) ایهام: نظامی: (۱) شاعر قرن ششم (۲) رزمنده / قصر شیرین: (۱) قصر معشوق خسرو (۲) نام شهر (صفحه ۹۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

پاسخ: الف) ۲ یا استعاره (ب) ۴ یا جناس تام (ج) ۱ یا ایهام

(هر مورد ۲۵/۵ نمره)

۲۹ هر دو توصیف‌کننده رزمندگان شجاعی است که جانبازی و فداکاری را افتخار می‌دانند و در دل، هیچ هراسی از مرگ ندارند.

۳۰ الف) شهادت، مرگ طبیعی را بی‌ارزش می‌کند. / مرگ را بی‌آبرو کرد.

ب) زخم بر پیکر شهید (جانباز) مدال افتخارآفرینی اوست و رشادت‌های او را آشکار می‌سازد.

ج) شهید (جانباز)

(صفحه ۹۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) مرگ را بی‌آبرو کرد (شهادت، مرگ طبیعی را بی‌ارزش می‌کند). (۲۵ ره نمره)

ب) زخم شهید و جانباز بر پیکر او مدال افتخار وی است و رشادت‌های او را نمایان می‌سازد. (۲۵ ره نمره)

ج) شهید (جانباز) (۲۵ ره نمره)

۳۱ رها کردن وابستگی‌ها و رو کردن به مبارزه با دشمن و رفتن به جبهه‌های جنگ

۳۲ گزینه «۴»؛ هر دو به یادآوری دوست و دلخوش بودن به خاطرات اشاره دارد.

۳۳

الف) شهید محسن حُجّجی

ب) سر بریده بودن شهید

پ) اسیر داعش شدن

ت) حفظ شرافت با فداکاری

۳۴ الف) بچه‌ها هم از دست آن خسته شده بودند.

ب) کیکاووس بسیار نگران شد.

ج) سفره نعمت بی‌مضایقه‌اش (بی‌چشم‌داشت) همه جا گسترده است.

د) پایه‌های ریا و دورویی را نابود گردان.

ه) تنها عاشق واقعی محرم حقیقت عشق است.

و) هنگام طلوع آفتاب در کنار قنات حسنی در شهر سیرجان اقامت کوتاه می‌کردیم.

ز) نیاز به یادآوری نیست که ایشان در خوردن هم اندکی کوتاهی را جایز نمی‌شمردند.

ح) چگونه است که سرزمین ما شاه ندارد، بی‌شاه بودن بیشتر از این درست نیست.

۳۵

الف) آخرین توانشان را با مهمات جنگی باقی‌مانده خود همراه کردند.

۳۶ سید مهدی شجاعی.

۳۷ سانتاماریا اثر «سید مهدی شجاعی» است.

(صفحه ۹۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

سید مهدی شجاعی (۲۵ ره نمره)

۳۸ بیت «الف» نادرست است.

بیت درست: خورشید بی‌حفاظ نشسته به روی خاک! / یا ماه بی‌ملاحظه افتاده بین راه

۳۹ ب) «یوسف، بگو که هیچ نیاید برون ز چاه»

۴۰ شاهد نیاز نیست که در محضر آورند

۴۱

الف) ۲) یا نه سر بریده خورشید شامگاه؟

## پاسخنامه تشریحی

۱ واژه اندیشه

۲

**الف** اضطراب ناشی از گرما و حرارت، گرمی و حرارت

۳

(۱) دستور: وزیر- مشاور  
(۳) خست: زخمی کردن  
(۵) قبا: لباس - لباس بلند تا زانو  
(۲) دل‌گسل: دل‌آزار  
(۴) اندیشه: نگرانی - اضطراب  
(۶) نیک‌پی: خوشقدم - بانژاد و اصیل

۴ الف) آغاز کرد. ب) اخذ کرد.

۵ گزینه «۲»

هر دو واژه «ساخت» در معنی «آماده و مهیا کرد» آمده است.

۶ الف- دستور: اجازه به خاطر هم‌نشینی بالا «دیدن- نیست» اجازه، معنی می‌دهد.  
ب- دستور: مشاور/ وزیر: به خاطر هم‌نشینی با صفت «جهان‌دیده»  
ج- دستور: امر و فرمان: به خاطر هم‌نشینی با واژه «می‌دهی»: دستور دادن

۷

**الف** خوار

۸ الف) سمن: نوعی گل - ثمن: بها و قیمت  
(ب) شبه: مثل و مانند - شَحیح: سایه  
(ج) غربت: بیگانگی و ناآشنایی - قربت: نزدیکی  
(صفحه ۱۰۶، ۹۲، ۸۶ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:

الف) سمن (۲۵ره نمره) ب) شَحیح (۲۵ره نمره) ج) غربت (۲۵ره نمره)

۹ تطاول و تعدی - خوار و بی‌ارزش

(صفحه ۱۱۰ و ۱۰۷ و ۱۰۶ و ۱۰۵ و ۱۰۳ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:

تطاول (۲۵ره نمره) خوار (۲۵ره نمره)

۱۰

**الف** برخاست

۱۱ گزینه «۴» «قربت» نادرست و شکل صحیح آن در این جمله «غربت» است.

۱۲ مضاف‌الیه

۱۳ الف) همان به (بهرتر) «است» ← حذف فعل به قرینه معنایی (از مفهوم سخن بخش حذف شده را متوجه می‌شویم).

ب) این فصل، فصل من و تو است، فصل شکوفایی ما «است» / برخی با گل بخوانیم اینک بهار من و تو «است» ← حذف به قرینه لفظی (اگر حذف برای جلوگیری از تکرار باشد، حذف به قرینه لفظی است).

(صفحه ۱۰۵ و ۸۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) معنایی (۲۵ره نمره) ب) لفظی (۲۵ره نمره)

۱۴ الف) گشت یا اسنادی (ب) رفت یا غیراسنادی

۱۵ الف) نادرست؛ در این بیت «را» نشانهٔ مفعول است. (هیچ کس من را شهریار نمی‌نامد).  
 (ب) درست؛ همه صاحب‌دلان را پیشه (پیشهٔ همهٔ صاحب‌دلان) این است. «را» فک اضافه است.  
 (صفحهٔ ۱۰۷، ۱۰۲ کتاب درسی)  
 راهنمای تصحیح:

الف) نادرست (۲۵/ه نمره) (ب) درست (۲۵/ه نمره)

۱۶ واژهٔ «سوگند» در گذر زمان دچار وضعیت‌های چهارگانهٔ زبان شده و تحوّل معنایی دارد؛ معنای قدیم خود را از دست داده و معنی جدید گرفته است.

الف) معنی قدیم: گوگرد (ب) معنی جدید: قسم خوردن  
 (صفحهٔ ۱۰۵ کتاب درسی)  
 راهنمای تصحیح:

سوگند (۲۵/ه نمره)

۱۷

**الف** تقدّم فعل بر نهاد (شاه) / تقدّم فعل بر مفعول (نفت)

**ب** تقدّم فعل بر متمم در هر دو جمله (پیش، سر)

۱۸

**الف** شهریار

**ب** حرف اضافه

**پ** ترکیب اضافی: جان کاووس‌کی

۱۹ «ب» یا به پور جوان گفت شاه زمین / که رایت چه بیند کنون اندرین؟

۲۰ (۱) سرعت اسب

(۲) آمادهٔ مرگ شدن

(۳) آزمایش کردن

(۴) روز روشن مثل شب تاریک شدن.

۲۱

**الف** مجاز

۲۲

**الف** مجاز

۲۳

آرایه	ردیف
تضاد	۱
جناس	۲
اسلوب معادله	۳
حسن آمیزی (بوی حمله)	۴

گزینۀ اضافی در «گروه ب» حُسن تعلیل است.

۲۴ تلمیح به گلستان شدن آتش برای حضرت ابراهیم دارد.

۲۵ «رعیّت و ادّیت»؛ «دراز و آغاز»: سجع

۲۶ الف) ۲- اغراق (ب) ۴- اسلوب معادله (پ) ۱- ایهام.

۲۷ الف) ۱- حس آمیزی

(ب) ۴- اسلوب معادله

(ج) ۲- متناقض نما

۲۸ الف) مجاز: سر مجاز از فکر و اندیشه - جناس: بها، رها (استعاره ندارد).

(ب) حس آمیزی: سخن نرم - نغمۀ حروف: تکرار صامت‌های «ر» و «ش» (تشبیه ندارد).

(ج) ایهام تناسب: دستور: معنی کاربردی: وزیر، معنی غیرقابل قبول: امر کردن که با «فرمود» تناسب دارد. - جناس ناهمسان: ساروان و کاروان (استعاره ندارد).

(صفحه ۱۰۵ و ۱۰۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) استعاره (۲۵ره نمره) (ب) تشبیه (۲۵ره نمره) (ج) استعاره (۲۵ره نمره)

۲۹ مجاز: ماه مجاز از آسمان / اغراق: به ماه رفتن گردوخاک پای اسب / کنایه: همی خاک نعلش برآمد به ماه کنایه از سرعت زیاد حرکت اسب

در این بیت جناس به کار نرفته است.

(صفحه ۱۰۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینۀ «د» (۲۵ره نمره)

۳۰ الف) تشبیه (ب) سجع (ج) مجاز (د) حس آمیزی

۳۱

**الف** تلمیح / تشبیه: کوه آتش / مجاز: دشت و شهر؛ مجاز از مردم شهر و مردم دشت

۳۲ جنگ آتش ساختن به معنی آماده شدن برای گذر از آتش است.

(صفحه ۱۰۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

برای گذر از آتش آماده شد. (۲۵ره نمره)

۳۳ گزینۀ «الف»؛ سنگ بر سبزو زدن کنایه از آزمودن و امتحان کردن است.

(صفحه ۱۰۲ و ۱۰۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینۀ «الف» (۲۵ره نمره)

۳۴ گزینۀ «الف»؛ هر دو بیت به‌طور مشترک به ترجیح مرگ بر ذلّت و بدنامی اشاره دارند.

مفهوم بیت «ب»: هر کار سختی برای من آسان است.

(صفحه ۱۰۹ و ۱۰۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینۀ «الف» (۲۵ره نمره)

۳۵ هر دو بیت به دشمنی روزگار با آزادگان اشاره دارند.

(صفحه ۱۰۹ و ۱۰۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

دشمنی روزگار با آزادگان یا هر مفهوم مشابه (۲۵/۵ نمره)

۳۶ الف) ۴ ب) ۱ ج) ۵ د) ۳

۳۷ روزگار و فلک، همه انسان‌های آزاده را مورد آسیب و رنجش قرار می‌دهد.

۳۸

الف) که اگر یکی از این دو نفر (سودابه یا سیاوش) گناهکار شناخته شود، پس از آن کسی من را پادشاه نمی‌شمارد.

۳۹

الف) هر چند فرزند عزیز و گران قدر است، اما بدگمانی به فرزند دل شاه را آزرده خواهد کرد.

۴۰

الف) همه مردم ناراحت شدند و با دیدن چهره خندان سیاوش از شوق گریستند.

۴۱ روز مانند شب تاریک شد.

۴۲

الف) آسمان (سرنوشت) سوگند خورده است، که به بی‌گناهان آسیبی نمی‌رسد.

۴۳ زیرا زبان ملی هر کشوری نشانه هویت آن است.

۴۴ الف) سیاوش ب) سودابه

۴۵ الف) «ملی»، زیرا به آداب و رسوم اشاره می‌کند.

ب) «قهرمانی»، حضور سیاوش که قهرمان داستان است.

پ) «خرق عادت»، عبور از آتش و آسیب ندیدن ویژگی خرق عادت است.

۴۶

الف) زمینه ملی

۴۷

الف) بدان گاه سوگند پرمایه شاه چنین بود آیین و این بود راه

۴۸ آماده شدن (خود را معطر ساختن) برای رویارویی با مرگ

۴۹

الف) اگر می‌خواهی حقیقت را آشکار کنی، باید دست به آزمودن آنها بزنی. (دست به آزمایش بزنی)

۵۰ اگر یکی از این دو نفر (سیاوش و سودابه) گناهکار باشد، دیگر کسی او را پادشاه نمی‌داند.

۵۱

ب) همی داد مژده یکی را دگر که بخشود بر بی‌گنه دادگر

## پاسخنامه تشریحی

۱

واژه «طاق» در صورت سؤال و بیت گزینۀ «ب»، در معنای «فرد، یکتا و بی‌همتا» به کار رفته است، ولی در بیت «الف» به معنای «سقف محدب و خمیده» است. (صفحه ۱۱۵ و ۶۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینۀ «ب» (۲۵ ره نمره)

۲

سورت: حدت و شدت (صفحه ۱۱۱ کتاب درسی)

شگرف: قوی، نیرومند (صفحه ۱۲۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

حدت و شدت: سورت (۲۵ ره نمره) نیرومند: شگرف (۲۵ ره نمره)

۳

الف درست

۴

املاي کلمات نادرست:

ایار ← درست عیار

بحر ← درست بحر

قدر ← درست قدر

۵

ج) بهر / د) شصت

۶

الف بیندازد

۷

شکل درست واژه‌ها: هفت خوان رستم / مصاحبت و هم‌نشینی

(صفحه ۱۱۲، ۱۲۸ و ۱۳۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

خوان (۲۵ ره نمره) مصاحبت (۲۵ ره نمره)

۸

الف سورت

۹

بس که زهر زخم‌ها کاریش

۱۰ تختی‌ها

روکش تابوت تختی‌ها



۱۱

الف) نادرست؛ واژه «شوق» نقش دستوری نهاد دارد و واژه «مرادف» مسند است. در جمله «شوق رقابتی است» فعل «است» غیراسنادی است، بنابراین نقش شوق، نهاد است. / معنای صلح را مرادف اول باشند ← [آن‌ها]... مرادف اول باشند: در این جمله، ضمیر «آن‌ها» نهاد محذوف است.

ب) درست؛ «هر» صفت مبهم و وابسته پیشین است.

ج) درست؛ مرادف (مترادف، هم‌ردیف) واژه‌ای کهن است؛ هم‌چنین شاعر از «رای» فک اضافه استفاده کرده که در متون کهن بیشتر به کار رفته است.

(صفحه ۱۱۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) نادرست (۲۵ه نمره) ب) درست (۲۵ه نمره) ج) درست (۲۵ه نمره)

۱۲ نگ چاه

۱۳ قصه: نهاد / آتش: نهاد

سخت: قید / زود: قید

۱۴ مرد نغال: ترکیب وصفی / صدایش، نایش، سکوتش، دمش: ترکیب اضافی / حدیث آشنایش: ترکیب وصفی و اضافی

۱۵

الف) غدر

۱۶ کاربرد دو حرف اضافه برای یک متمم (بر آن بر).

۱۷ الف) بدل (ب) قید (ج) صفت شمارشی (از نوع ترتیبی) (د) زادسرو

۱۸ الف) رخشنده: صفت بیانی (ب) آخرین: صفت شمارشی

۱۹

الف) بدل

ب) عطف

۲۰ الف) نادرست (توضیح: شغاد، مسند و نابردار، بدل است).

ب) درست

۲۱ کمند ← کمند را بکشاید  
مفعول

خویش ← مضاف‌الیه

گیره ← متمم به حرف اضافه محذوف

فراز ← قید

۲۲ ۱۰ صفت:

آن طاق - طاق عزیز - آن تا - تای بی‌همتا - رخش رخشنده - هزاران یاد - یاد روشن - یاد زنده - نخستین بار - آن کلید

۲۳ مروارید ← مضاف‌الیه

لبخند ← نهاد

هیچ ← مفعول

بی‌شرمانه ← مسند

پست ← بدل از مسند

این تزویر ← نهاد

۲۴ ۱۲ مورد ← ایرانشهر - عرصه - ناورد - هول - زال - زر - رخش - رخش - بی‌مانند - گنج - مروارید - لبش (ش)

۲۵ خون - قهوه‌خانه - مرد - کانون

۲۶ الف) «واو» ربط: بین دو جمله قرار گرفته است. (من بودم و یک چمن داغ [بود]). (صفحه ۸۶ کتاب درسی)

ب) «واو» عطف: بین دو اسم (بود و نبود) قرار گرفته است. (صفحه ۱۱۹ کتاب درسی)

نکته: «بود» مخفف «بودن» و «نبود» مخفف «نبودن» است.

راهنمای تصحیح:

الف) «واو» ربط (پیوند)

ب) «واو» عطف

(هر مورد ۲۵ه نمره)

۲۷ گزینه «ب»؛ «آن نابردار» بدل از «شغاد» است.

(صفحه ۱۱۵ و ۱۱۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینۀ «ب» (۲۵/۵ نمره)

۲۸

**الف**

نادرست: ترکیب‌های وصفی: صدای شوم، صدای نامردانه / ترکیب‌های اضافی: صدایش، چاهسار گوش

۲۹ الف) نادرست (ب) درست

۳۰ الف) نابردار ← بدل

ب) دیواره ← معطوف خنجر ← معطوف

پ) قصه ← تکرار

۳۱ بی‌شرمیش: مشبه / ژرفی و پهنایش: مشبه‌به

۳۲ همگنان: مشبه صدف: مشبه‌به

۳۳ الف) ۴ یا ایهام (ب) ۱ یا اسلوب معادله (ج) ۲ یا حسن تعلیل

۳۴ الف) ۳: حسن تعلیل

ب) ۱: ایهام

پ) ۴: حس آمیزی

۳۵ ۱) اسلوب معادله ۲) ایهام در واژه نابردار: ۱- برادر ناتنی ۲- ناجوانمرد ۳) حس آمیزی در نرم سخن گفتن ۴) جامعه‌ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن

۵) حسن تعلیل

۳۶ الف) تأثیرگذاری کلام (ب) داستان‌های شاهنامه (ج) وجود صفا و صمیمیت میان حاضران

(صفحه ۱۱۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) تأثیرگذاری کلام (۲۵/۵ نمره) ب) داستان‌های شاهنامه (۲۵/۵ نمره) ج) وجود صفا و صمیمیت میان حاضران (۲۵/۵ نمره)

۳۷ صدای دردآلود مرد نقال، بیانگر درد درونی و غم و اندوه او بود. (ظاهر آیینۀ باطن است).

(صفحه ۱۱۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

صدای دردآلود مرد نقال، بیانگر درد درونی و غم و اندوه او بود. / ظاهر آیینۀ باطن است. (یا هر مفهوم درست دیگر) (۵/۵ نمره)

۳۸ الف) شتر گفت‌وگوهای (سخنان) گرگ و روباه را بر آن گونه شنید. (صفحه ۱۳۰ کتاب درسی)

ب) بهانه‌ها را کنار گذاشتند و خود را آماده کردند. (صفحه ۱۲۴ کتاب درسی)

ج) سوز و تندی سرمای دی ماه (زمستان) بسیار شدت داشت. (صفحه ۱۱۱ کتاب درسی)

د) سخن من بازگوکننده (بزار سنجش) دوستی یا کینه ناجوانمردان و جوانمردان است. اصلاً مانند شعرهای بدون محتوا نیست که فقط ظاهری آراسته باشد. (صفحه ۱۱۲ کتاب درسی)

ه) آری اکنون رستم با اسب غیور و دلاور خود در ته چاهی که به جای آب، زهر شمشیر و نیزه در خود داشت، گرفتار شده است. (کتاب درسی)

و) کسی که می‌تواند به معشوق ازلی (خداوند) برسد، چگونه برای رسیدن به چیزهای کوچک باز می‌ماند؟ (صفحه ۱۲۳ کتاب درسی)

ز) کسی که در راه عشق قدم نهاده است از آن برنگشته است و هیچ کسی از دشواری و مسافت طولانی راه عشق، باخبر نیست. (صفحه ۱۲۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) شتر گفت‌وگوهای (سخنان) گرگ و روباه را بر آن گونه شنید. (۲۵/۵ نمره)

ب) بهانه‌ها را کنار گذاشتند و خود را آماده کردند. (۲۵/۵ نمره)

ج) سوز و تندی سرمای دی ماه (زمستان) (۲۵ره نمره) بسیار شدت داشت. (۲۵ره نمره)

د) سخن من بازگوکننده (ابزار سنجش) دوستی یا کینه ناجوانمردان و جوانمردان است (۲۵ره نمره). اصلاً مانند شعرهای بدون محتوا نیست که فقط ظاهری آراسته داشته باشد. (۲۵ره نمره)

ه) آری اکنون رستم با اسب غیور و دلاور خود (۲۵ره نمره) در ته چاهی که به جای آب، زهر شمشیر و نیزه در خود داشت (۲۵ره نمره)، گرفتار شده است. (۲۵ره نمره)

و) کسی که می‌تواند (۲۵ره نمره) به معشوق ازلی (خداوند) برسد (۲۵ره نمره) چگونه برای رسیدن به چیزهای کوچک باز می‌ماند؟ (۲۵ره نمره)

ز) کسی که در راه عشق قدم نهاده است (۲۵ره نمره) از آن برنگشته است (۲۵ره نمره) و هیچ کسی از دشواری و مسافت طولانی راه عشق (۲۵ره نمره) باخبر نیست. (۲۵ره نمره)

۳۹ «ج» یا خرق عادت

ب) مرگ پهلوانان ایرانی

۴۰ الف) سروده بی‌محتوا

(صفحه ۱۱۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

ب) مرگ پهلوانان ایرانی

الف) سروده بی‌محتوا

(هر مورد ۲۵ره نمره)

۴۱ زادسرو: آزادسرو از بزرگ‌ترین راینی بود که داستان‌های رزم رستم را به یاد داشت. / ماخ‌سالار: از راین شاهنامه / هریوه: اهل هرات، هراتی / خوان هشتم: چاهی که رستم با نیرنگ شغاد در آن افتاد / ما: مهدی اخوات ثالث (سرواژه)

ب) داستانی

۴۲ الف) ملی

۴۳ شعری که فقط به زیبایی ظاهری توجه می‌کند و به محتوا بی‌توجه است. (متعهد نیست)

۴۴

**الف**

اکنون رستم، در (ته) چاهی که به جای آب، زهر شمشیر و نیزه داشت، گرفتار شده بود.

۴۵ داستان‌های شاهنامه (حماسه ملی ایران)

۴۶ مرگ رستم

۴۷ معیار سنجش دوستی و دشمنی مردان و ناجوانمردان.

۴۸ الف) ۵ یا دعوت به ظلم‌ستیزی

ب) ۱ یا جاودانگی نام نیک

ج) ۲ یا ترجیح مرگ بر ننگ

د) ۳ یا وارستگی

۴۹

**الف**

همگی به هم مهربانی و محبت داشتند.

**ب**

کلامش مانند داستان‌های شاهنامه گرم و دلنشین بود.

**پ**

سخن من داستان درد و رنج مردم است و مبتنی بر واقعیت‌هاست و خیالی نیست.

**ت**

این سخنان من ابزاری برای سنجش محبت و دوستی جوانمردان و نامردی نامردان است.

۵۰ الف) «۲»: من این زیبا زمین را آزمودم؛ میهن ای میهن!

ب) «۱»: فدای نام تو بود و نبودم؛ میهن ای میهن!

۵۱ الف) لیخند گاه‌گاهت صبح ستاره باران

ب) خورشید رفته است سر شب سراغ ماه  
ج) بود لبریز از عشقت وجودم؛ میهن ای میهن!

## پاسخنامه تشریحی

۱ الف) گرم‌رو، عاشق نیز درست است، (ب) سریر

۲ پ) تجرید.

۳

الف) قوی، نیرومند، عجیب، شگفت‌آور، فوق‌العاده

۴

الف) رنج و سختی

۵

الف) اقلیم: سرزمین

ب) اکناف: اطراف، کناره‌ها

پ) شگرف: قوی، نیرومند

ت) وادی: سرزمین، مجازاً بیابان

ث) تعب: رنج و سختی

ج) استغنا: بی‌نیازی، بی‌نیازی سالک از هر چیز جز خدا

چ) کلان: دارای سن بیشتر

ح) تفرید: فرد شمردن و یگانه دانستن خدا، کناره گرفتن از خلق و تنها شدن.

در اصطلاح تصرف، تحقق بنده است به حق؛ به طوری که حق، عین قوای بنده باشد.

۶ گزینه «۳»

در سایر گزینه‌ها؛ واژه‌های رمق، سورت و آزر، نادرست نوشته شده‌اند.

۷

شکل درست واژه‌ها: هفت خوان رستم / مصاحبت و هم‌نشینی

(صفحه ۱۱۲، ۱۲۸ و ۱۳۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

خوان (۲۵/مره) مصاحبت (۲۵/مره)

۸

گزینه «الف» یا «تاق» ← «طاق»

۹

الف) بگذارم (صفحه ۱۲۳ کتاب درسی) ب) صدر (صفحه ۱۲۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) بگذارم (۲۵/مره) ب) صدر (۲۵/مره)

۱۰

الف) شصت (صفحه ۱۱۶ کتاب درسی) ب) شست (صفحه ۱۲۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) شصت (۲۵/مره) ب) شست (۲۵/مره)

۱۱

الف) بدل

۱۲

الف) درست

ب درست

پ نادرست

ت نادرست

۱۳ گزینه (الف)؛ ضمیر پرسشی در معنای چگونه در گزینه‌های (ب) و (ج): حرف ربط

۱۴ گزینه «ب»

الف) گفت ما را هفت وادی در ره است: «را» فک اضافه است (ما را در ره: در راه ما)  
 ب) شیرمردی باید این ره را شگرف: «را» حرف اضافه است (مرد شیر شگرفی برای این راه باید «لازم است»)  
 ج) خواه روز صلح و بسته مهر را پیمان: «را» فک اضافه است (خواه روز صلح و پیمان مهر بسته).  
 (صفحه ۱۲۴، ۱۲۲ و ۱۱۴ کتاب درسی)  
 راهنمای تصحیح:  
 گزینه «ب» (۲۵ نمره)

۱۵ الف) با محتسب عیبِ من (مضاف‌الیه) را نگویند. (صفحه ۲۱ کتاب درسی)  
 ب) بعد از این وادی حیرت برای تو (متمم) می‌رسد (می‌آید). (صفحه ۱۲۵ کتاب درسی)  
 راهنمای تصحیح:  
 الف) مضاف‌الیه (ب) متمم  
 (هر مورد ۲۵ نمره)

۱۶ الف یا در عشق کسی قدم نهد کش جان نیست

۱۷ مضاف‌الیه مضاف‌الیه

### سنجش نیروی او



۱۸ الف) خالی ساز از طاووس و شیطانش (تو) محذوف: نهاد / «ش» در شیطانش: مفعول / خالی: مسند / ساز (بگردان): فعل  
 ب) نیرنگ هوا / فریب آز / دلت  
 ج) دلت خلد است (دلت: نهاد / خلد: مسند / است: فعل)  
 (صفحه ۱۲۹ کتاب درسی)  
 راهنمای تصحیح:  
 الف) خالی ساز از طاووس و شیطانش (ب) نیرنگ هوا / فریب آز / دلت (ج) دلت خلد است  
 (هر مورد ۲۵ نمره)

۱۹ الف) بعد از این وادی فقر و فنا است ← «و» بین دو اسم قرار گرفته است، بنابراین واو عطف است. (صفحه ۱۲۷ کتاب درسی)  
 ب) نه در او دعوی [است] (بود) و نه در او معنا بود ← «و» بین دو جمله قرار گرفته است، بنابراین واو ربط (پیوند) است. (صفحه ۱۲۵ کتاب درسی)  
 راهنمای تصحیح:  
 الف) عطف (ب) ربط یا پیوند  
 (هر مورد ۲۵ نمره)

۲۰ کار دائم درد و حسرت آیدت: «ت» مضاف‌الیه است ← کارِ تو دائم درد و حسرت می‌شود.  
 (صفحه ۱۲۵ کتاب درسی)  
 راهنمای تصحیح:  
 مضاف‌الیه (۲۵ نمره)

- ۲۱ الف) اقلیم ما را شاه نیست ← برای اقلیم ما شاه وجود ندارد («را» در معنی «برای» آمده و حرف اضافه است، بنابراین واژه «اقلیم» متمم است.)  
 ب) «که» پیوند وابسته‌ساز است. (کاقلم ← که اقلیم)  
 ج) فعل «نیست» در مصراع نخست در معنای «وجود ندارد» و غیراسنادی است.  
 (صفحه ۱۲۲ کتاب درسی)  
 راهنمای تصحیح:  
 الف) متمم (۲۵/۰ نمره)  
 ب) که (۲۵/۰ نمره)  
 ج) غیراسنادی (۲۵/۰ نمره)

۲۲

الف) پرندگان

ب) شهریار

۲۳ جلوهٔ آب: ترکیب اضافی / آب صاف: ترکیب وصفی

۲۴ «الف» مجاز ندارد.

در بیت «ب»، «روی»: مجاز از تمام وجود است.  
 در بیت «پ»، «مرد»: مجاز از انسان  
 در بیت «ت»، «آشکارا و نهان»: مجاز از همهٔ پرندگان

۲۵ اشاره به این باور که طاووس پرنده‌ای بهشتی بوده، اما به خاطر همدستی با ابلیس از بهشت رانده شده است.

۲۶ جناس (جناس ناهمسان / جناس ناقص)

۲۷ گزینهٔ «الف» درست است.

بیت «ب»: غرق آتش شد: غرق کردن ویژگی آب است و این که آتش مانند آبی است که فرد را غرق می‌کند، پارادوکس است؛ زیرا ویژگی آب را با آتش یکجا جمع کرده است.  
 بیت «پ»: دوزخ همچو یخ افسرده‌ای است.

۲۸ گزینهٔ «۱»

۲) در بیت این گزینه، مصراع دوم، مصداقی برای مصراع اول است.

۳) سنگ بر سبزو زدن: کنایه از توبه کردن از شراب خوردن

۴) تشبیه عاشق به آتش

۲۹ بیت تلمیح دارد به رانده شدن آدم (ع) از بهشت. / دل به خلد تشبیه شده است. / طاووس و شیطان: استعاره از پلیدی‌ها / مراعات نظیر: خلد، طاووس، شیطان / تشخیص: نیرنگ

هوا، فریب آز / جناس ناهمسان: ساز و آز

(صفحه ۱۲۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

تشبیه، استعاره، مراعات نظیر، تشخیص، جناس (ذکر دو مورد، هر مورد ۲۵/۰ نمره)

۳۰ گزینهٔ «د»

بررسی سایر گزینه‌ها:

الف) هشت جنت: مجاز از تمام خوبی‌ها / هفت دوزخ: مجاز از تمام بدی‌ها و زشتی‌ها

ب) تناقض: اینکه دوزخ مثل یخ سرد باشد.

ج) تشبیه: تشبیه جنت به مرده و دوزخ به یخ

(صفحه ۱۲۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه «د» (۲۵/ه نمره)

۳۱ الف) واژه‌های «جهان، نهان» جناس ناهمسان اختلافی دارند. (صفحه ۱۲۲ کتاب درسی)  
ب) «بیابان» استعاره از وادی توحید است. (صفحه ۱۲۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) جناس ناهمسان (۲۵/ه نمره) ب) استعاره (۲۵/ه نمره)

۳۲ گزینه «پ» درست است. در این بیت، سیمرغ و سی مرغ: جناس تام است. بیت، تشبیه ندارد.  
در گزینه «الف»، هفت دوزخ مثل یخ افسرده‌ای است: متناقض‌نما (دوزخ که جایگاه آتش است، همچو یخ منجمد است).  
جنت و بهشت: تضاد  
در گزینه «ب»، معرفت، وادی‌ای است: تشبیه (معرفت: مشبه، وادی: مشبه‌به)  
بی‌پا و سر: کنایه از بی‌انتهای  
در گزینه «ت»، صدر: مجاز از مقام / قدر و صدر: جناس

۳۳

الف) جناس (شاه و راه)

۳۴ دشوار و پرخطر بودن راه عشق.

۳۵ خداوند در درون انسان است و انسان وجودی الهی و ارزشمند دارد (الهی بودن وجود انسان).

۳۶

الف) در مرحله فنا (هفتم) همه پدیده‌هایی که سایه‌هایی بر چهره خداوند بودند، با آشکار شدن خورشید حق، از بین می‌روند و حق آشکار می‌شود.

۳۷ ۱- ب (وادی توحید) ۲- ج (وادی طلب)

۳۸ الف) وادی حیرت ب) وادی استغنا

۳۹

الف) چرا سرزمین ما شاه ندارد؟ بیش از این بدون شاه بودن شایسته نیست.

۴۰ الف) انسان‌هایی که عاشق حقیقی نیستند و به عشق‌های دنیوی و ناپایدار دلبسته‌اند.  
ب) پیر و مرشد و راهنما

۴۱

الف) ما پرندگان هم رهبر و پادشاهی داریم که در خرد و بینش، همانندی ندارد.

۴۲ خورشید: سیمرغ یا خداوند ذره: بهشت (دلبستگی‌های مادی)

۴۳

الف) کسی در جهان از این راه بازنگشته است؛ کسی از مسافت این راه، آگاه نیست.

۴۴

الف) همه پرندگان عاشق (دیدار سیمرغ) شدند و بهانه‌جویی را کنار گذاشتند.

۴۵

**الف**

وقتی در مرحله طلب (اولین مرحله) قدم بگذاری، رنج و سختی‌های زیادی در برابر تو ظاهر می‌شود.

۴۶ الف) فنا (وادی هفتم)

ب) توحید (وادی پنجم)

۴۷ همگی به وحدت و یگانگی می‌رسند.

۴۸ الف) یا طلب

ب) با فقر و فنا

۴۹ الف) شتر گفت‌وگوهای (سخنان) گرگ و روباه را بر آن‌گونه شنید. (صفحه ۱۳۰ کتاب درسی)

ب) بهانه‌ها را کنار گذاشتند و خود را آماده کردند. (صفحه ۱۲۴ کتاب درسی)

ج) سوز و تندی سرمای دی ماه (زمستان) بسیار شدت داشت. (صفحه ۱۱۱ کتاب درسی)

د) سخن من بازگوکننده (بزار سنجش) دوستی یا کینه ناخوانمردان و جوانمردان است. اصلاً مانند شعرهای بدون محتوا نیست که فقط ظاهری آراسته باشد. (صفحه ۱۱۲ کتاب درسی)

ه) آری اکنون رستم با اسب غیور و دلاور خود در ته چاهی که به جای آب، زهر شمشیر و نیزه در خود داشت، گرفتار شده است. (کتاب درسی)

و) کسی که می‌تواند به معشوق ازلی (خداوند) برسد، چگونه برای رسیدن به چیزهای کوچک باز می‌ماند؟ (صفحه ۱۲۳ کتاب درسی)

ز) کسی که در راه عشق قدم نهاده است از آن برنگشته است و هیچ کسی از دشواری و مسافت طولانی راه عشق، باخبر نیست. (صفحه ۱۲۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) شتر گفت‌وگوهای (سخنان) گرگ و روباه را بر آن‌گونه شنید. (۲۵ ر.نمره)

ب) بهانه‌ها را کنار گذاشتند و خود را آماده کردند. (۲۵ ر.نمره)

ج) سوز و تندی سرمای دی ماه (زمستان) بسیار شدت داشت. (۲۵ ر.نمره)

د) سخن من بازگوکننده (بزار سنجش) دوستی یا کینه ناخوانمردان و جوانمردان است (۲۵ ر.نمره). اصلاً مانند شعرهای بدون محتوا نیست که فقط ظاهری آراسته باشد. (۲۵ ر.نمره)

ه) آری اکنون رستم با اسب غیور و دلاور خود (۲۵ ر.نمره) در ته چاهی که به جای آب، زهر شمشیر و نیزه در خود داشت (۲۵ ر.نمره)، گرفتار شده است. (۲۵ ر.نمره)

و) کسی که می‌تواند (۲۵ ر.نمره) به معشوق ازلی (خداوند) برسد (۲۵ ر.نمره) چگونه برای رسیدن به چیزهای کوچک باز می‌ماند؟ (۲۵ ر.نمره)

ز) کسی که در راه عشق قدم نهاده است (۲۵ ر.نمره) از آن برنگشته است (۲۵ ر.نمره) و هیچ کسی از دشواری و مسافت طولانی راه عشق (۲۵ ر.نمره) باخبر نیست. (۲۵ ر.نمره)

۵۰ صدهزاران سایه جاوید: استعاره از همه موجودات

یک خورشید: استعاره از خداوند

۵۱

**الف**

انسان‌هایی که عاشق ظاهرند، (کسانی که عشقشان حقیقی نیست)

۵۲

**الف**

در جهان کسی از این راه باز نگشته است و کسی از مسافت آن آگاهی ندارد.

۵۳

**الف**

سندبادنامه

۵۴ «منطق الطیر» عطار

۵۵ تمهیدات: عین القضاة همدانی

فیه ما فیه: مولوی

۵۶ ظهیری سمرقندی

## پاسخنامه تشریحی

۱ معهود: (عهدشده، شناخته‌شده، معمول)  
بحیوحه: (میان، وسط)  
وجنات: (جمع وَجَنَه، صورت، چهره، رخساره)

۲

**الف** ارتقا یافتن، رتبه گرفتن

۳ آغاز

۴

**الف** وخامت: خطرناک بودن، بدفرجامی

**ب** خرت و پرت: مجموعه‌ای از اشیاء، وسایل و خرده‌ریزهای کم‌ارزش

**پ** آسمان جُل: کنایه از فقیر، بی‌چیز، بی‌خانمان - بدقواره: آن که یا آنچه ظاهری زشت و نامناسب دارد؛ بدترکیب

**ت** نامعقول: آنچه از روی عقل نیست؛ برخلاف عقل

**ث** شبان: چوپان

۵ الف) اضطراب ناشی از گرمی و حرارت، گرمی و حرارت (صفحه ۱۰۶ کتاب درسی)

ب) تنزل کرده‌اند، پس‌روی کرده‌اند (صفحه ۱۳۵ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:

الف) اضطراب ناشی از گرمی و حرارت، گرمی و حرارت

ب) تنزل کرده‌اند، پس‌روی کرده‌اند

(ذکر یک مورد کافی است، هر مورد ۲۵/۰ نمره)

۶ طاق و سقف محدب - خورد رفتن و ساییده شدن - غلیان و جوشش

۷ گزینه (ب)

در این گزینه مقصود عدد شصت است.

۸ گزینه (ب)

الف: هول و حول

ج: صد و سد

۹ طبق - ثنا

۱۰ مضق ← مضغ (صفحه ۳۸، ۵۰، ۶۲، ۹۹ و ۱۴۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

مضغ (۲۵/۰ نمره)

۱۱

**الف** غلیان

تخلصی بس بجا

(ب)

الف) قید صفت.

۱۲

۱۳ گزینه «پ»: «با تمام نیرویی که داشت می‌دوید. هر از گاهی صدای تیر یا انفجاری او را به خود می‌آورد.»

۱۴ ج) آقای مصطفی خیلی معذرت خواستند: جمله هسته/ بدون خداحافظی با آقایان رفتند: جمله وابسته

۱۵ الف) متمم (ب) اما (ج) فاعلی

۱۶ الف) صفت مضافالیه: انهدام (هسته) آن (صفت مضافالیه) تیربار (مضافالیه) (صفحه ۹۴ کتاب درسی)

ب) قید صفت: تخلص (هسته) بس (قید صفت) بجا (صفت) (صفحه ۱۳۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) صفت مضافالیه (ب) قید صفت

(هر مورد ۰٫۲۵ نمره)

۱۷

الف) پیوند وابسته‌ساز: «اگر»: پیوند هم‌پایه‌ساز: «و»

ب) «غاز»: مفعول؛ «همه»: صفت مهیم (وابسته پیشین)

۱۸

الف) نادرست

ب) درست

۱۹

الف) ۱- تخلص

۲- عبارت: «من تخلص را از زاویه و از جمله رسوم و عاداتی می‌دانم که باید متروک گردد.»

ب) ۱) من تخلص را از زاویه و از جمله رسوم و عاداتی می‌دانم

۲) باید متروک گردد  
مسند: فعل اسنادی

۲۰ مسند: نمودار، مفعول: چرا نمی‌آیی بنشینتی؟

۲۱ الف) سروده است یا گفته است یا موارد مشابه.

ب) بنا شده است. / ایجاد شده است.

۲۲

(مفهوم)	(کنایه)
بی‌اختیار شدن	۱ - مثل فنر در رفتن
ناراحت نشدن	۲ - خم به ابرو نیاوردن
تعجب کردن	۳ - شاخ در آوردن
انتظار بیهوده کشیدن	۴ - سماق مکیدن
بدون چون و چرا	۵ - بی برو برگرد
حواس جمع بودن	۶ - سر توی حساب بودن
ناراحت شدن	۷ - چین به صورت انداختن
اصرار نکردن	۸ - این یک دم را خوش نخواندن
انجام کاری مفید برای خود	۹ - گل به سر خود زدن
انتظار کشیدن	۱۰ - ساعت‌شماری کردن
چه کار کردن؟	۱۱ - چه خاکی به سر ریختن؟
ناتوان	۱۲ - بی‌دست و پا

۲۳

الف

آرزوی عمر طولانی کردن

ب

پسروی کردن، تنزل کردن

۲۴

الف

نقشه ما دارد عملی می شود.

ب

خیلی متعجب شدم.

۲۵

الف

«به طور کامل خوردن گاز» طوری که هیچ بخشی از گاز باقی نمانده بود.

ب

کنایه از زمان کوتاه

۲۶

الف) تشخیص ندارد.

ب) شَر کسی را از سر کردن ← کنایه از خلاص شدن و راحت شدن از دست کسی

پ) غول بی شاخ و دم ← استعاره از مصطفی

۲۷

سه تشبیه:

«غاز گلگون» به معنی غاز مانند گل (وجه شبه: سرخی و قرمز رنگ بودن) «جماعت کرکس صفت» به معنی جماعتی که در صفت مانند کرکس هستند. «گورستان شکم» اضافه تشبیهی است، به معنی شکم همچون گورستان

۲۸

الف

آماده کنیم / مهیا کنیم

۲۹

الف

از ماست که بر ماست

۳۰

تأکید بر خوردن غذا

۳۱

الف

این بیچاره‌ها هر چند سال یک بار، چنین فرصتی برایشان پیش می‌آید.

۳۲

میزان قدرت و توانایی تو چه قدر است.

۳۳

الف

در همان میانه غذا خوردن، منظره نابودی غاز، مرا به یاد ناپایداری روزگار ریاکار انداخت.

۳۴

الف

صمیمی شده بودیم.

ب

پشیمان شدن از کاری.

۳۵

## الف

همه حواسم به مصطفی است، که با بوی غاز از خود بی خود نشود و اختیارش را از دست ندهد.

۳۶ ناامیدی‌ام به امیدواری تبدیل شد، از ناامیدی به امیدواری رسیدن

۳۷ تظاهر، سخنان بی دقت گفتن و اعتماد نابجا کردن

۳۸ الف) بچه‌ها هم از دست آن خسته شده بودند.

ب) کیکاووس بسیار نگران شد.

ج) سفره نعمت بی مضایقه‌اش (بی چشم‌داشت) همه جا گسترده است.

د) پایه‌های ریا و دورویی را نابود گردان.

ه) تنها عاشق واقعی محرم حقیقت عشق است.

و) هنگام طلوع آفتاب در کنار قنات حسنی در شهر سیرجان اقامت کوتاه می‌کردیم.

ز) نیاز به یادآوری نیست که ایشان در خوردن هم اندکی کوتاهی را جایز نمی‌شمردند.

ح) چگونه است که سرزمین ما شاه ندارد، بی‌شاه بودن بیشتر از این درست نیست.

۳۹

## الف

تمام حواسم پیش مصطفی است.

۴۰

## الف

محمدعلی جمال‌زاده

## ب

رضا امیرخانی

۴۱ نادرست؛ این کتاب اثر مهدی شجاعی است.

۴۲ «سانتاماریا» اثر سید مهدی شجاعی است.

(صفحه ۱۳۰، ۱۲۷، ۱۱۰، ۹۵ و ۱۴۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

سانتاماریا (۲۵/۰۵ نمره)

۴۳ ۲ اثر: ارمیا: رضا امیرخانی / کباب غاز: محمدعلی جمال‌زاده

## پاسخنامه تشریحی

۱	ذی حیات	مرهم	مألوف
۲	گزینه «ج»: وجح ← درست وجه		
۳	منسوب به هرات (منسوب: گماشته شده / منسوب: نسبت داده شده) (صفحه ۱۵۴، ۱۲۴، ۱۴۲ و ۱۴۰ کتاب درسی) راهنمای تصحیح: منسوب (۲۵، ۲۵ نمره)		
۴	الف) مکان (مکان زندگی مردم دیلم)	ب) سازنده صفت فاعلی	
۵	الف) درست (ی در مستی و نیست دوم) ب) نادرست، داروغه متمم و خواجگاه مسند) ج) نادرست، (ان در خاوران نشانه مکان و در شامگاهان، نشانه زمان است).		
۶	گزینه «ب»: پادشه را کرم باید تا بر او گرد آیند و رحمت تا در پناه دولتش ایمن نشینند.		
۷	الف) زمان بهار		
۸	ب) مضارع اخباری		
۹	الف) زمان (هنگام بهار)		
۱۰	ب) گل		
۱۱	پيوند وابسته ساز: که جمله وابسته: خداوند آن را سرحدّ دنیای خلقت قرار داده است.		
۱۲	گزینه «ب»		
۱۳	معنایی (معنوی)		
۱۴	الف) شباهت (مانند کوه)	ب) نسبت (منسوب به کاه)	
۱۵	الف) اضافه استعاری		
۱۶	ب) یاری کردن، امیدوار ساختن		
۱۷	کنایه از امیدوار نمودن و زندگی بخشیدن		
۱۸	مشبه: خنده	مشبه به: شمشیر	
۱۹	۱- استعاره: در اینجا خنده به پرندهای تشبیه شده است که پروازکنان در آسمان، شاعر را می جوید و زندگی به خانه‌ای تشبیه شده است که «در» از لوازم آن است. (اضافه استعاری)		

۱۷

الف) خنده به گلی تشبیه شده که از ویژگی‌های آن شکفتن است.

ب) تشبیه (خنده به شمشیر)

۱۸

الف) تا نمیرم. (مردن)

۱۹ الف) می‌روند و بازمی‌گردند (ب) نمیرم (تا زمانی که زنده‌ام)

۲۰

الف) کنایه (چشم از دنیا بستن کنایه از مردن)

۲۱

الف) «نان»: مجاز از خوراک؛ «هوا»: مجاز از نفس کشیدن

ب) «تاریک‌ترین لحظه‌ها»: حس آمیزی

پ) «کشتی تندرو خیال»: تشبیه («خیال»: مشبّه: «کشتی تندرو»: مشبّه‌به)

۲۲ «الف»: (۱) (امیدوار شدن)

«ب»: (۲) (توصیه به شادی کردن در هنگام سختی)

۲۳ ضرورت‌های زندگی

۲۴ ب) اگر خونین دلی از جور آیام / لب خندان بیاور چون لب جام.

۲۵ عشق.

۲۶ الف) ۱ ب) ۲

۲۷ گزینهٔ ب) این نخستین بار شاید بود / کان کلید گنج مروارید او گم شد.

۲۸ حافظ

۲۹

الف) بخند زیرا خنده و شادمانی تو، مانند شمشیری برکشیده در دستان من است (شادی تو سلاحی برای مبارزات من است).

۳۰ میهن‌دوستی

۳۱

الف) اگر غذا و هوا (خوردن و نفس کشیدن) را از من بگیری مهم نیست، شادی و خنده‌ات را از من نگیر.

۳۲

الف) پرچم / پرچم شیلی / پرچم کشور

۳۳ الف) نماد سردی و ناامیدی (ب) دور کردن رنج و غم و رسیدن به شادی و نشاط

(صفحه ۱۵۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) نماد سردی و ناامیدی (ب) دور کردن رنج و غم و رسیدن به شادی و نشاط

(هر مورد ۲۵، ۰ نمره)

۳۴

الف

ارزش بالای شادی در از بین بردن غم‌ها

۳۵

الف

شاد باش: زیرا شادی و خنده تو برای من مانند شمشیری از غلاف برکشیده است. (به من توان مبارزه می‌بخشد)

۳۶

الف

پرچم کشورم مرا دعوت می‌کند.

۳۷

الف

نعمت‌های دنیوی قابل چشم‌پوشی و نادیده‌گرفتن است؛ اما عاشق نمی‌تواند محبت و عشق معشوق را نادیده بگیرد.

۳۸

الف) دوباره با خشم و عصبانیت به من گفتید که بروم. (صفحه ۹۵ کتاب درسی)

(ب) گذشتن از این باریکه (آتش)، برای من بسیار ساده و آسان است. (صفحه ۱۰۳ کتاب درسی)

(ج) از صدای مرد قه‌گو ناله و زاری همچون باران می‌بارید. (بسیار ناراحت و خشمگین بود). (صفحه ۱۱۶ کتاب درسی)

(د) با حرص و ولع برای بلعیدن لقمه تلاش می‌کردند. (صفحه ۱۳۹ کتاب درسی)

(ه) و تو ای خیال من که همانند کشتی تندرو هستی، همین‌جا توقف کن. (صفحه ۱۵۶ کتاب درسی)

(و) رخس آن بی‌همتای عزیز و آن یگانه بی‌مانند بود. (صفحه ۱۱۵ کتاب درسی)

(ز) وقتی که مردم و جمعیت کشور کم شد، عایدات و درآمدهای مملکت نیز کاسته شد. (صفحه ۱۱۰ کتاب درسی)

(ح) کسی که به سرزمین عشق وارد شود، بازگشتی برای او نیست و هیچ‌کس از دشواری راه عشق باخبر نیست. (صفحه ۱۲۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) دوباره با خشم و عصبانیت به من گفتید که بروم. (۲۵، ۰ نمره)

(ب) گذشتن از این باریکه (آتش) (۲۵، ۰ نمره) برای من بسیار ساده و آسان است. (۲۵، ۰ نمره)

(ج) از صدای مرد قه‌گو (۲۵، ۰ نمره) ناله و زاری همچون باران می‌بارید. (بسیار ناراحت و خشمگین بود). (۲۵، ۰ نمره)

(د) با حرص و ولع (۲۵، ۰ نمره) برای بلعیدن لقمه تلاش می‌کردند. (۲۵، ۰ نمره)

(ه) و تو ای خیال من که همانند کشتی تندرو هستی (۲۵، ۰ نمره) همین‌جا توقف کن. (۲۵، ۰ نمره)

(و) رخس آن بی‌همتای عزیز (۲۵، ۰ نمره) و آن یگانه بی‌مانند بود. (۲۵، ۰ نمره)

(ز) وقتی که مردم و جمعیت کشور کم شد (۲۵، ۰ نمره) عایدات و درآمدهای مملکت نیز کاسته شد. (۲۵، ۰ نمره)

(ح) کسی که به سرزمین عشق وارد شود (۲۵، ۰ نمره)، بازگشتی برای او نیست (۲۵، ۰ نمره) و هیچ‌کس از دشواری راه عشق باخبر نیست. (۲۵، ۰ نمره)

۳۹

در حیاط کوچک پاییز در زندان: اخوان ثالث

دری به خانه خورشید: سلمان هراتی

۴۰

الف

پابلو نرودا

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) تکراری نشدن و تازه ماندن عشق و عاشقی در همه دوران

۲

کتاب: صحیفه تماشا: نظاره

۳

گزینۀ «ج»؛ وجنات: جمع وجنه، صورت، چهره، رخساره  
(صفحه ۱۱۵، ۱۱۰، ۱۳۹، ۱۵۲، ۱۵۹، ۱۲۴، ۱۴۱، ۱۳۸ و ۱۶۵ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:  
گزینۀ «ج» (۲۵/۲۵ نمره)

۴

گزینۀ «د»؛ ولیمه: طعامی که در مهمانی و عروسی می‌دهند.  
(صفحه ۱۱۰، ۱۶۴، ۱۱۴ و ۱۳۴ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:  
گزینۀ «د» (۲۵/۲۵ نمره)

۵

صحیفه: کتاب

۶

الف) کتاب

۷

۳) چنان می‌نمود که در چهار گوشۀ اتاق ما درفش ملی را به احتزاز درآورده باشند: اهتزاز

۸

الف) سنان (صفحه ۱۱۴ کتاب درسی)      ب) موضع (صفحه ۱۳۰ کتاب درسی)  
ج) ناهار (صفحه ۱۳۸ کتاب درسی)      د) مغلوب (صفحه ۱۶۱ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:  
الف) سنان      ب) موضع      ج) ناهار      د) مغلوب  
(هر مورد ۲۵/۲۵ نمره)

۹

گزینۀ «ب و د» (غرض نهال) و (ضماد و مرهم)

۱۰

د) مستغرق

۱۱

الف) مغلوب

۱۲

الف) لفظی

ب

ماضی نقلی

پ

چه

۱۳

وابسته‌ساز: که؛ هم‌پایه‌ساز: اما

۱۴ در گزینه «ب» نوع «را» حرف اضافه است. (دوزخ برای من خوار گشت)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «الف»: شادمانی را سزاوار ← سزاوار شادمانی

گزینه «ج»: دلم را جبین ← جبین دلم

گزینه «د»: ما را در زه: در ره ما

(صفحه ۱۰۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه «ب» (۲۵/ه نمره)

۱۵

**الف**

«هر»: صفت مبهم، وابسته پیشین - روز: هسته - ذکر: هسته، واحد: وابسته پسین، صفت

**ب**

نخستین: وابسته پیشین، صفت شمارشی - احساس: هسته - عشق: وابسته پسین مضاف‌الیه

**پ**

«هر»: صفت مبهم، وابسته پیشین - خبر: هسته - ملال‌انگیز: وابسته پسین، صفت بیانی

**ت**

آخرین: وابسته پیشین، صفت شمارشی - درس: هسته - زبان: وابسته پسین، مضاف‌الیه - ملی: وابسته پسین، صفت بیانی - من: وابسته وابسته، مضاف‌الیه مضاف‌الیه

**ث**

«همین»: وابسته پیشین، صفت اشاره - آخرین: وابسته پیشین، صفت شمارشی - روز: هسته - درس: وابسته پسین، مضاف‌الیه

۱۶ عشق (می‌بیند، می‌جوید) / دست زمان

۱۷

**الف**

اضافه استعاری

۱۸

**الف**

دل به دریا زدن: کنایه از کنار گذاشتن ترس و وحشت

**ب**

چشم داشتن: کنایه از توقع و انتظار چیزی را داشتن

۱۹

**الف**

خویش، پیش

**ب**

«برای ما چه خوابی دیده‌اند؟» یا «سر خویش گرفتیم».

۲۰ الف) تشخیص: جبین (پیشانی) داشتن دل (صفحه ۱۶۵ کتاب درسی)

ب) تشبیه: شادی همانند گنج است. (صفحه ۱۵۵ کتاب درسی)

ج) ایهام تناسب: دستور: معنای کاربردی «وزیر» است و به تناسب با «فرمود»، «امر کرد» معنا می‌دهد که غیر کاربردی است. (صفحه ۱۰۳ کتاب درسی)

د) ایهام: قرار: (۱) محل ملاقات (۲) آرام و قرار (صفحه ۸۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) تشخیص (ب) تشبیه (ج) ایهام تناسب (د) ایهام

(هر مورد ۲۵/ه نمره)

۲۱ یکی از این دو مورد: عشق قدیم را هرچقدر قدیمی باشد، کهنه و بی‌ارزش نمی‌شمارد یا همواره معشوق را جوان می‌بیند.

۲۲ تو از آن منی و من از آن تو

۲۳ هر روز باید ذکری واحد را مکرر بخوانم و آنچه را قدیمی است، قدیمی ندانم: «که تو از آن منی، و من از آن تو»، درست مانند نخستین باری که نام زیبای تو را تلاوت کردم.

۲۴ بیان میزان عشق و شیفتگی عاشق و ویژگی‌های ارزشمند معشوق

۲۵ توصیف‌ناپذیری عشق و ویژگی‌های معشوق

۲۶ روح راستگوی عاشق هر چه را که در ذهن آدم می‌گنجد، برای معشوق ترسیم کرده است.

۲۷

الف) عشق جاودانی یا همیشگی، همواره عشق یا معشوق قدیمی خود را موضوع کتاب یا دیوان شعر خود قرار می‌دهد.

۲۸ ظاهربین نبودن عاشق (یا هر پاسخ درست دیگر)

۲۹

الف) نامکرر بودن قصه عشق

۳۰

الف) فکر و خیالی در ذهن انسان نمی‌گنجد که بتواند آن را بنویسد، اما روح راستگو و درست‌کردار من آن را برای تو، ای عشق جاودانی به تصویر نکشیده باشد.

۳۱ شاعر عشق خود را با تازه‌ترین تعابیر بیان نموده است یا توصیف‌ناپذیری عشق.

محبوب دارای بهترین خصلت‌هاست یا وصف‌ناپذیری معشوق.

۳۲ نامکرر بودن و تازگی عشق.

۳۳

الف) عاشق واقعی همیشه زیبایی‌های عشق اول و قدیم را، موضوع کتاب یا دیوان شعر خود قرار می‌دهد.

۳۴

الف) داستان عشق یک ماجرا بیشتر نیست؛ اما عجیب آنکه آن را از هر کس می‌شنوم، غیر تکراری است.

۳۵ الف) پیروی از معبود

ب) زندگی‌بخشی عشق

ج) از خودگذشتگی عاشق

د) برتری عشق حقیقی

۳۶

الف) در این فکر فرو رفته بودم که دیدم مرا به اسم صدا زدند.

۳۷ عاشق، معشوق را همیشه جوان می‌بیند و به عیوب ظاهری معشوق توجه نمی‌کند.

۳۸ «الف» ← اشتیاق پایان‌ناپذیر عاشق

«ب» ← خفقان اجتماعی

«ج» ← تحمل سختی‌ها در رسیدن به کمال

«د» ← تازگی عشق

۳۹ الف) ازجان گذشتگی عاشق (۵) (صفحه ۵۸ کتاب درسی) ب) رهایی از عشق غیرممکن است. (۴) (صفحه ۵۶ کتاب درسی)  
 ج) هیچ خوشی بدون رنج نیست. (۲) (صفحه ۱۲۸ کتاب درسی) د) عشق تکراری نمی‌شود. (۱) (صفحه ۱۵۸ کتاب درسی)  
 راهنمای تصحیح:

الف) ۵ یا ازجان گذشتگی عاشق ب) ۴ یا رهایی از عشق غیرممکن است. ج) ۲ یا هیچ خوشی بدون رنج نیست. د) ۱ یا عشق تکراری نمی‌شود.  
 (هر مورد ۲۵/۰ نمره)

۴۰ الف) آلفونس دوده ب) رضا امیرخانی

۴۱ قصه‌های دوشنبه. عبدالحسین زرین کوب.

۴۲ گزینه «ب» یا فی حقیقة العشق

الف) قصه‌های دوشنبه: ترجمه عبدالحسین زرین کوب

ب) کلیله و دمنه: ترجمه نصرالله منشی

## پاسخنامه تشریحی

۱

(ب) الصَّرَاعُ ≠ السَّلم

(الف) الحَنِيفُ = المُوَحَّد

۲

(ب) الطَّيْنَةُ

۳

(الف) سرود

۴

(الف) نیرنگ (مکر، فریب)

۵

(الف) الأقوام

۶

(الف) کشمکش

۷

(الف) نگهداری می‌کرد.

۸

۱- الفأس - ۲- الصَّنم - ۳- الكنف - ۴- الحنيف - ۵- بدؤوا يتهايمسون

۹

(الف) نمی‌خورد / نخورانیید

(ب) ای کاش / خاک

۱۰

(الف) سیرة: روش و کردار، سرگذشت

۱۱

(الف) بخت، شانس، بهره

۱۲

(الف) السُّدى

۱۳ (د) الحظوظ: بهره‌ها (اللحوم: گوشت‌ها / العظام: استخوان‌ها / الاعین: چشم‌ها)

۱۴

الف) خطأ

۱۵

الف) مراسم

۱۶

الف) پشت به پشت (صف بسته) / پیکار می کنند

۱۷ مترادفها: أَعَانَ = نَصَرَ (یاری کرد) / سَوَى = إلَّا (به غیر از) / سَعَى = حَاوَلَ (تلاش کرد)

متضادها: قَلَّ ≠ اِزْدَادَ (کم کرد ≠ زیاد کرد) / الْقَدِيمُ ≠ الْحَدِيثُ (قدیم ≠ جدید)

۱۸ «يَحْسَبُ = يَظُنُّ»

«سُدَى = عَبْتًا»

«الشَّعْب = التَّاس»

«الْخَيْرُ ≠ الشَّرُّ»

«أَفْضَلُ ≠ أَسْوَأُ»

۱۹

الف) الف) می پخت (ب) پخته می شود

ب) الف) موفق می شوم (ب) موفق خواهید شد

پ) الف) یاد بگیرد (ب) یاد نخواهد گرفت

ت) الف) هم نشینی نمی کنند (ب) باید همنشینی کنند

۲۰

الف) ۱

ب) ۲

پ) ۲

۲۱

الف) أَوْلَى

ب) مَشْهَد

پ) الْمُرْسَلِينَ

ت) الْفَلَاحُونَ

ث) مُرْعَبٌ

۲۲

الف) تأکیدی

ب) هم نشیطون

پ) الطُّلاب

ت) قاسماً

۲۳ الف) سور (ب) الْكِسَاء (ج) عاصِمَة (د) الْمُفْتَرِس

معانی واژگان:  
 الْمُفْتَرِس: درنده  
 عاصِمَة: پایتخت  
 الوعاء: ظرف  
 اللَّثِيم: فرومایه  
 الكِسَاء: لباس  
 سور: دیوار

ترجمه عبارت‌ها:  
 الف) با وجود ساخت دیواری بزرگ اطراف شهر، دشمنان حمله کردند.  
 ب) پایت را به اندازه لباسی که پوشیده‌ای دراز کن (پایت را اندازه گلیمت دراز کن).  
 ج) بغداد پایتخت عراق است.  
 د) آن حیوان درنده شکار را دنبال می‌کند.

(صفحه ۵۸، ۱۵ و ۶۲ کتاب درسی)  
 راهنمای تصحیح:  
 الف) سور (ب) الْكِسَاء (ج) عاصِمَة (د) الْمُفْتَرِس  
 هر مورد ۰٫۲۵ نمره)

۲۴ الف) طَبِيَّة (ب) الثُّحاس (ج) لَجَأ (د) الشَّعَائِر

ترجمه عبارت‌ها:

الف) انسان از تکه گلی آفریده شده است.  
 ب) تابلوی ساخته شده از مس در موزه مرا به شگفت آورد.  
 ج) گردشگر برای فرار از حیوانات درنده به غاری پناه برد.  
 د) خانواده‌ام در مراسم مذهبی ماه محرم شرکت می‌کنند.

السَّيْرَة: روش و کردار - کونوا: باشید

(صفحه ۲۰، ۱۱، ۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) طَبِيَّة: تکه گلی (ب) الثُّحاس: مس (ج) لَجَأ: پناه برد (د) الشَّعَائِر: رسوم  
 هر مورد (۰٫۲۵ نمره) دارد.

۲۵

ب) صحیح

د) خطأ

الف) صحیح

ج) صحیح

ترجمه و مفهوم جمله‌ها:

الف) دین در وجود انسان به صورت فطری و ذاتی وجود دارد. ✓

ب) کسی که به پیمان پایبند نیست، دینی ندارد. ✓

- (ج) یکتاپرست کسی است که جز خداوند یکتا را نمی‌پرستد. ✓  
 (د) خداوند به کسی که به مردم رحم نمی‌کند، رحم می‌کند. X  
 (صفحه ۲ تا ۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) صحیح	ب) صحیح
ج) صحیح	د) خطأ

هر مورد (۵/۲۵) نمره

۲۶ الف) القربان

ب) الأضنام

القربان: قربانی‌ها

الصنم: بت

(صفحه ۲ و ۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) القربان ب) الأضنام

هر مورد (۵/۲۵) نمره

۲۷

الف) لِأَنَّ رِيحًا شَدِيدَةً عَصَفَتْ.

ب) شَاهَدْتُ مَشْهَدَ سُقُوطِ عُشِّ الطَّائِرِ مَعَ فِرَاحِهِ.

پ) واحداً واحداً.

ت) ۱

۲۸

الف) أَنْقَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ (ع) بِسَبَبِ صَبْرِهِ أَمَامَ قَوْمِهِ.

ب) ذَهَبَ فِي أَحَدِ الْأَعْيَادِ إِلَى الْمَعْبَدِ.

پ) كَانَ هَدْفُ إِرْسَالِ الْأَنْبِيَاءِ (ع) إِنْقَاذَ الْبَشَرِ.

ت) ۱

۲۹

الف) عِنْدَمَا رَجَعُوا إِلَى الْمَدِينَةِ.	ب) خَرَجُوا لِيُشَارِكُوا فِي أَحَدِ الْأَعْيَادِ.
ج) إِبْرَاهِيمَ (ع)	د) سَأَلُوا: «أَأَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا؟»

ترجمه متن: در زمان قدیم و در زمان ابراهیم (ع)، قومش برای شرکت در یکی از اعیاد از شهر خارج شدند و هنگامی که برگشتند، بت‌ها شکسته شده بودند. از ابراهیم (ع) پرسیدند:

«آیا تو این کار را کردی؟» پس به آنان پاسخ داد: «چرا از من می‌پرسید، از بت بزرگ بپرسید.»

ترجمه پرسش‌ها و پاسخ‌ها:

(الف) قوم چه وقت بت‌های شکسته شده را دیدند؟ هنگامی که به شهر بازگشتند.

(ب) چرا قوم از شهر خارج شدند؟ برای اینکه در یکی از جشن‌ها شرکت کنند.

(ج) چه کسی گفت: «چرا از من می‌پرسید؟» ابراهیم (ع)

(د) قوم از ابراهیم (ع) چه سوالی کردند؟ پرسیدند: «آیا تو این کار را کردی؟»

(صفحه ۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

هر مورد (۵/۲۵ نمره)

(ب) خَرَجُوا لِيُشَارِكُوا فِي أَحَدِ الْأَعْيَادِ.

(الف) عِنْدَمَا رَجَعُوا إِلَى الْمَدِينَةِ.

(د) سَأَلُوا: «أَأَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا؟»

(ج) إِبْرَاهِيمَ (ع)

۳۰

**الف** الباطل = مفعول / الحق = مضاف اليه

۳۱

**الف** أكبر

**ب** العالمة

۳۲

**الف** تؤكد

۳۳

**الف** الف) سؤال می‌کنید؟ (ب) سؤال شد

۳۴

**الف** فاعل، مفعول

۳۵

**الف** فاعل - جار و مجرور

۳۶

**الف**

لا تَجْلِسُوا: ننشینید	جَلَسْنَا: نشستیم
الْجَلِيسِ: بنشینید	الْجَالِسِ: نشسته

**ب**

لا تُجَلِيسِ: نشان	أَجْلَسَ: بنشان
سُيُجَلَسُ: خواهد نشاند	لَمْ يُجَلِسُوا: نشانندند

۳۷

اسم الفاعل: الْفَاخِرِ، ثَابِتٍ / أَلْفَعْلُ الْمَجْهُولُ: خَلِقُوا / الْجَارُّ وَ الْمَجْرورُ: بِالنَّسَبِ، لِأُمِّ، لِأَبٍ، مِنْ فَضَّةٍ، مِنْ طَيْبَةٍ، لِعَقْلِ / الصَّفْه و الموصوف: عقل ثابِتٍ

۳۸

الكلْبُ سماع مبتدا  
صوت جارومجرور مضاف اليه

۳۹ الف) تَتَّبِعُ : تعقيب می کند ب) اجْعَلُ : قرار بده ج) سُئِلَ : سؤال شد د) لَاتَسْبُوا : ناسزا نگویند

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

الف) حیوانات درنده، آن شکار را تعقیب می‌کنند. (تَتَّبِعُ فعل مضارع در ابتدای جمله و قبل از فاعل جمع مؤنث، به صورت مفرد مؤنث آمده است.)

ب) پروردگارا! موفقیت را بخت و اقبال من قرار بده. (اجْعَلُ فعل امر، مفرد مذکر مخاطب مناسب «یا رب» است.)

ج) از استاد سؤال سختی پرسیده شد، پس سریع پاسخ داد. («سُئِلَ» فعل ماضی مجهول از نظر معنایی مناسب جمله است «الْأُسْتَاذُ» نائب فاعل و دارای حرکت ضمه است.)

د) به مردم دشنام ندهید که با این کار در میان آنها دشمنی به دست می‌آورد. (لَاتَسْبُوا: فعل نهی جمع مذکر مخاطب است و چون فعل بعدی جمله در همین صیغه است، آن را انتخاب می‌کنیم.)

(صفحه ۱۲، ۱۴، ۱۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) تَتَّبِعُ: تعقیب می‌کند ب) اجْعَلُ: قرار بده ج) سُئِلَ: سؤال شد د) لَاتَسْبُوا: ناسزا نگویند

هر مورد (۲۵ نمره)

۴۰

الف) آیا انسان گمان می‌کند که بیهوده رها می‌شود.

ب) هر غذایی که نام خدا بر آن برده نشود، هیچ برکتی در آن نیست.

پ) وقتی که این پرنده از فریب دشمن مطمئن می‌شود، ناگهان پرواز می‌کند.

ت) پرنده باهوش حیوان درنده‌ای را نزدیک لانه‌اش می‌بیند.

۴۱

الف) آرزو کرد/ کاش

۴۲

الف) امیدوارم که خدا موفقیت را بهره‌ام در زندگی قرار دهد.

ب) ما از (تکه) گلی آفریده شده‌ایم، پس نباید به دودمانمان (نسب) افتخار کنیم.

۴۳

الف) همانا از سنت (پیامبر) آن است که شخص با مهمانش تا در خانه برود.

ب) قرآن کریم از روش (سیره) پیامبران با ما سخن گفت (گفته است).

۴۴

الف) فرودگاه، راهنما

ب انجام، یاری کن

۴۵

الف هیچ ملتی از ملت‌های زمین نیست مگر اینکه دینی و روشی برای عبادت داشته باشد.

۴۶

الف نوشته‌ها و نگاره‌ها دلالت می‌کند بر اینکه دین در وجود انسان ذاتی است.

ب خدای من، موفقیت را بخت من در زندگی قرار بده.

پ هیچ خیری در سخنی نیست مگر آن که همراه عمل باشد.

۴۷

الف ای پروردگار ما، آنچه هیچ توانی نسبت به آن نداریم (برای ما نیست)، به ما تحمیل نکن.

ب هنگامی که مردم بت‌های شکسته‌شان را دیدند، ابراهیم (ع) را برای محاکمه آوردند (حاضر کردند).

پ اگر به مردم دشنام دهید، دشمنی میان آنها را به دست می‌آورید.

۴۸

الف ۱

۴۹ گزینه «۲» درست است زیرا لیت معنای کاش می‌دهد.

۵۰

الف فاعل، جارومجرور

۵۱

الف مبتدا، مضاف‌إلیه، خبر

۵۲

الف فاعل - مفعول

۵۳

الف موارد گزینه (۱) (کسَرَّ فعل ماضی است، نه امر.) درست است.

ب موارد گزینه (۲) درست است. (المعَبَّد معرفه به أَل و مجرور به حرف جَر است.)

## پاسخنامه تشریحی

۱	الف: الصَّمم      ب: القَمَّة      ج: العِظام      د: نورانی کن
۲	الف) الصَّرَاع = النَّزَاع ب) الأصدقاء ≠ الأعداء
۳	الدُّكْرِيَات
۴	الأربِعاء
۵	
۶	الف) پرتاب ریگها
۷	الف) آرزو داریم
۸	الف) خراب، خراب شده
۹	الف) خاطرات
۱۰	الف) سُدَى ب) وَحِيداً
۱۱	الف) الشَّكَارُهَا / زنده
۱۲	الف) المُعْطَلَةُ      ب) المُجِيب
۱۳	ترجمه جملهها: الف) اُنْشِرَاح: شادمانی      البَسْمَات: لبخندها ب) بُئِي: پسرکم      قَمَّة: قلّه الف) و سینه را پر از شادمانی و دهانم را پر از لبخند کن. ب) ای پسرکم! تا قلّه کوه بالا نرو. (صفحه ۲۱، ۱۴ کتاب درسی) راهنمای تصحیح: الف) اُنْشِرَاح: شادمانی      البَسْمَات: لبخندها ب) بُئِي: پسرکم      قَمَّة: قلّه هر ترجمه (۲۵ نمره)
۱۴	الف) العَجُوز ≠ الشَّابَّ - أُم = وَجَع ب) اُنْشِرَاحاً = فَرَح ترجمه عبارت‌ها:

الف) این پیرمرد در پایش احساس درد می‌کند. (صفحه ۱۴ کتاب درسی)

ب) و سینه را از شادی و دهانم را از لیخندها، پر کن. (صفحه ۱۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) الْعَجُوزُ ≠ الشَّابُّ - أَلَمْ = وَجَعٌ (ب) اِنْشِرَاحاً = فَرَحٌ (هر مورد ۲۵ ره نمره)

۱۴ أَلَمْ: سَائِلٌ أَحْمَرُ اللَّوْنِ يَجْرِي فِي أَنْحَاءِ الْجِسْمِ. أَلْفَأْسُ: وَسِيلَةٌ لِقَطْعِ الْأَشْيَاءِ.

خون: مایعی قرمز رنگ که در بخش‌های مختلف بدن جاری می‌شود. (صفحه ۳ کتاب درسی)

تبر: وسیله‌ای برای قطع کردن چیزها. (صفحه ۲۶ کتاب درسی)

کلمه «الْعَظْمُ» به معنای استخوان، اضافی است.

راهنمای تصحیح:

أَلَمْ: سَائِلٌ أَحْمَرُ اللَّوْنِ يَجْرِي فِي أَنْحَاءِ الْجِسْمِ. أَلْفَأْسُ: وَسِيلَةٌ لِقَطْعِ الْأَشْيَاءِ.

(هر مورد ۲۵ ره نمره)

۱۵

الف) مُزَارِعٌ: کشاورز

ب) مُحْتَرَمٌ: مورد احترام

ج) أَشْهَرٌ: مشهورترین

د) صَبَّارٌ: بسیار شکیبا

ه) مَسْجِدٌ: مسجد، محل عبادت

و) أَمَّارَةٌ: بسیار دستوردهنده

ز) أَحَقُّ: شایسته‌تر

ح) الْمُتَكَبِّرُ: خودبزرگ‌بین

ترجمه عبارت‌ها:

عمویم کشاورزی مورد احترام است. او شعر و ادبیات را دوست دارد و مشهورترین شعرهای فارسی را حفظ می‌کند. در مسجد روستا او به‌عنوان مردی بسیار شکیبا شناخته می‌شود.

و) و نفسم را تبرئه نمی‌کنم. بی‌شک نفس بسیار دستوردهنده به بدی است مگر زمانی که پروردگارم رحم کند. قطعاً پروردگارم آمرزنده مهربان است.

ز) او در گرامی‌داشت از من شایسته‌تر است.

ح) حکمت در دل خودبزرگ‌بین، ماندگار نمی‌شود.

(صفحه ۲۵، ۴۸ و ۵۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) مُزَارِعٌ

ب) مُحْتَرَمٌ

ج) أَشْهَرٌ

د) صَبَّارٌ

ه) مَسْجِدٌ

و) بسیار دستوردهنده

ز) شایسته‌تر

ح) خودبزرگ‌بین

(هر مورد ۲۵ ره نمره)

۱۶

**الف**

(۱) نباید بنویسند / ننویسند (۲) نوشته بودند.

۱۷

**الف**

۱: به یاد نیاوردید.

۲: به یاد خواهیم آورد.

۳: باید به یاد آوژد (بیاورد).

۱۸

**الف**

۱) تعمیر (تعمیر کردن)

۲) تعمیر نکرد (تعمیر نکرده است)

۳) تعمیر می‌کردند

۱۹

**الف**

۱. رفتار نکن

۲. رفتار می‌کرد

## ۳. رفتار نمی کنید

۲۰ الف) كَانِ يَتَعَبَّدُ: عبادت می کرد (ب) أَذْهَبُ: بروم (ج) أُنِرُ: روشن کن (د) يَنْقُذُ: نجات می دهد (ه) لَا تَغْضَبُ: خشمگین نشو (و) خُذُوا: بگیرید ترجمه و بررسی عبارت ها:

الف) پیامبر (ص) در غار حراء عبادت می کرد. (کان + فعل مضارع ← ماضی استمراری)

ب) ای کاش بار دیگر بروم. (لَيْتَ + فعل مضارع ← مضارع التزامی ترجمه می شود.)

ج) و عقل و قلبم را روشن کن. (فعل امر از «أَنْزِ» ← أَنْزِ)

د) پرنده زندگی بچه هایش را نجات می دهد. (فعل مضارع)

ه) خشمگین نشو، چرا که خشم باعث تباهی است. (لا نهی + مضارع ← فعل نهی)

و) حق را از اهل باطل بگیرید. (فعل امر از «أَخَذَ» در صيغة جمع مذكر مخاطب ← خُذُوا)

(صفحة ۲۰، ۱۸، ۱۵، ۱۴، ۱۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) كَانِ يَتَعَبَّدُ: عبادت می کرد (ب) أَذْهَبُ: بروم (ج) أُنِرُ: روشن کن (د) يَنْقُذُ: نجات می دهد (ه) لَا تَغْضَبُ: خشمگین نشو (و) خُذُوا: بگیرید (هر مورد ۲۵ نمره)

۲۱ الف) سست و غمگین نشوید در حالی که شما بالاترین هستید.

ب) نیرومندترین مردم کسی است که با اقتدار دشمنش را ببخشد.

ج) هیچ گنجی از قناعت بی نیازتر نیست.

د) دوست برادرم ماشینمان را با تراکتور کشید و آن را به تعمیرگاه خودرو برد.

ه) پدر بزرگم از مواد قندی، منع شده است.

و) بی شک، آثار قدیمی، به توجه انسان به دین تأکید می کند و بر فطری بودن آن در وجود انسان دلالت می کند.

ز) قوم شروع به پیچ کردند: «بی تردید ابراهیم می خواهد بت هایمان را مسخره کند.»

ح) گفته شده؛ وارد بهشت شو، گفت: ای کاش قومم آنچه را خداوند بر من آمرزید، بدانند.

ط) گروهی را دیدم که ایستاده اند؛ زیرا ماشینشان خراب شده است.

ی) جلوی تلویزیون نشسته بودیم درحالی که مسابقه فوتبال تماشا می کردیم.

ک) پروردگارا! کشورم را از شر اتفاقات حمایت کن.

(صفحة ۲، ۳، ۸، ۱۰، ۱۸، ۲۴، ۲۵ و ۳۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) سست و غمگین نشوید (۲۵ نمره) در حالی که شما بالاترین هستید. (۲۵ نمره)

ب) نیرومندترین مردم کسی است (۲۵ نمره) که با اقتدار دشمنش را ببخشد. (۲۵ نمره)

ج) هیچ گنجی (۲۵ نمره) از قناعت بی نیازتر نیست. (۲۵ نمره)

د) دوست برادرم ماشینمان را (۲۵ نمره) با تراکتور کشید (۲۵ نمره) و آن را به تعمیرگاه خودرو برد. (۲۵ نمره)

ه) پدر بزرگم از مواد قندی (۲۵ نمره)، منع شده است. (۲۵ نمره)

و) بی شک، آثار قدیمی، به توجه انسان به دین (۲۵ نمره) تأکید می کند (۲۵ نمره) و بر فطری بودن آن در وجود انسان دلالت می کند (۲۵ نمره).

ز) قوم شروع به پیچ کردند (۲۵ نمره): «بی تردید ابراهیم می خواهد (۲۵ نمره) بت هایمان را مسخره کند (۲۵ نمره).»

ح) گفته شده؛ وارد بهشت شو (۲۵ نمره)، گفت: ای کاش قومم (۲۵ نمره) آنچه را خداوند بر من آمرزید، بدانند (۲۵ نمره).

ط) گروهی را دیدم که ایستاده اند (۲۵ نمره)؛ زیرا ماشینشان خراب شده است (۲۵ نمره).

ی) جلوی تلویزیون نشسته بودیم (۲۵ نمره) درحالی که مسابقه فوتبال تماشا می کردیم (۲۵ نمره).

ک) پروردگارا! کشورم را (۲۵ نمره) از شر اتفاقات حمایت کن (۲۵ نمره).

۲۲ الف) ۱- او خیلی کم مطالعه کرد. / لَمْ يُطَالِعْ: فعل مضارع مجزوم به «لَمْ» که معنای ماضی منفی (مطالعه نکرد) می دهد (مفرد مذکر غایب). در جمله اسلوب حصر به کار رفته

است؛ بنابراین به صورت مثبت ترجمه می شود.

۲- بدون نور مطالعه نکن. / لَا تُطَالِعْ: فعل نهی، مفرد مؤنث مخاطب

ب) ۱- شاید آنها زبان انگلیسی را یاد نمی گیرند. / قَدْ لَا يَتَعَلَّمُونَ فعل مضارع منفی همراه با «قد» که معنای «شاید» و «گاهی» می دهد (جمع مذکر غایب).

۲- آیا درس گذشته را یاد گرفتی؟ / تَعَلَّمْتُ: فعل ماضی (مفرد مذکر مخاطب)

ج) ۱- گروهی را برای کمک به مردم بفرستید. / أَرْسِلُوا: امر (جمع مذکر مخاطب)

۲- پیامبران تنها برای هدایت انسان فرستاده شده‌اند. / ما أَرْسَلْنَا: ماضی مجهول منفی (فرستاد نشده‌اند) که در جمله به دلیل وجود «أَلَا» مثبت ترجمه می‌شود. (صفحه ۲۸ و ۲۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ۱- مطالعه کرد (در جمله به دلیل وجود «أَلَا» به صورت مثبت ترجمه می‌شود).

۲- مطالعه نکن

ب) ۱- شاید یاد نمی‌گیرند

۲- یاد گرفتی

ج) ۱- بفرستید

۲- فرستاده نشده‌اند. (در جمله به دلیل وجود «أَلَا» به صورت مثبت ترجمه می‌شود).

(هر مورد ۲۵/۵ نمره)

۲۳

**الف** گزینه (۱)

**ب** گزینه (۲)

۲۴

**الف** مبتداء، مفعول، صفت

۲۵

**الف** فَرِحِينَ

۲۶

**الف** الْمُطْمَئِنَّةُ: گزینه «۱»

چون «ال» دارد اسم است. / «ة» دارد، پس مفرد مؤنث است. / «ال» دارد معرفه است. / چون ویژگی «الْأَنْفُسُ» را بیان می‌کند، صفت آن محسوب می‌شود. نکته: «الْأَنْفُسُ» مؤنث معنوی است (یعنی ظاهر مؤنث ندارد، اما در معنا مؤنث است)، به‌همی منظور «الْمُطْمَئِنَّةُ» که صفت آن است مؤنث می‌باشد.

**ب** اِرْجَعِي: گزینه «۲»

از ظاهر فعل مشخص است که اول آن «الف» اضافه شده است و آخر آن «مجزوم» است. بنابراین «فعل امر» است. / با توجه به شناسه «ی»، دوم شخص مفرد مؤنث می‌باشد. / فعل «اِرْجَعِي» شناسه «ی» دارد که فاعلش محسوب می‌شود.

۲۷

**الف** أَكَلْتُ: گزینه «۲»: با دَقْتُ به شناسه «ت»، دو مطلب را می‌فهمیم؛ اول اینکه فعل ماضی است، دوم اینکه اَوَّلُ شخص مفرد است. / خب این فعل از ابواب ثلاثی مزید نیست، بنابراین ثلاثی مجرَّد است. / برای پیدا کردن فاعل، به بعد از فعل نگاه کنید. آیا اسمی که حرکت آخرش «ـ» باشد، وجود دارد؟ نه نیست؛ پس باید برویم سراغ شناسه فعل که «ت» است که فاعل این فعل می‌باشد.

**ب** الْأَطْعَمَةَ: گزینه «۱»: با اینکه حرف آخر کلمه «أَطْعَمَةَ»، «ة» است، ولی مفرد مؤنث نیست و جمع مکسر است و مفرد آن «طعام» است، پس مذکر است و چون «ال» دارد. معرفه هم می‌باشد. / «الْأَطْعَمَةَ» حرکت آخرش «ـ» است، پس به کلمه قبلیش نگاه کنید تا علتش را متوجه شوید، «فی» حرف جرّ است، پس «الْأَطْعَمَةَ»، «مجرور به حرف جرّ» است.

**پ** مُفِيدَةٌ: گزینه «۲»: تنوین نشان از اسم و نکره بودن است. «ة» نشان‌دهنده مفرد و مؤنث بودن است و ابتدای «مفیده»، «م» و حرکت حرف ماقبل آخر آن «ب» است، بنابراین «اسم فاعل» می‌باشد. / «مفیده» چون ویژگی «عناصر» را بیان می‌کند «صفت» آن است. حتماً بعضی از شما می‌پرسید که این دو اصلاً شبیه هم نیستند، چطور ترکیب وصفی هستند؟! حُب «عناصر» جمع غیرعاقل است، بنابراین صفت آن «مفرد مؤنث» است.

۲۸

**الف** فَرِحَ

۲۹

**الف** الْعُمَالُ (عامل)**ب** الْمَصْنَعُ (مصنع)**پ** الْمَسْرُورِينَ (مسرور)

۳۰

**الف** مجرور به حرف جر

۳۱ الف) قَالَ: هَلْ رَأَيْتِ الْغَارَ، يَا أُمَّاه.

ب) الْغَارُ يَمُوعُ فَوْقَ جَبَلٍ مُرْتَفِعٍ.

ج) جبال

د) نَظَرَ عَارِفٌ إِلَى أُمِّهِ.

۳۲ الف) قله، عبادت می کرد (ب) ملتها، هزاران

۳۳

**الف** آیا غار ثور را که پیامبر (ص) در راه هجرتش به آن پناه برد را دیدید؟**ب** اعضای خانواده مقابل تلویزیون نشستند در حالی که به حاجیان در فرودگاه نگاه می‌کردند.

۳۴

**الف** هُوَ يَسْكُنُ فِي قَرْيَةٍ بِطَرُودِ بِمُحَافَظَةِ مازندران.**ب** لِأَنَّ سَيَّارَتَهُمْ مُعْطَلَةٌ.**پ** الْقُرَى**ت** السَّيِّدُ مُسْلِمِيٌّ مُزَارِعٌ.

۳۵

**الف** ۱: إِصْغَرِ ۲: الْمُهَنْدِسَ ۳: السَّيَّارَةَ ۴: الْمَصْنَعِ.

۳۶

**الف**

۱. یاد کنید

۲. گاهی یاد می‌کند

۳. یاد نکردید

۳۷

**الف** أَنْتَ وَحِيدٌ = جملهٔ حالیه

۳۸

**الف** الْجَرَارَةُ: تراکتور - ماشینی که آن را برای کار در مزرعه به کار می‌گیریم.

**ب** العَصْر: دوره

۳۹

**الف** أَعْجَبَ (اسم تفضیل)

**ب** الْعُمَالُ (مفردش العَامِلُ: اسم فاعل)

**پ** مَصْنَعٌ (اسم مکان)

**ت** مَشْغُولُونَ (اسم مفعول)

۴۰

**الف** سست نشوید و اندوهگین نشوید در حالی که شما برترید.

**ب** قوی‌ترین مردم کسی است که دشمنش را با اقتدار بخشید.

۴۱

**الف** وَالِدٌ

**ب** الْمُكْرَمَةُ

**پ** أُخْرَى

**ت** الْمَشْهَدُ

۴۲

**الف** ۲

**۴۳** الحبيب = الصديق      الخير ≠ السوء

**۴۴** اسْتَبَقُوا: فعل ماضٍ، مزيد ثلاثي، باب استفعال، للغائبين

متفائلين: اسم، جمع للمذكر، اسم الفاعل

**۴۵** ترجمه و بررسی عبارات:

الف) فیلم جدید را تماشا خواهیم کرد. (سوف نُشاهدُ: مستقبل، متکلم مع الغیر)

ب) مسابقه را از طریق تلویزیون تماشا می‌کردند. (کانوا يُشاهدون: معادل ماضی استمراری، جمع مذکر غایب)

ج) از خوردن گوشت‌های قرمز خودداری کن



## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) يَرْخُصُّ

ب) شایسته

۲

الف) ۱: نویسنده ۲: لذت بخش تر

۳

الف) بهتر

۴

الف) روان شد

۵

الف) نمی دید

۶ الف) يَتَسَعُّ ≠ يَضِيقُ ب) فَرِحاً = مسروراً

۷

ترجمه متن:

اعضای خانواده مقابل تلویزیون نشستند، حاجیان در فرودگاه را مشاهده می کردند. عارف به پدر و مادرش نگاه کرد و با تعجب پرسید: العقاد ادیب و روزنامه نگار و اندیشمند و شاعر مصری است فقط در مرحله ابتدایی درس خواند به دلیل نبودن دبیرستان در استان اسوان که در آن متولد شد و رشد کرد.

الف) الْعُقَادُ أَدِيبٌ وَ صَحْفِيٌّ وَ مُفَكِّرٌ وَ شَاعِرٌ مِصْرِيٌّ

ب) جَلَسَ أَعْضَاءُ الْأُسْرَةِ أَمَامَ التَّلْفَازِ.

پ) نَظَرَ عَارِفٌ إِلَى وَالِدَيْهِ.

ت) لِعَدَمِ وُجُودِ مَدْرَسَةِ ثَانَوِيَّةٍ فِي مُحَافَظَةِ أُسْوَانَ الَّتِي وُلِدَ وَ نَشَأَ فِيهَا.

۸

الف) مَا كَانَتْ مَدْرَسَةُ ثَانَوِيَّةٍ فِي أُسْوَانَ.

ب) تَعَلَّمَ الْعُقَادُ الْإِنْجِلِيزِيَّةَ مِنَ الْمُسَافِرِينَ.

پ) وُلِدَ فِي أُسْوَانَ.

ت) عَزِينَةُ (۱)

۹

الف) ۱: شدیدتر (سخت تر) ۲: استوار (محکم)

۱۰ الف) مجرور به حرف جر - حال  
ب) فاعل - مفعول  
ج) مبتدا - مستثنی

۱۱ الف) ۱: ندید ۲: ببینید ۳: بیننده  
ب) ۱: مرا حفظ کرده است ۲: حفظ می کردند ۳: حفظ شده

۱۲ ۱: کمک نخواهند کرد  
۲: کمک نکن  
۳: کمک کردم  
۴: باید کمک کند

۱۳ الف) اهتمام: مفعول / الإنسان: مضاف الیه ب) الحاج: مبتدا / الشَّرِيفَةُ: صفت

۱۴ الف) ۱: اسم المفعول: مُكْرَرَةٌ ۲: اسم الفاعل: مانعاً ۳: اسم المبالغة: عَلَامَةٌ ۴: اسم المكان: المَكْتَبَةُ  
ب) ۱: بسیار امرکننده ۲: ضعیف ترین

۱۵

**الف** صادقاً = مستثنی

**ب** الطُّلابَ = مستثنی منه

۱۶

**الف** حامداً

**ب** الطُّلابَ

۱۷

**الف** ۱: کمک نخواهم کرد ۲: کمک نکردند ۳: کمک کن

۱۸ الف

۱۹ الف) الْعِلْمُ ، ب) كُلُّ شَيْءٍ

در جمله‌ای که در آن «إِلَّا» آمده است، کلمه پس از آن «مستثنی» و کلمه‌ای که «مستثنی» از آن جدا شده است، «مستثنی منه» است.  
ج) نوماً ، د) مفعول مطلق نوعی وصفی

مفعول مطلق مصدر از جنس فعل جمله می‌باشد که در اینجا همراه با صفت آمده است و مفعول مطلق نوعی وصفی نامیده می‌شود.  
ه) «لَيْتَ» حرف مُشَبَّهٌ بالفعل برای آرزو کردن یا تَمَنَّا است.  
ترجمه جمله‌ها:

بی‌تردید ماهی دفن شده بیش از یک سال به خواب عمیقی می‌رود.

هر چیزی با انفاق کم می‌شود جز دانش.

ای کاش ثروتمندان فقراء را درک کنند درحالی که زندگی شادی می‌کنند.

(صفحه ۳۸، ۶۳ و ۵۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) الْعِلْمُ ب) كُلُّ شَيْءٍ ج) نوماً

د) مفعول مطلق نوعی وصفی

(ه) لَيْتَ

(هر مورد ۲۵/۰۰ نمره)

- ۲۰ الف) «طائر» و «مفترس» هر دو اسم فاعل هستند اولی از ثلاثی مجرد و دومی از ثلاثی مزید.  
 ب) «مُكَرَّرَه» اسم مفعول از ثلاثی مزید است. ج) «مَكْتَبَة» بر وزن مَفْعَلَة اسم مکان است.  
 د) «أَسْفَل» بر وزن أَفْعَل اسم تفضیل می‌باشد. ه) «فَهَام» بر وزن فَعَال اسم مبالغه می‌باشد.  
 و) لا به دلیل قرار گرفتن قبل از اسم، لا نفی جنس است.  
 ترجمه جمله‌ها:

پرنده‌ای بسیار فهمیده وجود دارد که لانه‌اش را بالای کوه‌ها به دور از جانوران درنده، می‌سازد. هنگامی که جوجه‌ها بزرگ می‌شوند به پایین‌تر می‌پرند ولی به تخته‌سنگ‌ها برخورد می‌کنند. هیچ راه فراری از این کار نیست، زیرا آن بخشی از زندگی‌شان است.  
 تصور نمی‌کنم، در کتابخانه‌های دانشگاه‌ها کتاب‌های تکراری وجود داشته باشد.  
 (صفحه ۳۵ و ۴۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) طائر / مفترس	ب) مُكَرَّرَة	ج) مَكْتَبَة
د) أَسْفَل	ه) فَهَام	و) لَا فَرَاوُ

(هر مورد ۲۵/۰۰ نمره)

- ۲۱ الف) قطعاً پدرش به او قرآن را آموخت. / «عَلَّمَ» به معنای آموخت از نظر معنایی مناسب جمله است و همان‌طور که می‌بینیم، مفعول مطلق هم که مصدر منصوب از فعل جمله است، «تعلیم» آمده است. (صفحه ۵۰ کتاب درسی)

ب) ناپلئون توسط نویسندگان با خصوصیات زیبایی توصیف شده است. / فعل مجهول «وُصِفَ» مناسب معنای جمله است. (صفحه ۳۵ کتاب درسی)  
 ج) پسر! لطفاً جز کلام (سخن) حق را نگو. / فعل نهی «لَا تُقُلْ» به معنای «نگو» مناسب عبارت است. (صفحه ۴۷ کتاب درسی)  
 د) از گردشگرانی که به کشورمان می‌آیند، انگلیسی را یاد گرفتیم. / فعل «يَأْتُونَ» در صیغه جمع مذکر غایب مناسب جمله می‌باشد. (صفحه ۳۶ کتاب درسی)  
 راهنمای تصحیح:

الف) عَلَّمَ	ب) وُصِفَ	ج) لَا تُقُلْ	د) يَأْتُونَ
--------------	-----------	---------------	--------------

(هر مورد ۲۵/۰۰ نمره)

۲۲ الف) مُعَلِّمٌ ب) أَسْوَأُ

ج) مَسْرُورِينَ د) الْجَمِيعُ

ه) لَا شَكَّ و) كَأَنَّ

ز) الْمَرْزَعَةُ ح) الْخَلَاقَةُ

ترجمه عبارت‌ها:

هیچ شکی در سخن تو نیست ای معلم بسیار مبتکر من.  
 گویی که راضی کردن مردم هدفی است که به دست نمی‌آید.  
 همه به سفر علمی رفتند جز سعید.

برادرانم با خوشحالی محصول را در کشتزار جمع کردند.

امروز بدترین روز زندگی‌ام بود.

(صفحه ۳۸ و ۴۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) مُعَلِّمٌ ب) أَسْوَأُ

ج) مَسْرُورِينَ د) الْجَمِيعُ

ه) لَا شَكَّ و) كَأَنَّ

ز) الْمَرْزَعَةُ ح) الْخَلَاقَةُ

(هر مورد ۲۵/۰۰ نمره)

## ۲۳ ترجمه عبارت‌ها و بررسی فعل‌ها:

- (الف) تنها قوم کافر از رحمت خدا ناامید می‌شود. (لا یبأس: مضارع منفی و مفرد مذکر غایب است. (ناامید نمی‌شود)) (صفحه ۴۱ کتاب درسی)
- (ب) فرزندق دوستی‌اش را نزد خلفای بنی‌امیه پنهان می‌کرد. (کان... یستر: معادل ماضی استمراری و مفرد مذکر غایب است.) (صفحه ۵۰ کتاب درسی)
- (ج) به او قرآن را بیاموز. (علم: فعل امر و مفرد مذکر مخاطب است.) (صفحه ۵۰ کتاب درسی)
- (د) بی‌تردید او قصیده زیبایی را سرود. (أشدد: ماضی و مفرد مذکر غایب است.) (صفحه ۵۱ کتاب درسی)
- (ه) به صخره‌ها برخورد نکن. (لا تضطدمی: نهی و مفرد مؤنث مخاطب است.) (صفحه ۴۵ کتاب درسی)
- (و) آن چشمی است که از ترس خدا، روان شد (لبریز شد). (فاضت: ماضی و مفرد مؤنث غایب است.) (صفحه ۳۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

- (الف) لا یبأس: ناامید نمی‌شود (ب) کان... یستر: پنهان می‌کرد
- (ج) علم: یاد بده / بیاموز (د) أشدد: سرود
- (ه) لا تضطدمی: برخورد نکن (ه) فاضت: روان شد (لبریز شد)
- (هر مورد ۲۵/۰ نمره)

## ۲۴ الف) او همه برگ‌های کتاب را جز دو برگ آخر، ورق زد. مستثنی: الُورَقَتَینِ

جمله (الف) به صورت مثبت آمده است؛ بنابراین «الُورَقَتَینِ» که بعد از «إِلَّا» به کار رفته است، مستثنی و «جَمِیعُ أَوْرَاقِ الْکِتَابِ» مستثنی منه می‌باشد. در این جمله اسلوب استثناء را ملاحظه می‌کنیم.

- (ب) تنها یک بازیکن توانست به مرحله پایانی مسابقات راه پیدا کند. مستثنی: لاعِباً
- در جمله (ب)، در ابتدای عبارت حرف نفی «ها» به کار رفته است و مستثنی منه حذف شده است؛ در این جمله «لاعِباً» مستثنی می‌باشد.
- (صفحه ۳۶ و ۳۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

- (الف) او همه برگ‌های کتاب را (۲۵/۰ نمره) جز دو برگ آخر، ورق زد (۲۵/۰ نمره). مستثنی: الُورَقَتَینِ (۲۵/۰ نمره)
- (ب) تنها یک بازیکن توانست (۲۵/۰ نمره) به مرحله پایانی مسابقات راه پیدا کند (۲۵/۰ نمره). مستثنی: لاعِباً (۲۵/۰ نمره)

## ۲۵ الف) واثق: خبر / کاتب: مضاف الیه / نابلیون: مفعول / الآخرین: صفت

- (ب) کُلُّ: مبتدا / باکیه: خبر / ثلاث أُعْین: مستثنی
- (ج) العَقَاد: فاعل

ترجمه و بررسی عبارت‌ها:

- (الف) من مطمئنم که هر نویسنده‌ای ناپلئون را با ویژگی‌هایی توصیف کرده است که شباهتی به توصیف‌های نویسندگان دیگر ندارد.
- (ب) هر چشمی روز قیامت گریان است، جز سه چشم.
- نکته قواعدی: جمله اسمیه و شامل مبتدا و خبر است، وجود «إِلَّا» در وسط جمله، «ثلاث» را مستثنی منه قرار داده است.
- (ج) عقاد تنها بر خودش تکیه کرد.
- نکته: جمله با ادات منفی (ما) آغاز شده و در ادامه «إِلَّا» آمده است، پس می‌توانیم جمله را به صورت مثبت ترجمه کنیم.
- (صفحه ۳۵، ۳۶ و ۳۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

- (الف) واثق: خبر / کاتب: مضاف الیه / نابلیون: مفعول / الآخرین: صفت
- (ب) کُلُّ: مبتدا / باکیه: خبر / ثلاث أُعْین: مستثنی
- (ج) العَقَاد: فاعل
- (هر مورد ۲۵/۰ نمره)

## ۲۶ الف) لا نافیة للجنس: لا + مستقبل (ب) حال: فَرِحَینِ

- (ج) مستثنی: رَجُلًا / د) حرف مُشَبَّهٌ بِالْفِعْلِ: إِنَّ / ه) اسم التفضیل: أَهْمُ / و) اسم الفاعل: کُتَاب، جمع کاتب

ترجمه عبارت‌ها:

بی‌تردید عقاد از مهم‌ترین نویسندگان مصری است. کسی که در زندگی تلاش نکند؛ هیچ آینده‌ای ندارد. مردم خوشحال وارد ورزشگاه شدند، جز مردی از میان آنان.

(صفحه ۳۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

(الف) لا نافية للجنس: لا + مستقبل / (ب) حال: فَرِحِينَ

(ج) مستثنی: رُجُلًا / (د) حرف مُشَبَّهَةٌ بالفعل: إِنَّ / (ه) اسم التفضيل: أُمَّم / (و) اسم الفاعل: كُتَّاب، جمع كَاتِب

(هر مورد ۲۵، ۲۵ نمره)

۲۷

**الف**

يَيْمًا / ترجمة كلمات به ترتیب: نزد / کنار / در حالی که / میان  
ترجمه: در حالی که پیاده راه می‌رفتیم، حادثه‌ای در میدان شهر دیدم

۲۸

**الف**

(۱) به من کمک کردند (۲) باید کمک کنند (۳) کمک خواهم کرد.

۲۹

**الف**

مبتدا، مفعول، مضاف الیه

۳۰

**الف**

مُحَمَّدًا

**ب**

زُمَلَاءُ

۳۱

**الف**

۱. یاد گرفتیم

۲. گاهی یاد می‌گیرد / شاید یاد بگیرد

۳۲

**الف**

مبتدا / خبر / مضاف الیه

۳۳ الف) پرورش یافت.

ب) مایه تباهی

ج) پناه برد.

۳۴

**الف**

از رحمت خدا ناامید نمی‌شود مگر قوم کافر. (فقط گروه کافر از رحمت خدا ناامید می‌شود).

**ب**

گفته می‌شود که عقاد هزاران کتاب خواند. (خواننده است)

**پ**

ممکن نیست که تجربه یک فرد به بیش از ده‌ها سال برسد.

۳۵ الف) قله، عبادت می‌کرد (ب) ملتها، هزاران

۳۶

**الف**

شادمانی، لیخندها

ب

پابین، جوجه‌های

۳۷

الف

نامیده می‌شود، بلند

۳۸

الف

تنها گروه کافر از رحمت خدا ناامید می‌شوند. (جز گروه کافر کسی از رحمت خدا ناامید نمی‌شود).

ب

کتاب در جان خواننده‌اش عمیقاً تأثیری می‌گذارد که در نظراتش آشکار می‌شود.

پ

هرگاه اندیشه‌ی توانمندی داشته باشی می‌توانی به‌وسیله آن هر آنچه را می‌خوانی بفهمی.

۳۹

الف

پس فرشتگان همگی سجده کردند، به جز ابلیس.

۴۰

الف) پس همه فرشتگان با هم سجده کردند، جز ابلیس که تکبر ورزید و از کافران بود. (صفحه ۳۹ کتاب درسی)

ب) بی‌شک محدود کردن انتخاب کتاب‌ها مانند محدود کردن انتخاب غذا است. (صفحه ۳۴ کتاب درسی)

ج) قطعاً انسان در زیان است جز آنان که ایمان آوردند و کار نیک انجام دادند. (صفحه ۴۱ کتاب درسی)

د) هنگامی که به سنگ رسید، مردم به کناری رفتند، پس به راحتی سنگ را مسح کرد. (صفحه ۵۰ کتاب درسی)

ه) چه بسا کتابی باشد که خواننده برای خواندنش تلاش کند و سپس سودی از آن نبرد. (صفحه ۳۵ کتاب درسی)

و) بیش از صد کتاب در زمینه‌های مختلف به کتابخانه عربی اضافه کرده است. (صفحه ۳۶ کتاب درسی)

ز) کشت در دشت می‌روید و بر تخته سنگ نمی‌روید. (صفحه ۵۹ کتاب درسی)

ح) این فرزند بهترین همه بندگان خداست. (صفحه ۵۱ کتاب درسی)

ط) مغول‌ها توانستند که حمله سختی به چین انجام دهند. (صفحه ۶۱ کتاب درسی)

ی) در سختی‌ها، دوستان شناخته می‌شوند. (صفحه ۵۸ کتاب درسی)

ک) زرافه لال است، تارهای صوتی ندارد. (صفحه ۶۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) پس همه فرشتگان با هم سجده کردند (۲۵/۰ شماره)، جز ابلیس که تکبر ورزید و از کافران بود (۲۵/۰ شماره).

ب) بی‌شک محدود کردن انتخاب کتاب‌ها (۲۵/۰ شماره) مانند محدود کردن انتخاب غذا است (۲۵/۰ شماره).

ج) قطعاً انسان در زیان است (۲۵/۰ شماره) جز آنان که ایمان آوردند و کار نیک انجام دادند (۲۵/۰ شماره).

د) هنگامی که به سنگ رسید (۲۵/۰ شماره)، مردم به کناری رفتند (۲۵/۰ شماره)، پس به راحتی سنگ را مسح کرد (۲۵/۰ شماره).

ه) چه بسا کتابی باشد که خواننده برای خواندنش تلاش کند (۲۵/۰ شماره) و سپس سودی از آن نبرد (۲۵/۰ شماره).

و) بیش از صد کتاب (۲۵/۰ شماره) در زمینه‌های مختلف (۲۵/۰ شماره) به کتابخانه عربی اضافه کرده است (۲۵/۰ شماره).

ز) کشت در دشت می‌روید (۲۵/۰ شماره) و بر تخته سنگ نمی‌روید (۲۵/۰ شماره).

ح) این فرزند بهترین (۲۵/۰ شماره) همه بندگان خداست (۲۵/۰ شماره).

ط) مغول‌ها توانستند که (۲۵/۰ شماره) حمله سختی به چین انجام دهند (۲۵/۰ شماره).

ی) در سختی‌ها (۲۵/۰ شماره)، دوستان شناخته می‌شوند (۲۵/۰ شماره).

ک) زرافه لال است (۲۵/۰ شماره)، تارهای صوتی ندارد (۲۵/۰ شماره).

۴۱

الف

چرا تو در خواندن کتابی تلاش می‌کنی که فایده‌ای از آن به دست نمی‌آوری.

ب

هیچ گریزی از افتادن جوجه‌ها نیست، زیرا آن قسمتی از زندگی سختشان است.

پ

عقاد بیش از صد کتاب نگاشته است.

۴۲

الف

لِيَكُونَ بَعِيداً عَنِ الْمُفْتَرِسِينَ.

ب

عِنْدَمَا تَكْبُرُ فِرَاحُهُ.

پ

أَكْتَرُ مِنَ أَلْفِ مِتر.

ت

تَسْقُطُ الْفِرَاحُ مِنْ عَشَّهَا وَاحِداً وَاحِداً.

ث

فَرَّخَ

۴۳ الف: (۱)

ب: (۲)

۴۴

الف

أَمَارَةٌ (اسم مبالغه)

۴۵

ترجمه عبارت‌ها و بررسی آنها:

الف) ضعیف‌ترین مردم کسی است که از پنهان کردن رازش، درمانده شود.

جمله اسمیه است و با مبتدا آغاز شده است.

أَضَعَفُ: اسم تفضیل، مفرد، معرفه و مبتدا / ضَعَفَ: فعلٌ ماضٍ، مفرد مذكر للغائب (صفحة ۴۷ کتاب درسی)

ب) پدر و مادر پایین کوه منتظر هستند.

جمله فعلیه است و با فعل و فاعل آغاز شده است.

يَنْتَظِرُ: فعلٌ مضارعٌ، للغائب، معلوم، باب افتعال / الوالدان: اسمٌ فاعل، مثنى، معرفه به «ال» و فاعل (صفحة ۴۵ کتاب درسی)

ج) بدان که بهترین دوستان، قدیمی‌ترین آنهاست.

جمله فعلیه است و با یک فعل امر آغاز شده است.

إِعْلَمُ: فعل امر، للمُخاطَب، معلوم / الإخوان: الجمع المكسّر، مفرد أخ و مضاف اليه (صفحة ۴۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) أضعف: گزینه ۲، ضَعَفَ: گزینه ۱

ب) يَنْتَظِرُ: گزینه ۱، الوالدان: گزینه ۲

ج) إعلَمُ: گزینه ۲، الإخوان: گزینه ۲

(هر مورد ۲۵/۵ نمره)

۴۶ العَمَالُ / أَلْفُ

المُجْتَهِدُونَ / أَلْفُ

يَشْتَغَلُونَ / أَلْفُ

الْمُصْنَعُ / ب

۴۷ الف) أهم (ب) الموضوعات (ج) مدرسة (د) علام (ه) الكتاب

۴۸

الف

گزینه «۱»

ب

گزینه «۲»

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) دراز کن

۲

الف) تارهای صوتی

۳

الف) در حالی که.

۴ الف) المَطَار (فروگاه)      ب) الجِرَّارة (تراکتور)      ج) المُفَكِّر (اندیشمند)      د) الشَّدائد (سختی‌ها)

۵

الف) ادب‌آموزنده (ادب‌کننده)

۶

الف) مسح کرد / لمس کرد

۷

الف) ورزشگاه / تماشاچیان

۸ الف) الغِذاء = الطَّعام  
ب) الأموات ≠ الأحياء  
ج) ظهور ≠ اختفاء

۹ الرِّجال [ترجمة كلمات به ترتيب: اعصاب (رشته‌های عصبی) - دندان‌ها - استخوان‌ها - مردان]

۱۰ نَصْر = أَعَانَ      رَخُصَّ ≠ غَلَا

۱۱ الف) الفائزة      ب) أُنْبِتَ      ج) اِسْتَعَلَّ      د) الجِرَّارة

۱۲ أحيال ← مفرد حيل (ريسمان، طناب)

کاتب جمع ← کُتَّاب (نویسندگان)

ترجمة عبارت‌ها:

الف) زرافه لال است، تارهای صوتی ندارد.

ب) عقاد نویسنده مشهوری است.

(صفحه ۳۵ و ۶۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

أحيال ← مفرد حيل      کاتب جمع ← کُتَّاب

(هر مورد ۲۵، ۲۵ نمره)

۱۳

**الف** يَسْتُرُ نَفْسَهُ فِي غَلَاظِ مِنَ الْمَوَادِّ الْمُخَاطَبَةِ.

**ب** الصَّيَّادُونَ يَحْفَرُونَ التُّرَابَ وَيَصِيدُونَهُ.

**پ** يَنَامُ أَكْثَرَ مِنْ سَنَةٍ.

**ت** السَّمَكُ = فاعل و مرفوع

۱۴

**الف** إنشاداً = مفعول مطلق / نوعی

۱۵

**الف** يَتَذَكَّرُ (به یاد می آورد)

**ب** تَعْلِيمِ (یاد دادن)

**پ** جَالَسَ (همنشینی کرد)

**ت** انْقِطَاعِ (بریده شدن)

**ث** تَقَرَّبَ (نزدیک شو)

**ج** يَتَقَاعَدُ (بازنشسته می شود)

**چ** اِمْتِنَعَ (خودداری کن)

**ح** اِسْتُخْرِجَ (خارج کرد)

**خ** اِفْتَعَلَ (گوش داد)

**د** اِفْتَعَلَ (منتظر شد)

۱۶

**الف** يَطُوفُونَ / ترجمة کلمات به ترتیب: می گویند / دور می کنند / می بزند / می چرخند

ترجمه: حج گزاران چند بار دور خانه خدا برای انجام مناسک حج می چرخند.

**ب** الاِزْدِحَامِ / ترجمة کلمات به ترتیب: انبوهی / کره / لغزش / روغن

ترجمه: اگر پلیس نبود شلوغی جلوی ورزشگاه شدت می گرفت.

**پ** بَيْنَمَا / ترجمة کلمات به ترتیب: نزد / کنار / در حالی که / میان

ترجمه: در حالی که پیاده راه می رفتیم، حادثه‌ای در میدان شهر دیدم

**ت** عَلَّمَ / ترجمة کلمات به ترتیب: گیاه / پرچم / ارايه / چادر

ترجمه: برنده اول در مسابقه پرچم ایران را بالا برد.

ث

اِسْتَلَمَ / ترجمة کلمات به ترتیب: یاری خواست / گوش فرا داد / توانست / دریافت

ترجمه: حج گزار سنگ سیاهی در کعبه شریفه دریافت کرد.

۱۷ الف) ۱- وارد سالن سخنرانی شدم که با استاد آشنا بشوم. / لِكِي اَتَعَارَفَ: مضارع منصوب، متکلم وحده

۲- آن دو در جشن تولد دوستان باهم آشنا شدند. / تَعَارَفَا: ماضی، مثنی مذکر غایب

ب) ۱- امیدوارم که برای ما غذا نفرستی. / اَنْ لَا تُرْسِلِي: مضارع منفی منصوب، مفرد مؤنث مخاطب

۲- کی آن نامه را برای تو خواهند فرستاد؟ / سَيُرْسِلُونَ: مستقبل، جمع مذکر غایب

ج) ۱- بی شک زندگی به ما زیاد می آموزد. / تُعَلِّمُ: مضارع، مفرد مؤنث غایب

۲- پسر! به برادرت آنچه را که نمی داند، بیاموز. / عَلِّمُ: فعل امر، مفرد مذکر مخاطب

(صفحه ۵۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ۱- لِكِي اَتَعَارَفَ: تا (که) بشناسم (آشنا بشوم) ۲- تَعَارَفَا: شناختند (آشنا شدند)

ب) ۱- اَنْ لَا تُرْسِلِي: که نفرستی ۲- سَيُرْسِلُونَ: خواهند فرستاد

ج) ۱- تُعَلِّمُ: یاد می دهد (می آموزد) ۲- عَلِّمُ: بیاموز، (یاد بده)

(هر مورد ۲۵/۰ نمره)

۱۸ الف) قطعاً پدرش به او قرآن را آموخت. / «عَلَّمَ» به معنای آموخت از نظر معنایی مناسب جمله است و همان طور که می بینیم، مفعول مطلق هم که مصدر منصوب از فعل جمله

است، «تعلیم» آمده است. (صفحه ۵۰ کتاب درسی)

ب) ناپلئون توسط نویسندگان با خصوصیات زیبایی توصیف شده است. / فعل مجهول «وُصِفَ» مناسب معنای جمله است. (صفحه ۳۵ کتاب درسی)

ج) پسر! لطفاً جز کلام (سخن) حق را نگو. / فعل نهی «لَا تُقُلْ» به معنای «نگو» مناسب عبارت است. (صفحه ۴۷ کتاب درسی)

د) از گردشگرانی که به کشورمان می آیند، انگلیسی را یاد گرفتیم. / فعل «يَأْتُونَ» در صیغه جمع مذکر غایب مناسب جمله می باشد. (صفحه ۳۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) عَلَّمَ ب) وُصِفَ ج) لَا تُقُلْ د) يَأْتُونَ

(هر مورد ۲۵/۰ نمره)

۱۹ الف) «طائر» و «مفترس» هر دو اسم فاعل هستند اولی از ثلاثی مجرد و دومی از ثلاثی مزید.

ب) «مُكَرَّرَه» اسم مفعول از ثلاثی مزید است. ج) «مَكْتَبَة» بر وزن مَفْعَلَة اسم مکان است.

د) «أَسْفَل» بر وزن أَفْعَل اسم تفضیل می باشد. ه) «فَهَام» بر وزن فَعَال اسم مبالغه می باشد.

و) لا به دلیل قرار گرفتن قبل از اسم، لا نفی جنس است.

ترجمه جمله ها:

پرنده ای بسیار فهمیده وجود دارد که لانه اش را بالای کوه ها به دور از جانوران درنده، می سازد. هنگامی که جوجه ها بزرگ می شوند به پایین تر می پرند ولی به تخته سنگ ها برخورد

می کنند. هیچ راه فراری از این کار نیست، زیرا آن بخشی از زندگی شان است.

تصور نمی کنم، در کتابخانه های دانشگاه ها کتاب های تکراری وجود داشته باشد.

(صفحه ۳۵ و ۴۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) طائر / مفترس ب) مُكَرَّرَة ج) مَكْتَبَة

د) أَسْفَل ه) فَهَام و) لَا فَرَارَ

(هر مورد ۲۵/۰ نمره)

۲۰ الف) اَلْعَلْمُ ، ب) كُلُّ شَيْءٍ

در جمله ای که در آن «إِلَّا» آمده است، کلمه پس از آن «مستثنی» و کلمه ای که «مستثنی» از آن جدا شده است، «مستثنی منه» است.

ج) نَوْماً ، د) مفعول مطلق نوعی وصفی

مفعول مطلق مصدر از جنس فعل جمله می باشد که در اینجا همراه با صفت آمده است و مفعول مطلق نوعی وصفی نامیده می شود.

هـ) «لَيْتَ» حرف مُشَبَّهٌ بالفعل برای آرزو کردن یا تَمَنَّا است.

ترجمه جمله‌ها:

بی‌تردید ماهی دفن‌شده بیش از یک سال به خواب عمیقی می‌رود.

هر چیزی با انفاق کم می‌شود جز دانش.

ای کاش ثروتمندان فقراء را درک کنند درحالی که زندگی شادی می‌کنند.

(صفحه ۳۸، ۶۳ و ۵۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) أَلْعَلُّمُ (ب) كُلُّ شَيْءٍ (ج) نَوْمًا

د) مفعول مطلق نوعی وصفی

هـ) لَيْتَ

(هر مورد ۲۵، ۲۵ نمره)

۲۱ الف) وَحِيداً (به‌تنهایی) ب) عَيْشَ ج) عَيْشَ الْفُقَرَاءِ (مضاف‌الیه) ← مفعول مطلق نوعی د) كَلَاماً هـ) الْحَقُّ

ترجمه عبارت‌ها:

خسیس در دنیا همچون فقرا زندگی می‌کند.

ای دوستان! در زندگی‌تان جز سخن حق نگویید.

اگر می‌خواهی که در کارت موفق بشوی، آن را به‌تنهایی انجام بده و به مردم اتکا نکن.

(صفحه ۳۱، ۴۷ و ۶۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) وَحِيداً ب) عَيْشَ ج) مفعول مطلق نوعی د) كَلَاماً هـ) الْحَقُّ

(هر مورد ۲۵، ۲۵ نمره)

۲۲ الف) اللّٰتِمْ ب) عاصِمَة

۲۳

الف) الْحِكْمَةُ = مبتدا / قَلْبٍ = مجرور به حرف جر / الْجَبَّارُ = صفت

۲۴

الف) ج) گاهی تلاش می‌کنند. (شاید تلاش کنند) د) تلاش نکرد (نکرده است)

ب) هـ) گرامی بدارید (و) باید گرامی بداریم

۲۵

الف) رَفَعٌ

۲۶

الف) ۱: اجازه نده. ۲: اجازه نداده‌ایم/ اجازه ندادیم.

۲۷

الف) الف) باید گوش بدهد ب) گوش داده بود

۲۸

الف

الف) یاد بده

ب) یاد نخواهد داد

۲۹

الف

الف) خارج کرده بودید    ب) خارج کنید    ج) باید خارج کنیم

۳۰

الف

الوالِدُ

ب

مُعْجِبُونَ

پ

أَسْفَلَ

ت

الْمَوْقِفِ

ث

الصَّيَّادُونَ

۳۱

الف

إِنْشَاداً

ب

نوعی

۳۲

الف

احتیاج

ب

نوعی، بیانی

پ

المدفون

۳۳

الف

همانا ما بر تو پیروزی آشکار بخشیدیم. / فتحاً: مفعول مطلق نوعی / مبیناً: صفت

ب

همانا ما قرآن را بشارت‌دهنده بر تو فرستادیم. / القرآن: مفعول / تنزیلاً: مفعول مطلق تأکیدی

۳۴

الف

گزینه «ب»: صبراً ← مفعول مطلق نوعی

ب

گزینه «ب»: ذکراً ← مفعول مطلق نوعی

پ

گزینه «الف»: تکلماً ← مفعول مطلق تأکیدی

ت

گزینه «ب»: تنزیلاً ← مفعول مطلق تأکیدی

۳۵

الف

به راستی ما قرآن را قطعاً بر تو نازل کردیم.

ب

هشام هنگامی که به سنگ رسید نتوانست آن را مسح کند.

پ

هرگاه خدا نابودی مورچه را بخواهد، برایش دو بال می‌رویاند.

- ۳۶ الف) پس همه فرشتگان با هم سجده کردند، جز ابلیس که تکبر ورزید و از کافران بود. (صفحه ۳۹ کتاب درسی)
- ب) بی شک محدود کردن انتخاب کتاب‌ها مانند محدود کردن انتخاب غذا است. (صفحه ۳۴ کتاب درسی)
- ج) قطعاً انسان در زیان است جز آنان که ایمان آوردند و کار نیک انجام دادند. (صفحه ۴۱ کتاب درسی)
- د) هنگامی که به سنگ رسید، مردم به کناری رفتند، پس به راحتی سنگ را مسح کرد. (صفحه ۵۰ کتاب درسی)
- ه) چه بسا کتابی باشد که خواننده برای خواندنش تلاش کند و سپس سودی از آن نبرد. (صفحه ۳۵ کتاب درسی)
- و) بیش از صد کتاب در زمینه‌های مختلف به کتابخانه عربی اضافه کرده است. (صفحه ۳۶ کتاب درسی)
- ز) کشت در دشت می‌روید و بر تخته سنگ نمی‌روید. (صفحه ۵۹ کتاب درسی)
- ح) این فرزند بهترین همه بندگان خداست. (صفحه ۵۱ کتاب درسی)
- ط) مغول‌ها توانستند که حمله سختی به چین انجام دهند. (صفحه ۶۱ کتاب درسی)
- ی) در سختی‌ها، دوستان شناخته می‌شوند. (صفحه ۵۸ کتاب درسی)
- ک) زرافه لال است، تارهای صوتی ندارد. (صفحه ۶۲ کتاب درسی)
- راهنمای تصحیح:

- الف) پس همه فرشتگان با هم سجده کردند (۲۵ر، نمره)، جز ابلیس که تکبر ورزید و از کافران بود (۲۵ر، نمره).
- ب) بی شک محدود کردن انتخاب کتاب‌ها (۲۵ر، نمره) مانند محدود کردن انتخاب غذا است (۲۵ر، نمره).
- ج) قطعاً انسان در زیان است (۲۵ر، نمره) جز آنان که ایمان آوردند و کار نیک انجام دادند (۲۵ر، نمره).
- د) هنگامی که به سنگ رسید (۲۵ر، نمره)، مردم به کناری رفتند (۲۵ر، نمره)، پس به راحتی سنگ را مسح کرد (۲۵ر، نمره).
- ه) چه بسا کتابی باشد که خواننده برای خواندنش تلاش کند (۲۵ر، نمره) و سپس سودی از آن نبرد (۲۵ر، نمره).
- و) بیش از صد کتاب (۲۵ر، نمره) در زمینه‌های مختلف (۲۵ر، نمره) به کتابخانه عربی اضافه کرده است (۲۵ر، نمره).
- ز) کشت در دشت می‌روید (۲۵ر، نمره) و بر تخته سنگ نمی‌روید (۲۵ر، نمره).
- ح) این فرزند بهترین (۲۵ر، نمره) همه بندگان خداست (۲۵ر، نمره).
- ط) مغول‌ها توانستند که (۲۵ر، نمره) حمله سختی به چین انجام دهند (۲۵ر، نمره).
- ی) در سختی‌ها (۲۵ر، نمره)، دوستان شناخته می‌شوند (۲۵ر، نمره).
- ک) زرافه لال است (۲۵ر، نمره)، تارهای صوتی ندارد (۲۵ر، نمره).

۳۷

الف

اگر خسیس در دنیا مانند فقیران زندگی کند، در آخرت همچون ثروتمندان محاسبه می‌شود.

ب

فرزدق امام (ع) را بین حجاج حقیقتاً شناخته بود.

پ

شکارچی، نهنگ را برای ساخت مواد آرایشی شکار می‌کند.

ت

بدان که بهترین برادران (دوستان) قدیمی‌ترینشان هستند.

۳۸

الف

این حاجی‌ها سنگ را به آسانی لمس نکردند. (نکرده‌اند).

ب

قرآن را به او قطعاً یاد می‌دهد.

۳۹

الف

هر چیزی - زیاد می شود.

۴۰

الف

خشک - حفر کرده بودند

۴۱

الف ۲

۴۲ الف) باکیَّة: گریان / سَهْرَت: بیدار ماند / غُضَّت: چشم بر هم نهاد / فَاصَّت: لبریز شد

(ب) اللَّيْم: فرومایه / تَمَرَّد: نافرمانی کرد (در جمله شرطی «نافرمانی می کند»)

در جمله (الف) اسلوب استثناء به کار رفته است و در جمله (ب) ادوات شرط (إِذَا و إِنَّ و ...) دو جمله براساس قواعد این دو عنوان، ترجمه می شوند.

(صفحه ۳۹ و ۵۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) گریان / بیدار ماند / چشم بر هم نهاد / لبریز شد

(ب) فرومایه / نافرمانی کرد (در جمله شرطی «نافرمانی می کند»)

(هر مورد ۲۵/۰ نمره)

۴۳ الف) ۱؛ در این عبارت «الْعَجَم» که در آخر جمله آمده است با حرف «واو» به کلمه «العرب» معطوف شده است، یعنی بدین معناست که «عرب و غیرعرب کسی را که تو انکار

کردی می شناسند»

(ب) ۱؛ «الْحَقُّ» به معنای نادانی است و نه به معنای نادان.

(صفحه ۴۸ و ۵۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) گزینۀ ۱ الف) گزینۀ ۱

(هر مورد ۲۵/۰ نمره)

۴۴

الف ۱

ب ۱

۴۵ الف) اللَّهُ: فاعل

جَنَاحَيْنِ: مفعول

(ب) حَجْمٌ: مبتدا

الْوِلَادَةِ: مضاف الیه

أَصْعَرُ: خبر

(ج) عَلَيكَ: جارومجرور

تنزیلاً: مفعول مطلق

ترجمه جمله ها:

الف) اگر خداوند نابودی مورچه را می خواست، برایش دو بال می رویانید. (صفحه ۵۸ کتاب درسی)

ب) حجم خرس پاندا هنگام به دنیا آمدن از موش کوچک تر است. (صفحه ۶۲ کتاب درسی)

ج) بی تردید ما قرآن را بر تو فرو آوردیم. (صفحه ۶۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) اللَّهُ: فاعل

جَنَاحَيْنِ: مفعول

(ب) حَجْمٌ: مبتدا

الْوِلَادَةِ: مضاف الیه

أَصْعَرُ: خبر

(ج) عَلَيكَ: جارومجرور

تنزیلاً: مفعول مطلق

(هر مورد ۲۵/۰ نمره)

۴۶ پس زین العابدین (ع) خانه (خانۀ خدا) را همچون بزرگان طواف کرد.  
طاف: فعل ماضی، ثلاثی مجرد، معلوم، مفرد مذکر غایب  
الأعظم: اسم تفضیل، مفرد آن «أعظم»، جمع مکسر و معرفه به ال می باشد. / مضاف الیه  
(صفحة ۵۰ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:

طاف ← گزینه (۲)      الأعظم ← گزینه (۱)

(هر مورد ۲۵/۰ نمره)

۴۷ الف) ۱؛ کلمۀ «الشَّدائد» پس از «عند» که ظرف زمان است، به کار رفته است؛ بنابراین مضاف الیه است.  
ب) ۲؛ «يُعرفُ» فعل مضارع مجهول است و «الإخوان» نائب فاعل است.  
ترجمۀ جمله: هنگام سختی ها، دوستان شناخته می شوند.

(صفحة ۵۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) گزینه ۱      ب) گزینه ۲

(هر مورد ۲۵/۰ نمره)

۴۸

الف) تأثیراً

ب) مفعول مطلق نوعی (بیانی)

۴۹

الف) ۲

ب) ۱

## پاسخنامه تشریحی

- ۱ زیرا هرچه معرفت انسان به خود و رابطه‌اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می‌کند.
- ۲ مقدمه اول: ما و همه موجودات جهان پدیده هستیم و وجودمان از خودمان نیست.  
مقدمه دوم: همه موجودات جهان برای هست شدن و موجود شدن نیازمند کسی هستند که وجودش از خودش باشد.  
نتیجه: ما و همه پدیده‌های جهان، نیازمند کسی هستیم که پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد و این وجود برتر و متعالی خداوند است.
- ۳ «خدا در هر چیزی دیدن» که یک شناخت عمیق و والا است. همچنین عباراتی نظیر: نور هستی بودن خدا و همه پدیده‌ها آیه و نشانگر صفات الهی بودن نیز صحیح است.
- ۴ ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم. خداوند حقیقتی نامحدود دارد: در نتیجه ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید. (محدود بودن ذهن انسان و نامحدود بودن ذات خداوند)
- ۵ نیاز در پیدایش و بقا
- ۶ یعنی تمام موجودات، «وجود» خود را از او می‌گیرند (به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارند).
- ۷ نیاز در وجود و پیدایش - نیاز در بقا
- ۸ نیازمندی در بقا
- ۹ بی‌نیاز و ستوده (الغنی الحمید)
- ۱۰ الف) زیرا موجودات در هر لحظه و در همه چیز (پیدایش و بقا) نیازمند خداوند هستند.  
ب) از آنجا که موجودات دائماً با زبان حال به پیشگاه الهی عرض نیاز می‌کنند، خداوند هر لحظه دارای فیضی جدید و مستمر برای آفریده‌هاست و امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند.
- ۱۱ اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.
- ۱۲
- الف** با توجه به نیاز دائمی موجودات به لطف و فیض خداوند، او هر لحظه دارای فیضی جدید و مستمر برای آفریده‌هاست و عالم را به حال خود رها نکرده است و همواره امور هستی را تدبیر و اداره می‌کند.
- ۱۳
- الف** ب) رابطه خداوند با جهان تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است.
- ۱۴ گزینه ۲) درک حضور خدا براساس فطرت خویش
- ۱۵ گزینه ۲: عبارت شریفه قرآنی (الله نور السماوات والارض) بیانگر آن است که هر موجودی در حد خودش تجلی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت الهی و سایر صفات الهی است. از همین رو آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند:  
دلی کز معرفت نور و صفا دید  
به هر چیزی که دید اول خدا دید  
نکته: دقت کنید این بیت با حدیث «ما رایت شیئاً...» نیز در ارتباط مفهومی است اما در سوال، عبارت قرآنی مرتبط خواسته شده است.  
(صفحه ۱۱ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:  
گزینه ۲) (۵/۵ نمره)
- ۱۶ گزینه ۱: «ترجمه حدیث: «برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.»  
نکته مهم: اندیشیدن درباره خدا، صفات خدا، افعال و هستی خداوند برترین عبادت محسوب می‌شود؛ اما انسان از تفکر درباره چیستی و ماهیت خدا نهی شده است.  
(صفحه ۲ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:  
گزینه ۱) (۵/۵ نمره)

۱۷	گزینۀ الف) نیازمندی موجودات به خداوند در پیدایش
۱۸	«۱»
۱۹	«۱»
۲۰	خداوند حقیقتی نامحدود دارد و ذهن محدود ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه کامل پیدا کرده و ذات حضرتش را شناسایی نماید.
۲۱	پدیده‌ها، که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیده‌آورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد؛ همان طور که چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد.
۲۲	اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والاست که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید، اما هدفی قابل دسترس است، به‌خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند. اگر قدم پیش بگذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی را به ما خواهند چشاند.
۲۳	الف) انسان می‌تواند با دقت و اندیشه در جهان هستی و کسب معرفت عمیق‌تر و برتر به خدا، در هر چیزی خدا را مشاهده کند و علم و قدرت او را ببیند. در واقع هر موجودی در حد خودش تجلی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. ب) قبله: همه اشیا پدیده‌هایی هستند که قبلاً نبوده‌اند پس حتماً علتی آنها را به وجود آورده است ← پی بردن به خالق: نیازمندی در پیدایش مَعه: این شیء سراسر نیاز و فقر، در حال حاضر وجود دارد، پس بقای آن مرهون خداست: نیازمندی در بقا بعده: اشیا بعد از مدتی از بین می‌روند و تنها خداست که خالق موت و حیات است پس در فنای اشیا نیز خدا را می‌بینید.
۲۴	قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند و راه‌های گوناگونی را برای درک وجود او و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد. یکی از این راه‌ها تفکر درباره نیازمند بودن جهان، در پیدایش خود، به آفریننده و خالق است.
۲۵	اگر به خود نظر کنیم، خود را پدیده‌ای می‌یابیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست. در اشیای پیرامون نیز که ببینیم، آنها را همین گونه می‌بینیم؛ حیوانات، نباتات، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کهشان‌ها، همه را پدیده‌هایی می‌یابیم که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.
۲۶	دسته اول موضوعاتی هستند که در محدوده شناخت ما قرار می‌گیرند مانند گیاهان، حیوان‌ها و ... در حقیقت، ذهن ما توان و گنجایش فهم چستی و ذات چنین موضوعاتی را دارد، زیرا همه آنها اموری محدود هستند. دسته دوم موضوعاتی هستند که نامحدودند و ذهن ما گنجایش درک آنها را ندارد؛ زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است. در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم. خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.
۲۷	هر چیزی که وجودش از خودش نباشد برای موجود شدن نیازمند دیگری است. همان طور که هر چیزی که خودش شیرین نباشد برای شیرین شدن نیازمند به چیز دیگری است که خودش شیرین باشد. یک موجود فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که ذات و حقیقتش مساوی با موجود بودن باشد و نیستی در او راه نداشته باشد. در این صورت چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده ندارد و خودش همواره هست.
۲۸	نیازمندی موجودات جهان به خدا فقط به مرحله پیدایش اختصاص ندارد و موجودات پس از پیدایش نیز همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمندند و خداوند هر لحظه اراده کند، آنها از بین می‌روند و موجودات متلاشی می‌گردند. به همین جهت، جهان همواره و در هر آن به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود.
۲۹	مقدمه اول: اگر به خود نظر کنیم، خود را پدیده‌هایی می‌یابیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست و درمی‌یابیم که پدیده‌ها وجودشان از خودشان نبوده و نیست. (مانند حیوانات، گیاهان، جمادات و...) مقدمه دوم: پدیده‌هایی که وجودشان از خودشان نیست برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودشان پدیده نباشند بلکه وجودش از خودش باشد همان طور که چیزهایی که شیرین نیستند برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد. نتیجه: با توجه به دو مقدمه فوق نتیجه می‌گیریم که ما و همه پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد. این وجود برتر و متعالی خدا نامیده می‌شود. (صفحه ۷ کتاب درسی) راهنمای تصحیح:
	مقدمه اول: ما و این جهان پدیده‌هایی هستیم (نمره ۲۵) که وجودمان از خودمان نیست. (نمره ۲۵) مقدمه دوم: موجوداتی که پدیده هستند در موجود شدن نیازمند به وجودی است که خودش از خودش باشد. (نمره ۲۵) نتیجه: ما و همه پدیده‌های جهان در پدید آمدن و هست شدن نیازمند به وجودی هستیم که خودش از خودش باشد (نمره ۲۵) و سرچشمه هستی باشد. این وجود برتر و متعالی خداست. (نمره ۲۵)
۳۰	در آفرینش، یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست که خودش ذاتاً موجود باشد. در این صورت، چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت؛ همواره بوده است و همواره خواهد بود.

۳۱

**الف**

موجودی که وجودش از خودش نبوده و نیست و برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده است.

۳۲

زیرا از پاکی و صفای قلب برخوردارند.

۳۳

معرفتی عمیق و والاست که در نگاه نخست، مشکل به نظر می‌آید؛ اما هدفی قابل دسترس است.

۳۴

تمام موجودات، وجود خود را از خداوند می‌گیرند و پا به عرصه هستی می‌گذارند.

۳۵

بر اساس فطرت خویش

۳۶

چون جهان و موجودات همواره و در هر آن به خداوند نیازمند هستند و این نیاز هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود.

۳۷

**الف**

افزایش عبودیت و بندگی

۳۸

رابطه خداوند با جهان تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است. همین که مولد متوقف شود جریان برق هم قطع می‌شود و لامپ‌های متصل به آن نیز خاموش می‌شود بنابراین مسجد با ساخته شدن از بنا بی‌نیاز می‌شود اما موجودات چنین نیستند و پس از پیدایش نیز همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن به خداوند نیازمند هستند.

(صفحه ۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

خیر؛ یک تفاوت بنیادین میان این دو رابطه وجود دارد. (۲۵ره نمره)

مسجد گوهرشاد از مصالح ساختمانی (مانند خاک و سنگ و گچ و...) تشکیل شده که هیچ کدام آنها را بنا به وجود نیاورده است (۲۵ره نمره) بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده نه خواص آن اجزا را. کار بنا فقط جابه‌جا کردن مواد و چینش و نظم دادن به آنهاست. (۲۵ره نمره)

اما جهان همواره و در هر آن (هم پیدایش و هم در بقا) به خداوند نیاز است (۲۵ره نمره) و این نیاز هیچ‌گاه قطع یا کم نمی‌شود (۲۵ره نمره) و خداوند هر لحظه اراده کند آنها از بین می‌رود. (۲۵ره نمره)

۳۹

**الف**

ص

۴۰

**الف**

غلط

۴۱

**الف**

غلط

۴۲

**الف**

صحیح

۴۳

۱- ب ۲- د ۳- ج ۴- الف

۴۴

۱- د ۲- ه ۳- الف ۴- ب

۴۵

گزینه ۱: رابطه خداوند با جهان تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است؛ همین که مولد متوقف شود جریان برق هم قطع می‌شود. از این رو موجودات جهان همواره به خداوند نیازمند هستند و پس از پیدایش نیز همچنان مانند لحظه نخست خلق شدن برای بقا به خداوند نیازمند هستند.

(صفحه ۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه ۱ (۵ره نمره)

۴۶ «۱»

۴۷ چون ذهن ما محدود است، نمی‌تواند ذات امور نامحدود را تصور کرده و چگونگی آن را دریابد. خداوند حقیقتی نامحدود است لذا ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کرده و ذاتش را شناسایی کند.

۴۸ زیرا جوانان و نوجوانان دارای پاکی و صفای قلب هستند.

۴۹ لازمه شناخت هر چیز احاطه و دسترسی به آن است ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و بر آنها احاطه داشته باشیم و چگونگی وجودشان را دریابیم. خداوند حقیقتی نامحدود دارد و ما نمی‌توانیم با ذهن محدود خود به حقیقت او احاطه داشته باشیم و ذاتش را شناسایی کنیم.

۵۰ خداوند نور هستی است. یعنی تمام موجودات «وجود» خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارند. در واقع، هر موجودی در حد خودش تجلی خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می‌نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می‌کنند و علم و قدرت او را می‌بینند.

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) خالقیت

۲

الف) عبارت از این است که معتقد باشیم خداوند تنها مبداء و خالق جهان است موجودات همه مخلوق او هستند و در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد.

۳

الف) غ

۴

الف) جریان تکفیری

۵

الف) صحیح

۶

الف) اذن الهی (خواست و اراده الهی)

۷

الف) ربوبیت

۸

الف) ۱) توحید در خالقیت

۲) توحید در ولایت

۹

الف) ولایت

۱۰

الف) زمانی که این توانایی را از خود آنها و مستقل از خدا بدانیم.

۱۱

الف) یعنی علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که تدبیر امور موجودات را برعهده دارند و مستقل از خدا می‌توانند امور را تدبیر کنند.

۱۲

الف) اعتقاد به اینکه علاوه بر خدا و در کنار او، دیگرانی هستند که سرپرستی جهان را برعهده دارند و خودشان حق تصرف در جهان را دارا می‌باشند.

۱۳

الف) درست

۱۴

الف

درست

ب

درست

پ

نادرست

شرک به معنای شریک قائل شدن برای خداست نه انکار او.

ت

نادرست

حواستان باشد که موجودات قدرت تدبیر مستقل ندارد. (بدان معنا است درست می باشد).

ث

درست

۱۵

الف

اگر کسی معتقد باشد که این جهان را چند خالق آفریده اند، گرفتار شرک خالقیت شده است.

۱۶

الف

هرکسی که مالک چیزی باشد، حق تصرف و تغییر آن را دارد و دیگران بدون اجازه او حق تصرف و تغییر آن را ندارند. به این حق تصرف و تغییر ولایت و سرپرستی گویند.

۱۷

الف

توحید به معنای اعتقاد به خدای یگانه است؛ یعنی خدا بی همتاست و شریکی ندارد.

ب

ربّ به معنای مالک و صاحب اختیاری است که تدبیر و پرورش مخلوق به دست اوست.

پ

هرکس برای خداوند شریکی را در نظر بگیرد، در مراتب مختلف، مشرک محسوب می شود.

ت

شرک به معنای شریک قرار دادن برای خداست.

ث

از آنجا که خداوند تنها خالق جهان است، پس تنها مالک آن نیز هست؛ زیرا هرکس که چیزی را پدید می آورد، مالک آن است.

ج

پیروان این جریان تکفیری خشک و غیرعقلانی با تفکر غلطی که درباره توحید و شرک دارند هر مسلمانی را که مانند آنها نمی اندیشد، مشرک و کافر می خوانند و گاه کشتن او را واجب

می شمارند.

۱۸

الف

این توانایی را از خود آنها بدانیم (مستقل از خداوند بدانیم)

۱۹

الف

ربّ به معنای مالک و صاحب اختیاری است که تدبیر و پرورش مخلوق به دست اوست.

۲۰

الف

اگر این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیا از خداوند و به اذن خدا بدانیم، عین توحید است.

۲۱

الف

شرک در ولایت

۲۲	«... مرا این عزت بس که بنده تو باشم و این افتخار بس که تو پروردگار منی...»
۲۳	توحید در ولایت
۲۴	توحید در ولایت
۲۵	توحید در خالقیت
۲۶	الف) هر مسلمانی را که مانند آنها نمی‌اندیشد مشرک و کافر می‌خوانند و گاه کشتن او را واجب می‌شمارند. ب) پیروان این جریان می‌گویند توسل به پیامبران و معصومین (ع) شرک است. ج) همچنین طلب دعا و شفیع قرار دادن دیگران برای اینکه خدا انسان را ببخشد شرک است. د) تکفیری‌ها معتقدند این گونه افراد کافر هستند و مسلمان محسوب نمی‌شوند.
۲۷	زیرا اختیار سود و زیاد خود را ندارند.
۲۸	اعتقاد به این که خدا یگانه است. (خدا بی‌همتا است، خدا شریک ندارد)
۲۹	الف) ۳      ب) ۴      ج) ۱
۳۰	خداوند همتایی ندارد / خداوند یکتا است (اصل توحید)
۳۱	اعتماد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که تدبیر امور موجودات را برعهده دارند. یا (کسی در کنار ربوبیت الهی، برای خود یا سایر مخلوقات حساب جداگانه باز کند). یا (کسی گمان کند که می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند).
۳۲	خیر، عقیده به توانایی پیامبر اکرم (ص) و اولیای دین (ع) در برآوردن حاجات انسان (مانند شفا دادن) وقتی موجب شرک است که این توانایی را از خود آنها و مستقل از خدا بدانیم. اما اگر این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیا از خداوند و به اذن خدا بدانیم، عین توحید است.
۳۳	وقتی رابطه خود را با خدا بررسی می‌کند، می‌بیند که هم خودش و هم نیرو و توانش از آن خداست و کشت و زرع او بر اساس استعدادی که خداوند در آن قرار داده رشد کرده و محصول داده است؛ در نتیجه درمی‌یابد که زارع حقیقی و پرورش‌دهنده اصلی زراعت او خداست و باید شکرگزار او باشد.
۳۴	اینکه تصور کنیم دو یا چند خدا وجود دارند و هر کدام خالق بخشی از جهان‌اند، یا با همکاری یکدیگر، این جهان را آفریده‌اند، به معنای آن است که هر کدام از آنها محدود و ناقص هستند و به تنهایی نمی‌توانند کل جهان را خلق کنند. همچنین به معنای آن است که هر یک از خدایان مذکور کمالاتی دارد که دیگری آن کمالات را ندارد و گرنه عین همدیگر می‌شوند و دیگر چند خدا نیستند. چنین خدایان ناقصی، خود نیازمند هستند و هر یک از آنها به خالق کامل و بی‌نیازی احتیاج دارد که نیازش را برطرف نماید. پس تصور چندخدایی صحیح نیست و خدای واحد آفریننده جهان است.
۳۵	خیر. از آنجا که خداوند، تنها مالک و سرپرست جهان هست و مخلوقات، جز به اجازه او نمی‌توانند در جهان تصرف کنند چنین اجازه‌ای به معنی واگذاری ولایت خداوند به دیگری نیست، بلکه بدین معناست که خداوند آن شخص را در مسیر و مجرای ولایت خود قرار داده است.
۳۶	این تصور که چند خدا وجود دارد و هر کدام خالق بخشی از جهان‌اند، یا با همکاری یکدیگر این جهان را آفریده‌اند به معنای آن است که هر کدام از آنها محدود و ناقص هستند و به تنهایی نمی‌توانند کل جهان را خلق کنند. همچنین به معنای آن است که هر یک از خدایان کمالاتی دارند که دیگری آن کمالات را ندارد و گرنه عین همدیگر می‌شوند و دیگر چند خدا نیستند. چنین خدایان ناقصی، خود نیازمند هستند و هر یک از آنها به خالق کامل و بی‌نیازی احتیاج دارد که نیازش را برطرف نماید. پس تصور چندخدایی صحیح نیست و خدای واحد آفریننده جهان است. (صفحه ۲۱ کتاب درسی) راهنمای تصحیح:
	چون این تصور به معنای آن است که هر کدام از آنها محدود و ناقص هستند (نمره ۲۵/۰) و به تنهایی نمی‌توانند کل جهان را خلق کنند و باید با همکاری یکدیگر این جهان را بیافرینند (۲۵/۰ نمره) همچنین به معنای آن است که هر یک از خدایان کمالاتی دارند که دیگری آن کمالات را ندارد (نمره ۲۵/۰) و گرنه عین همدیگر می‌شوند که دیگر چند خدا نیستند (نمره ۲۵/۰) چنین خدایان ناقصی، خود نیازمند هستند (نمره ۲۵/۰) و هر یک از آنها به خالق کامل و بی‌نیازی احتیاج دارند که نیازش را برطرف نماید (نمره ۲۵/۰)
۳۷	اگر این توانایی‌ها را از خود آنها و مستقل از خدا بدانیم شرک است، اما اگر این توانایی‌ها را صرفاً از خدا و به اذن او بدانیم، عین توحید است.
۳۸	متأسفانه این جریان بزرگ‌ترین ضربه را به اسلام وارد کرد و سبب تنفر برخی از مردم جهان از اسلام شد.
۳۹	توحید و یکتاپرستی
۴۰	خالقیت
۴۱	توحید و یکتاپرستی

۴۲ ← ۴ الف (شرک در خالقیت)

← ۳ ب (توحید در ربوبیت)

← ۱ ج (توحید در ولایت)

۴۳ الف) تدبیر امور جهان، مستقل از خداوند ← ۳) شرک در ربوبیت

ب) حق تصرف در جهان در کنار خداوند ← ۴) شرک در ولایت

ج) اعتماد به چند خالق برای جهان ← ۱) شرک در خالقیت

۴۴ الف) ۳ (ب) ۴ (ج) ۱

۴۵ ۱) ج: توحید در ولایت

«بازتاب به معنای نتیجه است.»

آیه «لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ» بیانگر توحید در مالکیت

سوال از دانش آموز می خواهد که «توحید در مالکیت» چه بازتاب و نتیجه ای دارد؟

پاسخ: توحید در ولایت، بازتاب و نتیجه توحید در مالکیت است.

۲) ب: توحید در مالکیت

از آنجا که خداوند تنها خالق جهان است پس تنها مالک آن نیز هست؛ زیرا هرکس که چیزی را پدید می آورد، مالک آن است.

۳) د: توحید در ربوبیت

خداست که جهان را اداره می کند و به سوی مقصدی که برایش معین فرموده هدایت می نماید و به پیش می برد.

۴) الف: توحید در خالقیت

در سوال ۴ از دانش آموز خواسته می شود که «توحید در مالکیت» بازتاب و نتیجه چیست؟

پاسخ: توحید در مالکیت بازتاب و نتیجه توحید در خالقیت است.

(صفحه ۱۹، ۲۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

۱) ج (۲۵، ۲۵ نمره)

۲) ب (۲۵، ۲۵ نمره)

۳) د (۲۵، ۲۵ نمره)

۴) الف (۲۵، ۲۵ نمره)

۴۶ توحید

۴۷ توحید در مالکیت

۴۸

**الف** ولایت و سرپرستی

۴۹ این آیه شریفه مربوط به شرک در خالقیت است.

۵۰ ربّ به معنای مالک و صاحب اختیار است که تدبیر و پرورش مخلوق به دست اوست. هرکس که خالق و مالک و ولی چیزی باشد، می تواند آن را تدبیر کرده و پرورش دهد. از آنجا که خدا تنها

خالق، مالک و ولی جهان است، تنها ربّ هستی نیز هست. او جهان را اداره کرده و به سوی مقصد معین هدایت می نماید.

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف صحیح

۲

الف عملی

۳

الف غلط، چون از پرستش و اطاعت صحبت شده بیانگر توحید عملی است.

۴

الف متقابل ( دو سوپه)

۵

الف انسان موحد، چون زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده و پیرو فرمان‌های اوست، شخصیتی ثابت و پایدار دارد و برخوردار از آرامش روحی است. در حالی که انسان مشرک به‌علت تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار دارد.

۶

الف اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او را معبود خود قرار دهد و اوامرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد یا در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت (بت‌های بیرون) برآید، چنین شخصی گرفتار شرک عملی شده است.

۷

الف بازتاب عقیده توحیدی در زندگی است به این معنا که انسان متناسب با ایمان به خدای یگانه، عمل می‌کند و در زندگی خود از فرمان‌های خدا اطاعت کند و جهت زندگی خود را خدا قرار دهد.

۸

الف به درجه ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی

۹

الف وقتی یک نظام اجتماعی توحیدی است که حاکم و زمامدار آن بر اساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد و همان شرایطی را که خداوند برای حاکم تعیین کرده است دارا باشد و بکوشد تا قوانین الهی را در جامعه به اجرا در آورد.

۱۰

الف هرکسی در زندگی خود از فرمان‌های خدا اطاعت کند، گام در مسیر توحید عملی گذاشته است.

۱۱

الف نادرست، دست‌یابی به شخصیت پایدار، ثمره توحید عملی است.

ب نادرست

پ درست



۲۶ ۱- انسان موحّد گام در مسیر توحید عملی گذاشته است. ۲- تمایلات درونی تصمیمها و فعالیت‌های خود را در جهت خواست و رضایت الهی قرار می‌دهد. ۳- جهان برای او معنای خاصی دارد و حکیمانه است. ۴- در مقابل سختی‌ها و مشکلات صبور و استوار است. ۵- شخصیت ثابت و پایدار دارد. ۶- برخوردار از آرامش روحی است. ۷- مسئولیت‌پذیر است.

۲۷ ۱- درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار دارد. ۲- آرامش روحی ندارد و هر روز رنگ عوض می‌کند و به بردگی کشیده می‌شود.

۲۸ امروزه بسیاری از انسان‌ها جهان را ملک خود تلقی می‌کنند و بدون توجه به مالک حقیقی آن یعنی خداوند (دچار شرک در مالکیت می‌شوند) و از طرفی چنان به امور دنیوی سرگرم شده‌اند که خدا را فراموش کرده و خداوند در قلب آن‌ها جایگاهی ندارد.

۲۹ خداوند - اطاعت

۳۰

**الف** تسویف به معنای امروز و فردا کردن و کار امروز را به فردا انداختن است. (به عبارت دیگر، فرد گنهکار دائماً به خود می‌گوید «به زودی توبه می‌کنم» و این گفته را آنقدر تکرار می‌کند، تا اینکه دیگر میل به توبه در او خاموش می‌شود).

۳۱

**الف** بت درون همان دل سپردن به هوای نفس و او را معبود خود قرار دادن است.

**ب** اگر کسی در پی کسب رضایت قدرتهای مادی و طاغوت‌ها برآید، گرفتار بت بیرون شده است.

**پ** انسانی که خداوند را به عنوان تنها خالق پذیرفته است و ایمان دارد که او پروردگار هستی است، رفتاری متناسب با این اعتقاد خواهد داشت و جهت زندگی خود را خدا قرار خواهد داد، چنین انسانی در مسیر توحید عملی حرکت می‌کند.

**ت** فردی که در مسیر توحید عملی گام گذاشته است، می‌کوشد تا تمایلات درونی و تصمیمها و فعالیت‌های خود را در جهت خواست و رضایت الهی قرار دهد و به طور کلی در تمام برنامه‌های روزانه خود، خدا را در نظر می‌گیرد و تلاش می‌کند از دایره فرمان‌های او خارج نشود.

**ث** اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او را معبود خود قرار دهد و اوامر او را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد یا در پی کسب رضایت قدرت مادی و طاغوت‌ها (بت بیرون) برآید، چنین شخصیتی گرفتار شرک عملی در بعد فردی شده است.

**ج** جامعه‌ای که همه افراد آن فقط خواسته‌ها و تمایلات دنیوی خود را دنبال کنند و تنها خود را محور فعالیت‌های اجتماعی قرار دهند و اهل ایثار، تعاون و خیر رساندن به دیگران نباشند، دچار شرک عملی در بُعد اجتماعی شده‌اند.

۳۲ گزینه «۳»؛ انسان موحّد، چون زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده و پیرو فرمان‌های اوست، شخصیتی ثابت و پایدار دارد و برخوردار از آرامش روحی است. (صفحه ۳۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه «۳» (۵/۵ نمره)

۳۳ الف (تخریب محیط زیست - جایگاه نداشتن خداوند در قلب افراد)

۳۴ شرک عملی

۳۵

**الف** منافع خود

۳۶

**الف** نادرست

۳۷

**الف** - با کسانی که با خدا و مسلمانان دشمنی می‌ورزند.

ب

حکومت کسانی را که خداوند به آنها حق حکومت کردن نداده است.

پ

توحید عملی در بُعد اجتماعی

۳۸

الف

نادرست، سبک زندگی دینی ریشه در جهان بینی دارد.

۳۹

الف

۱- ج ۲- د ۳- الف ۴- ب

ب

۱- الف ۲- ب ۳- د ۴- ج

۴۰

الف

فردی / اجتماعی

ب

توحید / شرک

۴۱

الف

پرستشی که از روی ایمان باشد ثابت و پایدار است یعنی فرد در هر شرایطی چه در خوشی و راحتی و چه در تنگنا، دست از پرستش خداوند برنمی‌دارد. اما پرستشی که از روی تردید باشد مقطعی و سطحی است و حوادث تلخ و شیرین، آن را تغییر می‌دهد. یعنی وقتی خیری به فرد می‌رسد خدا را عبادت و بندگی می‌کند و هنگامی که سختی و شری به او می‌رسد، از خدا رویگردان می‌شود.

ب

این موضوع به ایمان انسان برمی‌گردد.

کسی که خدا را با جان و دل نپذیرفته و ایمانش از روی تردید است، بسته به شرایط خدا را می‌پرستد.

۴۲

الف

درست

۴۳ باعث می‌شود شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد؛ زیرا از یک سو هوای نفس وی هر روز خواسته جدید جلوی روی او قرار می‌دهد و از سوی دیگر، قدرت‌های مادی که هر روز رنگ عوض می‌کنند، او را به بردگی جدید می‌کشانند.

۴۴ یعنی خدا را تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی، پرستش و عبادت کردن و در هنگام سختی و بلا و شر از خدا رویگردان شدن.

۴۵ توحید عملی (توحید عملی در بعد فردی)

۴۶ چون زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده و پیرو فرمان‌های خداوند است.

۴۷ میان بُعد فردی و اجتماعی توحید رابطه متقابل (دوسویه) وجود دارد. هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه بیشتر رنگ توحیدی به خود می‌گیرد؛ و هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، زمینه برای رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند آسان‌تر می‌گردد.

۴۸

الف

صحیح

۴۹ اثر ایمان بر رفتار

۵۰ انسان موحد هیچ حادثه‌ای را در جهان بی‌حکمت نمی‌داند، گرچه حکمت آن را نداند. از همین‌رو او همواره انسانی امیدوار است در مقابل سختی‌ها و مشکلات، صبور و استوار است و آنها را زمینه موفقیت‌های آینده‌اش قرار می‌دهد. باور دارد که دشواری‌های زندگی نشانه بی‌مهری خداوند نیست، بلکه بستری برای رشد و شکوفایی اوست.

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) صحیح

۲

الف) بدین معناست که انجام‌دهنده کار دارای نیت الهی باشد.

۳

الف) تقویت اخلاص

۴

الف) یعنی شخص عملش را فقط برای رضای خدا و همان‌گونه که او دستور داده است، انجام دهد.

۵

الف) صحیح

۶

الف) کسی که روحیه حق‌پذیری دارد و در مقابل حق تسلیم است به آسانی وارد مسیر بندگی می‌شود. زیرا افراد حق‌پذیر تابع دلیل هستند و وقتی عقل آنان حقیقتی را یافت، به دنبال آن می‌روند.

۷

الف) اخلاص

۸

الف) خالص کردن و پاک کردن یک چیز از غیر آن است.

۹

الف) اخلاص

ب) سبقت رحمت بر غضب

۱۰

الف) ۲) دریافت پاداش‌های وصف ناشدنی

۱۱

الف) رشد و شکوفایی

ب) حکیم

پ) جهاد

ت) کلیسا و تعالیم تحریف شده

۱۲

الف) راز و نیاز با خداوند و کمک خواستن از او

ب) افزایش معرفت به خداوند

۱۳

الف) حسن فعلی

۱۴

الف) غلط است بالاترین میوه اخلاص در بندگی دیدار محبوب حقیقی و تقرب به پیشگاه اوست.

۱۵

الف)

یعنی انسان‌ها به صورت فردی یا گروهی برای اجرای دستورات خداوند به پا خیزند و اقدام کنند. نمونه قیام‌های فردی: اقامه نماز، مطالعه کتب دینی، امر به معروف و نهی از منکر (تذکرات فرد) و ... نمونه قیام‌های گروهی: برپایی نماز جماعت، تشکیل حکومت اسلامی، جهاد، تشکیل گروه‌های خیریه، تشکیل گروه‌های جهادی برای سازندگی در مناطق محروم و ...

ب) بله، یکی از مصادیق بندگی و پرستش خدا «أَنِ اعْبُدُونِي» قیام و به پاخاستن برای خداست. «أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ»

۱۶

الف) نادرست

ب) درست

۱۷

الف) حسن فاعلی آن است که انجام‌دهنده کار دارای معرفت درست و نیت الهی باشد، یعنی کار را فقط برای رضای خدا و تقرب به او انجام دهد.

ب) اینکه کارها فقط برای رضای خدا و همان گونه که او دستور داده است انجام شود.

۱۸

الف) اهمیت نیت در اعمال انسان

ب) وابسته بودن اعمال انسان به نیت او

پ) نیت فرد از عمل فرد مهم‌تر است.

۱۹

الف) در پیدایش هر پدیده ممکن است چند عامل به صورت مجموعه و با همکاری یکدیگر مشارکت کنند این گونه علل را علل عرضی می‌گویند.

ب) اینکه کارها فقط برای رضای خدا و همان گونه که او دستور داده است انجام شود.

۲۰	توحید عملی
۲۱	دشمن آشکار
۲۲	ربوبیت
۲۳	قیام برای خدا
۲۴	توحید عبادی (عملی) بُعد فردی و اجتماعی.
۲۵	نیایش و عرض نیاز به پیشگاه خداوند و یاری جستن از او برای رسیدن به اخلاص، غفلت از خداوند را کم می‌کند، محبت او را در قلب تقویت می‌سازد و انسان را از کمک‌های الهی بهره‌مند می‌نماید.
۲۶	نفوذناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان. اگر انسان در اخلاص پیش رود، به مرحله‌ای می‌رسد که دیگر فریب وسوسه‌های شیطان را نمی‌خورد؛ چرا که شیطان خود اقرار کرده است که توانایی فریب دادن مومنان با اخلاص را ندارد.
۲۷	دستیابی به درجاتی از حکمت - نفوذناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان - دریافت پاداش‌های وصف‌نشده (ذکر دو مورد)
۲۸	بندگی خالصانه خداوند پاداش‌هایی دارد که چه بسا در ذهن ما ننگند و از تصور و تخیل ما فراتر رود. از جمله این پاداش‌های وصف‌نشده، دیدار محبوب حقیقی و تقرب به پیشگاه خداوند است.
۲۹	این فرمایش امام علی (ع) بیانگر موضوع «دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات» از راه‌های تقویت اخلاص است.
۳۰	انسان حکیم به درجاتی از بصیرت می‌رسد که می‌تواند در شرایط سخت و پیچیده، حق را از باطل تشخیص دهد و گرفتار باطل نشود.
۳۱	اگر انسان در اخلاص پیش رود، به مرحله‌ای می‌رسد که دیگر فریب وسوسه‌های شیطان را نمی‌خورد، چراکه شیطان، خود اقرار کرده است که توانایی فریب دادن مؤمنان با اخلاص را ندارد.
۳۲	نیایش و عرض نیاز به پیشگاه خداوند و یاری جستن از او برای رسیدن به اخلاص، غفلت از خداوند را کم می‌کند، محبت او را در قلب تقویت می‌سازد و انسان را بهره‌مند از کمک‌های الهی می‌نماید.
۳۳	اولین ثمره اخلاص در انسان دستیابی به درجاتی از حکمت است.
۳۴	نمازی که بدون نیت خالص خوانده شود فاقد حسن فاعلی است.
۳۵	دیدار محبوب حقیقی و تقرب به خدا - تعبیر حضرت علی (ع): «نهایت آرزوی عارفان، دوست دل‌های صادقان - ولی مؤمنان - معبود عالمیان» است.
۳۶	۱- افزایش معرفت و شناخت نسبت به خداوند ۲- راز و نیاز با خداوند و کمک خواستن از او ۳- دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات (صفحه ۴۵ و ۴۷ کتاب درسی) راهنمای تصحیح:
	۱- افزایش معرفت و شناخت نسبت به خداوند (نمره ۵) ۲- راز و نیاز با خداوند و کمک خواستن از او (نمره ۵) ۳- دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات (نمره ۵)
۳۷	در روایتی از پیامبر اکرم (ص) آمده است که راهیابی شرک به دل انسان از راه رفتن مورچه‌ای سیاه در شب تاریک بر تخته سنگی سیاه، پنهان‌تر است.
۳۸	پیوند محکمی میان معرفت به خداوند و ایمان به او وجود دارد. همچنین ارتباط دقیقی میان ایمان به خدا و اخلاص برقرار است. بنابراین، هر قدر که معرفت ما به خداوند بیشتر شود به افزایش درجه اخلاص کمک خواهد کرد.
۳۹	بر ما لازم است اوقاتی را به تفکر در آیات و نشانه‌های الهی در خلقت اختصاص دهیم و با دیدن هریک از مخلوقات پیرامون خود حکمت و قدرت عظیم خالق آن را به یاد آوریم.

۴۰ بندگی خالصانه خداوند پاداش‌هایی دارد که چه بسا در ذهن ما نمی‌گنجد و از تصور و تخیل ما فراتر می‌رود؛ از جمله این پاداش‌های وصف‌ناپذیر، دیدار محبوب حقیقی (تقرّب به پیشگاه کسی است که بنا به تعبیر امیرالمؤمنین «نهایت آرزوی عارفان، دوست دل‌های صادقان، ولی مومنان و معبود عالمیان» است).

۴۱ بله - اعمالی هستند که حسن فعلی دارند مثلاً فردی که مدرسه می‌سازد، عملش حسن فعلی دارد اما ممکن است همین عمل حسن فاعلی نداشته باشد. یعنی فرد این کار را برای خودنمایی و شهرت انجام داده باشد؛ پس ساخت مدرسه اگر چه حسن فعلی دارد، اما حسن فاعلی ندارد.  
از سوی دیگر ممکن است عملی حسن فاعلی داشته باشد اما حسن فعلی نداشته باشد. مثلاً کسی برای رضای خدا می‌خواهد بین دو نفر که اختلاف پیدا کرده و سر مسئله‌ای دعوا دارند، داوری کند. اما به دلیل جهل و ناآگاهی در داوری و قضاوت خود به خطا می‌رود و فرد بی‌گناه را گناهکار معرفی می‌کند.

۴۲ خیر، در انجام اعمال عبادی حتماً باید آن کار را به نیت قرب الهی و عمل به دستور خداوند انجام دهیم. اگر کسی فقط به نیت سلامتی روزه بگیرد، روزه‌اش باطل است. انسان مؤمن روزه را برای عمل به فرمان خدا می‌گیرد و البته می‌داند که روزه برای سلامتی‌اش مفید است، اما نیت وی از روزه کسب سلامتی نیست بلکه اطاعت از فرمان خداست. از این‌رو اگر مثلاً کسی از ترس پدر و مادرش نماز بخواند، نمازش باطل است. این مسئله شامل همه قوانین و دستورات الهی است.

۴۳ بله، قطعاً پاداشی که او می‌برد به اندازه پاداش حضور وی در نماز جماعت است. دلیل آن این است که وی نیت حضور در نماز جماعت را داشته و از آنجا که طبق فرموده پیامبر، نیت مؤمن از عمل او برتر است، پس او به دلیل نیتی که داشته پاداش نماز جماعت را برده است. در این کار حسن فاعلی وجود دارد.

۴۴

۱- حضور در نماز جماعت: این مسئله دو وجه دارد. اگر نیت فرد از حضور در نماز جماعت، جلب رضای الهی و قرب به خدا باشد، نماز او مصداق اخلاص است. اما اگر به قصد موجه جلوه دادن خود و ظاهرسازی باشد، مصداق ریا است.

۲- کمک به افراد نیازمند در حضور دیگران: اگر فرد به قصد جلب رضایت الهی به دیگران کمک کند، این کار مصداق اخلاص است و حتی علنی کردن کمک به دیگران لطمه‌ای به پاداش وی نمی‌زند، حتی اگر این علنی کمک کردن، موجب تشویق و ترغیب دیگران به کمک به فرد نیازمند شود، بهتر هم هست. اما اگر فرد به قصد خودنمایی در حضور دیگران کمک کند، مصداق ریا است.

۴۵ زیرا گناه ریشه درخت اخلاص و بندگی را می‌سوزاند (زیرا گناه به تدریج اخلاص را از بین می‌برد)

۴۶ اخلاص

۴۷ هم زندگی پاک و با نشاط دنیا را از دست خواهد داد و هم حیات سرشار از شادکامی آخرت را.

۴۸ به سوی امیال و خواهش‌های نفسانی و وسوسه‌های شیطانی

۴۹ ب) افزایش معرفت و شناخت نسبت به خداوند

۵۰ گزینه ۲؛ شیطان خود اقرار کرده است که توانایی فریب دادن مؤمنان با اخلاص را ندارد. و بیت «برو این دام بر مرغی دگر نه / که عنقا را بلند است آشیانه» به نفوذناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان از میوه‌های درخت اخلاص اشاره دارد.

(صفحه ۴۸ و ۴۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه ۲ (۵/۵ نمره)

## پاسخنامه تشریحی

۱

**الف** عرضی

۲

**الف** اختیار

۳

**الف** وجود اختیار و اراده انسان ناشی از اراده الهی و خواست خداست. به عبارت دیگر، خداوند اراده کرده است تا انسان موجودی مختار و دارای اراده باشد. در فعل اختیاری، تا زمانی که ما به انجام دادن فعلی اراده نکرده‌ایم، آن فعل انجام نمی‌گیرد. در عین حال، وجود ما، اراده ما و عملی که از ما سر می‌زند، همگی وابسته به اراده خداوند است. یعنی اراده انسان در طول اراده خداست و با آن منافات ندارد.

۴

**الف** در پیدایش هر پدیده ممکن است چند عامل به صورت مجموعه و با همکاری یکدیگر مشارکت کنند، در این صورت هر کدام از آنها یکی از علت‌های عرضی است و به مجموعه آنها علل عرضی می‌گویند.

۵

**الف** تفکر و تصمیم - احساس رضایت یا پشیمانی - مسئولیت‌پذیری

۶

**الف** (۱) مسئولیت‌پذیری

۷

**الف** قضا - قدر

۸

**الف** «درست»

**ب** «درست»

**پ** «درست»

**ت** «نادرست»

گاهی تأثیر چند عامل در پیدایش پدیده‌ها به صورت غیر مستقیم و به واسطه عوامل دیگر می‌باشد.

۹

**الف** به سلامت از عرض خیابان عبور می‌کرد.

**ب** برداشت نابجای سعید چنین بود که ما هیچ اختیاری در تعیین سرنوشت خود نداریم، و اگر قرار باشد حادثه‌ای برای ما رخ دهد، این اتفاق خواهد افتاد. و ما نمی‌توانیم تغییری در آن ایجاد کنیم. بنابراین حرکت و تغییر مکان و تصمیم‌گیری براساس دستور عقل بی‌فایده است.

۱۰

الف

دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات

۱۱

الف

قدرت اختیار

ب

انسان در پذیرش یا رد دلایل روشن الهی اختیار دارد، می‌تواند چشم باز کند و بینا باشد و به سود خود عمل کند و یا کوردل گردد و به زیان خود عمل نماید.

پ

تفکر و تصمیم

۱۲

الف

درست

ب

درست

پ

درست

ت

نادرست؛ یکی از لغزش‌های انسان قیاس کردن علم خدای متعال با علم انسان است.

ث

نادرست؛ علم خداوند هم پایان و نتیجه امور و هم فرآیند انجام حوادث را در بر می‌گیرد.

ج

نادرست؛ علم خداوند بر اساس علم به تمام عوامل و جزئیات است، نه یک پیش‌بینی صرف درباره نتیجه.

۱۳

الف

گزینه «ب»

ب

گزینه «ب»

پ

گزینه «الف»

ت

گزینه «ب»

ث

گزینه «ب»

۱۴

الف

به معنای توانایی بر انجام یک کار و یا ترک آن است.

ب

تقدیر به معنای اندازه‌گرفتن است و مخلوقات جهان از آن جهت که خدای متعال با علم خود اندازه، حدود، ویژگی، موقعیت مکانی و زمانی آن‌ها را تعیین می‌کند، مقدّر

به تقدیر الهی هستند.

پ

قضای الهی به معنای به انجام‌رساندن، پایان‌دادن، حکم‌کردن و حتمیت‌بخشیدن است و موجودات جهان از آن جهت که با فرمان و حکم الهی و اراده الهی ایجاد می‌شوند،

به قضای الهی وابسته‌اند.

ت

در پیدایش هر پدیده ممکن است چند عامل به صورت مجموعه و با همکاری یکدیگر مشارکت کنند این گونه علل را علل عرضی می‌گویند.

۱۵

الف «درست»

۱۶

الف نادرست

۱۷ وجود اختیار و اراده در انسان ناشی از اراده الهی و خواست خداست، به عبارت دیگر خداوند اراده کرده است که انسان موجودی مختار و دارای اراده باشد. در فعل اختیاری تا زمانی که ما اراده کاری را نکرده‌ایم، آن کار انجام نمی‌گیرد. در عین حال وجود ما، اراده ما و عملی که از ما سر می‌زند، همگی وابسته به اراده خداوند است یعنی اراده انسان در طول اراده خداست.

۱۸ مخلوقات جهان، از آن جهت که خدای متعال با علم خود اندازه، حدود، ویژگی، موقعیت زمانی و مکانی آن‌ها را تعیین می‌کند، به تقدیر الهی وابسته هستند و از آن جهت که با فرمان و حکم و اراده الهی ایجاد می‌شوند، به قضای الهی وابسته‌اند.

۱۹ آموخت که اعتقاد به قدر و قضا نه تنها مانع تحرک و عمل انسان نیست، بلکه عامل و زمینه‌ساز آدم است.

۲۰ برخی می‌پندارند که قدر و قضای الهی با اختیار انسان ناسازگار است. تصور می‌کنند تقدیر، چیزی غیر از قانون‌مندی جهان و نظم در آن است که وقتی به حادثه‌ای تعلق گرفت، هر قانونی را لغو و هر نظمی را بر هم می‌زند.

۲۱ خداوند اراده کرده است که انسان موجودی مختار و دارای اراده باشد، در فعل اختیاری، تا زمانی که ما اراده کاری را نکرده‌ایم آن کار انجام نمی‌گیرد. در عین حال، وجود ما، اراده ما و عملی که از ما سر می‌زند همگی وابسته به اراده خداوند است. یعنی اراده انسان در طول اراده خداست و با آن منافاتی ندارد.

۲۲ وجود اختیار در انسان ناشی از اراده خداست. در فعل اختیاری، تا زمانی که ما اراده کاری را نکرده‌ایم، آن کار انجام نمی‌گیرد؛ لذا وجود ما، اراده ما و عملی که از ما سر می‌زند همگی وابسته به اراده خداست یعنی اراده انسان در طول اراده خداوند است.

۲۳ هر کس خود را مسئول کارهایش می‌داند و عواقب عمل خود را می‌پذیرد. پیمان‌ها بر همین اساس استوارند و اگر کسی پیمان‌شکنی کند و مسئولیتش را انجام ندهد، خود را مستحق مجازات می‌داند.

۲۴ هر کدام از ما همواره تصمیم‌هایی می‌گیریم و برای این تصمیم‌ها ابتدا اندیشه می‌کنیم و جوانب آن را می‌سنجیم و سپس دست به عمل می‌زنیم. گاهی نیز دچار تردید می‌شویم که از میان چندین راه و چندین کار، کدام یک را انتخاب کنیم. دست آخر، پس از بررسی‌های لازم، یکی را برگزیده و عمل می‌کنیم.

۲۵ وجود اختیار و اراده در انسان ناشی از اراده الهی و خواست خداست. به عبارت دیگر، خداوند اراده کرده است که انسان موجودی مختار و دارای اراده باشد. در فعل اختیاری، تا زمانی که ما به انجام دادن فعلی اراده نکرده‌ایم، آن فعل انجام نمی‌گیرد، در عین حال، وجود ما، اراده ما و عملی که از ما سر می‌زند همگی وابسته به اراده خداوند است. یعنی اراده انسان در طول اراده خداست و با آن منافات ندارد.

۲۶ آب از آن جهت که دارای خصوصیتی مانند مایع و سیال بودن، تعداد معین الکترون‌ها، درجه مشخص جوش آمدن و مانند آن است، داخل در تقدیر الهی است و از آن جهت که این ویژگی‌ها در آب تحقق می‌یابد، مشمول قضای الهی است.

۲۷ هرگاه در کار خود موفق شویم احساسی از رضایت و خرسندی از خود، وجود ما را فرا می‌گیرد، این احساس رضایت نشانه آن است که آن کار را از خود و نتیجه اراده و تصمیم عاقلانه خود می‌دانیم، گاه نیز در کاری مرتکب اشتباه می‌شویم و بر اثر این اشتباه به خود یا دیگری زیان وارد می‌کنیم، در این هنگام احساس ندامت و پشیمانی به سراغمان می‌آید و این بدان معناست که آن اشتباه به اراده و اختیار خود ما بوده است.

۲۸ تقدیر الهی شامل همه ویژگی‌ها، کیفیت‌ها و کلیه روابط میان موجودات می‌شود. اینکه آب در چه درجه‌ای به جوش آید، تعداد الکترون‌های هر عنصر چه تعداد باشد، ماه در کدام مدار دور زمین گردش کند، بدن انسان از چه اعضای تشکیل شود، هر عضوی کدام کار را انجام دهد، همه و همه از تقدیرات الهی است. یکی از تقدیرات الهی برای انسان این است که او دارای اختیار باشد.

۲۹ به این معناست که نقشه جهان با همه موجودات و ریزه‌کاری‌ها و ویژگی‌ها و قانون‌هایش از آن خداوند و از علم خدا است (قدر). اجرا و پیاده شدن آن نیز به اراده خداست (قضا). (هر چیزی مهندسی و قاعده خاص خود را دارد و تمام جهان براساس قواعدی بنا شده است.)

۳۰ هر انسانی آن را در خود می‌یابد و می‌بیند که شبانه‌روز در حال تصمیم‌گرفتن برای انجام یک کار یا ترک آن است.

۳۱	اگر از راهنمایی خداوند استفاده کند، سپاسگزار است و اگر از هدایت و لطف الهی بهره نبرد، ناسپاس است و در مسیر شقاوت قرار می‌گیرد.
۳۲	برخی چنین پنداشته‌اند که قضا و قدر الهی با اختیار انسان سازگار نیست و تصور می‌کنند تقدیر چیزی غیر از قانونمندی جهان و نظم در آن است که وقتی به حادثه‌ای تعلق گرفت هر قانونی را لغو و هر نظمی را بر هم می‌زند.
۳۳	یک حقیقت وجدانی، به معنای توانایی بر انجام یک کار و یا ترک آن است.
۳۴	علل عرضی
۳۵	علل طولی / علل عرضی
۳۶	به این معناست که مخلوقات جهان با فرمان و حکم و اراده الهی ایجاد می‌شوند.
۳۷	چون حتی اگر بخواهد آن را انکار کند باز هم این کار اختیاری است و با خواست و اراده خود انجام داده است. ( حتی فردی که اختیار را در سخن انکار می‌کند در عمل از آن بهره می‌برد و آن را اثبات می‌کند.)
۳۸	از جهت ویژگی، حدود، اندازه و موقعیت زمانی و مکانی مقدر به تقدیر الهی هستند.
۳۹	عهد و پیمان‌ها براساس <b>مسئولیت‌پذیری</b> (یکی از شواهد وجود اختیار) استوارند. (صفحه ۵۴ کتاب درسی) راهنمای تصحیح: مسئولیت‌پذیری (۵مره)
۴۰	«تقدیر» در لغت به معنی اندازه گرفتن است.
۴۱	زمانی که انسان اراده کند انجام می‌پذیرد.
۴۲	وجود اختیار در انسان
۴۳	علل طولی
۴۴	اختیار
۴۵	حقیقتی وجدانی و مشهود
۴۶	چون هر کدام از ما خودمان را مسئول کارهای خود می‌دانیم.
۴۷	
	<b>الف</b> آیه، بیانگر اختیار انسان است.
۴۸	تفکر و تصمیم
۴۹	چون فرار هم نوعی کار اختیاری است و با خواست و اراده خود انجام داده است.
۵۰	«نوشتن یک متن» نمونه علل طولی و «جابه‌جایی یک گل‌دان» نمونه علل عرضی است.

## پاسخنامه تشریحی

۱. برای رشد دادن و به ظهور رساندن استعدادها و نشان دادن تمایلات درونی افراد یا (درستی یا نادرستی آنچه را که ادعا کرده مشخص سازد.) یا (هویت و شخصیت انسانها با این آزمایشها و ابتلائات ساخته شود و شناخته گردد).
۲. امداد خاص یا توفیق
۳. الف) سنت تأثیر اعمال در زندگی انسان  
ب) سنت امتحان یا سنت ابتلاء
۴. سنت سبقت رحمت الهی بر غضب
۵. کسانی که ادعای ایمان بکنند.
- ۶.
- ۱) «ج»: سنت تأثیر اعمال در زندگی او  
۲) «د»: سنت سبقت رحمت بر غضب  
۳) «الف»: سنت ابتلاء  
۴) «ه»: وجود اختیار در آدمی
۷. سنت امداد عام الهی
۸. سنت املاء و استدراج
۹. سنت ابتلاء و امتحان
۱۰. نزول برکات الهی از آسمان و زمین
۱۱. خدا آنان را به راههای خود هدایت می کند و آنان را همراهی می کند.

۱۲.

**الف** استدراج

۱۳.

**الف** امتحان (آزمایش یا ابتلاء)

۱۴. سنت الهی «تأثیر اعمال انسان در زندگی او»

۱۵. سنت الهی «سبقت رحمت بر غضب»

۱۶.

**الف** درست

۱۷. سنت امداد خاص یا (توفیق الهی)

۱۸. سبقت رحمت بر غضب الهی

۱۹. سنت ابتلاء به معنای قرار دادن فرد در شرایط و موقعیتی است که صفات درونی خود را بروز دهد و درستی یا نادرستی آنچه را که ادعا کرده مشخص کند.

۲۰. براساس تقدیر الهی، جهان خلقت قانونمند است و پدیده‌های آن در دایره قوانین خاصی مسیر تکاملی خود را می‌پیماید. این قانونمندی اختصاص به پدیده‌های طبیعی ندارد و زندگی فردی و اجتماعی انسانها را هم در بر می‌گیرد. قرآن کریم از این قوانین با عنوان «سنت‌های الهی» یاد کرده و مردم را به شناخت آنها، به خصوص سنت‌های مربوط به زندگی انسان دعوت نموده است.

۲۱. اگر کسانی چنان در گناه و باطل پیش روند که از کار خود خرسند باشند و با حق دشمنی و لجاجت ورزند، خداوند به آنها فرصتی می‌دهد و بر امکانات و نعمت‌های آنان می‌افزاید و آنها این فرصت‌ها و نعمت‌ها را وسیله غوطه‌ور شدن در گناهان قرار می‌دهند.

یا در حقیقت، مهلت‌ها و نعمت‌ها، با اختیار و اراده خودشان به صورت بلای الهی جلوه‌گر شده و باعث می‌شود که بار گناهان آنان هر روز سنگین و سنگین‌تر شود و به تدریج به هلاکت ابدی نزدیک‌تر شوند.

۲۲. توفیق الهی (امداد خاص)

۲۳. از آنجا که خداوند به بندگان خود محبت دارد، با همه آنها، چه نیکوکار و چه گناهکار، به لطف و مهربانی رفتار می‌کند. یعنی حتی آنجا که خداوند بر کسی سخت می‌گیرد، باز هم از دریچه لطف و رحمت است. یا (مانند مادری که بر فرزندش سخت می‌گیرد و یا در مواردی او را تنبیه می‌کند تا او را از اشتباه باز دارد و به هیچ‌وجه قصد انتقام‌گیری از فرزند خود را ندارد).

۲۴. سنت املاء و استدراج. اگر چنین فردی چنان در گناه پیش رود که از گناه خود خرسند باشد و با حق دشمنی و لجاجت کند، خداوند بر امکانات و نعمت‌های او می‌افزاید اما او با اختیار خود از این نعمت‌ها در جهت افزایش گناه استفاده می‌کند، اینجاست که این نعمت‌ها به‌صورت بلائی الهی ظاهر می‌شود و هر روز گناهانش سنگین‌تر می‌شود و به‌تدریج به هلاکت ابدی نزدیک‌تر می‌شود که این سنت، حاکم بر زندگی معاندان و غرق‌شدگان در گناه است.

۲۵. ۴ ← الف (سنت سبقت رحمت الهی بر غضب او)

۱ ← ج (سنت تأثیر اعمال در زندگی او)

۲ ← ب (سنت توفیق الهی)

۵ ← د (سنت امداد عام الهی)

۲۶.

**الف** توفیق

۲۷. سنت ابتلاء (امتحان)

۲۸. انسانی که به دام گناه می‌افتد، خداوند برای او شرایطی فراهم می‌کند تا توبه نماید. اگر او چنان در گناه پیش رود و با حق دشمنی ورزد، خدا به او فرصت می‌دهد و او از فرصت و نعمت در جهت غرق شدن در گناه استفاده می‌کند و بار گناهانش هر روز سنگین‌تر شده و به تدریج به سوی هلاکت ابدی نزدیک‌تر می‌شود.

۲۹.

**الف** نادرست

۳۰.

**الف** استدراج (یا امهال و املاء)

۳۱.

**الف** غلط

۳۲. او با هر امر خیر یا شری ما را می‌آزماید، بیماری یا سلامت، فقر یا ثروت، از دست دادن پدر و مادر یا داشتن پدر و مادر، بارش باران یا وقوع خشکسالی و به‌طور کلی هر حادثه‌ی شیرین یا تلخ، مواد امتحانی ما به حساب می‌آیند.

۳۳.

**الف** غلط

۳۴. خداوند به آنها فرصتی می‌دهد و بر امکانات و نعمت‌های آنان می‌افزاید و آنها این فرصت و نعمت‌ها را وسیله‌ی غوطه‌ور شدن در گناهان قرار می‌دهند. در حقیقت، مهلت‌ها و نعمت‌ها، با اختیار و اراده‌ی خودشان به‌صورت بلائی الهی جلوه‌گر شده و باعث می‌شود که بار گناهان آنان هر روز سنگین و سنگین‌تر شود و به‌تدریج به هلاکت ابدی نزدیک‌تر می‌شوند.

۳۵. دچار سنت املاء و استدراج شده‌اند، یعنی اینان، فرصت‌ها و نعمت‌ها را وسیله غوطه‌ور شدن در گناهان قرار می‌دهند و مهلت‌ها و نعمت‌ها با اختیار و اراده‌ی خودشان به‌صورت بلائی الهی جلوه‌گر می‌شود و باعث می‌شود که بار گناهان آنان هر روز سنگین‌تر شود و به‌تدریج به هلاکت ابدی نزدیک‌تر شوند.

۳۶. الف) ۵

ب) ۱

ج) ۴

۳۷. وجه اشتراک این است که هر دو سنت هم شامل انسان‌های نیکوکار می‌شود هم افراد گناهکار و وجه اختلاف در این است که در سنت امداد عام فقط خیر و نعمت است اما در ابتلا هم خیر است هم شر

۳۸. خداوند هنگامی که بر کسی سخت می‌گیرد باز هم از دریچه لطف و رحمت است. مانند مادری که بر فرزندش سخت می‌گیرد و یا در مواردی او را تنبیه می‌کند تا او را از اشتباه خود بازدارد و به‌هیچ‌وجه قصد انتقام‌گیری از فرزند خود را ندارد. از همین جهت است که راه بازگشت گناهکار به‌سوی خدا همیشه باز است.

۳۹. در اصطلاح دینی، توفیق به‌معنای آسان نمودن است، یعنی خداوند شرایط و اسباب را برای کسی که با نیت پاک قدم در راه حق می‌گذارد و در این راه سعی و تلاش می‌کند چنان فراهم می‌سازد که وی بتواند آسان‌تر به مقصد برسد؛ این امداد خاص خداوند «توفیق الهی» نام دارد.

یکی از جلوه‌های این توفیق، نصرت و هدایت الهی به‌دنبال تلاش و مجاهدت است.

(و یکی دیگر از جلوه‌های این توفیق، ایجاد زمینه مناسب برای رشد و تعالی شخص مؤمن است مانند یافتن دوست خوب.)

۴۰. در امتحان بشری ما غالباً از حقیقت درون افراد بی‌خبر هستیم و می‌کوشیم تا از طریق امتحان کردن آنها به آگاهی لازم برسیم، ولی امتحان خداوند علیم برای آگاه شدن از درون افراد نیست، بلکه برای رشد دادن و به‌ظهور رساندن استعدادها و نشان دادن تمایلات درونی افراد است.

۴۱.

**الف** غ

۴۲. (آ) ۴ (ب) ۵ (پ) ۱ (ت) ۳

۴۳. سنت ابتلاء

۴۴. سنت املاء و استدراج

۴۵.

سنت ابتلاء **الف**

۴۶. عمر را افزایش می‌دهد.

۴۷. تأثیر اعمال انسان بر زندگی او

۴۸. تا برای کسب کمالات برتر آماده شوند.

۴۹. الف یا (تأثیر اعمال انسان در زندگی)

۵۰.

الف یا (تأثیر اعمال انسان در زندگی) **الف**

۵۱. امتحان (آزمایش یا ابتلا)



## پاسخنامه تشریحی

۱. الف) ۳ (دوری کردن از شرایط زمینه‌ساز شکل‌گیری گناه)  
ب) ۴: (قضا کردن عبادت‌های ترک‌شده)  
پ) ۲: (فرایند بی‌توجه کردن نسبت به زشتی گناه و اقدام نکردن برای توبه)  
ت) ۱: (این سخن که: «آب از سر گذشت چه یک وجب چه صد وجب»)  
۲. به تأخیر انداختن توبه سبب عادت جوان به گناه می‌شود یا ممکن است ترک گناه برایش سخت گردد.  
۳. توبه در لغت به معنای بازگشت است و در اصطلاح دینی، به معنای بازگشت از گناه به سوی خداوند و قرار گرفتن در دامن عفو و غفران اوست. این حالت وقتی رخ می‌دهد که انسان از گناه پشیمان شده و قصد انجام آن را نداشته باشد.  
۴. الف) الثَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ  
۵. به نیابت از آنها صدقه دهد، برای ایشان دعای خیر کند و طلب آمرزش کند.  
۶. تا در این فرایند تدریجی، متوجه زشتی گناه و قبح آن نشود و اقدام به توبه نکند.  
۷.

### الف

- نادرست؛ با توبه همه گناهان حتی شرک هم آمرزیده می‌شود.  
۸. بازگشت از گناه به سوی خداوند و قرار گرفتن در دامن عفو و غفران  
یا (این حالت وقتی رخ می‌دهد که انسان از گناه پشیمان شده و قصد انجام آن را نداشته باشد).  
۹. ۱- ناامید کردن از رحمت الهی ۲- به تأخیر انداختن توبه (تسویف) ۳- گام به گام کشاندن به سوی گناه (ذکر دو مورد کافی است).  
۱۰. اگر به دنبال توبه، ایمان و عمل صالح بیاید.  
۱۱. تسویف یا (به تأخیر انداختن توبه)  
۱۲. الف) نادرست؛ اولین قدم در مراحل تکمیلی توبه «تلاش در جهت دور شدن از گناه» است.  
(صفحه ۸۶ کتاب درسی)  
ب) نادرست؛ در توبه همیشه باز است، اما توفیق توبه همواره میسر نیست.  
(صفحه ۸۳ کتاب درسی)  
ج) نادرست؛ سرآغاز هر حرکت، از جمله حرکت به سمت رشد و کمال، اندیشه و تفکر است.  
(صفحه ۷۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

- الف) نادرست (۵/۵ نمره)      ب) نادرست (۵/۵ نمره)      ج) نادرست (۵/۵ نمره)  
۱۳. به تأخیر انداختن توبه. «تسویف» از ریشه «سوف» و به معنای امروز و فردا کردن و کار امروز را به فردا انداختن است. (به عبارت دیگر فرد گنهکار دائماً به خود می‌گوید به زودی توبه می‌کنم و این گفته را آن قدر تکرار می‌کند تا اینکه دیگر میل به توبه در او خاموش می‌شود).  
۱۴. گام به گام کشاندن به سوی گناه  
شیطان انسان را گام به گام و آهسته به سمت گناه می‌کشاند تا در این فرایند تدریجی، متوجه زشتی گناه و قبح آن نشود و اقدام به توبه نکند.  
یا (شیطان از همان ابتدا، انسان را به رابطه نامشروع با جنس مخالف دعوت نمی‌کند، بلکه در گام اول سخن از یک دوستی ساده به میان می‌آورد، دوستی‌ای که فقط در حد صحبت و درد دل کردن است، اما در گام‌های بعدی و به صورت تدریجی چنان این دوستی را پیش می‌برد که فرد خود را غرق در فساد و آلودگی می‌بیند).  
۱۵.  
۱) گناهان اجتماعی قوی‌تر و محکم‌تر می‌شوند.  
۲) گناهان اجتماعی در تمام سطوح جامعه نفوذ می‌کنند.  
۳) به تدریج انحراف از حق بیشتر می‌شود.  
۴) اصلاح آن مشکل می‌شود.  
۵) نیاز به تلاش‌های بسیار و فعالیت‌های اساسی و زیربنایی پیدا می‌شود.  
۶) ممکن است نیاز باشد انسان‌های بزرگی جان و مال خود را تقدیم کنند تا جامعه را از تباهی برهانند و مانع خاموشی کامل نور هدایت شوند.

۱۶. گناهان تبدیل به حسنات می‌شود.

۱۷. آدمی، هر قدر که بد هم باشد، اگر واقعاً توبه کند و نادم و پشیمان شود، حتماً خداوند توبه‌اش را می‌پذیرد.

(صفحه ۸۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

آدمی، هر قدر که بد هم باشد (۲۵ره نمره)، اگر واقعاً توبه کند (۲۵ره نمره) و نادم و پشیمان شود (۲۵ره نمره)، حتماً خداوند توبه‌اش را می‌پذیرد (۲۵ره نمره).

۱۸. مهم‌ترین حق خداوند، حق اطاعت و بندگی اوست.

(صفحه ۸۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

حق اطاعت و بندگی (۵ره نمره)

۱۹. دوره جوانی دوره انعطاف‌پذیری، تحوّل و دگرگونی و دوره پیری دوره کم شدن انعطاف و تثبیت خوی‌ها و خصلت‌ها است. اگر در دوره جوانی خصلت‌هایی در انسان پدید آمد و ماندگار شد، خارج کردن آنها در پیری بسیار سخت و طاقت‌فرسا خواهد بود.

۲۰. توبه‌کننده تلاش می‌کند حقوقی را که با گناه خود ضایع کرده است، جبران کند. دسته‌ای از این حقوق، مربوط به خداوند است. مهم‌ترین حق خداوند نیز، حق اطاعت و بندگی اوست. توبه‌کننده باید بکوشد کوتاهی‌های خود را در پیشگاه خداوند جبران کند.

۲۱. گزینه ۳؛ خداوند می‌فرماید: «کسی که بازگردد و ایمان آورد و عمل صالح انجام دهد، خداوند گناهان آنان را به حسنات تبدیل می‌کند زیرا خداوند آمرزنده و مهربان است.»

(صفحه ۸۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه (۳) گناهان تبدیل به حسنات می‌شود. (۵ره نمره)

۲۲. گزینه ۲؛ مهم‌ترین راه اصلاح و معالجه جامعه از بیماری‌ها و انحرافات اجتماعی انجام دادن وظیفه امر به معروف و نهی از منکر است.

(صفحه ۸۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه (۲) امر به معروف و نهی از منکر (۵ره نمره)

۲۳. (۱) گزینه (ج)؛ خداوند توبه جوانان را بسیار دوست دارد. (نه جوانان توبه‌کار را) (صفحه ۸۳ کتاب درسی)

(۲) گزینه (د)؛ انقلاب علیه خود دانی «توبه» است. (صفحه ۸۲ کتاب درسی)

(۳) گزینه (ب)؛ اگر مردم کوتاهی کنند و اقدامات دلسوزان جامعه به جایی نرسد و به تدریج انحراف از حق بیشتر و بیشتر شود، اصلاح آن مشکل می‌شود و نیاز به تلاش‌های بسیار و فعالیت‌های اساسی و زیربنایی پیدا می‌شود تا آنجا که ممکن است نیاز باشد انسان‌های بزرگ جان و مال خود را تقدیم کنند تا جامعه را از تباهی برهانند و مانع خاموشی کامل نور هدایت شوند. (صفحه ۸۸ کتاب درسی)

(۴) گزینه (ه)؛ انقلاب علیه خود عالی «گناه» نام دارد. (صفحه ۸۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

۱ ← ج؛ توبه جوانان (۲۵ره نمره)

۲ ← د؛ توبه (۲۵ره نمره)

۳ ← ب؛ تقدیم جان و مال انسان‌های بزرگ (۲۵ره نمره)

۴ ← ه؛ گناه (۲۵ره نمره)

۲۴.

الف) نادرست؛ حسن فاعلی بدین معنا است که انجام‌دهنده کار، دارای نیت الهی باشد.

۲۵.

الف) گام به گام کشاندن به سوی گناه

۲۶. در صورتی که قلبی باشد و قصد انجام دوباره آن گناه را نداشته باشد.

۲۷. مهم‌ترین حق خداوند حق اطاعت و بندگی او است. توبه‌کننده باید بکوشد کوتاهی‌های خود را در پیشگاه خداوند جبران کند. برای مثال، نمازها یا روزه‌های از دست داده را به تدریج قضا نماید و عبادت‌های ترک شده را به جا آورد.

۲۸.

الف) نادرست

۲۹. تا انسان متوجه زشتی گناه و قبح آن نشود و اقدام به توبه نکند.

۳۰.

**الف**

نامید کردن از رحمت الهی - به تاخیر انداختن توبه (تسویف) - گام به گام کشاندن به سوی گناه

**ب**

به تاخیر انداختن توبه (تسویف)

۳۱. اگر بنده می‌بود، بندگی می‌کرد و حرمت صاحب خود را نگه می‌داشت. بشر بن حارث پس از شنیدن این سخن توبه کرد و به پیمان خویش وفادار ماند و در سبک مردان پرهیزکار و خداپرست درآمد.

۳۲. توبه، گناهان را از قلب خارج کرده و آن را شست‌وشو می‌دهد.

۳۳.

**الف**

نادرست

۳۴.

**الف**

تسویف

۳۵. تلاش در جهت دور شدن از گناه - جبران حقوق الهی و حقوق مردم

۳۶. وقتی جامعه‌ای در برخی از ابعاد از مسیر توحید و اطاعت از خداوند خارج شود، نیازمند بازگشت به مسیر توحید و اصلاح یعنی نیازمند توبه اجتماعی است. انحراف‌های اجتماعی مانند رباخواری، رشوه گرفتن، بی‌توجهی به عفاف و پاکدامنی و ...

۳۷. دوره جوانی دوره انعطاف‌پذیری و تحول و دوره پیری دوره کم شدن انعطاف و تثبیت خوی‌ها و خصلت‌هاست. اگر در دوره جوانی خصلتی در انسان پدید آمد و ماندگار شد خارج کردن آن در پیری دشوار است. بنابراین بهترین زمان برای توبه دوران جوانی است.

۳۸.

**الف**

نادرست

۳۹.

**الف**

معنوی

۴۰. حیلۀ تسویف

۴۱. توبه، دل‌ها را پاک می‌کند و گناهان را می‌شوید.

۴۲.

**الف**

عقل (وجدان / نفس لوامه)

۴۳. نامید کردن از رحمت الهی

۴۴. از آنجایی که خداوند نسبت به بندگان خود مهربان و آمرزنده است، کسی را که فوراً از گناه خود ناراحت می‌شود و بسیار توبه می‌کند، دوست دارد، زیرا می‌بیند چنین فردی با اینکه در دام گناه افتاده، اما قلبش نزد اوست و به سرعت از عمل خود پشیمان می‌شود.

۴۵.

**الف**

توبه

۴۶. ابتدا انسان را با این وعده که «گناه کن بعد توبه کن» به سوی گناه می‌کشاند و وقتی که او آلوده شد از رحمت الهی مأیوس می‌سازد و می‌گویند: «آب که از سر گذشت چه یک وجب چه صد وجب» در این حالت، انسان با خود می‌گوید که کار از کار گذشته و پرونده عملم نزد خداوند آنقدر سیاه است که دیگر توبه‌ام پذیرفته نیست؛ در حالی که آدمی، هر قدر هم که بد باشد، اگر واقعاً توبه کند و نادم و پشیمان شود، حتماً خداوند توبه‌اش را می‌پذیرد.

۴۷. حیلۀ «گام به گام کشاندن به سوی گناه»

۴۸. اگر به زبان «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ» بگویند اما در قلبش پشیمان نباشد.

۴۹. زیرا اگر انسانی غرق گناه شود، دیگر معلوم نیست که میل به توبه پیدا کند شاید گناه به قدری بر روحش غلبه کند که هیچ‌وقت قلبش از گناه پشیمان نشود و وقتی که پشیمانی قلبی نباشد توبه‌ای صورت نگرفته است.

۵۰. داشتن اخلاص (نیت الهی یا خالص)

۵۱.

**الف**

غلط

ب صحیح



## پاسخنامه تشریحی

۱. گزینه «ب» واجب
۲. ۱) بازگشت به دوران جاهلیت (۲) تزلزل بنیان خانواده (۳) از دست دادن استحکام خانواده (۴) فراوان شدن فرزندان تک‌سرپرست (ذکر یک مورد کافی است).
۳. بر مسئولین و مدیران کشور واجب است که از این شیوه زندگی اجتناب کنند؛ و با اسوه قرار دادن خود، دیگران را به سوی یک اقتصاد سالم دعوت کنند و مجموعه افراد جامعه نیز باید با پیروی از پیامبر اکرم (ص) و امر به معروف و نهی از منکر، روابط اقتصادی را سالم نگه دارند.
۴. الف) ۲؛ مستحب ب) ۴؛ واجب کفایی ج) ۵؛ حلال و جایز د) ۱؛ واجب
۵. برای آشنایی با حلال و حرام در کسب‌وکار و تجارت تا گرفتار کسب‌وکار حرام نشویم.
۶. آشنایی با احکام تجارت (یا آشنایی با کسب‌وکار حلال و حرام).
۷. گزینه ج) (يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ...)
۸. گزینه ج) از نظر اسلام ورزش کردن تنها فایده دنیوی دارد.
۹. احساس رضایت یا پشیمانی یا (احساس پشیمانی)
۱۰. حلال و جایز
۱۱. زیرا آنچه ما کشف می‌کنیم، در برابر علم بی‌نهایت الهی که وضع‌کننده این احکام است بسیار ناچیز است؛ بنابراین نباید چنین بینداریم که با فهمیدن یکی از حکمت‌های یک دستور الهی به همه حکمت‌های آن پی برده‌ایم و این فهم را مبنای تصمیم‌گیری قرار دهیم.
۱۲. الف) درست؛ تزکیه نفس زمانی اتفاق می‌افتد که نفس ما از آلودگی‌ها پاک شود، این کار با توبه از گناهان آغاز می‌شود.  
(صفحه ۹۴ کتاب درسی)
- ب) درست؛ نمی‌توان بایدها و نبایدهای دینی و الهی را با قوانین بشری که اهداف محدود و کوچک دنیوی دارند، مقایسه کرد.  
(صفحه ۹۵ کتاب درسی)
- ج) نادرست؛ نباید چنین بینداریم که با فهمیدن یکی از حکمت‌های یک دستور الهی، به همه حکمت‌های آن پی برده‌ایم و این فهم را مبنای تصمیم‌گیری قرار دهیم.  
(صفحه ۹۶ کتاب درسی)
- راهنمای تصحیح:
- الف) درست (۵ره نمره)      ب) درست (۵ره نمره)      ج) نادرست (۵ره نمره)
- ۱۳.
- ۱) بکوشیم که رزق‌وروزی حلال به خانه بیاوریم.
- ۲) از همه اموری که سبب ناپاک شدن روزی ما می‌شود، مانند تولید کالا با کیفیت پایین و فریبکاری در معامله خودداری کنیم.
- ۳) در کسب‌وکار و تجارت با احکام تجارت آشنا شویم تا گرفتار کسب حرام نشویم.
۱۴. زنا (عمل نامشروع جنسی یا ارتباط جنسی نامشروع)
۱۵. علاوه بر توبه به سایر دستوراتی که خداوند فرمان داده است، عمل نماید.
۱۶. گزینه «۱»؛ شرط‌بندی، از امور زیان‌آور روحی و اجتماعی است و انجام آن، حتی در بازی‌ها و ورزش‌های معمولی نیز حرام است.  
(صفحه ۱۰۲ کتاب درسی)
- راهنمای تصحیح:
- گزینه «۱» (۵ره نمره)
۱۷. ۱) ← هـ اگر ورزش به قصد آمادگی برای انجام وظایف الهی باشد، مستحب است. (صفحه ۹۷ کتاب درسی)
- ۲) ← ب؛ استفاده از موسیقی، خواه موسیقی سنتی و کلاسیک باشد، و خواه غیرسنتی و مدرن، جایز و حلال است. (صفحه ۱۰۲ کتاب درسی)
- ۳) ← الف؛ شرکت در مجالس شادی، مانند جشن عروسی، جشن‌های مذهبی و ملی جایز است. (صفحه ۱۰۲ کتاب درسی)
- ۴) ← د؛ بر دولت اسلامی واجب است که زیرساخت‌های لازم برای پایگاه‌های ارتباطی بومی و داخلی را فراهم کند. (صفحه ۱۰۱ کتاب درسی)
- راهنمای تصحیح:
- ۱ ← ه      ۲ ← ب      ۳ ← الف      ۴ ← د
- (هر مورد ۲۵ره نمره)
۱۸. یک کار بی‌بهره است، پول و ثروت مردم را در مسیری که هیچ فایده‌ای برای جامعه ندارد به کار می‌گیرد. از طرف دیگر، میان برنده و بازنده کینه و دشمنی به وجود می‌آورد.
۱۹. گزینه ۱؛ میان سعادت انسان در جهان آخرت و بایدها و نبایدهای دین (احکام) ارتباط و هماهنگی برقرار است.  
(صفحه ۹۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه «۱» (۵/۵ نمره)

۲۵. گزینه ۱؛ فرهنگ، روح حاکم بر جامعه و نشان‌دهنده هویت و شخصیت آن است.

(صفحه ۱۵۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه «۱» (۵/۵ نمره)

۲۱. علاوه بر توبه، عمل نمودن به دستورات «اخلاقی، عبادی و احکام و ...» که خداوند فرمان داده است.

۲۲. سنت ابتلاء به معنای قرار دادن فرد در شرایط و موقعیتی است که صفات درونی خود را بروز دهد؛ این عام‌ترین و فراگیرترین سنت الهی است که شامل همه انسان‌ها در همه دوران‌ها می‌شود و موقعیت در هر مرحله از امتحان سبب ورود به مرتبه برتر می‌شود. تمامی حوادث زندگی می‌تواند زمینه امتحان الهی باشد.

۲۳. دین اسلام از مسلمانان می‌خواهد برای سلامتی و تندرستی خود بکوشند و از هر کاری که تندرستی را به خطر می‌اندازد، دوری کنند علاوه بر این خوب است هر مسلمانی بکوشد تا بدنی قوی و نیرومند داشته باشد تا در زندگی از سلامت برخوردار باشد و بتواند بهتر فعالیت کند و در هنگام خطر و مبارزه با دشمنان دین پیروزمندانه عمل نماید.

۲۴. آشنایی با احکام تجارت در اسلام (آشنایی با احکام شرعی تجارت)

۲۵. طبق نظر اسلام استفاده از انواع موسیقی سنتی و غیرسنتی (کلاسیک و مدرن) حلال و جایز است. فقط آن نوع موسیقی که بی‌بندوباری و شهوت را تقویت کند و مناسب مجالس لهو و لعب باشد حرام است.

۲۶. شرط‌بندی و قمار علاوه بر اینکه یک کار بیهوده است، پول و ثروت مردم را در مسیری که هیچ فایده‌ای برای جامعه ندارد به کار می‌گیرد، همچنین میان برنده و بازنده کینه و دشمنی به وجود می‌آورد.

۲۷. تقوی - خشنودی خدا

۲۸. اگر مصرف کالاهای خارجی موجب وابستگی کشور شود.

۲۹. چون رایج شدن این ارتباط بازگشت به دوران جاهلیت است و بنیان خانواده را متزلزل می‌کند و سلامت جسمی و روحی انسان‌ها را به خطر می‌اندازد.

۳۰. الف) حفظ سلامت جسمی و روحی انسان‌ها

۳۱. رسیدن به رستگاری

۳۲.

**الف** قمار

۳۳. الف) مستحب

ب) حرام

ج) حلال و جایز

د) واجب کفایی

۳۴. خداوند- که نصیحت‌گر حقیقی و خواهان سعادت انسان است- به ضررهای یک عمل نگاه می‌کند، نه دوست داشتن و نداشتن مردم. قمار علاوه بر اینکه یک کار بیهوده است، پول و ثروت مردم را در مسیری که هیچ فایده‌ای برای جامعه ندارد، به کار می‌گیرد. از طرف دیگر میان برنده و بازنده کینه و دشمنی به وجود می‌آورد.

۳۵. زندگی دینی و عمل به احکام الهی (زندگی مبتنی بر تقوا و رضایت الهی)

۳۶.

**الف** ظالم

۳۷.

**الف** جاهلیت

۳۸. گزینه «۲»: برای فهم حکمت احکام الهی از علوم مختلف می‌توان کمک گرفت.

۳۹. عمل نمودن به دستورات اخلاقی و عبادی (احکام)

۴۰. برای آشنایی با حلال و حرام (برای گرفتار نشدن در کسب حرام)

۴۱. زنا (ارتباط جنسی خارج از چارچوب شرع)

۴۲. هر دستور خداوند دلایل خاص خود را دارد که حکمت آن حکم نامیده می‌شود.

۴۳. اگر ورزش به قصد آمادگی برای انجام وظایف الهی باشد.

۴۴. تقوای الهی، رضایت پروردگار یا (عمل به احکام و دستورات الهی)

۴۵.

**الف** حکمت

۴۶. اگر برای دور شدن افراد جامعه از فساد و بی‌بندوباری ضرورت یابد.

۴۷.

**الف** تزکیه نفس

۴۸. سهل‌انگاری در عمل به دستورات خدا

۴۹.

**الف** یک کار بیهوده است، پول و ثروت مردم را در مسیری که هیچ فایده‌ای برای جامعه ندارد به کار می‌گیرد. از طرف دیگر، میان برنده و بازنده کینه و دشمنی به وجود

می‌آورد.

۵۰.

**الف** ص



## پاسخنامه تشریحی

۱. گزینۀ (ب)؛ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ...)

۲. گزینۀ (الف)؛ (توحید در مالکیت)

۳. الف) عدالت‌محوری (رفع تبعیض)

ب) پذیرش ولایت الهی (اطاعت از اولی‌الامر)

۴. دعوت مردم به یکتاپرستی (توحید)

۵.

**الف** دعوت به آموزش علم و دانش، تدبیر و خردورزی

**ب** پذیرش ولایت الهی (اطاعت از خدا و رسول و امام) یا (نفی حاکمیت طاغوت)

۶.

**الف** درست

۷. منحصر نبودن تحصیل علم به طبقه یا قشری خاص بود. (در همان زمان رسول خدا (ص)، زنان به حضور ایشان می‌رسیدند و سؤال‌های علمی خود را طرح می‌کردند. / حضرت فاطمه زهرا (س) یک کلاس علمی تشکیل داده بود و زنان مدینه برای علم‌آموزی در آن شرکت می‌کردند.

۸. آثار وی یکی از عوامل اصلی تحول اندیشه در اروپا و توجه بیشتر اروپاییان به تفکر فلسفی و دانش طبیعی محسوب می‌شود.

۹. عدم اختصاص علم به طبقه یا قشر خاص

۱۰. عدالت محوری

۱۱. زنان حق مالکیت و کار داشتند، دسترنج آنها به خودشان تعلق داشت. در عین حال که وظیفه هزینه خانواده را بر عهده نداشتند، به همین جهت می‌توانستند ثروت خود را وقف امور عام‌المنفعه کنند. بسیاری از موقوفه‌های قدیمی کشور ما مربوط به زنان خیریه است که ثروت خود را وقف امور خیریه کرده‌اند. تحصیل برای زنان آزاد بود و اندیشمندان بزرگی از زنان در جهان اسلام پیدا شدند که سابقه نداشت. قرآن کریم، تلقی موجود درجه دوم بودن زن را به شدت نفی و با آن مبارزه کرد. در حالی که در آن عصر و حتی تا همین دوره‌های اخیر در اروپا زن را براساس تورات، موجود درجه دوم تلقی می‌کردند.

۱۲.

**الف** درست

۱۳. در قرون اولیه تمدن اسلامی، در امور مربوط به بهداشت و سلامتی، وضع مسلمانان بسیار درخشان بود؛ اگر شرایط قبل از اسلام را در نظر بگیریم، یا اوضاع دوره شکوفایی تمدن اسلامی را با اروپا، که هنوز حتی با حمام آشنا نبودند مورد توجه قرار دهیم، درمی‌یابیم که چگونه دستورات ساده‌ای مانند وضو و غسل و دیگر آموزه‌های بهداشتی اسلام مانند طهارت و نجاست و نیز دستورات پیشوایان دین در مورد سلامتی و درمان، دنیای اسلام را متحول کرد.

۱۴.

تلاش پیامبر اکرم (ص) و پیشوایان ما سبب علاقه مسلمانان به علم و دانش شد، به طوری که توجه نیاکان ما به اندیشه و تفکر و ارزشمندی علم روزافزون شد و ثمرات آن در تمدن اسلامی مشاهده گردید.

نمونه‌ها:

(۱) نیاکان ما در جهان اسلام توانستند علوم و دانش بشری را از چند شاخه محدود به پانصد شاخه برسانند و به صورت تخصصی به آنها بپردازند.

(۲) شوق و علاقه آنان به دانش بشری سبب شد که در بسیاری از شهرها در کنار هر مسجد، مدرسه‌ای بنا کنند.

(۳) تلاش‌های علمی ابوعلی سینا و ملاصدرا.

(۴) درخشان بودن وضع مسلمانان در امور مربوط به بهداشت، سلامتی و... در مقایسه با اروپای آن روز.

(۵) منحصر نبودن تحصیل علم به طبقه یا قشر خاص و یا فعالیت‌های علمی زنان در صدر اسلام.

۱۵. یکی از مهم‌ترین اهداف پیامبر اکرم (ص) برپایی جامعه‌ای عدالت‌محور بود. به طوری که در آن مظلوم بتواند به آسانی حق خود را از ظالم بستاند و امکان رشد برای همه انسان‌ها فراهم باشد، نه اینکه نعمت‌ها و ثروت‌های زمین در انحصار گروهی محدود باشد.

(صفحه ۱۱۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

مظلوم بتواند به آسانی حق خود را از ظالم بستاند (۵ر۵ نمره) و امکان رشد برای همه انسان‌ها فراهم باشد (۵ر۵ نمره)، نه اینکه نعمت‌ها و ثروت‌های زمین در انحصار گروهی محدود باشد (۵ر۵ نمره).

۱۶.

**الف**

درست

۱۷.

**الف**

شرطبندی

**ب**خیر؛ چون شرطبندی در اسلام حرام است.

۱۸. عدالت‌محوری

۱۹. منحصر نبودن تحصیل علم به طبقه یا قشری خاص بود.

در همان زمان رسول خدا (ص)، زنان به حضور ایشان می‌رسیدند و سؤال‌های علمی خود را طرح می‌کردند. یا حضرت فاطمه (س) یک کلاس علمی تشکیل داده بود و زنان مدینه برای علم‌آموزی در آن شرکت می‌کردند. یا برخی از همسران رسول خدا نیز جزو راویان حدیث به‌شمار می‌روند.

۲۰. گزینه «۲»؛ در اروپا، زن را براساس تورات، موجود درجه دوم تلقی می‌کردند.

(صفحه ۱۱۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه «۲» (۵/۵ نمره)

۲۱. خلفای بنی‌امیه و بنی‌عباس از دایره ولایت الهی خارج شدند و آنان نه براساس دستورات الهی، بلکه براساس امیال خود حکومت می‌کردند.

(صفحه ۱۱۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

براساس امیال خود / براساس دستورات الهی حکومت نمی‌کردند (ذکر یک مورد کافی است، ۵/۵ نمره)

۲۲.

**الف**

نادرست؛ زنان حق مالکیت و کار داشتند و می‌توانستند ثروت خود را وقف امور عام‌المنفعه کنند.

۲۳. منحصر نبودن تحصیل علم به طبقه یا قشری خاص

۲۴. در تمدن اسلامی، در امور مربوط به بهداشت و سلامتی، وضع مسلمانان بسیار درخشان بود. دستورات ساده مانند وضو و غسل و دیگر آموزه‌های بهداشتی اسلام مانند طهارت و نجاست و نیز دستورات پیشوایان دین در مورد سلامتی و درمان، دنیای اسلام را متحول کرد. اما در اروپا هنوز حتی با حمام آشنا نبودند.

۲۵. گزینه (ج)

۲۶. می‌آموزند که توجه به مقام و منزلت زن به معنی بی‌بندوباری، نگاه ابزاری به او، و یا به معنی هوسرانی و متزلزل ساختن بنیان خانواده نیست. حضرت فاطمه (س)، حضرت خدیجه (س) و حضرت زینب (س)

۲۷. در آن عصر زن همچون کالا در نظر گرفته می‌شد و در بسیاری از اقوام و قبایل از کمترین حقوق فردی و اجتماعی حتی حق مالکیت برخوردار نبود، تولد دختر در خانواده، سرافکنندگی آن خانواده را به دنبال داشت.

۲۸. قبل از اسلام؛ نشانه‌هایی بسیار اندک از تعقل و تفکر و دانایی بود، جامعه سرشار از خرافات و جهل بود مثل سرودن شعر برای شراب و ... ، فقط ۱۷ نفر سواد خواندن و نوشتن داشتند.

بعد از اسلام؛ اولین آیاتی که آغازگر رسالت بود درباره دانش و آموختن بود، دعوت به تفکر، تعقل و خردورزی در جای‌جای کتاب قرآن مشاهده شد، دعوت مکرر قرآن کریم به خردورزی و دانش از یک طرف و تشویق‌های دائمی رسول خدا (ص) از طرف دیگر، سد جاهلیت و خرافه‌گرایی را شکست و یکی از جاهل‌ترین جوامع آن روز را مشتاق علم ساخت، رسول خدا (ص) آموختن علم را بر مردم واجب دانست، حضرت زهرا (س) به سؤالات متعدد مردم پاسخ می‌داد.

۲۹. یکی از اهداف مهم پیامبر (ص) برپایی جامعه عدالت‌محور بود تا مظلوم به آسانی حق خود را از ظالم بستاند و امکان رشد برای همه انسان‌ها فراهم باشد نه اینکه نعمت‌ها در انحصار گروهی محدود باشد. ایشان از هر فرصتی برای رفع تبعیض‌های طبقاتی حاکم بر نظام جاهلی و برقراری فرهنگ برابری استفاده می‌نمود.

۳۰. نزول تدریجی آیات قرآن و دعوت مکرر این کتاب به خردورزی و دانش از یک طرف و تشویق‌های دائمی رسول خدا (ص) از طرف دیگر سد جاهلیت را شکست و جامعه آن زمان را مشتاق علم کرد.

۳۱.

**الف**

علم (یا دانش)

۳۲. از اهداف مهم پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله برپایی جامعه عدالت‌محور بود تا مظلوم بتواند به آسانی حق خود را از ظالم بستاند و امکان رشد و تعالی برای همه انسان‌ها فراهم باشد نه اینکه ثروت و نعمت‌های زمین در انحصار گروهی محدود باشد.

۳۳.

**الف** تکذیب‌کنندگان دین

۱. ۳۴

۳. ۳۵

۳۶. تلاش پیامبر اکرم (ص) و پیشوایان ما سبب علاقهٔ مسلمانان به علم و دانش شد به طوری که توجه نیاکان ما به اندیشه و تفکر و ارزشمندی علم روزافزون شد. مثلاً نیاکان ما در جهان اسلام توانستند علوم و دانش بشری را از چند شاخهٔ محدود به پانصد شاخه برسانند. شوق و علاقهٔ آنان به دانش سبب شد که در بسیاری از شهرها در کنار هر مسجد، مدرسه‌ای نیز بنا کنند.

۳۷.

**الف** دانش آموختن (تفکر و علم‌آموزی)

۳۸.

۱- د) ایمان به معاد

۲- الف) عدالت‌محوری

۳- ج) قبول ولایت الهی

۴- ب) دعوت به تعقل و علم‌آموزی

۳۹. گزینهٔ «ب»

۴۰. در دورهٔ قبل از اسلام زن همچون کالا تلقی می‌شد و در بسیاری از قبایل از کمترین حقوق فردی و اجتماعی، حتی مالکیت برخوردار نبود، تولد دختر در خانواده سرافکنندگی خانواده را به دنبال داشت و زن از هر گونه احترام و جایگاه محروم شده بود.

اما در تمدن اسلامی یکی از اهداف مهم پیامبر اکرم (ص)، ارتقای جایگاه خانواده به‌عنوان کانون رشد و تربیت انسان‌ها و مانع اصلی فساد و تباهی بود، احیای منزلت زن و ارزش‌های اصیل او از عناصر اصلی این برنامه به شمار می‌رفت، و به این ترتیب رسول خدا (ص) با گفتار و رفتار خویش انقلابی عظیم در جایگاه خانواده و زن پدید آورد.

۴۱. ملاصدرا می‌گوید: «نمی‌شود قوانین این دین بر حق الهی، که چون خورشید روشن و درخشان است. با دانش استدلالی یقینی مخالفت داشته باشد. نیست باد آن فلسفه‌ای که با کتاب قرآن و سنت رسول خدا (ص) و ائمهٔ اطهار (ع) مطابقت نداشته باشد.»

۴۲. تا به مومنان یاد بدهند توجه به مقام و منزلت زن به‌معنی نگاه ابراری به او، بی‌بندوباری و متزلزل ساختن بنیان خانواده نیست.

۴۳.

**الف** توحید یا یکتاپرستی

۴۴.

**الف** صحیح

۴۵. معیار علم‌آموزی و خردگرایی

۴۶.

**الف** تکذیب‌کنندگان دین

۴۷.

**الف** غلط

۴۸.

**الف** خانواده

**ب** واجب

۴۹. رسول اکرم (ص) از همان ابتدای دعوت مردم را به یکتاپرستی دعوت کرد و فرمود: «ای مردم بگوئید معبودی جز الله نیست تا رستگار شوید.» رسول خدا (ص) در کنار دعوت به توحید، افق نگاه انسان‌ها را از محدودهٔ زندگی دنیایی فراتر برد و آنان را با زندگی در آخرت آشنا کرد.

۵۰. توحید محوری یا (یکتاپرستی / دعوت به توحید)

۵۱. ارتقای جایگاه خانواده و احیای منزلت زن

۵۲. معیار عدالت‌محوری

۵۳. رشد و بالندگی علم و فرهنگ یا (علم‌آموزی و خردورزی)

۵۴. جویندگان علم (یا طالبان علم و دانش)

۵۵. حضرت خدیجه سلام الله علیها - حضرت فاطمه سلام الله علیها - حضرت زینب سلام الله علیها



## پاسخنامه تشریحی

۱. گزینه «ب»؛ تلاش برای پیشگام شدن در علم و فناوری
۲. بهره‌گیری از تجربیات سایر تمدن‌ها
۳. برای اعتراف به گناه در حضور کشیش، اتاق ویژه‌ای در کلیسا ساخته شد که محل اعتراف و توبه کردن بود. آنان معتقد بودند که با اعتراف گناهکار در برابر کشیش، توبه‌کننده آمرزیده می‌شود و عفو ابدی را به دست می‌آورد.
۴. ب؛ ظهور پدیده استعمار
۵. استحکام و اقتدار نظام حکومتی
۶. به ما مسلمانان کمک می‌کند از نقاط قوت این تمدن بهره‌مند شویم و با عبرت گرفتن از ضعف‌ها و آسیب‌های آن، بتوانیم برنامه‌ریزی درست و کم‌اشتباهی را برای سامان‌دهی تمدن اسلامی داشته باشیم.
۷. گزینه الف) پیشرفت علمی
۸. ظهور ظلم فراگیر و پدیده استعمار
- یا (افزایش فاصله میان انسان‌های فقیر و غنی در جهان)
۹. تحکیم بنیان خانواده
۱۰. الف) ← ۴ (رشد سریع علم)
- ب) ← ۳ (توانایی بهره‌مندی از طبیعت)
- ج) ← ۲ (مصرف‌زدگی)
- د) ← ۱ (علم‌زدگی)
۱۱. تولید علم در قرون اخیر جهشی فوق‌العاده داشته است به طوری که دوران جدید را می‌توان دوران علم نامید. مثال: اختراع صنعت چاپ، کشف الکتروسیته، ساخت ماشین، اختراع وسایل ارتباطی (ذکر دو مورد کافی است).
۱۲. گزینه ج) ایجاد استقلال در ساحت‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی کشورها.
۱۳. خانواده کانون رشد فضیلت‌ها و محل تربیت نسل‌های توانمند و باهمت است. تحکیم این بنیان سبب رشد فضائل اخلاقی در جامعه، کاهش فساد و حضور انسان‌های با فضیلت و کارآمد می‌شود و اگر بنیان خانواده سست شود فساد گسترش می‌یابد و نسل‌هایی که از قوت و قدرت روحی کافی برخوردار نیستند مسئولیت‌های اجتماعی را برعهده می‌گیرند.
۱۴. گزینه ج)؛ (نابودی طبیعت)
۱۵. فروپاشی نهاد خانواده - بی‌بندوباری جنسی - استفاده ابزاری از زنان
۱۶.
  - ۱) مظلوم بتواند به آسانی حق خود را از ظالم بستاند.
  - ۲) امکان رشد برای همه انسان‌ها فراهم باشد.
  - ۳) نعمت‌ها و ثروت‌های زمین در انحصار گروهی محدود نباشد.
  - ۴) مبارزه با تبعیض و رفع آن و برقراری مساوات و قسط
۱۷. حق تعیین سرنوشت و دخالت مردم در امور خود، یکی از گام‌های مثبتی بود که در تمدن جدید برداشته شد و باعث شد برخی حکومت‌های استبدادی و موروثی حاکم بر کشورهای اروپایی از صحنه خارج شوند.
۱۸. ۱) با دانش استوار (با حکمت) ۲) با پندر و اندرز نیکو ۳) بحث و مجادله به شیوه نیکوتر  
آیه: (أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ...)  
ترجمه: «به راه پروردگارت دعوت کن: با دانش و حکمت استوار و اندرز نیکو؛ و با آنان به شیوه‌ای که نیکوتر است، مجادله نما...»  
(صفحه ۱۳۲ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:
- ۱) با دانش استوار (با حکمت) ۲) با پندر و اندرز نیکو ۳) بحث و مجادله به شیوه نیکوتر  
(ذکر دو مورد کافی است، هر مورد ۲۵/۰۰ نمره)
۱۹. گزینه «۱»؛ دوره استعمار که دوره غارت علنی ثروت ملت‌ها بود و تا اواخر قرن بیستم ادامه داشت، یکی از سیاه‌ترین دوران‌های زندگی انسان روی کره زمین است.  
(صفحه ۱۳۳ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:

گزینه «۱» (۵/۵ نمره)

۲۰. گزینه «۲»؛ **فروپاشی نهاد خانواده** باعث شده است که در کشور انگلیس ۹ میلیون نفر تنها زندگی کنند، به گونه‌ای که دولت این کشور ناچار شده وزارت‌خانه‌ای به نام وزارت تنهایی ایجاد کند.

(صفحه ۱۳۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

گزینه «۲» (۵/۵ نمره)

۲۱. آنان معتقد بودند که آدم در بهشت اولیه مرتکب گناه شده است و این گناه به فرزندان آدم نیز سرایت کرده و هرکسی با گناه اولیه به دنیا می‌آید. بنابراین هر کودکی پس از تولد باید غسل ویژه‌ای (غسل تعمید) داده شود تا از آن گناه پاک گردد.

(صفحه ۱۲۷ و ۱۲۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

آنان معتقد بودند که آدم در بهشت اولیه مرتکب گناه شده است (۲۵/۵ نمره) و این گناه به فرزندان آدم نیز سرایت کرده (۲۵/۵ نمره) و هرکسی با گناه اولیه به دنیا می‌آید (۲۵/۵ نمره). بنابراین هر کودکی پس از تولد باید غسل ویژه‌ای (غسل تعمید) داده شود (۵/۵ نمره) تا از آن گناه پاک گردد (۲۵/۵ نمره).

۲۲. دانش استوار - اندرز نیکو

۲۳.

**الف**

درست

۲۴. قدرت سرمایه‌داران و نفع‌طلبی

۲۵. الف (اقتدار و استحکام نظام حکومتی)

۲۶. خانواده کانون رشد فضیلت‌ها و محل تربیت نسل‌های توانمند و باهمت است. تحکیم این بنیان سبب رشد فضائل اخلاقی در جامعه، کاهش فساد و حضور انسان‌های بافضیلت و کارآمد می‌گردد و اگر بنیان خانواده سست شود، فساد گسترش می‌یابد و نسل‌هایی که از قوت و قدرت روحی کافی برخوردار نیستند، مسئولیت‌های اجتماعی را برعهده می‌گیرند.

۲۷. استحکام و اقتدار نظام حکومتی

۲۸. حکمت (دانش استوار) - اندرز نیکو - جدال احسن یا (مجادله نیکو)

۲۹. ب) سودآوری تجارت فحشا

۳۰. در راستای احیای تمدن اسلامی، از نقاط قوت این تمدن بهره‌مند شویم و با عبرت گرفتن از ضعف‌ها و آسیب‌های آن، بتوانیم برنامه‌ریزی درست و کم‌اشتباهی را برای سامان‌دهی تمدن اسلامی داشته باشیم.

۳۱. گزینه (الف)

۳۲. مثبت: (۱) رشد سریع علم (۲) توانایی بهره‌مندی بیشتر از طبیعت

آثار منفی: (۱) مصرف‌زدگی (۲) نابودی طبیعت (۳) علم‌زدگی

۳۳. گزینه (۲) استحکام و اقتدار نظام حکومتی

۳۴.

**الف**

درست

۳۵. آنان معتقد بودند که آدم در بهشت اولیه مرتکب گناه شده است و این گناه به فرزندان آدم نیز سرایت کرده است و هرکسی با گناه اولیه به دنیا می‌آید، بنابراین هر کودکی پس از تولد باید غسل ویژه‌ای به نام تعمید داده شود تا از آن گناه پاک گردد.

۳۶. پس از قرون وسطی در کشورهای اروپایی توجه به قانون عموماً عکس‌العملی در برابر حاکمیت نامطلوب کلیسا بود. آگاهی به قانون ابتدا با ترجمه آثار اسلامی اتفاق افتاد و فوایدی برای تمدن جدید داشت. مردم با حقوق خود در مقابل دولت‌ها آشنا شدند و به تدوین قوانین حقوقی پرداختند و برای حفظ آن سازمان‌هایی را تأسیس کردند.

۳۷. استحکام و اقتدار نظام حکومتی یک کشور، مهم‌ترین عامل برای حضور کارآمد در میان افکار عمومی جهان است. چون به‌طور طبیعی یک کشور ضعیف، منزوی می‌شود و همراهی در دنیا نمی‌یابد.

۳۸. گزینه (ب) علم‌زدگی

۳۹. بی‌بندوباری جنسی آن‌چنان در غرب رواج یافته است که بسیاری از مردم به این نتیجه رسیده‌اند که توان اصلاح و مبارزه با رواج بی‌بندوباری جنسی را ندارند.

۴۰. ترسیم چهره عقلائی و منطقی دین اسلام

۴۱.

**الف**

قرون وسطی

۴۲. الف) ۳- مصرف‌زدگی

ب) ۵- مشارکت مردم در تشکیل حکومت

ج) ۴- استحکام بخشیدن به نظام اسلامی

د) ۱- بی‌بندوباری جنسی

۴۳. اول آنکه ما مسلمانان مانند سایر ملت‌ها، با این تمدن، ارتباط مستقیم داریم، بنابراین، هم تحت تأثیر آن قرار می‌گیریم و هم می‌توانیم بر آن اثر بگذاریم؛ هر قدر آگاهی و هوشیاری ما بیشتر باشد، قدرت تأثیرگذاری ما بیشتر خواهد بود. دوم آنکه بررسی ضعف‌ها و قوت‌های این تمدن در عرصه‌های مختلف، این کمک را به ما می‌کند که در راستای احیای تمدن اسلامی، از نقاط قوت این تمدن بهره‌مند شویم و با عبرت گرفتن از ضعف‌ها و آسیب‌های آن، بتوانیم برنامه‌ریزی درست و کم‌اشتباهی را برای سامان‌دهی تمدن اسلامی داشته باشیم.

۴۴.

**الف**

تمدن جدید (تمدن غرب)

۴۵. ظهور ظلم فراگیر و پدیده استعمار - افزایش فاصله میان فقیر و غنی

۴۶. گزینه «الف»

۴۷. خانواده کانون رشد فضیلت‌ها و محل تربیت نسل‌های توانمند و با همت است و تحکیم خانواده سبب رشد فضایل اخلاقی در جامعه، کاهش فساد و حضور انسان‌های بافضیلت و کارآمد می‌گردد و اگر بنیان خانواده سست شود فساد گسترش می‌یابد و نسل‌هایی که از قوت و قدرت روحی کافی برخوردار نیستند مسئولیت‌های اجتماعی را بر عهده می‌گیرند.

۴۸. گزینه «ب»: توانایی بهره‌مندی بیشتر از طبیعت

۴۹. شکل‌گیری نظام‌های سیاسی جدید، بر پایه قدرت سرمایه‌داران و نفع‌طلبی فزاینده آنان است. صاحبان سرمایه و صنعت، منابع طبیعی اکثر نقاط جهان را به بهایی اندک خریدند و یا با قدرت نظامی خود تاراج کردند و کالاهای خود را با قیمت بسیار سنگین به مردمان همان سرزمین فروختند. بدین ترتیب بخش کوچکی از جهان روزبه‌روز غنی‌تر شد و بخش اعظمی از جهان در فقر و تنگدستی فرو رفت.

۵۰.

**الف**

غلط



## پاسخنامه تشریحی

اشتباه نکنید، زمانی که بی‌احترامی واقعی نسبت به یک والد خاص یا برادر و خواهر انجام می‌شود و آن بی‌احترامی گستاخانه باشد، باید فوراً به آن رسیدگی شود. اگر فرزند شما تشخیص نمی‌دهد که مرز بین بی‌احترامی و سرکشی خفیف کجاست، وقتی که همه‌چیز به‌خوبی پیش می‌رود، در کنار آنها بنشینید و بگویید، "گوش کن، اگر چون ناامید هستی می‌خواهی با پایکوبی از پله‌ها بالا بروی و فکر می‌کنی همه‌چیز ناعادلانه است، از نظر من مشکلی ندارد. اما اگر شروع به صدا زدن اسم افراد بکنی و نسبت به اعضای خانواده بی‌احترامی کنی، باید برای این رفتار پاسخگو باشی. بنابراین، زیاده‌روی نکن."

اگر متوجه شده‌اید که فرزند شما قبلاً از مرز عبور کرده و به‌طور فزاینده‌ای ناشایست رفتار می‌کند، می‌توانید بگویید: "نگاه کن، یک مرز وجود دارد که فکر می‌کنم هنگامی که با ما صحبت می‌کنی از آن عبور کرده‌ای." اگر می‌خواهید چشمانتان را بچرخانید و بگویید "هرچند، از نظر من مشکلی نیست. من نمی‌خواهم با تو در این مورد مبارزه کنم. اما صدا زدن به اسم کوچک و فریاد زدن قابل‌قبول نیست. تو مسئول هستی که این کارها را انجام ندهی". همیشه این ایده‌ها را با هم برای بچه‌هایتان مطرح کنید: مسئولیت، پاسخگویی و پیامدها. چیزی که به نظر می‌رسد این است که: "شما مسئول رفتار خاصی هستید. از نظر من شما برای این رفتار پاسخگو هستید و اگر مسئولیت آن را نپذیری، پیامدهایی وجود خواهد داشت." فقط این حلقه را برای فرزندان تکمیل کنید تا آنها بتوانند رابطه بین این سه ایده مهم را مشاهده کنند.

۱ گزینه ۳ بهترین عنوان برای این متن چیست؟

۳- رفتار ناشایست بچه‌ها

ترجمه سایر گزینه‌ها:

(۱) هیچ اشتباهی نکن

(۲) والدین بی‌ادب

(۴) چگونه یک فرزند بی‌اشتباه داشته باشیم.

۲ گزینه ۱ کدام‌یک از موارد زیر به‌عنوان سه ایده مهم در متن ذکر شده است؟

(۱) مسئولیت، پاسخگویی و پیامدها

ترجمه سایر گزینه‌ها:

(۲) قدرت، رابطه و مسئولیت

(۳) پاسخگویی، ارتباط و صلح

(۴) ارتباط، نتایج و مسئولیت

۳ گزینه ۲ لغت "accountable" در پاراگراف نخست نزدیک‌ترین معنی را به ..... دارد.

۲- پاسخگو، مسئول

ترجمه سایر گزینه‌ها:

(۱) آرام (۳) افسرده (۴) منفی

۴ گزینه ۲ از این مقاله می‌توان نتیجه گرفت که .....

والدین نباید رفتار ناشایست فرزندشان را نادیده بگیرند.

ترجمه سایر گزینه‌ها:

(۱) عدم احترام مهم‌ترین مشکل برخی خانواده‌هاست.

(۳) والدین باید فرزندان بی‌ادب را تربیت کنند.

(۴) برخی از فرزندان بی‌ادب و ناامید هستند.

درک مطلب:

اردو زدن به یک فعالیت در فضای باز اشاره می‌کند که شامل اقامت شبانه در یک سرپناه مانند چادر به دور از خانه است. به‌طور کلی شرکت‌کنندگان مناطق توسعه‌یافته را ترک می‌کنند تا در فضای باز و به‌طور طبیعی در جست‌وجوی فعالیت‌هایی که از آنها لذت می‌برند، لحظاتی را سپری کنند. به‌عنوان اردو زدن، حداقل گذراندن یک شب در فضای باز در نظر گرفته می‌شود و آن را از فعالیت‌های تفریحی روزانه، پیک‌نیک و دیگر فعالیت‌های تفریحی کوتاه مشابه متمایز می‌کند. می‌توان با اردو زدن در هر چهار فصل لذت برد. اردو زدن به‌عنوان یک فعالیت تفریحی در بین نخبگان در اوایل قرن بیستم محبوب شد. اردو زدن یک بخش کلیدی از بسیاری از سازمان‌های جوانان در سراسر جهان مانند پیشاهنگی‌ست که از آن برای آموزش اعتمادبه‌نفس و کار تیمی استفاده می‌کند. در آمریکا، ممکن است اردو زدن به ویلیام هنری هریسن موری ۱۸۶۹ و انتشار کتاب کمپ لایف در ادیرونداک نسبت داده شود که نتیجه آن سیلی از بازدیدکنندگان به کوه‌های آدیرونداک است. فدراسیون بین‌المللی باشگاه‌های کمپینگ در سال ۱۹۳۲ با باشگاه‌های ملی سراسر جهان تأسیس شد.

۵ گزینه ۳ بر طبق متن ..... .

گزینه ۳: کتاب کمپ لایف در نیمه دوم قرن نوزدهم چاپ شد.  
ترجمه سایر گزینه‌ها:

(۱) ما تنها از کمپ کردن در طول بهار می‌توانیم لذت ببریم.

(۲) کمپ کردن به‌عنوان یک فعالیت تفریحی، در نیمه دوم قرن بیستم رایج شد.

(۴) کمپ کردن تفاوتی با فعالیت‌های تفریحی روزانه ندارد.

۶ گزینه ۴ کلمه "flood" در پاراگراف سوم نزدیک‌ترین معنی را به ..... دارد.

گزینه ۴: افراد زیاد.

ترجمه سایر گزینه‌ها:

(۱) آب زیاد (۲) خانواده‌ها (۳) افراد جوان

۷ گزینه ۳ متن برای پاسخگویی به کدام‌یک از سوالات زیر، اطلاعات کافی را فراهم می‌کند؟

گزینه ۳: بعد از انتشار کتاب "کمپ لایف" بازدیدکنندگان کجا را به‌عنوان مقصد گردشگری انتخاب کردند؟  
ترجمه سایر گزینه‌ها:

(۱) چرا بسیاری از سازمان‌های مربوط به جوانان، بر روی کمپ کردن تمرکز می‌کنند؟

(۲) هنگامی که کمپ لایف نوشته شد هنری هریسون چندساله بود؟

(۴) چند نفر از کوه‌های آدیرونداکس، بازدید کردند؟

۸ گزینه ۲ اولین جمله متن "اردو رفتن اشاره می‌کند به فعالیتی که شامل ..... می‌شود، ....."

گزینه ۲: یک تعریف است.

ترجمه سایر گزینه‌ها:

(۱) به یک مشکل اجتماعی اشاره دارد.

(۳) یک طبقه‌بندی است.

(۴) اهمیت فعالیت‌های اجتماعی را تعریف می‌کند.

۹ ترجمه متن:

کودکان در سنین بسیار پایین توسط والدینشان یاد می‌گیرند که به بزرگ‌ترها احترام بگذارند. در طول دوران مدرسه و دانشگاه، در حالی که شخصیتشان شکل می‌گیرد، همواره به آنها یادآوری می‌شود که به بزرگ‌ترها احترام بگذارند. اما با این حال، ما اغلب فراموش می‌کنیم که به بزرگ‌ترهای خود احترام بگذاریم. احترام گذاشتن به بزرگ‌ترها باید از درون انسان برخیزد. احترام به بزرگ‌ترها جزو عادات و آداب خوب محسوب می‌شود. همه از فردی با ادب استقبال می‌کنند. همان‌طور که همه می‌دانیم، تاریخ تکرار می‌شود. اگر امروز به بزرگ‌ترهایمان احترام بگذاریم، وقتی پیر شویم، ما نیز مورد احترام قرار خواهیم گرفت.

راه‌های زیادی برای نشان دادن احترام به بزرگ‌ترها وجود دارد. برای مثال، آنها وقتی ما در تصمیم‌گیری‌های خانواده آنها را دخالت می‌دهیم، احساس خوشحالی و افتخار می‌کنند. آنها از ما با تجربه‌ترند و همین مسیر را پیش از ما پیموده‌اند. بنابراین، باید همیشه از آنها مشورت بگیریم.

راه دیگر گوش دادن به آنها و پیروی از رسومشان است، که خودشان سال‌ها براساس آنها زندگی کرده‌اند. همچنین باید مرتب به دیدنشان برویم و آنها را به خانه خود دعوت کنیم. باید اغلب کنار آنها بشینیم و با آنها غذا بخوریم. تمام این کارهای به ما کمک می‌کند تا بزرگ‌ترهایمان را بشناسیم و قدردان آنها باشیم. همیشه به یاد داشته باشید که مردم براساس رفتارشان قضاوت می‌شوند و هر کلمه یا عملی واکنشی به‌دنبال دارد. پس اگر می‌خواهید در زندگی موفق و خوشحال باشید، با مودب بودن شروع کنید و به بزرگ‌ترها احترام بگذارید. در پایان می‌خواهم بگویم، بزرگ‌ترهای ما واقعاً شایسته‌اند و باید به آنها احترام بگذاریم.

الف

b) many times

ب

c) elders

پ

When we include them in the decision making of the family.

ت

Because they are more experienced than us and they also have walked the same path before us.

ث

If we will respect our elders today, then we will get respect when we grow old.

۱۰ ترجمه متن:

برای ما بسیار مهم است که به معلمان خود احترام بگذاریم. ما باید حواسمان باشد (به این توجه کنیم که) معلمان همیشه معلم نبوده‌اند. آنها زمانی مانند ما دانش‌آموز بوده‌اند. ما می‌دانیم که معلمان می‌خواهند کمک کنند تا دانش‌آموزان یاد بگیرند. آنها چیز زیادی برای به‌اشتراک گذاشتن با ما دارند: تجربیات زندگیشان، شکست‌هایشان، موفقیت‌هایشان و بسیار موارد دیگر.

زمانی که به دیگران احترام می‌گذاریم، در واقع به خودمان احترام می‌گذاریم. می‌توانیم با توجه کردن به درس و پیروی از قوانین کلاس احتراممان را به معلمانمان نشان دهیم. به یاد داشته باشید که یک دانش‌آموز خوب همیشه برای کلاس آماده است.

ما همه معلمان فداکار بسیاری را ملاقات کرده‌ایم که فراتر از مسئولیت‌هایشان رفته و برای دانش‌آموزان تبدیل به الگو شده‌اند. زمانی که ما به آنها گوش می‌دهیم و به آنها احترام می‌گذاریم، آنها احساس افتخار می‌کنند. زمانی که خوب درس می‌خوانیم، در واقع از آنها برای عشق و تلاششان قدردانی می‌کنیم.

الف

b) False

ب

a) True

پ

..... paying attention during lessons and following classroom rules .

ت

..... go far beyond their duties.

۱۱ ترجمه متن:

احترام فقط برای مردم نیست، شما باید به طبیعت هم احترام بگذارید. شما باید یاد بگیرید که به طبیعت احترام بگذارید و همچنین آن را به نسل بعدی خود بیاموزید. چند راه خوب برای بهبود حس وجود دارد.

وقتی با فرزندان بیرون هستید، زمانی را برای نشان دادن زیبایی طبیعت به آنها اختصاص دهید.

به آنها آبی آسمان را در یک روز صاف، روز درخشان و آسمان خاکستری را در یک روز ابری نشان دهید.

از فرزندان بخواهید که درختان، صخره‌ها و برگ‌ها را لمس کند تا دما را احساس کند. شما همچنین می‌توانید به فرزندان خود اسامی گیاهان، درختان و حیوانات مختلف را آموزش دهید و شناسایی آنها را تمرین کنید. می‌توانید این کارها را انجام دهید و زیبایی طبیعت را در حیاط یا پارک مورد علاقه خودتان را نشان دهید.

شما می‌توانید برای هر کودک یک گیاه بخرید که می‌تواند داخل یا خارج خانه از آن مراقبت کند. شما باید به فرزندان خود یادآوری کنید که همه موجودات بخشی از جهان ما هستند و در محیط طبیعی ارزشمند هستند.

الف

b) False

طبق متن، مردم فقط باید به دیگران احترام بگذارند.

ب

a) True

نسل‌های بعدی ما باید در مورد طبیعت و ارزش آن بدانند.

پ

You can do this in your yard or in your favorite park.

کجا می‌توانید زیبایی طبیعت را به فرزندان خود نشان دهید؟  
شما می‌توانید این کار را در حیاط‌تان یا در پارک مورد علاقه‌تان انجام دهید.

۱۲

I get up early in the morning, **and I make an omelet.**

من صبح زود بیدار می‌شوم و املت درست می‌کنم.

۱۳

(d)

ترجمه: ژیلای هنگامی که ناراحت است هرگز کلمه‌ای نمی‌گوید، مگر نه؟

۱۴

d) is he

۱۵

a) has been translated

۱۶

(b) won't he

۱۷

(b)

ترجمه: شاید پدرم یک ماشین جدید می‌خرید اگر کمی دلار بیشتری توسط خانواده پس‌اندازی می‌شد.

۱۸

c) was done

۱۹

(b)

ترجمه جمله: حافظ به‌عنوان یکی از مشهورترین شاعران فارسی در همه دوره‌ها شناخته می‌شود.

۲۰

1. 2    2. 3    3. 2    4. 4    5. 2

۱. منشی دیروز به رئیس جدیدش معارفه شد.

با توجه به وجود قید yesterday و لزوم وجود tobe در جملات مجهول، گزینه ۲ صحیح است.

۲. آیا این تکه پارچه شسته شده است؟

با توجه به مفرد بودن piece of cloth و مجهول بودن جمله، گزینه ۳ صحیح است.

۳. این کلمه چگونه تلفظ می‌شود؟

با توجه به مفرد بودن this word و لزوم وجود شکل سوم فعل در جملات مجهول، گزینه ۲ صحیح است.

۴. دو نفر بعد از تصادف به بیمارستان برده شدند.

با توجه به مفرد نبودن two people و مجهول بودن جمله و لزوم وجود شکل صحیح tobe، گزینه ۴ صحیح است.

۵. این کامپیوترها در تایوان ساخته نشدند.

با توجه به جمع بودن these computers و مجهول بودن جمله، گزینه ۲ صحیح است.

۲۱

1. 2    2. 4    3. 4    4. 3    5. 1

ترجمه:

۱. بتی معمولاً وقت شناس است، اما امشب او با نیم ساعت تاخیر رسید. ← رابطه تضاد
۲. من با همه دوستانم تماس گرفتم و آنها را به خانام دعوت کردم. ← جمله‌ها از یکدیگر پیروی می‌کنند
۳. من شب گذشته در یک مهمانی دوست قدیمی‌ام را دیدم. من متفردم ازش. او زشت و احمق است. ← جمله‌ها از یکدیگر پیروی می‌کنند
۴. من نمی‌خواستم قطار را از دست بدهم، بنابراین صبح زود حرکت کردم. ← رابطه علت و معلول
۵. ما هیچ پولی نداشتیم، بنابراین به رستوران نرفتیم. ← رابطه علت و معلول

۲۲

**الف**

cuts

۲۳ جملات زیر را با استفاده از and, but, so, or کامل کنید.

1. so    2. but    3. or    4. but    5. so

ترجمه:

۱. هر دوی ما قایق رانی را دوست داریم، بنابراین نزدیک دریا زندگی می‌کنیم. ← رابطه علت و معلول
۲. من در طبقه فوقانی آپارتمان زندگی می‌کنم. من باغ ندارم، اما یک بالکن دارم. ← رابطه تضاد
۳. کری نمی‌دانست که آیا دوچرخه‌اش خوب (تعمیر) می‌شود یا او مجبور می‌شود پیاده برود. ← رابطه جایگزینی
۴. او به مغازه رفت، اما نتوانست چیزی که نیازش را تامین کند را پیدا کند. ← رابطه تضاد
۵. نادیا رانندگی را دوست ندارد، از این رو او همه جا اتوبوس می‌گیرد. ← رابطه علت و معلول

۲۴

**الف**

was fixed by the man last Friday

یا

was fixed last Friday by the man

۲۵

**الف**

are created

۲۶

**الف**

might developed / may be developed / can be developed / are developed

۲۷

**الف**

respect

۲۸ اشتباهات را پیدا و آنها را درست کنید.

1. How many languages **are spoken** in India?

در حالت مجهول، همیشه از شکل سوم فعل استفاده می‌کنیم.

2. All the coffee **has been drunk** by my little son.

با توجه به مجهول بودن جمله، باید حالت صحیحی از to be را در جمله داشته باشیم.

3. A: Is the car **being used** at the moment? B: Yes, Mehran is using it.

با توجه به این که ماشین استفاده می شود، باید از شکل مجهول استفاده کرد.

4. There was a fire in the house last month. Three of the rooms **were destroyed**.

با توجه به این که فاعلی در جمله وجود ندارد، باید از حالت مجهول و شکل صحیحی از **tobe** استفاده کرد.

5. John **has lost** his money. He can't buy the flower.

با توجه به این که **John** فاعل و **money** مفعول است، بخش اول جمله باید معلوم باشد.

ترجمه عبارات:

۱. چند زبان در هند صحبت می شود؟
۲. تمام قهوه توسط پسر کوچکم خورده شد.
۳. الف: آیا در حال حاضر از ماشین استفاده می شود؟ ب: بله، مهران دارد از آن استفاده می کند.
۴. ماه گذشته در خانه آتش سوزی رخ داد. سه تا از اتاق ها نابود شدند.
۵. جان پولش را گم کرده است. او نمی تواند گل بخرد. ( جمله معلوم است.)

۲۹

1. A. new road has been built in this area (by the government)
2. Bicycles are (often, widely) used as a means of transport.
3. I was advised to get a visa.
4. They haven't decided anything yet.
5. A knife was used to open the window.

جملات به شکل مجهول تغییر دهید.

۱. در این منطقه (توسط دولت) یک جاده جدید ساخته شده است.
۲. دوچرخه (اغلب به طور گسترده ای) به عنوان وسیله حمل و نقل استفاده می شود.
۳. من توصیه به گرفتن ویزا کردم.
۴. آنها هنوز چیزی را تصویب نکرده اند.
۵. برای باز کردن پنجره از چاقو استفاده شد.

۳۰

I. c      II. a      III. d

۳۱

1. honored    2. overcome    3. suppose

ترجمه:

۱. هنگامی که به افراد مسن احترام می گذاریم، آنها احساس افتخار می کنند.
۲. مردم از ماشین های هیبریدی استفاده می کنند تا بر مشکل شارژ کردن خوردوهای برقی غلبه کنند.
۳. بگذارید برای یک لحظه تصور کنیم که آن خبر واقعاً صحیح است.

۳۲

1. rude (بی ادب)    2. physics (فیزیک)    3. children (بچه ها)    4. destroy (نابود کردن)    5. elderly (مسن، سالخورده)

ترجمه:

- |                   |                       |                  |                |
|-------------------|-----------------------|------------------|----------------|
| ۱. مهربان         | ۲. آرام               | ۳. راحت          | ۴. بی ادب      |
| ۲. شاعر           | ۲. خانم خانه دار      | ۳. فیزیک         | ۴. پزشک        |
| ۳. ۱. مادربزرگ ها | ۲. پدر و مادرها       | ۳. افراد مسن     | ۴. بچه ها      |
| ۴. ۱. تاسیس کردن  | ۲. نابود کردن         | ۳. به وجود آوردن | ۴. اختراع کردن |
| ۵. ۱. بیشتر       | ۲. به طور موفقیت آمیز | ۳. تصادفاً       | ۴. بی ادب      |

۳۳

**الف**

burst

۳۴

**الف**

boosts

۳۵

1. generation 2. boost 3. inform 4. burst 5. grateful

ترجمه عبارات:

۱. افراد بازنشسته امروزی ثروتمندتر از نسل قبلی هستند.
۲. تئاتر توانست مخاطبان خود را با کاهش قیمت بلیط افزایش دهد.
۳. اگر درخواست شما موفقیت‌آمیز باشد، ما به صورت نوشتاری به شما اطلاع خواهیم داد.
۴. زمانی که چرخ ماشینش ترکید او در طول مسیر ماشین‌رو در حال رانندگی بود.
۵. اگر بتوانید این گزارش را تا پنجشنبه به پایان برسانید، بسیار سپاسگزارم.

۳۶

1. hugged 2. donate 3. lap 4. respect 5. shouting

ترجمه:

۱. هنگامی که آنها در ایستگاه همدیگر را ملاقات کردند، یکدیگر را در آغوش گرفتند.
۲. آیا مایل هستید بخشی از زمان خود را به مؤسسات خیریه محلی اهدا کنید (اختصاص دهید)؟
۳. برادر کوچک من همیشه روی پای پدرم می‌نشیند.
۴. من احترام زیادی برای ایده‌هایش قائل هستم، اگرچه با آنها موافق نیستم.
۵. بعضی از بیماران در حال داد و فریاد زدن بر سر پرستاران بودند.

۳۷

**الف**

25. d (از هیچ تلاشی فروگذار نکردن) 26. c (اشتباه کردن) 27. c (نیازها را برطرف کردن) 28. a (دمای بدن را گرفتن)

۳۸

مترادف‌ها یا متضادها را پیدا کنید.

- |                               |                         |
|-------------------------------|-------------------------|
| c 1. increase = boost →       | افزایش دادن = زیاد کردن |
| e 1. paus ≠ start →           | آغاز کردن ≠ متوقف کردن  |
| a 1. many = countless →       | بی‌شمار = بسیار         |
| b 1. solution = answer →      | راه حل = پاسخ           |
| d 1. famous = distinguished → | معروف، برجسته = مشهور   |

۳۹

1. absorb جذب کردن
2. introduction معرفی - مقدمه (کتاب)
3. hugged بغل کرد

ترجمه:

(۱) گیاهان کربن دی اکسید را جذب می‌کنند.

۲) این کتاب فقط یک مقدمه دو صفحه‌ای دارد.

۳) عمی من به سمت پسرش رفت و او را در آغوش گرفت.

۴۰

1) author = f (نویسنده)

2) physician = a (پزشک)

3) care for = g (مراقبت کردن)

4) regretful ≠ e (تاسف‌انگیز ≠ خشنودکننده)

5) kindness ≠ d (مهربانی ≠ ستم)

6) receive ≠ c (دریافت کردن ≠ فرستادن)

۴۱

تصاویر را با کلمه‌های داده شده جور کنید.

1. c (نوجوان) 2. d (بالا بردن، افزایش یافتن) 3. e (فریاد کشیدن) 4. b (غذا دادن به) 5. f (مکث کردن)

۴۲

ستون‌های A و B را جور نمایید. یکی در ستون B اضافی است.

1. b (اشتباه کردن)

2. e (استراحت کردن)

3. a (آنفلوآنزا گرفتن، به آنفلوآنزا مبتلا شدن)

4. d (همیشه، همواره)

5. c (حیف شد که، مایه تأسف است که)

۴۳

1. 3 2. 1 3. 4 4. 2 5. 2

۱. او برای دستاوردهایش در تحقیقات ژنتیکی متمایز (برجسته) است.

ترجمه گزینه‌ها:

۱) مسن (۲) مرکب (۳) برجسته (۴) قدردان

۲. به محض به دنیا آمدن نوزاد، او به جهان اطراف خود ابراز علاقه خواهد کرد.

ترجمه گزینه‌ها:

۱) متولد شدن (۲) خندیدن (۳) غذا دادن (۴) تأیید کردن

۳. نتیجه اخلاقی کتاب این است که باید به آنچه داری راضی باشی.

ترجمه گزینه‌ها:

۱) الهام (۲) اختلال (۳) شرایط (۴) اخلاقی

۴. آنها پسران خوبی هستند، بنابراین ما تمایل داریم رفتار بد گاه‌به‌گاه آنها را ببخشیم.

ترجمه گزینه‌ها:

۱) ترکیب کردن (۲) بخشیدن (۳) تولید کردن (۴) کشف کردن

۵. پدر و مادرش همیشه او را به‌عنوان باهوش‌ترین فرزند خود در نظر می‌گیرند.

ترجمه گزینه‌ها:

۱) ضبط کردن (۲) در نظر گرفتن (۳) توضیح دادن (۴) باور کردن / باور داشتن

۴۴

**الف** was caught

۴۵

کلمات صحیح زیر هر تصویر را بنویسید.

1. diary (دفتر یادداشت، دفتر خاطرات)

2. dishwasher (ماشین ظرف‌شویی)

3. robber (دزد، سارق)

4. burst (ترکیدن، منفجر شدن)

5. distinguished (مشهور، برجسته)

۴۶ دامان ، پا (قسمت بالای ران): lap 5. دیپلم ، مدرک تحصیلی: diploma 4. شعر: poetry 3. بغل کردن: hug 2. کبوتر: pigeon 1.

۴۷ (دردسر درست کردن) b5. a (اسامی قابل شمارش) 4. b ( سکوت آرامش بخش) 3. f ( امتحان دادن) 2. d ( حس قدردانی، احساس شکرگذاری) 1. c

مسئله محیط زیست به طور فزاینده‌ای در حال مهم شدن است. این روزها، حیوانات در معرض انقراض زیادی وجود دارند که نیازمند توجه ما هستند. تعدادشان افزایش نمی‌یابد اگر ما خانه‌هایشان را ویران کنیم و اگر ما به آنها کمک نکنیم، تنها تعداد کمی از آنها را اطرافمان خواهیم دید. وال‌ها، پانداها، ببرها و فیل‌های آسیایی مثال‌هایی از (این حیوانات) هستند.

اگر انسان‌ها به نابود کردن جنگل‌ها، رودخانه‌ها و دشت‌ها ادامه دهند، تنها تعداد کمی از حیوانات زنده خواهند ماند. وقتی تعداد (جمعیت) افراد بر روی کره زمین افزایش یابد، آنها به مکان‌های بیشتری برای زندگی نیاز دارند. آنها درختان جنگل‌ها را قطع می‌کنند و به‌جای آن خانه و جاده می‌سازند، در حالی که این کار از لحاظ سلامتی به‌شدت برای حیوانات خطرناک است. آن بدان معنی است که حیوانات مکانی برای زندگی نخواهند داشت و آنها منقرض خواهند شد.

۴۸ گزینه ۳ (۱) گروه (۲) مثال (۳) توجه (۴) جهان

۴۹ گزینه ۴ (۱) دیدن (۲) لذت بردن (۳) مطالعه کردن (۴) ویران کردن

۵۰ گزینه ۱ (۱) زنده (۲) مجروح (۳) علاقه‌مند (۴) وحشی

۵۱ گزینه ۱ (۱) به‌شدت (۲) بدجور، به‌طرز بدی (۳) اولاً (۴) به‌طور خنده‌داری  
گزینه ۲ هم می‌تواند پاسخ باشد (حتی پاسخ بهتری است).

۵۲ گزینه ۲ (۱) مراقبت کردن (۲) منقرض شدن، مردن (۳) توجه کردن (۴) بیرون رفتن

اسم من لیشالی است و من یک دانش‌آموز دبیرستانی میهمان [در طرح] AFS از ژاپن هستم. امسال توسط خانواده رابرت میزبانی می‌شوم. وقتی که درمورد رفتن به خانه در ماه ژوئن فکر می‌کنم، می‌خواهم از همه اعضای خانواده میزبان مخصوصاً از مادر میزبانم، سارا، تشکر کنم. سال من بدون مادر میزبانم این قدر لذت‌بخش و پر از ماجرا نمی‌بود، چرا که او تجارب آمریکایی و دست اول خیلی زیادی را در اختیار من گذاشته است. در طول تعطیلات بهار، ما برای تعطیلات به فلوریدا رفتیم. فلوریدا جایی است که از قبل از اینکه به اینجا بیایم، می‌خواستیم ببینیم. ما تقریباً ۲۱ ساعت تا ساحل مادیرا رانندگی کردیم و از پنج ایالت عبور کردیم. من نه تنها به فلوریدا رفتم و اقیانوس را دیدم، بلکه فرصت دیدن چیزهای گوناگون زیادی در شهرهای متفاوت را نیز داشتم. آن دقیقاً بهترین تعطیلی بهار تاکنون بود. من از مادر میزبانم به‌خاطر بردن من به آن سفر و اینکه رویاهایم را به حقیقت درآورد، بسیار سپاسگزارم. روز مادر مبارک، مامان!

۵۳ گزینه ۲

نکته مهم درسی:

با توجه به معنای جمله، فعل بیانگر عملی در آینده است که از قبل برنامه‌ریزی شده است، پس به ساختار «فعل + be going to» نیاز داریم.

۵۴ گزینه ۱ (۱) لذت‌بخش (۲) ترسناک (۳) شوکه کننده (۴) گیج کننده

۵۵ گزینه ۲ (۱) آینده (۲) میزبان (۳) شکار (۴) توجه

۵۶ گزینه ۴ (۱) بالای (۲) بدون (۳) حوالی (۴) هنگام  
حرف اضافه during برای اشاره به کل زمان یک فعالیت به کار می‌رود.

۵۷ گزینه ۳ (۱) دانستن (۲) ساختن (۳) داشتن، گرفتن (۴) مضایقه کردن

نکته مهم درسی:

ساختار "get to do sth" به معنی «فرصت انجام کاری را داشتن» توجه کنید.

## پاسخنامه تشریحی

۱ ترجمه متن:

واژه‌نامه سه چیز پایه‌ای است که در کلاس زبان استفاده می‌شود. مهم‌ترین چیزی که یک دانش‌آموز باید بداند این است چگونه از آن استفاده کند. دانش‌آموز برای یادگیری درست زبان انگلیسی باید حداقل سه واژه‌نامه در اختیار داشته باشد. اولین واژه‌نامه باید دوزبانه باشد که شامل واژه‌ها هم به زبان مادری و هم به زبان انگلیسی باشد. دومین واژه‌نامه باید تک‌زبانه باشد که اطلاعات واژه‌ها را به زبان انگلیسی ارائه دهد. سومین واژه‌نامه باید واژه‌نامه‌ای به زبان مادری باشد. وقتی آموزش آغاز می‌شود، زبان‌آموزان از واژه‌نامه دوزبانه برای ترجمه‌های ساده استفاده می‌کنند. واژه‌نامه‌های تک‌زبانه نیز بخش‌های ضروری یادگیری هستند، زیرا معنی‌ها، تلفظ‌ها و غیره را در اختیار زبان‌آموزان قرار می‌دهند. وقتی دانش‌آموزان معنی کامل واژه‌هایی را که ترجمه می‌کنند درک نمی‌کنند و گیج می‌شوند، یادگیری برایشان سخت می‌شود. معلمان می‌دانند که باید قبل از رفتن به درس بعدی، سردرگمی را سریع برطرف کنند. وقتی دانش‌آموزان به سطح بالاتری در یادگیری زبان می‌رسند، می‌توانند از این واژه‌نامه برای پیدا کردن معنی واژه‌ها استفاده کنند.

الف

a. True

ب

b. False

پ

(a)

ت

(d)

ث Quickly before they jump into to the next lesson.

ج They must have a native language dictionary.

۲ ترجمه متن:

نوشتن یا املا معمولاً به‌عنوان آخرین مهارت در یادگیری زبان انگلیسی به‌عنوان زبان خارجی در نظر گرفته می‌شود. املاي واژه می‌تواند بسیار با تلفظ آنها متفاوت باشد. الفبای انگلیسی ممکن است کاملاً با الفبای زبان فارسی متفاوت باشد که باعث می‌شود زبان‌آموزان یک مهارت جدید به‌نام یادگیری الفبا را بیاموزند. نوشتن به‌زبان انگلیسی هر زمان که می‌توانید و تمرین نوشتن دارید مفید است.

برای مثال، می‌توانید فهرستی از کارهایی که باید انجام دهید یا چیزهایی که باید بخرید بنویسید. با انجام این کار، واژه‌های جدیدی پیدا خواهید کرد و با نوشتن آنها، املاي جدیدی یاد می‌گیرید. هر وقت می‌توانید، ایمیل‌ها و یادداشت‌های خود را به زبان انگلیسی بنویسید. روش دیگر برای استفاده از مهارت نوشتاری، این است که در یکی دفتر خاطرات یا ژورنال به زبان انگلیسی بنویسید. می‌توانید یادداشت‌هایی درباره خودتان بنویسید، از جمله اینکه چه کارهایی انجام دادید، کجا رفتید، از چه چیزهایی لذت بردید یا چه آموختید، چه احساسی داشتید و با چه کسی و چرا صحبت کردید. با نوشتن درباره روزتان در دفتر خاطرات، زمان گذشته را در انگلیسی تمرین می‌کنید و مهارت نوشتاری خود را تقویت خواهید کرد.

الف

b) False

ب

a) True

پ

d) spelling

ت

b) writing lists of things you need to do or buy

ث

By writing about your day in a journal.

۳ ترجمه متن:

یاری رسان بودن (مفید بودن) همان چیزی است که ما آن را مهربانی می‌نامیم. افراد مهربان زندگی اطرافیان خود را بهبود می‌بخشند و معمولاً از سلامت بهتری برخوردارند. مطالعات نشان می‌دهد که اعمال مهربانی می‌تواند اثرات جانبی مثبتی داشته باشند. این کار می‌تواند احساس خوب را افزایش دهد، وضعیت سلامت را بهبود بخشد و حال روحی را بهتر کند. همچنین روابط با دیگران را تقویت می‌کند. اعمال مهربانی می‌توانند دنیا را به مکانی شادتر برای همه تبدیل کنند. افراد مهربان می‌توانند احساس کنترل، شادی و مسئولیت‌پذیری خود را افزایش دهند. آنها ممکن است دیگران را نیز الهام دهند تا اعمال نیکی را که تجربه کرده‌اند در جامعه‌ای مثبت‌تر تکرار کنند. بیشتر م موسسات خیریه از این کمک‌ها بهره‌مند می‌شوند، بلکه شما نیز از آن سود زیادی می‌برید. هزاران نفر برای حمایت از نیازمندان و برآوردن نیازهای اخلاقی خود به موسسات خیریه کمک می‌کنند.

الف

b) False

ب

a) True

پ

d) donation

ت

c) kind people

ث

Donating food is the best way to help others because it is essential for human beings.

ج

Thousands of people donate to charity to support the people in need and meet their moral needs.

۴ به گفته دیوید کریستال، حدود ۴۰۰ میلیون نفر در سراسر جهان، انگلیسی را به عنوان زبان اول صحبت می‌کنند. از هر سه نفر از این افراد، دو نفر به انگلیسی آمریکایی صحبت می‌کنند. به غیر از کشورهایی مانند بریتانیا، کانادا، استرالیا و ایالات متحده، حدود ۷۰ کشور از جمله نیجریه، سنگاپور و هند وجود دارد که در آنها انگلیسی زبان رسمی است، اما زبان اول نیست. نزدیک به ۵۰۰ میلیون نفر در این کشورها هستند که می‌توانند انگلیسی صحبت کنند. همچنین افرادی هستند که انگلیسی را به عنوان یک زبان خارجی صحبت می‌کنند. اینها افرادی هستند که انگلیسی را در مدرسه یا آکادمی‌های زبان یاد می‌گیرند. شورای بریتانیا تخمین زده است که حدود ۱ میلیارد نفر در حال یادگیری زبان انگلیسی هستند. از این تعداد، تقریباً ۶۰۰ میلیون نفر سطح کافی برای برقراری ارتباط دارند. این بدان معناست که تعداد کل افرادی که انگلیسی صحبت می‌کنند حدود ۱٫۵ میلیارد نفر است که بیش از ۲۵ درصد از جمعیت جهان است. جالب اینجاست که در سال ۱۶۰۰، تنها ۴ میلیون نفر انگلیسی صحبت می‌کردند و آینده این زبان در هاله‌ای از ابهام قرار داشت. درحالی که انگلیسی رشد کرده است، سایر زبان‌ها چندان خوش‌شانس نبوده‌اند. امروزه بین ۶۰۰۰ تا ۷۰۰۰ زبان در جهان وجود دارد. دوونیم هزار از آن زبان‌ها در معرض خطر هستند. دیوید کریستال تخمین می‌زند که «هر دو هفته یک زبان می‌میرد». او گفت که جوانان باید بیشتر از وضعیت آگاه شوند تا بتوانند به نجات این زبان‌ها کمک کنند.

۵۱. از هر سه نفر، دو نفر به زبان انگلیسی صحبت می‌کنند. (غلط)

۵۲. حدود ۶۰۰ میلیون زبان‌آموز انگلیسی، سطح کافی برای برقراری ارتباط دارند. (صحیح)

۵۳. b - در کشورهایی که انگلیسی زبان رسمی آنهاست چند نفر می‌توانند انگلیسی صحبت کنند؟

الف. حدود ۴۰۰ میلیون ب. حدود ۵۰۰ میلیون

ج. حدود ۶۰۰ میلیون د. حدود ۱٫۵ میلیارد

۵۴. d - "those people" در پاراگراف ۱ به چه چیزی اشاره دارد؟

- الف. افرادی که در سراسر جهان انگلیسی صحبت می‌کنند.  
 ب. افرادی که انگلیسی را به عنوان یک زبان خارجی صحبت می‌کنند.  
 ج. افرادی که از انگلیسی به عنوان زبان رسمی خود استفاده می‌کنند.  
 د. افرادی که انگلیسی را به عنوان زبان اول صحبت می‌کنند.

۵۵. چرا آینده زبان انگلیسی در سال ۱۶۰۰ مورد تردید بود؟

Because only 4 million people spoke English.

زیرا تنها ۴ میلیون نفر انگلیسی صحبت می‌کردند.

۵۶. چگونه می‌توان زبان‌های در معرض خطر را نجات داد؟

Young people need to be made more aware of the situation so that they can help save languages.

جوانان باید بیشتر از وضعیت آگاه شوند تا بتوانند به حفظ زبان کمک کنند.

(منبع سؤال: *Further study*)

راهنمای تصحیح:

51. False      52. True      53. b      54. d

55. Because only 4 million people spoke English.

56. Young people need to be made more aware of the situation so that they can help save languages.

(موارد ۵۱، ۵۲، ۵۳ و ۵۴ هر کدام ۵ نمره و موارد ۵۵ و ۵۶ هر کدام ۱ نمره)

۵

**الف** b

۶

**الف**

a) True

**ب**

b) False

**پ**

Learner's dictionaries are designed for students, providing simple definitions, grammar tips and example sentences to improve their understanding.

**ت**

People choose the dictionary they need according to their language goals and needs,

۷

I would travel to the future.

۸

**الف**

John could rest if he had more time.

۹

**الف**

would tell

۱۰ گزینه ۴ ترجمه: اگر این مسابقه را می‌پردی، چه کار می‌کردی؟

ساختار گزینه‌های ۱ و ۳ که غلط است.

دقت کنید گزینه ۲ اگر می‌خواست won را منفی کند باید آن را به صورت didn't win می‌نوشت!!

۱۱ کیوتر پرنده‌ای است که .....

(دانش‌آموز باید which را به همراه یک عبارت دارای فعل در ادامه بنویسد.)

which

If he **had** more time, he **would / could (might) practice** French.

۱۲

۱۳

**الف**

c) would/asked

۱۴

**الف**

a) which

الف: ماشین او کجاست؟

ب: آن ماشین که آنجا پارک شده است، به او تعلق دارد.

۱۵

**الف**

a) which

الف: چه چیزی پیدا کردی؟

ب: کلیدهایی را که دیروز گم کرده بودم، پیدا کردم.

۱۶

**الف**

who fixed the car.

۱۷

**الف**

can open

ترجمه جمله: پسر چه می‌تواند جعبه را باز کند، مگر نه؟

**ب**

would sell

اگر جای تو بودم آن خانه قدیمی را می‌فروختم.

۱۸ شتر مرغ پرنده‌ای است که .....

which can run as fast as human.

who و whom فقط برای انسان‌ها استفاده می‌شود

## الف

who broke the vase

۲۰ d.۳۵ - آنها به من مقداری پول پس دادند چون بابت کتاب خیلی زیاد پرداخت شده بود.

توضیح: در این جمله به کلمه because که نشانه تقدّم و تأخر است دقت کنید که قبل از آن زمان جمله گذشته ساده می‌باشد بنابراین بعد از because نیاز به فعل ماضی بعید داریم. (توجه داشته باشید ساختار مجهول هم مورد نظر است.)  
(صفحه ۸۸ کتاب درسی)

۲۱ c.۳۶ - من کاملاً مطمئن هستم که جنیفر اگر جای شما بود همین کار را متفاوت انجام می‌داد.

توضیح: شرطی نوع ۲ می‌باشد پس طبق فرمول روبه‌رو عمل می‌کنیم:

آینده در گذشته ساده و گذشته ساده + if  
جواب شرط جمله شرط

در شرطی نوع ۲ در جمله شرط از "were" استفاده می‌کنیم.

(صفحه ۶۰ کتاب درسی)

۲۲ d.۳۷ - به دانش‌آموزانی که روزه می‌شوند شانس دیگری داده خواهد شد تا ماه آینده امتحان دهند.

توضیح: اولاً فعل give دو مفعولی است پس چون بعد از جای خالی یک مفعول (another chance) آمده پس جمله ما مجهول است. ثانیاً قید زمان (next month) نشانه آینده است.

(صفحه ۸۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

35. d

36. c

37. d

(هر مورد ۵/۵ نمره)

۲۱ ۳۱. decided - اگر تصمیم می‌گرفت که آن شغل را نپذیرد، برای بقیه عمرش پشیمان می‌شد.

توضیح: دقت شود که چون بعد از "d"، فعل ساده (regret) بکار رفته پس "d"، مخفف "would" است، پس جمله جواب شرط آینده در گذشته ساده است، پس متوجه می‌شویم که شرطی نوع ۲ مورد نظر است.

در نتیجه "d regret" مخفف "would regret" است.

می‌دانیم که اگر بعد از "d" قست سوم فعل (P.P) به کار رود متوجه می‌شویم که "d" مخفف "had" است.

فرمول شرطی نوع ۲:

آینده در گذشته ساده و گذشته ساده + if  
جواب شرط جمله شرط

آینده در گذشته ساده: فعل ساده + would / could / might

(صفحه ۶۰ کتاب درسی)

۳۲. inform - ما باید مردم را از خطرات احتمالی گازهای مضر آگاه کنیم.

توضیح: چون فعل inform متعدی است و بعد از جای خالی، مفعول (people) آمده پس باید از ساختار معلوم استفاده کنیم. پس بعد از modal از فعل ساده استفاده می‌کنیم.  
(صفحه ۸۶ کتاب درسی)

۳۳. had seen - مطمئن بودم که آن مردی را که کنار پدر شما ایستاده بود قبلاً دیده بودم.

توضیح: قید زمان before قید زمان ماضی بعید است.

(صفحه ۸۸ کتاب درسی)

۳۴. be answered - این سؤالی بسیار سخت است، پس آن نمی‌تواند خیلی آسان در یک زمان کوتاه جواب داده شود.

توضیح: چون فعل answer متعدی است و بعد از جای خالی مفعول نیامده پس باید از ساختار مجهول استفاده کنیم.

مجهول با modal به صورت روبه‌رو می‌باشد: modal + be + P.P

(صفحه ۸۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

31. decided

32. inform

33. had seen

34. be answered

(هر مورد ۵/۵ نمره)

۲۲ ۳۱-d دفترچهای که توسط نیما هاشمی نوشته شد روی میز اداره است.

توضیح: اولاً در جمله، فعل اصلی is وجود دارد پس بعد از notebook به عبارت وصفی نیاز داریم. دوماً عبارت وصفی به صورت مجهول است.

(صفحه ۵۷ کتاب درسی)

۳۲-d چکار می کردی اگر باغ بزرگی داشتی؟

توضیح: شرطی نوع ۲ می باشد؛ پس طبق فرمول روبهرو عمل می کنیم:

آینده در گذشته ساده و گذشته ساده + if  
جواب شرط جمله شرط

آینده در گذشته ساده: فعل ساده + would / could / might

با توجه به if متوجه می شویم که جمله شرطی مورد سوال است و چون جمله شرط به زمان گذشته است، پس شرطی نوع ۲ مورد نظر است و طبق فرمول فوق عمل می کنیم.

(صفحه ۶۰ کتاب درسی)

۳۳-b او مدیری است که به ما گفت برادر کوچکم در کلاس بدرفتاری کرده بود.

توضیح: برای تشخیص ضمیر موصول مناسب باید به قبل و بعد از جای خالی توجه کرد. چون قبل از جای خالی، اسم انسان و بعدش فعل به کار رفته از who استفاده می کنیم. با

توجه به فرمول: فعل + who + اسم انسان

(صفحه ۵۷ کتاب درسی)

۳۴-d وای به قیمت ها نگاه کن! اگر درآمد زیادی نداشتیم نمی توانستیم چیزی بخریم.

توضیح: شرطی نوع ۲ می باشد پس طبق فرمول روبهرو عمل می کنیم:  
آینده در گذشته ساده و گذشته ساده + if  
جواب شرط جمله شرط

آینده در گذشته ساده: فعل ساده + would / could / might

(صفحه ۶۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

31. d

32. d

33. b

34. d

(هر مورد ۵/۵ نمره)

۲۳

35. The magazines which have a lot of readers are published weekly. or

(The magazines which are published weekly have a lot of readers.)

۳۵. معنی جمله: مجلاتی که خواننده های زیاد دارند به صورت هفتگی چاپ می شوند.

یا (مجلاتي که به صورت هفتگی چاپ می شوند خواننده های زیادی دارند.)

توضیح: عامل مشترک در دو جمله کلمات magazines و they هستند که با حذف they از جمله دوم و افزودن which دو جمله را به یک جمله تبدیل می کنیم.

36. Martyr Abbas Babaei whom everybody admired was a simple-hearted rural man.

۳۶. معنی جمله: شهید عباس بابایی که همه تحسینش می کردند یک مرد روستایی خوش قلب بود.

توضیح: عامل مشترک در دو جمله کلمات Martyr Abbas Babaei و him هستند که با حذف him از جمله دوم و افزودن whom دو جمله را به یک جمله تبدیل می کنیم.

دقت شود که بعد از whom جمله به کار می رود.

(صفحه ۵۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

35. The magazines which have a lot of readers are published weekly. or

(The magazines which are published weekly have a lot of readers.)

36. Martyr Abbas Babaei whom everybody admired was a simple-hearted rural man.

(هر مورد ۵/۷۵ نمره)

۲۴

**الف** Zahra had a lot of money, she would buy a camera.

۲۵

**الف** If he had a smartphone, he would use an online dictionary.

۲۶

**الف** The patient talked to the doctor whom Vahid met before.

۲۷

I: (b)                      II: (d)                      III: (c)

۲۸

I. (a)                      II. (d)                      III. (b)

I. این کتاب فقط یک مقدمه دو صفحه‌ای دارد.

II. اگر بدانید چگونه به‌طور مؤثرتری مطالعه کنید، می‌توانید بیشتر بیاموزید.

III. دوازده سال است که یک دفتر خاطرات نگه داشته‌ام.

a. بخشی در ابتدای کتاب که یک ایده کلی از آنچه در مورد آن است می‌دهد.

b. کتابی که در آن افکار یا احساسات خود یا آنچه را که هر روز اتفاق افتاده است ثبت می‌کنید.

c. ناگهان گریه کردن.

d. به‌گونه‌ای که موفق باشید و به آنچه می‌خواهید برسید.

۲۹

1. increasingly    2. directly    3. crowded    4. compiling    5. connection

۱. او فکر می‌کند که امروزه جوانان **بیش از پیش** خودخواه هستند.

۲. اگر این دارو **به‌طور مستقیم** به جریان خون تزریق شود، سریع‌تر عمل می‌کند.

۳. در فصل پرتراقدار به آنجا نروید. آنجا گرم و **شلوغ** خواهد بود.

۴. ما در حال **گرد آوردن** برخی آمار و ارقام برای یک مقاله در مورد اقتصاد روسیه هستیم.

۵. یک **ارتباط** مستقیم بین سیگار کشیدن و سرطان ریه وجود دارد.

۳۰

**الف**

pocket

۳۱

1. c    2. e    3. d    4. a    5. b

ترجمه:

۱. نکته: یک توصیه مفید

۲. سطح متوسط: سطحی از دانش بین سطح پایه و پیشرفته

۳. مدخل: نوشته‌ای در کتاب

۴. فرض کردن: فکر کردن که چیزی احتمالاً درست است.

۵. تصمیم ناگهانی گرفتن: ناگهانی تصمیم گرفتن.

۳۲ ۱۹. d- می‌توانید یک برنامه فرهنگ لغت آفلاین برای تلفن هوشمند خود بارگیری کنید. (صفحه ۴۳ کتاب درسی)

۲۰. a- من دور مدخل (سر واژه) «هدف» در فرهنگ لغت خط کشیدم. (صفحه ۴۹ کتاب درسی)

۲۱. c- این ذره‌بین می‌تواند یک جسم را تا چهل برابر بزرگنمایی کند. (صفحه ۴۳ کتاب درسی)

b. با نگاهی به گذشته، هنوز نمی‌توانم بفهمم چه اشتباهی رخ داد. (جمله اضافی)

راهنمای تصحیح:

19. d                      20. a                      21. c

(هر مورد ۵/۵ نمره)

A ۳۳

۲۲. c- ترکیبی از عوامل ممکن است مسئول افزایش سرطان باشند. (صفحه ۵۱ کتاب درسی)

۲۳. a- نماد (علامت) روی بسته ضمانتی است که غذا به صورت ارگانیک تولید شده است. (صفحه ۴۹ کتاب درسی)

۲۴. d- بسیاری از زبان‌آموزان باید معنی این کلمه را در فرهنگ لغت جست‌وجو کنند. (صفحه ۴۴ کتاب درسی)

B

a. چیزی که مخفف (نماد) چیز دیگری است.

b. چیزی در داخل داشتن. (تعریف اضافی)

c. چیدمان به نظامی خاص

d. پیدا کردن معنی کلمات در فرهنگ لغت

راهنمای تصحیح:

22. c                                      23. a                                      24. d

(هر مورد ۵/۵ نمره)

۳۴

1. d    2. e    3. c    4. b

ترجمه عبارات:

a: ایران به لحاظ منابع نفتی غنی است.

b: عمومی من اغلب در بالکن می‌نشیند، یک فنجان کافه می‌خورد و کتاب می‌خواند.

c: سعی کنید از خوردن غذاهایی با چربی زیاد پرهیز کنید.

d: پدر واقعاً سر من داد زد وقتی امتحان را قبول نشدم.

e: توربین‌های بادی برای تولید برق از انرژی باد استفاده می‌شوند.

۳۵

F    2. C    3. A    4. G    5. D    6. B 1.

۱. چیدمان، ترتیب: قرار دادن چیزها در یک نظم مرتب، جالب و مفید

۲. مخفف: شکل کوتاه یک لغت یا چیزهای دیگر

۳. تعریف: توضیحی از معنی یک لغت

۴. فهمیدن: حالتی که فکر کنی تا اینکه متوجه شوی.

۵. نگاه کردن: یافتن معنی یک لغت در فرهنگ لغت

۶. کوسه ماهی: یک ماهی بزرگ دریایی با دندان‌های تیز

۳۶

1. C    2. D    3. C    4. A

- ۱) الف) برای مثال ب) مانند پ) به معنی ت) برای مثال  
 ۲) الف) فهم ب) ضروری پ) لازم ت) گران  
 ۳) الف) به‌طور صحیح ب) به‌صورت مناسب پ) به‌صورت دوستانه ت) خوب  
 ۴) الف) کامل ب) رکن پ) بخش ت) بخش

- ۳۷ ۲۸. scavengers - بیشتر مورچه‌ها لاشخور هستند؛ هر غذایی که پیدا کنند جمع می‌کنند. (صفحه ۳۸ Workbook)  
 ۲۹. landfill - کارشناسان محیط‌زیست می‌گویند که خطر آلودگی از محل دفن زباله زیاد است. (صفحه ۸۶ کتاب درسی)  
 ۳۰. benefit - ما از نصیحت‌های او بهره‌ زیادی برده‌ایم. (صفحه ۴۸ Workbook)  
 راهنمای تصحیح:

28. scavengers      29. landfill      30. benefit

(هر مورد ۵/۵ نمره)

- ۳۸ b.۲۵ - فناوری جدید امکان انتقال داده‌ها توسط تلفن همراه را فراهم می‌کند. (صفحه ۶۷ کتاب درسی)  
 الف. تماس گرفتن      ب. منتقل کردن      ج. ترکیب کردن      د. قدردانی کردن

- ۲۶ a. - آنها امیدوارند که کارگاه آموزشی فعلی خود را به یک مرکز آموزشی بزرگ تبدیل کنند. (صفحه ۷۹ کتاب درسی)  
 الف. تبدیل کردن      ب. بزرگ‌نمایی کردن      ج. منعکس کردن      د. دریافت کردن

- ۲۷ d. - الف: رئیس من، رئیس او، دستیار مدیر، یک مشاور و رئیس IT همه در این پروژه دخیل هستند و این در حال تبدیل شدن به یک شکست کامل است.  
 ب: خوب، در آخر آشپز که دو تا شه آش یا شور همیشه یا بی نمک. (صفحه ۸۴ کتاب درسی)  
 الف. کیبوتر با کیبوتر باز با باز      ب. کار نیکو کردن از پر کردن است  
 ج. یک دست صدا ندارد      د. آشپز که دو تا شه آش یا شور همیشه یا بی نمک

راهنمای تصحیح:

25. b      26. a      27. d

(هر مورد ۵/۵ نمره)

۳۹

- A  
 ۲۲ c. - بی معنی است که بپرسیم در یک داستان چه چیزی واقعی یا خیالی است. (صفحه ۶۱ کتاب درسی)  
 ۲۳ d. - تولید مواد غذایی هنوز سریع‌تر از تقاضای آن در حال افزایش است. (صفحه ۷۹ کتاب درسی)  
 ۲۴ b. - پس از پایان خواندن کتاب، لطفاً آن را سر جای خود بگذار. (صفحه ۷۹ کتاب درسی)

- B  
 الف. جذب کردن چیزی مخصوصاً به تدریج (تعریف اضافی)  
 ب. بازگرداندن چیزی در جای مناسب  
 ج. واقعی نیست، بلکه از تصاویر یا ایده‌هایی در ذهن شما ایجاد شده است.  
 د. مقدار محصول یا خدماتی که مردم می‌خواهند.

راهنمای تصحیح:

22. c      23. d      24. b

(هر مورد ۵/۵ نمره)

- ۴۰ ۱۹. turbines - از توربین‌های بادی برای تولید برق از باد استفاده می‌شود. (صفحه ۷۱ کتاب درسی)  
 ۲۰ fossil - نفت، زغال سنگ و گاز طبیعی سه سوخت فسیلی رایج هستند. (صفحه ۷۱ کتاب درسی)  
 ۲۱ astronaut - می‌خواستیم اولین فضانوردی باشم که پا به ماه می‌گذارد. (صفحه ۶۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

19. turbines                      20. fossil                      21. astronaut

(هر مورد ۵/۵ نمره)

۴۱. ۲۸. recommends - معلم ما به شدت مطالعه این کتاب را به هر کسی با علاقه‌مندی به فیزیک پیشنهاد می‌کند. (صفحه ۴۷ کتاب درسی)

۲۹. abbreviation - در این فرهنگ لغت «sth» اختصار برای «something» است. (صفحه ۵۲ کتاب درسی)

۳۰. colonies - برخی از حیوانات و حشرات در گروه‌ها یا اجتماعات زندگی می‌کنند. (صفحه ۳۸ Workbook «definition» به معنای «معنی / تعریف»، کلمه اضافی است.)

راهنمای تصحیح:

28. recommends                      29. abbreviation                      30. colonies

(هر مورد ۵/۵ نمره)

۴۲. ۲۵. d - او کاملاً غیرقابل فهم بود چون به زبانی صحبت می‌کرد که من با آن آشنا نبودم. (صفحه ۵۶ کتاب درسی)

الف. مغرور                      ب. ماهر                      ج. تک‌زبانی                      د. غیر قابل فهم

۲۶. b - این دارو زمانی که در ترکیب با الکل مصرف شود ممکن است خطرناک باشد. (صفحه ۵۱ کتاب درسی)

الف. تشخیص                      ب. ترکیب                      ج. ارتباط                      د. اتصال

۲۷. a - مری کتاب‌ها را در کتابخانه به ترتیب حروف الفبا مرتب کرد. (صفحه ۵۱ کتاب درسی)

الف. مرتب کردن                      ب. جذب کردن                      ج. زوم کردن                      د. تصور کردن

راهنمای تصحیح:

25. d                      26. b                      27. a

(هر مورد ۵/۵ نمره)

۴۳. ۲۲. c (advice = نصیحت، توصیه) (صفحه ۱۵ کتاب درسی)

۲۳. d (arrange = چیدن، تنظیم کردن) (صفحه ۵۱ کتاب درسی)

۲۴. b (introduction = مقدمه) (صفحه ۵۱ کتاب درسی)

A

۲۲. شما باید به توصیه بزرگ‌ترهائیتان گوش دهید.

۲۳. او شروع به چیدن گل‌ها در گلدان کرد.

۲۴. مقدمه، نحوه سازماندهی فصل‌ها را توضیح می‌دهد.

B

الف. قوانین اخلاقی یا اصول رفتاری (تعریف اضافی)

ب. بخشی در ابتدای کتاب که یک ایده کلی از آنچه در مورد آن است می‌دهد.

ج. نظری که به کسی می‌دهید درباره کاری که باید انجام دهد.

د. قرار دادن چیزها به یک ترتیب منظم، جذاب یا مفید.

راهنمای تصحیح:

22. c                      23. d                      24. b

(هر مورد ۵/۵ نمره)

۴۴. دکتر قریب در سال ۱۲۸۸ در تهران به دنیا آمد و پس از اخذ دیپلم، برای تحصیل در رشته پزشکی به خارج از کشور رفت. در سال ۱۳۱۶ پزشک شد و سپس به وطن بازگشت. در سال ۱۳۴۷ مرکز طبی کودکان توسط دکتر قریب و یکی از دوستان نزدیکش تأسیس شد.

۶۳. پاراگراف فوق ..... .

الف. به ما اطلاعات می دهد ب. نظری به ما می گوید ج. چیزی را توضیح می دهد د. یک داستان کوتاه برای ما می گوید  
توضیح: طبق توضیح صفحه ۶۳ کتاب درسی که پاراگراف چهار کاربرد دارد، پاراگراف فوق اطلاعاتی را به ما می دهد.

64. The topic sentence of the paragraph: Dr. Gharib was born in Tehran in 1288.

توضیح: جمله اصلی پاراگراف است و بقیه پاراگراف در مورد آن توضیح می دهد.

65. The topic of the paragraph: Dr. Gharib

توضیح: topic کلمه اصلی جمله است.

66. The controlling idea of the paragraph: was born in Tehran in 1288

توضیح: controlling idea توضیحی برای topic است.

(صفحه ۶۳ و ۶۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

63. a 64. Dr. Gharib was born in Tehran in 1288. 65. Dr. Gharib 66. was born in Tehran in 1288

(هر مورد ۵/۵ نمره)

۴۵ ترجمه متن:

افراد مسن موارد زیادی برای در میان گذاشتن با ما دارند. تجربیات زندگیشان، شکس هایشان، موفقیت هایشان و موارد دیگر. ما باید به آنها اهمیت دهیم چون آنها لیاقتش را دارند. احترام و اهمیت به افراد مسن از پدر و مادر شروع می شود. آنها اولین معلمان در زندگی ما هستند. در نتیجه، ما باید به آنها احترام گذاشته و از آنها مراقبت کنیم.

**الف**

Elders (or respecting them)

۴۶

باید which را به همراه یک جمله یا عبارت دارای فعل در ادامه بنویسید.

which .....

۴۷

speak

معنای ضرب المثل: «به عمل کار برآید به سخنرانی نیست»

۴۸

**الف**

who feeds the pigeons.

۴۹

**الف**

The students bought some useful books which their teacher suggested.

دانش آموزان چند کتاب مفید که معلمشان پیشنهاد کرده بود را خریدند.

**ب**

Mina would help you with your homework if she had more free time.

ترجمه جمله: مینا در تکالیفتان کمکات می کرد اگر وقت آزاد بیشتری داشت.

۵۰

**الف**

John could fix the car if he were at home.

اگر جان بود، می توانست ماشین را تعمیر کند.

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف

had studied

ترجمه جمله: جو زبان چینی خوانده بود، قبل از آنکه به چین برود.

۲

الف

Sara had never seen a bear before she went to the zoo.

سارا قبل از رفتن به باغ وحش هرگز خرس ندیده بود.

۳

الف

a) should be informed

۴

الف

The baby had fallen asleep when I got home.

۵

الف

be kept

ب

had studied

۶

1. (c) 2. (d) 3. (a)

۱. آنها باید صندلی‌ها را برای مهمانی، دور میز بچینند. (مرتب کنند) ← قرار دادن به صورت مرتب (تمیز)، جذاب یا کارآمد.

۲. معلم به دانش آموزانش یک لغت‌نامه مخصوص یادگیرنده‌ها پیشنهاد داد. ← گفتن اینکه چیزی خوبی است.

۳. اینجا می‌توانید هر روز دو جذر و دو مد ببینید. ← بالا رفتن و پایین آمدن دریا.

۷

a. effectively

b. communicative

c. replaced

۸

a) may be eaten

۹

1. d 2. c 3. b

ترجمه قسمت A:

(۱) من مقدمه را نخواندم و به سراغ بخش بعدی رفتم.

۲) مادر من را به خاطر شکستن گلدان بخشید.

۳) کارخانه بیشتر کارکنانش را با ربات‌ها جایگزین خواهد کرد.

**ترجمه قسمت B:**

(a) گذاشتن چیزها در یک ترتیب مرتب، جذاب یا مفید.

(b) گرفتن جای کس یا چیزی

(c) با کسی عصبانی نبودن

(d) ناگهان تصمیم به انجام کاری گرفتن

۱۰

4. fossil 2. use up 3. distinguished

ترجمه:

(1) نفت، زغال‌سنگ و گاز طبیعی ۳ سوخت فسیلی رایج هستند.

(۲) تمام شیر را تمام نکن، ما به مقداری برای صبحانه احتیاج داریم.

(۳) دکتر قریب به عنوان یک استاد دانشگاه مشهور در کشور ما شناخته می‌شد.

۱۱

1. e 2. c 3. a 4. b

(1) از دل برود هرآنکه از دیده رود.

(۲) تمرین زیاد باعث موفقیت در کاری می‌شود. (کار نیکو کردن از پر کردن است).

(۳) بادآورده را باد می‌برد.

(۴) دو مغز بهتر از یک مغز است.

(a) وقتی پولی را به سرعت به دست می‌آورید مثلاً از راه برنده شدن، آسان هم خرج می‌شود یا به همان سرعت گم می‌شود.

(b) وقتی دو نفر با هم همکاری می‌کنند به ایده بهتری می‌رسند.

(c) باید در یک مهارت بسیار تمرین کنی تا در آن ماهر و مسلط شوی.

(d) مردم دوست دارند با افرادی که شبیه خودشان هستند، وقت بگذرانند.

(e) خیلی زود افراد یا چیزهایی را که در دید شما نیست (نمی‌بینید) یا حضور ندارند فراموش می‌کنید.

۱۲

**الف**

pollute

ترجمه جمله: ما نباید کارخانه‌ها را کنار رودخانه‌ها بسازیم، زیرا آنها رودخانه‌ها را آلوده می‌کنند.

۱۳

**الف**

be paid

۱۴

I.(c) II.(a) III.(e) IV.(d)

۱۵

I. variety II. arrange III. absorb

I. آنها انواع فعالیت‌های تناسب اندام را انجام می‌دهند.

II. ما باید صندلی‌های دور میز را مرتب کنیم.

III. گیاهان دی اکسید کربن را جذب می کنند.

۱۶

الف

Joe had already learned Chinese when he moved to China.

ترجمه جمله: جو هنگامی که به چین رفت چینی را یاد گرفته بود.

had paid

۱۷

ترجمه جمله: آنها مقداری پول به من برگرداندند، زیرا اضافه پرداخت کرده بودم

۱۸

I) D      II) E      III) B      IV) A

ترجمه:

A: گرفتن دمای بدن افراد می تواند به آنها در مبارزه با بیماری کرونا کمک کند.

B: اگر پرتوهای خورشید را با استفاده از یک ذره بین روی یک صفحه خشک متمرکز کنید، شروع به سوختن خواهد کرد.

C: نوجوان هایی که به دیگران کمک می کنند، در زندگی موفق تر هستند.

D: نوعی سیستم خنک کننده طبیعی هواست.

E: جان نتوانست بفهمد که معلم درباره چه چیزی صحبت می کند.

۱۹

spoil

وقتی افراد زیادی در تلاش برای رهبری هستند، گیج کننده است و به نتایج بدی منجر می شود. شما می دانید که «آشپزهای زیادی آبگوشت را خراب می کنند.»

۲۰

1. c    2. a    3. d    4. e

ترجمه جمله ها:

۱) من دوازده سال است که یک دفتر خاطرات را نگه داشته ام.

۲) گیاهان کربن دی اکسید جذب می کنند.

۳) من مقدمه را نخواندم و مستقیم رفتم به بخش بعدی.

۴) همه شیرها را تمام نکن. کمی برای صبحانه نیاز داریم.

a) به داخل کشیدن (جذب) چیزی به ویژه به صورت تدریجی

b) ناگهان گریه کردن

c) دفترچه ای که در آن افکار، احساسات یا هر آنچه هر روز برایتان اتفاق می افتد، پشت می کند.

d) ناگهان تصمیم به انجام کاری گرفتن.

e) چیزی را تمام کردن

۲۱

۱) avoid    ۲) heat

۲۲

a) expand    b) perfect    c) blow

۲۳

When the teacher came to the class, the students had done their homework.

یا

the student had done their homework when the teacher came the class.

۲۴ هر متنی که شامل جملات گفته شده باشد و با توجه به رعایت اصول پاراگراف نویسی نوشته شود، درست است.

۲۵

**الف**

Everything in the garden was brown because it hadn't rained.

**ب**

The parents should be called by the teachers.

ترجمه جمله: والدین باید توسط معلمان فراخوانده شوند.

۲۶

اکنون بسیاری از کشورها فکر می کنند خودروهایی که سوخت های فسیلی می سوزانند، باید با خودروهای برقی جایگزین شوند.

خودروهای برقی در موتور بنزین نمی سوزانند، بنابراین هوا را آلوده نمی کنند. از برق بر روی خودرو در باتری استفاده می کنند.

گاهی اوقات برای تغذیه خودرو به ۱۲ یا ۲۴ باتری یا بیشتر نیاز است. درست مثل یک ریموت کنترل.

ماشین برقی دارای یک موتور الکتریکی است که چرخ ها را می چرخاند و یک باتری برای به کار انداختن موتور.

برق، در ماشین الکتریکی همان انرژی ای که لامپ های شما را روشن می کند و تلویزیون شما را راه اندازی می کند، در باتری هایی ذخیره می شود.

باتری ها می توانند مانند باتری هایی باشند که در چراغ قوه یا ماشین های بنزینی معمولی پیدا می کنید.

برای اینکه باتری آماده چرخاندن شود، باید آن را شارژ کنید. این فرآیند تفاوت چندانی با روشی که دستگاه های قابل حملی را که هر روز حمل می کنید، شارژ می کنید: تلفن

همراه، پخش کننده MP3 یا دوربین دیجیتال ندارد. تفاوت این است که شما با یک ابزار بسیار بزرگ تر سروکار دارید که شما را به اطراف می برد.

**الف**

a) True

با توجه به متن، بسیاری از کشورها فکر می کنند خودروهایی که از سوخت های فسیلی استفاده می کنند، باید با خودروهای برقی جایگزین بشود.

**ب**

b) False

خودروهای برقی، همیشه در موتور بنزین می سوزانند.

**پ**

c) stored on

خودروهای برقی از برق ذخیره شده در خودرو در باتری ها استفاده می کنند.

**ت**

b) roll

متن می گوید برای اینکه باتری ماشین های برقی آماده رول شدن باشد، باید آن را شارژ کنید.

**ث**

portable device

تلفن همراه شما یک وسیله قابل حمل است که می توانید هر روز آن را حمل کنید.

۲۷ ترجمه متن:

دستگاه شنوایی برای برخی از افرادی که از کم شنوایی رنج می برند، در دسترس است. این دستگاه ها صداها را به ارتعاش تبدیل کرده و آنها را مستقیماً به آهنربا و سپس به گوش

داخلی منتقل می کند و در نتیجه، صدایی شفاف تر تولید می شود. این دستگاه به افرادی که دچار کم شنوایی ناشی از عفونت یا مشکلات دیگر در گوش میانی هستند کمک می کند.

بنابراین، ناشنوایان می توانند با استفاده از این فناوری صدا را بشنوند و به راحتی با دیگران ارتباط برقرار کنند.

**الف**

c) explain the topic

۲۸ ترجمه متن:

کودکان نباید بازی‌های ویدیویی کنند. اما چرا؟ اولاً، بچه‌ها باید فعال باشند در نتیجه بیرون بازی کردن بهتر از بازی ویدیویی است. دوماً، بسیاری از بازی‌های ویدیویی آسیب‌زا بوده و می‌توانند تأثیرات بدی روی رفتار کودکان داشته باشند؛ اگرچه همه بازی‌های ویدیویی آسیب‌زا نیستند. سوماً، زمانی که صرف بازی‌های ویدیویی می‌شود می‌تواند صرف خواندن کتاب یا وقت گذراندن با دوستان و خانواده کنند. به‌طور خلاصه، فعالیت‌های فیزیکی برای کودکان بهتر از بازی‌های ویدیویی است.

**الف**

d) give reasons

**ب**

In short, physical activities are better for children than playing videogames.

Not all types of waste can be used to produce fuel.

۲۹

a. arranged the chairs      b. a dedicated dentist      c. reminds me

۳۰

1. (b)      2. (d)      3. (a)

۳۱

۱. گیاهان انرژی را از خورشید جذب می‌کنند. ← چیزی را دریافت کردن خصوصاً به‌صورت تدریجی
۲. امیر خودش را برای اینکه یک‌دفعه شغل جدیدی را انجام دهد (شروع کند)، آماده کرد. ← ناگهان تصمیم برای انجام چیزی گرفتن
۳. او هرگز دوستانش را برای کاری که کرده‌اند، نخواهد بخشید. ← دیگر از کسی عصبانی نبودن

a. distinguished      b. variety      c. suppose

۳۲

A. figure out      B. shouted at      C. burst into tears

۳۳

۳۴ ۳۸. اگر مهسا بال داشت، چه کاری می‌کرد؟

If she had wings, she would fly.

اگر بال داشت، پرواز می‌کرد.

توضیح: با توجه به سوال باید جواب هم با ساختار شرطی نوع ۲ باشد:   
 آینده در گذشته ساده + if      جمله شرط      جواب شرط      گذشته ساده و گذشته ساده

آینده در گذشته ساده: فعل ساده + would / could / might

(صفحه ۶۰ کتاب درسی)

۳۹. کدام مرد سرباز است؟

The man who is riding the horse is a soldier.

مردی که در حال اسب سواری است، سرباز است.

توضیح: با توجه به سوال متوجه می‌شویم که به عبارت وصفی (عبارتی که با ضمیر موصول شروع می‌شود و اسم قبل از خود را توصیف می‌کند) نیاز داریم. چون می‌خواهیم The man (انسان) را توصیف کنیم و در پرانتز فعل داریم باید از who استفاده کنیم.

 فعل + who + اسم انسان

(صفحه ۵۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

 38. If she (Mahsa) had wings, she would fly.

۲۵، نمره

۵، نمره

 39. The man who is riding the horse is a soldier

۵، نمره

۲۵، نمره

(نمره هر بخش مشخص شده است.)

A) pigeon B) poetry / ghazal C) nuclear

۳۵

۳۶

1) d 2) d 3) c

۱. ضروری است که از انرژی غیرقابل تجدید کمتری استفاده شود. ← کاملاً مهم در یک موقعیت به خصوص یا فعالیت ویژه
۲. جبار باغچه‌بان اولین مدرسه برای ناشنوايان را در تبریز تأسیس کرد. ← شروع کردن چیزی مانند یک موسسه یا شرکت
۳. منابع اصلی انرژی پاک باد، آب یا خورشید است. ← مکان یا چیزی که از آن چیزی گرفته می‌شود.

۳۷

1. d) calmly: با آرامش 2. c) tides: امواج 3. b) Forever: برای همیشه

ترجمه ستون A:

۱) او همیشه با آرامش و آهسته صحبت می‌کند.

۲) شما هر روز در اینجا می‌توانید دو جزر و مد مشاهده کنید.

۳) هیچ‌کس نمی‌تواند برای همیشه زندگی کند.

ترجمه ستون B:

a) ناگهان گریه کردن (b) برای همیشه (c) جزر و مد دریا (d) به آرامی

۳۸

a → 2 b → 3 c → جمله اضافی d → 1 e → 4

a: اپلیکیشن‌های (برنامه‌های موبایل) جذاب بسیاری وجود دارند که برای استفاده از آنها نیازی به پرداخت ندارند.

b: اعتقاد بر این است که در آغوش گرفتن کودکان میزان شادی و خوشحالی را بالا می‌برد.

c: نوجوان‌هایی که به دیگران کمک می‌کنند در زندگی موفق‌تر هستند.

d: نیروی (برق) آبی در نتیجه سقوط یا جریان آب تولید می‌شود.

e: جزر و مد معمولاً می‌تواند نزدیک مقدار بسیار زیاد آب مانند اقیانوس یا دریا اتفاق بیفتد.

۳۹

1. d 2. c 3. c 4. a 5. b

۱. باد، گیاه، جزر و مد، نفت

۲. بالکن، حیاط، میل (کاناپه)، سقف

۳. دویدن، چرخیدن، مدار (دور زدن)، دایره (دور چیزی گشتن)

۴. نور، زغال سنگ، اشعه، نور خورشید

۴۰

**الف**

1. convert 2. generate 3. effect 4. Turbine

ترجمه متن: مهندسين ماشين‌هایی را طراحی کرده و ساخته‌اند که جریان باد را اندازه‌گیری می‌کند و آن را به انرژی تبدیل می‌کند. آنها توربین‌های بادی را توسعه داده‌اند که به وسیله سنسور سطح زمین، مسیر باد، میانگین دمای بیرونی

۴۱

**الف**

wind turbines / turbines

۴۲

**الف**

(a)

۴۳

1. e      2. d      3. b      4. a

ترجمه:

۱. من مقدمه را خواندم و یکباره به سراغ بخش بعدی رفتم. ← ناگهان تصمیم به انجام چیزی گرفتم
۲. من او را برای شکاندن گلدان بخشیدم. ← دیگر از دست کسی عصبانی نبودم
۳. نسل جدید با اینترنت بزرگ شده‌اند. ← تمام افراد با سن برابر.
۴. تقاضای غذای ارگانیک در حال افزایش است. ← مقداری از یک محصول یا خدمات که مردم می‌خواهند.

۴۴

1. shares      2. stand for      3. replaced      4. use up

۴۵

1. b      2. e      3. a      4. c

۴۶

۳۶. should be collected - تمبرهای جدید بهتر است که سال آینده توسط این سازمان جمع‌آوری شوند، مگر نه؟

توضیح: با توجه به سؤال کوتاه، فعل کمکی که باید مورد استفاده قرار گیرد "should" و به صورت مثبت است. همچنین با توجه به قسمت اول جمله باید از ساختار مجهول با فعل کمکی استفاده کنیم.

(صفحه ۳۱ و ۸۶ کتاب درسی)

۳۷. had not drunk - من خیلی تشنه بودم چون به مدت ۱۲ ساعت هیچ چیزی ننوشیده بودم.

توضیح: در این جمله با توجه به حرف ربط "because" که نشانه تقدم و تأخر است و فرمول زیر عمل می‌کنیم:

ماضی بعید + because + گذشته ساده

(صفحه ۸۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

36. should be collected

37. had not drunk

(هر مورد ۵/۵ نمره)

۴۷

d. ۳۱ - دوست پدرم هرگز مجبور نبود هرچه را که می‌شنید به خاطر بیاورد، مگر نه؟

توضیح: اولاً کلمه "never" در جمله اصلی منفی است، پس TQ باید به صورت مثبت به کار رود. دوماً "had to" فعل اصلی و به زمان گذشته است، بنابراین از فعل کمکی "did" استفاده می‌کنیم. (صفحه ۳۱ کتاب درسی)

d. ۳۲ - آن فرهنگ لغت دو سال پیش برده شد و هرگز پس داده نشد.

توضیح: اولاً فعل "take out" متعدی است؛ پس چون بعدش مفعول نیامده، جمله ما مجهول است. دوماً قید زمان جمله، گذشته است. (صفحه ۲۹ کتاب درسی)

b. ۳۳ - مادرم خانه را تمیز کرده بود قبل از اینکه مهمان‌ها برسند.

توضیح: در این جمله با توجه به حرف ربط "before" که نشانه تقدم و تأخر است و فرمول زیر عمل می‌کنیم:

گذشته ساده + before + ماضی بعید

(صفحه ۸۸ کتاب درسی)

a. ۳۴ - اگر همه مردم به یک زبان صحبت می‌کردند، ارتباطات فرهنگی و اقتصادی بسیار نزدیک‌تر می‌شد.

توضیح: با توجه به کلمه "if" متوجه می‌شویم که گرامر جملات شرطی مورد نظر است. چون جمله جواب شرط به زمان آینده در گذشته ساده است، پس شرطی نوع دوم مورد سؤال است.

آینده در گذشته ساده و گذشته ساده + If

جواب شرط      جمله شرط

آینده در گذشته ساده: would / could / might + حال ساده

(صفحه ۶۵ کتاب درسی)

b. ۳۵ - راننده‌ای که توسط پلیس جریمه شده بود، ماشینش را پشت چراغ قرمز متوقف نکرده بود.

توضیح: طبق این فرمول گزینه b درست است: فعل + who + اسم انسان

همچنین در این جمله "who" جایگزین فاعل جمله (he) است.

(صفحه ۵۷ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

31. d      32. d      33. b      34. a      35. b

(هر مورد ۵/۵ نمره)

۴۸. flock - گردشگران برای دیدن کلیساها و ساختمان‌های باستانی شهر ازدحام می‌کنند. (صفحه ۸۴ کتاب درسی)

۲۸. invisible - این باکتری‌ها نامرئی هستند مگر اینکه با میکروسکوپ مشاهده شوند. (صفحه ۶۹ کتاب درسی)

۲۹. guidelines - این فصل به شما دستورالعمل‌هایی می‌دهد که به شما در کارتان کمک می‌کند. (صفحه ۴۱ کتاب درسی)

۳۰. contrast - با دقت گوش دادن به صحبت‌های دیگران محترمانه است، حتی اگر عقاید آنها در تضاد با شما باشد. (صفحه ۳۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

27. flock      28. invisible      29. guidelines      30. contrast

(هر مورد ۵/۵ نمره)

۴۹

A

d. ۱۹ - شکست نشان می‌دهد که دلایلی برای شروع دوباره دارید. (صفحه ۱۴ Workbook)

e. ۲۰ - افسر توضیح داد که DIN مخفف «کنون انجامش بده» است. (صفحه ۵۰ کتاب درسی)

b. ۲۱ - تنوع گسترده‌ای از طرح‌ها برای انتخاب وجود دارد. (صفحه ۷۹ کتاب درسی)

c. ۲۲ - ما باید به نسل قدیم احترام بگذاریم. (صفحه ۴۱ کتاب درسی)

B

a. تغییر در شکل یا شخصیت (تعریف اضافی)

b. انواع بسیار مختلفی از چیزها یا افراد

c. همه افراد تقریباً هم‌سن در یک جامعه

d. عدم موفقیت در انجام کاری

e. نشان دادن یک کلمه یا ایده به‌ویژه به شکل کوتاه

راهنمای تصحیح:

19. d      20. e      21. b      22. c

(هر مورد ۵/۵ نمره)

۵۰. تمام انرژی مفید در سطح زمین از فعالیت خورشید حاصل می‌شود. خورشید انسان را گرم می‌کند و تغذیه می‌کند. هر سال دویست میلیون تن غله و نزدیک به ده میلیون تن چوب در اختیار بشر قرار می‌دهد.

زغال سنگ، نفت، گاز طبیعی و سایر سوخت‌ها انرژی ذخیره‌شده از خورشید هستند. برخی از آنها توسط گیاهان به عنوان ترکیبات کربنی جمع‌آوری شدند. برخی از آنها توسط گیاهان و درختان سال‌ها قبل ذخیره شدند.

حتی نیروی آب نیز از خورشید ناشی می‌شود. آبی که توسط خورشید به بخار تبدیل می‌شود به‌صورت باران می‌بارد. از کوه‌ها پایین می‌آید و به برق تبدیل می‌شود. نور فقط انرژی حاصل از لایه‌های بیرونی خورشید را منتقل می‌کند و بیشتر این انرژی که به سمت زمین حرکت می‌کند هرگز نمی‌رسد. حدود نُه دهم آن توسط جو زمین جذب می‌شود. در واقع، خود زمین تنها مقدار کمی از کل انرژی تابشی خورشید را دریافت می‌کند.

۶۵. a - کلمه «converted» که زیر آن خط کشیده شده نزدیک‌ترین معنی به ..... است.

الف. تغییر داد      ب. استفاده شد      ج. ذخیره شد      د. جذب شد

۶۶. c - بزرگ‌ترین بخش انرژی تابشی که به سمت زمین هدایت می‌شود ..... .

الف. توسط گیاهان ذخیره می‌شود      ب. تبدیل به سوخت می‌شود

ج. توسط جو زمین جذب می شود  
د. برای برق استفاده می شود

۶۷. b - از کل خروجی انرژی تابشی خورشید، زمین ..... را دریافت می کند.

- الف. تقریباً همه  
ب. بخش بسیار کوچکی  
ج. حدود نصف  
د. تمام آنچه از لایه های بیرونی خورشید می آید

۶۸. d - تمام انرژی مفید در سطح زمین ..... به دست می آید.

- الف. مستقیماً از خورشید  
ب. از انرژی ذخیره شده توسط خورشید  
ج. از تابش خورشید  
د. از فعالیت خورشید

۶۹. نیروی آب چگونه از خورشید به دست می آید؟

Water which is turned into vapor by the sun falls as rain.

آبی که توسط خورشید به بخار تبدیل می شود به صورت باران می بارد.

(منبع سؤال: *Further study*)

راهنمای تصحیح:

65. a    66. c    67. b    68. d

69. Water which is turned into vapor by the sun falls as rain.

(موارد ۶۵، ۶۶، ۶۷ و ۶۸ هر کدام ۵ نمره و مورد ۶۹ یک نمره)

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) نادرست

۲

الف) روانی - عاطفی

۳

الف) سلامت روان

ب) سازگاری فرد با خودش و دیگران، قضاوت نسبتاً صحیح در برخورد با مسائل

۴

الف) معنوی (صفحه ۴ کتاب درسی)

ب) روانی - عاطفی (صفحه ۱۰ کتاب درسی)

ج) به دلیل ارتباط بیشتر افراد با هم با زندگی‌های ساده و خالی از تجملات، سحرخیزی، صمیمیت و ... (صفحه ۱۳ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:

الف) معنوی

ب) روانی - عاطفی

ج) به دلیل ارتباط بیشتر افراد با هم با زندگی‌های ساده و خالی از تجملات، سحرخیزی، صمیمیت و ... (یک مورد کافی است).

(هر مورد ۲۵ره نمره)

۵

الف) درست

۶

گزینه ۳ - نقش اجتماعی خود را با رضایت انجام می‌دهند.

۷

۴) عوامل فرهنگی

۸

الف) معنوی

۹

الف) ← سلامت اجتماعی

ب) ← دسترسی به خدمات بهداشتی - درمانی

ج) ← سلامت معنوی

د) ← عوامل ژنتیکی

(صفحه ۹، ۱۰، ۱۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ۵ (۲۵ره نمره) ب) ۳ (۲۵ره نمره) ج) ۱ (۲۵ره نمره) د) ۲ (۲۵ره نمره)

۱۰

الف) نادرست

۱۱

الف) بهداشت

۱۲

الف) سبک زندگی

ب) خودمراقبتی

۱۳

الف) جسمانی

۱۴ سازگاری فرد با خودش و دیگران، قضاوت نسبتاً صحیح در برخورد با مسائل، داشتن روحیه انتقادپذیری، داشتن عملکرد مناسب در برخورد با مشکلات و ... .

۱۵

الف) معنوی

۱۶

الف) سلامت اجتماعی

۱۷

الف) درست

۱۸ سلامت معنوی

۱۹

الف) جسمانی

۲۰

الف) حکومت‌ها

۲۱

الف) درست

۲۲ الف) ۲ (دسترسی به خدمات بهداشتی - درمانی)

ب) ۳ (عوامل ژنتیکی و فردی)

۲۳

الف) سبک زندگی

۲۴

الف) روانی - عاطفی

۲۵ گزینه «الف»

۲۶ سازمان بهداشت جهانی، سلامت را برخورداری از آسایش کامل جسمی، روانی و اجتماعی، و نه فقط نداشتن بیماری و نقص عضو، می‌داند. اگرچه تعریف سازمان جهانی بهداشت از سلامت به‌عنوان جامع‌ترین تعریف در دنیای امروز پذیرفته شده است، اما با توجه به دیدگاه اسلام، می‌توان گفت این تعریف کامل نیست، زیرا از یک جنبه بسیار مهم در تعریف

سلامت غفلت شده و آن جنبه معنوی است.

۲۷ الف) سلامت معنوی

ب) سلامت روانی

۲۸

**الف**

۱- در پیشگیری هرگونه اقدام بسیار آسان تر، کم هزینه تر و اطمینان بخش تر است. ۲- زمان آموزش پیشگیرانه بسیار کوتاه و برای همه در هر سطح معلومات با هزینه بسیار کم میسر است. ۳- در روش های پیشگیری غالباً نیازی به منابع خارجی، برای تهیه مواد و داروها و تجهیزات، وجود ندارد. ۴- در روش های پیشگیری مشکلاتی از قبیل عوارض جانبی داروها وجود ندارد. ۵- در پیشگیری با استفاده از خدمات بهداشتی به آسانی و ساده ترین شیوه می توان از وقوع بیماری و پیامدهای ناشی از آن جلوگیری کرد.

۲۹

**الف**

روان

۳۰

**الف**

گزینه ۲- تعهد

۳۱

**الف**

درست

۳۲

**الف**

نادرست

۳۳

گزینه «۲»: عوامل محیطی

۳۴

**الف**

نادرست

۳۵

**الف**

گزینه ۱) سبک زندگی - عوامل محیطی

۳۶ عواملی مانند فشار خون یا دخانیات سلامت افراد جامعه را تهدید می کند و سبک زندگی ناسالم باعث این موارد شده است.

(صفحه ۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

عواملی مانند فشار خون یا دخانیات سلامت افراد جامعه را تهدید می کند (۲۵ره نمره) و سبک زندگی ناسالم باعث این موارد شده است. (۲۵ره نمره)

۳۷

توسعه بهداشت در جوامع

(صفحه ۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

توسعه بهداشت در جوامع (۲۵ره نمره)

۳۸

سلامت روان

(صفحه ۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

سلامت روان (۲۵ره نمره)

۳۹ الف) روان

ب) جسمانی

ج) معنوی

د) اجتماعی

(صفحه ۱۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) روان (۲۵ نمره) ب) جسمانی (۲۵ نمره) ج) معنوی (۲۵ نمره) د) اجتماعی (۲۵ نمره)

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف درست

۲

الف درست

۳

الف گزینه ۴ روانی - عاطفی

۴

الف ← سلامت اجتماعی

ب ← دسترسی به خدمات بهداشتی - درمانی

ج ← سلامت معنوی

د ← عوامل ژنتیکی

(صفحه ۹، ۱۰، ۱۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ۵ (۲۵ نمره) ب) ۳ (۲۵ نمره) ج) ۱ (۲۵ نمره) د) ۲ (۲۵ نمره)

۵

الف واضح - قابل اندازه گیری

۶

الف سبک زندگی

ب روانی - عاطفی

۷

الف برنامه

۸

الف ۴- تعیین هدف ۵- کسب مهارت‌های لازم

۹

الف تعیین هدف

۱۰ (۱) احساس ارزشمندی

۱۱

الف شروع، با گام‌های کوچک

۱۲

الف) سبک زندگی

۱۳

الف) پیمان بستن

۱۴ زیرا سبک زندگی با پیشگیری از بروز بیماری در فرد بر کیفیت زندگی او تأثیر می‌گذارد.

۱۵ الف) اجتماعی (ب) معنوی

۱۶ گزینه «۳»: روانی - عاطفی

۱۷ گزینه «۴»: برای شروع، گام‌های کوچک بردارد.

۱۸ ۱) افزایش اعتماد به نفس

۲) افزایش توانایی برای ادامه برنامه

۱۹

الف) سبک زندگی

۲۰

الف) روانی، عاطفی

۲۱

الف) کوچک

۲۲ الف) دسترسی به خدمات بهداشتی - درمانی (ب) سبک زندگی

(صفحه ۱۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) دسترسی به خدمات بهداشتی - درمانی (۲۵ر۰) (ب) سبک زندگی (۲۵ر۰) (نمره)

۲۳ مردم اغلب با توجه به فرهنگ و هنجارهای اجتماعی و براساس شرایط اقتصادی خویش دست به انتخاب می‌زنند.

(صفحه ۱۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

مردم اغلب با توجه به فرهنگ (۲۵ر۰) و هنجارهای اجتماعی (۲۵ر۰) و براساس شرایط اقتصادی خویش (۲۵ر۰) دست به انتخاب می‌زنند.

۲۴ الف) ثبت میزان دستیابی به هدف، موفقیت‌ها و شکست‌های خود

(ب) بستن پیمان

(ج) تعیین یک مشوق یا تنبیه آشکار برای موفقیت و یا شکست در اجرای فعالیتان

(د) تعیین هدف برای خود

(صفحه ۱۵ و ۱۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ثبت میزان دستیابی به هدف، موفقیت‌ها و شکست‌های خود (۲۵ر۰) (نمره)

(ب) بستن پیمان (۲۵ر۰) (نمره)

(ج) تعیین یک مشوق یا تنبیه آشکار برای موفقیت و یا شکست در اجرای فعالیتان (۲۵ر۰) (نمره)

د) تعیین هدف برای خود (۲۵، ره نمره)

۲۵

الف  
معنوی

۲۶ گزینه «ج»

۲۷ گزینه «الف»

۲۸ مجموعه‌ای از انتخاب‌های سالم افراد است که متناسب با موقعیت‌های زندگی صورت می‌گیرد.

۲۹ اهمیت سبک زندگی بیشتر از آن جهت است که با پیشگیری از بروز بیماری در فرد بر کیفیت زندگی او تأثیر می‌گذارد.

۳۰ براساس عادات، رسوم، اعتقادات مذهبی و معلومات (ذکر دو مورد کافی است).  
(صفحه ۱۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

براساس عادات، رسوم، اعتقادات مذهبی و معلومات (ذکر دو مورد کافی است). (هر مورد ۲۵، ره نمره)

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) درست

۲

الف) چربی

۳

الف) میزان فعالیت بدنی و وضعیت سلامت افراد

ب) قند و چربی

۴

الف) درست

۵

الف) سدیم

۶

الف) کربوهیدرات

ب) A

۷

الف) ۳- اصل تناسب

۸

الف) محلول در آب (نام بردن ویتامین‌های C و B درست است. اشاره به B یا C به تنهایی قابل قبول نیست.)

ب) کاهش سرعت رشد - کوتاهی قد - تأخیر در بلوغ

۹ الف) اصل تعادل؛ زیرا این اصل به مقدار مصرف بستگی دارد. (صفحه ۲۶ و ۲۷ کتاب درسی)

ب) ۱۰ درصد (صفحه ۳۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) اصل تعادل (۲۵/۰ نمره) ب) ۱۰ درصد (۲۵/۰ نمره)

۱۰

الف) نادرست

۱۱

الف) سبزی‌ها

۱۲ گزینه ۲ - میوه‌های قرمز

۱۳

**الف** زیرا برای دریافت کامل اسیدهای آمینه در طی روز باید مواد غذایی حاوی هر دو نوع اسید آمینه مصرف شوند.

**ب** اصل تناسب

۱۴ فعالیت بدنی منظم (صفحه ۱۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

فعالیت بدنی منظم (۲۵، ۲۵، ۲۵)

۱۵ الف) ۲۰ نوع (ب) ۹ نوع (ج) غلات و حبوبات

(صفحه ۲۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ۲۰ نوع (۲۵، ۲۵، ۲۵) (ب) ۹ نوع (۲۵، ۲۵، ۲۵) (ج) غلات (۲۵، ۲۵، ۲۵) و حبوبات (۲۵، ۲۵، ۲۵)

۱۶ ۲) ماهی سالمون - ماهی کپور - ماست - کشک

۱۷

**الف** (نان) یا (برنج) یا (سیب زمینی) یا (نشاسته)

**ب** بیوست

**پ** غیر اشباع

**ت** سدیم

۱۸

**الف** آب

۱۹

**الف** روغن زیتون

۲۰

**الف** گلیکوژن

**ب** آب

**پ** ویتامین D

۲۱

**الف** درست

۲۲

الف) بلوغ

۲۳ گزینه ۲ (پروتئین)

۲۴

الف) درست

۲۵

الف) آ (A)

۲۶

الف) E

۲۷

الف) درست

۲۸

الف) صبحانه

۲۹

الف) آهن

ب) غلات

پ) اصل تعادل - اصل تنوع - اصل تناسب (دو مورد کافی است)

ت) ید

۳۰

الف) کمتر

۳۱ گزینه ۲ - تخم مرغ

۳۲

الف) آب آشامیدنی، آبمیوه، شیر، سوپ، آب موجود در سبزی‌ها و میوه‌ها

۳۳ گزینه ۴ - ید

۳۴ اصل تعادل یعنی مصرف مقادیر کافی از مواد غذایی موردنیاز برای حفظ سلامت بدن

۳۵

الف) نادرست

۳۶

الف  
ید

۳۷ اصل تعادل

۳۸

الف  
کمتر از

۳۹ الف) «۲»: حیاتی ترین نیاز غذایی انسان

ب) «۵»: پیش ساز ویتامین آ

ج) «۱»: حمل اکسیژن در خون

د) «۷»: رشد، ترمیم و حفظ بافت های عضلانی

ه) «۳»: عامل تعیین کننده سطح کلسترول خون

و) «۴»: کربوهیدرات ذخیره ای در کبد و ماهیچه ها

۴۰

الف  
درست

۴۱ الف) ۳- میوه های نارنجی

ب) ۱- صدف

ج) ۲- کلسیم

۴۲

الف  
سدیم

۴۳ باید از نمک یددار تصفیه شده که دارای مجوز بهداشتی است استفاده شود.

۴۴ گزینه «۲»: د - چربی

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) اضافه وزن

۲

الف) غددی

۳

الف) ناحیه شکم

ب) تغذیه و فعالیت بدنی

۴

الف) نادرست

۵

الف) هر دو

۶

الف) کاهش اعتماد به نفس، افسردگی، پرخوری عصبی

ب) زیرا کاهش وزن با سرعت بیشتر از حد مجاز، ممکن است پایدار نباشد و فرد با کمبود تغذیه‌ای و عوارض ناشی از آن مواجه گردد.

۷

الف) بیماری‌های جسمی

۸

الف) نادرست

۹

الف) تنفسی

۱۰

الف) درست

۱۱

الف) برای افراد دارای استخوان‌بندی درشت، ورزشکار، زنان باردار و شیرده یا افراد خیلی بلند یا خیلی کوتاه

۱۲

الف) روان

۱۳

الف) سلامت روان

۱۴

۴۰۰ گرم	۳۶۰۰ کیلوکالری
X	۱۸۰ کیلوکالری

$$X = \text{ماهانه } ۶۰۰ \text{ گرم} = ۲۰ \times ۳۰ \Rightarrow \text{روزانه } ۲۰ \text{ گرم} = X$$

۱۵ الف) افسردگی (صفحه ۳۸ کتاب درسی) (ب) اختلال عملکرد غدد فوق کلیوی (صفحه ۳۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) افسردگی (۲۵، ۵ نمره) (ب) اختلال عملکرد غدد فوق کلیوی (۵، ۵ نمره)

۱۶ الف) معمولی (ب) مساوی و بالاتر از ۴۰

۱۷ دیابت نوع ۲، بلوغ زودرس، تخمدان پلی کیستیک، کم کاری غدد جنسی در پسران

(صفحه ۳۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

دیابت نوع ۲، بلوغ زودرس، تخمدان پلی کیستیک، کم کاری غدد جنسی در پسران (ذکر دو مورد کافی است. هر مورد (۲۵، ۵ نمره) دارد.)

۱۸ ۴ ← الف

۲ ← ب

۱ ← ج

۵ ← د

۱۹ گزینه (۴) قلبی - عروقی

۲۰

الف) شکم

۲۱ گزینه ۴ (دیابت نوع دو)

۲۲ سن - قد

۲۳

الف) مشکلات روانی

ب) وزن افزایش می یابد.

۲۴

الف) گزینه ۲ (کالری دریافتی &lt; کالری مصرفی)

۲۵ الف) مشکلات روانی (ب) مشکلات تنفسی

۲۶ ورم و زخم معده

۲۷ گزینه «۴»: مشکلات غددی - مشکلات روانی

۲۸ وزن افزایش می‌یابد.

۲۹ چاقی درجه ۱

۳۰

**الف** گزینه ۱) فعالیت بدنی زیاد

۳۱ د) اختلالات انعقاد خون

۳۲

**الف** افرادی که دارای میزان چربی خون بالا بوده و یا الگوی چاقی به شکل سیب دارند.

**ب** چنانچه کالری دریافتی از مواد غذایی برابر با میزان کالری مصرفی باشد، وزن بدون تغییر و ثابت می‌ماند.

۳۳

**الف** کورتون

۳۴

**الف** الگوی سیب

**ب** وقفه تنفسی در خواب، آسم و عدم تحمل فعالیت بدنی

**پ** دوره‌های مکرر رژیم غذایی سخت و محدودکننده، درمان دارویی، جراحی

۳۵ الف) عامل روانی

ب) بیماری‌های جسمی

۳۶ گزینه «پ»

۳۷

$$\text{وزن (کیلوگرم)} = \frac{\text{شاخص توده بدنی}}{\text{مجذور قد (متر مربع)}}$$

۳۸

**الف** وزن مطلوب

**ب** قانون تعادل انرژی

**پ** فوق کلیوی

۳۹ اختلالات روانی مانند افسردگی افراد را مستعد ابتلا به چاقی می‌کند. به‌علاوه عوامل روانی سبب می‌شود که برخی افراد در شرایطی مانند اضطراب، خشم و ناراحتی بیش از حد غذا بخورند.

۴۰ گزینه «پ»

۴۱ گزینه «پ»

حداکثر کاهش وزن مجاز در طول یک هفته ۵۰۰ تا ۷۰۰ گرم، معادل ۲ تا ۳ کیلوگرم در ماه است، زیرا کاهش وزن با سرعت بیشتر ممکن است پایدار نباشد و فرد با کمبود تغذیه‌ای و عوارض ناشی از آن مواجه شود.

۴۲

ماه **الف**

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) مقاومت

۲

الف) بهداشت محیط

۳

الف) فیزیکی

۴

الف) نادرست

۵

الف) محیط

۶

الف) آفت کش

۷

الف) بیماری

ب) ۱۰

۸

الف) نادرست

۹

الف) نادرست

۱۰

الف) مسمومیت غذایی

۱۱

الف) بو

۱۲

الف) فیزیکی

۱۳

الف) نگهداری

ب) ۱۰ درجه سانتی گراد

پ) عوامل شیمیایی

ت) کاهش توسعه انسانی و کاهش بهره‌وری افراد

ث) مسمومیت‌های غذایی

۱۴ گزینه «۲»، بیولوژیکی

۱۵

الف) تا حدی که برای سلامت انسان زیان بار نباشد.

ب) ۷۰ درجه سانتی گراد

۱۶ الف) شیمیایی ب) بیولوژیکی

(صفحه ۴۴، ۴۵ و ۴۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) شیمیایی ب) بیولوژیکی

(هر مورد ۲۵ ر نمره)

۱۷

الف) فراوری

۱۸

الف) شیمیایی

ب) نسبتاً تاریک باشد.

۱۹ الف ← (۲)

ب ← (۱)

ج ← (۳)

(صفحه ۴۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف ← (۲) (۲۵ ر نمره)

ب ← (۱) (۲۵ ر نمره)

ج ← (۳) (۲۵ ر نمره)

۲۰ الف) عوامل شیمیایی ب) عوامل بیولوژیکی ج) عوامل فیزیکی د) عوامل فیزیکی

(صفحه ۴۵، ۴۴، ۴۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) عوامل شیمیایی (۲۵ ر نمره) ب) عوامل بیولوژیکی (۲۵ ر نمره) ج) عوامل فیزیکی (۲۵ ر نمره) د) عوامل فیزیکی (۲۵ ر نمره)

۲۱ گزینه ۳ (شیمیایی)

۲۲ اسهال، استفراغ و تهوع

۲۳

**الف** ۱- تهیه آب سالم و کافی ۲- دفع صحیح زباله و مواد دفعی ۳- مبارزه با حشرات و جوندگان ناقل بیماری ۴- پیشگیری از ورود گرد و غبار و مواد خارجی در غذا (یک مورد کافی است)

۲۴

**الف** ۱- تهیه آب سالم و کافی ۲- دفع صحیح زباله و مواد دفعی ۳- مبارزه با حشرات و جوندگان ناقل بیماری ۴- پیشگیری از ورود گرد و غبار و مواد خارجی در غذا

**ب** بیماری‌های غذازاد یا بیماری‌های ناشی از غذا، بیماری‌هایی هستند که به دلایلی از جمله پایین بودن سطح بهداشت فردی یا بهداشت محیط، عدم دسترسی به آب سالم، گسترش استفاده از غذاهای خیابانی و نبودن نظارت و... ایجاد می‌شوند.

۲۵ الف) شیمیایی ب) فیزیکی

۲۶ مواد غذایی کپک‌زده، حتی بعد از برداشتن کپک آن مصرف نشود.

۲۷

**الف** محیط

**ب** غذا زاد

۲۸

**الف** نفوذ کپک‌ها و باکتری‌ها از محل نقاط آسیب‌دیده به درون میوه.

۲۹ گزینه «ب»: فیزیکی

۳۰ گزینه «۳»: پیشگیری از ورود گردوغبار در غذا

۳۱ ۱- تهیه آب سالم و کافی ۲- دفع صحیح زباله و مواد دفعی ۳- مبارزه با حشرات و جوندگان ناقل بیماری ۴- پیشگیری از ورود گردوغبار و مواد خارجی در غذا

۳۲ زمانی پخت غذا کامل است که تمام قسمت‌های آن حداقل ۷۰ درجه سانتی‌گراد حرارت دیده باشد.

۳۳ الف) شیمیایی ب) بیولوژیکی ج) فیزیکی

۳۴ آلودگی مواد غذایی به انواع مواد شیمیایی، سموم قارچی، آفت‌کش‌ها، فلزات سنگین و حشره‌کش‌ها

۳۵ پوشیدن لباس تمیز و پوشاندن موی سر، نداشتن زیورآلات، پوشاندن بینی و دهان هنگام عطسه و سرفه، گذاشتن پوشش بهداشتی بر روی خراش‌ها و زخم‌های دست و انگشتان، شست‌وشوی صحیح دست‌ها قبل از کار، کوتاه نگهداشتن ناخن‌ها و در صورت امکان استفاده از دستکش بهداشتی

۳۶

**الف** مکانیکی

**ب** کاهش توسعه انسانی - کاهش بهره‌وری

۳۷ با ضربه دیدن در حین برداشت، انتقال و نگهداری. برای نمونه در میوه‌های ضربه‌دیده، با گذشت زمان، از محل نقاط آسیب‌دیده، کپک‌ها و باکتری‌ها به درون میوه نفوذ کرده و

باعث فساد آنها می شوند.

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) نادرست

۲

الف) استراحت

۳

الف) سه و نیم

۴ گزینه ۳؛ یک مورد نادرست است. (میزان مصرف روزانه نمک برای افراد زیر ۵۰ سال برابر با ۳ گرم است.)

۵

گزینه ۴؛ دهانه رحم

۶

الف) اختلالات چربی خون

ب) زیرا علامتی ندارد.

پ) دیابت

۷

الف) سرطان

ب) دیابت نوع ۲

۸

الف) اولیه (بالا)

۹

الف) HDL

۱۰

الف) سنگینی یا درد

ب) جلوی رسیدن مواد غذایی و اکسیژن را به سلول‌های سالم می‌گیرند.

۱۱

الف) درست

۱۲

الف) سیستولی یا ماکزیمم یا حداکثر

۱۳

الف) غیراشباع

۱۴ جلوی رسیدن مواد غذایی و اکسیژن را به سلول‌های سالم می‌گیرند.

۱۵

الف) نوع ۱

ب) نوع ۱

پ) نوع ۲

۱۶

الف) *LDL* و *HDL*

ب) (سخت شدن) یا (تنگ شدن) یا (رسوب در جدار آنها)

۱۷

الف) درست

۱۸

الف) ۳

۱۹

الف) نادرست

۲۰

الف) کرونر

۲۱

الف) یک

۲۲ تومور بدخیم، چون در حال دست‌اندازی به نقاط دیگر بدن است.

۲۳ الف) افزایش (ب) کاهش

ج) کاهش (د) افزایش

۲۴

الف) نادرست

۲۵

الف) چربی‌ها

۲۶

الف) غیرواگیر

ب) HDL

۲۷ گزینه «۲»: از دست دادن تکلم

۲۸

الف) نادرست

ب) درست

۲۹

الف) مغزی

۳۰

الف) غیراشباع

۳۱

الف) سابقه خانوادگی، سن بالای ۵۰ سال، مصرف دخانیات و الکل، تغذیه نامناسب و کم تحرکی (دو مورد کافی است)

ب) سرطان روده

پ) دیابت نوع دو

۳۲

الف) فشار خون بالا و اختلالات چربی خون

ب) ۱- برخورداری از رژیم غذایی متوازن و متعادل ۲- پرهیز از مصرف غذاهای پرشکر و چرب

۳- مراجعه به پزشک متخصص در صورت داشتن عوامل خطر ساز غیر قابل پیشگیری ۴- حفظ وزن مطلوب

۵- انجام فعالیت های بدنی روزانه ۶- پرهیز از مصرف دخانیات

۷- کنترل منظم قند خون

۳۳ الف) سرطان روده (ب) سرطان سینه

۳۴ ابتلای اقوام درجه یک به بیماری سرطان، تغییر در خال های پوستی، زخم های بدون بهبود، پیدایش توده در هر جای بدن، سرفه یا گرفتگی طولانی مدت صدا، اختلال بلع یا سوءهاضمه طولانی، استفراغ یا سرفه خونی، اسهال یا یبوست طولانی، خونریزی غیرطبیعی در ادرار، مدفوع و خونریزی غیرطبیعی از واژن و نوک سینه، بی اشتهایی یا کاهش وزن بی دلیل.

۳۵

الف) نادرست

۳۶

الف محیطی

۳۷

الف ۲) سابقه خانوادگی

۳۸ زیرا مصرف اسیدهای چرب اشباع موجب افزایش سطح کلسترول و بالا رفتن احتمال بیماری‌های قلبی - عروقی می‌شوند.

۳۹

الف ایسکمی قلب

ب سرفه و یا گرفتگی طولانی مدت صدا

۴۰

الف نادرست

ب درست

پ درست

۴۱

الف انتشار

۴۲ دیابت

۴۳ الف ۳- از هر گونه حرکت و فعالیت بیمار پرهیز شود.

ب ۱- فرد به حالت نشسته یا نیمه خوابیده قرار گیرد.

ج ۴- لباس‌های تنگ او را کمی باز کنید.

د ۲- بیمار در اسرع وقت با برانکاردر یا صندلی چرخ‌دار به مراکز درمانی منتقل شود.

۴۴

الف شکل ۲

۴۵ HDL(۴)

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف نادرست

۲

الف پیشگیری

۳

الف پوست

۴

الف (میکروارگانسیم) یا (میکروب)

۵

الف درست

۶

الف بیماری‌های واگیردار

ب دستگاه تنفس

پ زیرا مصرف دارو به کاهش ویروس اچ‌آی‌وی در خون و ترشحات جنسی منجر می‌شود.

۷

الف نادرست

ب درست

۸

الف C

۹

الف به دلیل سرکوب سیستم ایمنی

۱۰

الف دستگاه تناسلی

۱۱

الف هیپاتیت B

۱۲

**الف** اچ آی وی

۱۳

**الف** پدیکلوزیس

۱۴ در قسمت گردن و در پشت گوش

۱۵

**الف** سرکوب سیستم ایمنی

**ب** گلبول های سفید

۱۶ گزینه «۱»، زخم های بدون بهبود

۱۷ الف ← ۳ (ایسکمی) ب ← ۱ (هیپاتیت) پ ← ۲ (وبا) ت ← ۵ (ایدز)

۱۸

**الف** خیر

**ب** مراقبت مستمر از مبتلایان به همراه درمان به موقع

۱۹ الف) ایدز مرحله نهایی از سندرم نقص ایمنی اکتسابی (اچ آی وی) است. (صفحه ۷۲ کتاب درسی)

ب) گلبول های سفید (صفحه ۷۵ کتاب درسی)

ج) به دلیل سرکوب سیستم ایمنی، عفونت های دیگری در فرد بروز می کند. (صفحه ۷۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ایدز مرحله نهایی (۲۵ رة نمره) از سندرم نقص ایمنی اکتسابی (اچ آی وی) است.

ب) گلبول های سفید (۲۵ رة نمره)

ج) سرکوب سیستم ایمنی (۲۵ رة نمره)

۲۰ گزینه ۳ و گزینه ۴ هر دو صحیح هستند (با توجه به متن و شکل).

۲۱ الف) هیپاتیت ب) سوزاک پ) ایدز ت) وبا

۲۲ الف ← «۲» (صفحه ۶۷ کتاب درسی) ب ← «۳» (صفحه ۶۸ کتاب درسی) ج ← «۴» (صفحه ۶۹ کتاب درسی) د ← «۱» (صفحه ۷۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف ← «۲» (۲۵ رة نمره) ب ← «۳» (۲۵ رة نمره) ج ← «۴» (۲۵ رة نمره) د ← «۱» (۲۵ رة نمره)

۲۳

**الف** واگیردار

**ب** از زمان ورود ویروس به بدن تا زمانی که سطح آنتی بادی به حد قابل تشخیص برسد، دوران پنجره این بیماری محسوب می شود. (یا مدت زمانی که علی رغم حضور ویروس در بدن نتیجه آزمایش منفی است).

پ

«دریافت خون و فراورده‌های خونی آلوده» و «اشتغال در محیط‌های آلوده» و «تزریق با وسایل مشترک»

۲۴

الف

هیپاتیت B

۲۵

الف) ۴ (انتقال از آب آلوده)

ب) ۱ (سرکوب سیستم ایمنی)

ج) ۲ (پیشگیری با واکسن)

د) ۶ (انتقال از دستگاه تناسلی)

۲۶

الف) «۲»: دستگاه تناسلی

ب) «۳»: دستگاه گوارش

ج) «۱»: پوست و مو

۲۷

الف

پوست و مو

ب

این بیماری‌ها در صورت درمان نشدن می‌تواند عوارض جدی مانند عقیمی و نازایی، زایمان زودرس، مرده‌زایی برای بیمار به همراه داشته باشند.

پ

باید مانع ورود میکروارگانیسم به بدن شویم.

۲۸

۱- آزمایش خون اعضا یا نزدیکان و اطمینان از عدم ابتلای آنها به بیماری

۲- تزریق واکسن

۳- استفاده نکردن از وسایل مشترک با بیمار

۴- عدم تماس با مایعات و خون بیمار

۵- عدم تماس با پوست بریده یا زخم‌شده بیمار

۶- استفاده نکردن از وسایل تیز و برنده مثل تیغ و ناخن‌گیر و... متعلق به شخص بیمار

۲۹

الف

انگلی

۳۰

الف

هیپاتیت

۳۱

الف

ویروس اچ‌آی‌وی

ب

منفی

پ

عدم استفاده از سرنگ و سوزن مصرف‌شده و پرهیز از رفتارهای جنسی پرخطر

۳۲

گزینه «۱» هیپاتیت

۳۳

**الف** آنفلوآنزا

۳۴ گزینه ۴ همه موارد

۳۵ الف) دستگاه تنفسی  
ب) سوزاک، تبخال تناسلی، زگیل تناسلی  
ج) دستگاه گوارش

۳۶

**الف** کبد

**ب** چون سطح آنتی‌بادی تولیدشده به حد قابل تشخیص نرسیده است.

۳۷

**الف** گلبول سفید

۳۸ گزینه ۱

۳۹ الف - ۳ (فشارخون بالا)      ب - ۴ (ایدز)      ج - ۱ (دیابت)      د - ۵ (کرونا)

۴۰

**الف** شماره ۲- سوزاک

**ب** گاهی به علل مختلف، از جمله آلودگی ناشی از ویروس، کبد التهاب پیدا می‌کند که این امر موجب وارد آمدن آسیب به کبد و مختل کردن فعالیت آن می‌شود. به این وضعیت بیماری هپاتیت گفته می‌شود.

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) قرنیه

ب) آزمایش شنوایی یا شنوایی سنجی

پ) سلول‌های مژک‌دار (مویی)

ت) آلودگی هوا

ث) ایجاد بوی نامطبوع

۲

الف) اشعه لیزر

۳

الف) لکه‌های پوستی

۴

الف) درست

۵

الف) پیاز مو

۶

الف) بزرگ‌تر

۷ گزینه «۳»، افزایش تغییرات ضربان قلب

۸

الف) زیرا گاهی باعث می‌شود پرده گوش آسیب ببیند. - احتمال ایجاد برخی عفونت‌ها افزایش یابد. - می‌تواند به کاهش شنوایی منجر شود.

ب) تورم بر روی لثه - تورم در صورت

۹ الف) نزدیک‌بینی (صفحه ۸۱ کتاب درسی) ب) تغییراتی در ساختار کره چشم (صفحه ۸۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) نزدیک‌بینی ب) تغییراتی در ساختار کره چشم

(هر مورد ۲۵/۰ نمره)

۱۰

الف) نادرست

۱۱

الف گوش

۱۲

الف تغییرات هورمونی

ب آسیب غیرمستقیم به DNA

پ کاهش جریان بزاق

۱۳

الف نادرست

ب درست

۱۴

الف مالش چشم

۱۵

الف پیرچشمی

ب جوش‌های سرسیاه

۱۶

الف نادرست

۱۷ گزینه ۳ (پیری زودرس در پوست)

۱۸

الف پیرچشمی

ب اکتسابی

پ هورمون رشد

۱۹

الف اکتسابی

۲۰

الف ۳۰

۲۱

الف) کاهش

۲۲

الف) اشک مصنوعی

ب) از رختخواب خارج شویم و افکار خود را بازگو کنیم (به زبان بیاوریم) یا روی یک کاغذ بنویسیم و سپس به رختخواب برویم.

۲۳

الف) آستیگماتیسم

ب) افزایش ناگهانی هورمون‌ها و تحریک غده‌های چربی، استرس، برخی از داروها، قاعدگی، قرار گرفتن در معرض خورشید، تعریق و دستکاری جوش‌ها (دو مورد کافی است)

پ) ۱- میکروب‌ها ۲- مواد قندی ۳- مقاومت شخص و دندان ۴- زمان و سرعت ایجاد پوسیدگی (دو مورد کافی است)

۲۴

الف) بزرگ‌سالی

۲۵ استرس

۲۶ افراد سالم و آراسته به راحتی نظر دیگران را جلب می‌کنند و این امر باعث تقویت حس خودارزشمندی (یا عزت نفس) در آنها می‌شود.

۲۷

الف) اکتسابی

۲۸ الف) چربی اشباع‌شده

ب) آستیگماتیسم

ج) پوست

۲۹

الف) نادرست

۳۰

الف) پیاز مو

۳۱

الف) به دلیل سخت شدن پوسته عدسی چشم به وقوع می‌پیوندد.

۳۲ زمان

۳۳

الف) درست

ب) نادرست

پ درست

۳۴ گزینه «ج»: آستیگماتیسم

۳۵

الف نادرست

۳۶

الف آزمایش شنوایی توسط شنوایی سنج

ب نفوذ به لایه‌های زیرین پوست، آسیب غیرمستقیم بر *DNA*، پیری زودرس و چروک در پوست و ایجاد لکه‌های پوستی

پ هنگامی که پوسیدگی به مرکز دندان (عصب) برسد.

۳۷

الف نادرست

۳۸

الف سرطان پوست و پیری زودرس پوست

۳۹

الف قاعدگی

۴۰

الف لازم است چشم را با آب فراوان به‌طور پی‌درپی شست‌وشو دهد.

ب کم‌شنوایی، بروز وزوز گوش، استرس، خستگی و تحریک‌پذیری فرد

پ استحمام (حداقل دو بار در هفته)، تعویض منظم لباس‌ها به‌خصوص لباس‌های زیر، شست‌وشوی روزانه پاها و جوراب‌ها، خشک کردن پاها پس از شست‌وشو، قرار دادن کفش‌ها در معرض جریان هوا پس از استفاده روزانه، شست‌وشوی مو و پیرایش آن، حذف موهای زائد.

ت میکروب‌ها، مواد قندی، مقاومت شخص و دندان، زمان و سرعت ایجاد پوسیدگی

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) شخصیت

۲

الف) درست

۳

الف) سرخجه

۴

الف) فرزندآوری

۵

الف) دیفتری

۶

الف) سرخجه

۷

الف) معیوب

۸

الف) کزاز

۹

الف) روانی

۱۰

الف) درست

۱۱

الف) واکسن کزاز

۱۲

کزاز - دیفتری

۱۳

الف) واکسن کزاز (صفحه ۱۰۳ کتاب درسی)

ب) مواد غذایی سرشار از اسید فولیک (صفحه ۱۰۹ کتاب درسی)

ج) آب مروارید - بیماری‌های قلبی - عقب‌ماندگی ذهنی (صفحه ۱۱۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) واکسن کزاز (۲۵ره نمره)

ب) مواد غذایی سرشار از اسید فولیک (۲۵ره نمره)

ج) آب مروارید - بیماری‌های قلبی - عقب‌ماندگی ذهنی (دو مورد کافی است، هر مورد ۲۵ره نمره)

۱۴ زیرا در سنین بالاتر نگاه‌های محاسبه‌گرانه برای ازدواج پررنگ‌تر شده و انتخاب همسر برای طرفین با سختی بیشتر همراه می‌شود.

۱۵ آب مروارید و عقب‌ماندگی ذهنی

۱۶

**الف** فولیک اسید

۱۷

**الف** روانی

۱۸

**الف** برای تشخیص عدم اعتیاد زوجین

**ب** به دختران و پسرانی که تصمیم می‌گیرند با هم ازدواج کنند، توصیه می‌شود چنانچه در فامیل خود سابقهٔ نقص‌ها و بیماری‌های مادرزادی دارند، قبل از هر کاری، با مراجعه به مراجع صلاحیت‌دار، مشاورهٔ ژنتیک انجام دهند.

۱۹

**الف** برای تشخیص گروه خونی زوجین

**ب** آب مروارید، بیماری‌های قلبی و عقب‌افتادگی ذهنی (یک مورد کافی است)

۲۰

**الف** درست

۲۱ زیرا در سنین بالاتر نگاه‌های محاسبه‌گرانه برای ازدواج پررنگ‌تر شده و انتخاب همسر برای طرفین با سختی بیشتر همراه می‌شود.

۲۲

**الف** در مردان، به‌طور طبیعی با افزایش سن، تولید هورمون مردانه به‌تدریج کم می‌شود.

۲۳ گزینهٔ «د»: بیماری ناشی از هلیکوباکتری

۲۴

**الف** التهابی لگن

**ب** اسید فولیک

۲۵

**الف** نادرست

۲۶

**الف** سن، کشیدن سیگار و استعمال سایر مواد دخانی، بر خورداری از وزن مناسب، تغذیه، ورزش، داروهای محرک و مکمل‌ها، استرس، آلودگی محیطی و ناباروری، سفیدکننده‌های حاوی کلر، بیماری‌های منتقله از راه جنسی، مشروبات الکلی یا داروهای روان‌گردان، قاعدگی‌های نامنظم و ابتلا به بیماری مزمن

**ب** لازم است آقایان در سنین باروری از مصرف خودسرانه هر دارویی پرهیز کنند.  
پرهیز از حمام داغ و طولانی‌مدت، سونا، قرار گرفتن در وان خیلی داغ.  
پرهیز از قرار دادن طولانی‌مدت لپ‌تاپ و سایر وسایل الکترونیکی بر روی پایین‌تنه.  
پرهیز از پوشیدن لباس‌های تنگ و چسبان.  
پرهیز از کار نشسته طولانی‌مدت و ممتد.

۲۷

**الف** نادرست

۲۸ گزینه ۱

۲۹

**الف** وزن خیلی زیاد یا کم بدن سبب تخمک‌گذاری نامنظم در خانم‌ها می‌شود.

**ب** لوپوس

۳۰

**الف** بلوغ روانی

**ب** روی تولید هورمون‌های زنانه و مردانه تأثیر می‌گذارند و احتمال ناباروری را افزایش می‌دهند.

۳۱

**الف** نادرست - در آموزه‌های اسلامی سفارش شده است که جوانان ازدواج را به تأخیر نیندازند.

**ب** نادرست - زمانی که زوجین تمایل به بارداری دارند، نیاز به رژیم غذایی خاصی ندارند.

۳۲ توانمندی لازم برای اداره امور همسر و فرزندان

۳۳ تخمک‌گذاری در خانم‌هایی که وزن خیلی زیاد یا وزن خیلی کم دارند نامنظم است و این افراد ممکن است با مشکل عدم تخمک‌گذاری روبه‌رو شوند.

۳۴ زیرا با بالا رفتن سن خانم، شرایط باردار شدن دشوار می‌گردد. در مردان هم، به طور طبیعی با افزایش سن، تولید هورمون مردانه به تدریج کم می‌شود.

۳۵

**الف** بلوغ اجتماعی

**ب** مشاوره قبل از ازدواج

**پ** بیماری التهابی لگن

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) تاب آور

۲

الف) درماندگی

۳

الف) فرصت

۴

الف) نادرست

۵

الف) خودآگاهی

۶

الف) نادرست

۷

الف) ذهنی

ب) روانی

۸

الف) تاب آور

۹

الف) نادرست

۱۰

الف) خودآرام سازی

۱۱ شکل گیری شخصیت مطلوب و حفظ سلامت روان

۱۲

الف) جایگزین کردن خواسته ها

ب) بازداری

۱۳

الف) اضطراب

ب) افسردگی

پ) خشم

۱۴ گزینه «۱»، بدنی - روانی

۱۵

الف) تعهد، کنترل و چالش‌پذیری (افرادی که دارای این ویژگی هستند معمولاً بر زندگی خود کنترل بیشتری احساس می‌کنند. نسبت به آنچه انجام می‌دهند، تعلق خاطر بیشتری دارند و در قبال تغییرات پذیرا هستند. در برابر فشار روانی مقاوم‌تر و نسبت به بیشتر افراد، کمتر مستعد بیماری هستند.)

ب) اثر مثبت: احقاق حق اثر اجتماعی خشم منفی: درماندگی، انزوا یا تنهایی

۱۶ الف) خودآگاهی (صفحه ۱۱۱ کتاب درسی)

ب) تعهد، کنترل و چالش‌پذیری (صفحه ۱۱۶ کتاب درسی)

ج) اضطراب روانی (صفحه ۱۲۰ کتاب درسی)

د) فشار روانی (استرس) ناسالم موجب از کار افتادن قدرت تفکر و اقدام مناسب و یا احساس درماندگی در فرد می‌شود. (صفحه ۱۱۸ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:

الف) خودآگاهی (۲۵ نمره)

ب) تعهد، کنترل و چالش‌پذیری (ذکر دو مورد کافی است. هر مورد ۲۵ نمره)

ج) اضطراب روانی (۲۵ نمره)

د) فشار روانی (استرس) ناسالم موجب از کار افتادن قدرت تفکر و اقدام مناسب و یا احساس درماندگی در فرد می‌شود. (ذکر دو مورد کافی است. هر مورد ۲۵ نمره)

۱۷

الف) روانی

۱۸ گزینه ۴ - سردرد

۱۹

الف) عزت‌نفس

ب) موجب می‌شود که او زمان مناسبی را برای پرداختن به اولویت‌های خود پیدا کند.

۲۰ زمانی که قدری پوسته بیرونی وجود خود را کنار بزنیم و از بیرون به اعماق درونی خود راه پیدا کنیم، به توصیفی از خود دست می‌یابیم که خودشناسی ما را کامل‌تر می‌کند. (صفحه ۱۱۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

زمانی که قدری پوسته بیرونی وجود خود را کنار بزنیم (۲۵ نمره) و از بیرون به اعماق درونی خود راه پیدا کنیم، (۲۵ نمره) به توصیفی از خود دست می‌یابیم که خودشناسی ما را کامل‌تر می‌کند.

۲۱ عزت‌نفس. عزت‌نفس باعث شکل‌گیری شخصیت درونی محکم و استوار در فرد می‌شود.

(صفحه ۱۱۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

عزت‌نفس (۲۵ نمره). عزت‌نفس باعث شکل‌گیری شخصیت درونی محکم و استوار در فرد می‌شود. (۲۵ نمره)

۲۲

الف فشار روانی) یا (استرس)

ب) (افزایش فشار خون) و (افزایش تعداد نبض) و (تپش قلب)

پ) بازداری، برون ریزی و جایگزین کردن خواسته‌ها

۲۳ الف) ۳ - علائم روانی (ب) ۱ - علائم بدنی (ج) ۲ - علائم تفکر

۲۴

الف) ۱- تعیین اهداف مشخص و برنامه‌ریزی برای دستیابی به آنها ۲- تلاش برای کسب حداقل یک مهارت یا شکوفا کردن حداقل یک استعداد خود ۳- تهیه فهرستی از توانمندی‌های فردی خود ۴- کسب موفقیت در امور از جمله تحصیل ۵- مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی همچون حضور در فعالیت‌های فوق برنامه مدرسه مثل نماز جماعت ۶- برقراری رابطه سالم با دیگران ۷- دوست شدن با آدم‌های مثبت و الهام‌بخش ۸- معاشرت با دوستان و آشنایان حمایت‌گر ۹- داوطلب شدن برای کمک به دیگران ۱۰- آراستگی (دو مورد کافی است)

ب) ۱- بازداری ۲- جایگزین کردن خواسته‌ها ۳- برون ریزی (دو مورد کافی است)

پ) از آثار مثبت خشم اینکه می‌تواند باعث احقاق حق در روابط بین فردی، گروهی و اجتماعی شود البته مشروط به اینکه آن را کنترل کنیم.

۲۵ الف) برون ریزی (ب) بازداری

۲۶

الف) روان خود

ب) چالش‌پذیری

۲۷

الف) گزینه ۱) التهاب‌های پوستی

۲۸ رد کردن درخواستی که از نظر فرد درست نیست و یا احساس خوبی در او ایجاد نمی‌کند، (یا یاد بگیرد نه بگوید)

۲۹ عزت نفس

۳۰ الف) بعد جسمانی

ب) بعد معنوی

ج) اضطراب

د) استرس سالم

۳۱

الف) بروز اختلالات روانی، شکل‌گیری رفتارهای پرخطر

ب) سرسختی (تاب‌آوری)

۳۲

الف) درست

۳۳

**الف**

- ۱- تعیین اهداف مشخص و برنامه‌ریزی برای دستیابی به آنها
- ۲- تلاش برای کسب حداقل یک مهارت یا شکوفا کردن حداقل یک استعداد خود
- ۳- تهیه فهرستی از توانمندی‌های فردی خود
- ۴- کسب موفقیت در امور از جمله تحصیل
- ۵- مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی همچون حضور در فعالیت‌های فوق برنامه مدرسه مثل نماز جماعت
- ۶- برقراری رابطه سالم با دیگران
- ۷- دوست شدن با آدم‌های مثبت و الهام‌بخش
- ۸- معاشرت با دوستان و آشنایان حمایت‌گر
- ۹- داوطلب شدن برای کمک به دیگران
- ۱۰- آراستگی

**ب**

تاب‌آوری شامل مجموعه‌ای از ظرفیت‌های فردی و روانی است که فرد به کمک آنها می‌تواند در شرایط دشوار مقاومت کند و دچار آسیب‌دیدگی نشود و حتی می‌تواند در شرایط مشکل‌آفرین یا بحرانی شخصیت خود را ارتقا بخشد.

۳۴

**الف**

بازداری

۳۵ عزت نفس

۳۶

**الف**

خودآگاهی (خودشناسی)

**ب**

سرسختی و تاب‌آوری

**پ**

سالم

**ت**

خشم

**ث**

- ۱- وضعیت بدن خود را تغییر دهید، برای مثال، بنشینید یا دراز بکشید.
- ۲- چند نفس عمیق و آرام بکشید و قدری مکث کنید.
- ۳- قدری آب خنک بنوشید.
- ۴- افکار منفی مانند «او مرا مسخره می‌کند» را از ذهن‌تان بیرون کنید.
- ۵- موقعیت را در صورت امکان ترک کنید.
- ۶- عضلات خود را از حالت انقباض خارج کرده و سعی کنید بدن خود را شکل کنید.

۳۷

**الف**

افسردگی

**ب**

ویتامین‌های B

**پ**

خشم

ت استرس

۳۸ گزینه «الف»: عزت نفس

۳۹ (۱) فشار خون بالا

۴۰

الف تپش قلب، تنگی نفس، بی‌اشتهایی، تهوع، بی‌خوابی و بی‌قراری

ب بازگو کردن اضطراب و حرف زدن درباره نگرانی‌های خود

پ غذاهای سالم بخورید، برای استراحت و تمدد اعصاب وقت کافی بگذارید، سعی کنید با استفاده از تفریحات سالم از زندگی‌تان لذت ببرید.

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) تنباکوی جویدنی - تنباکوی استنشاقی

ب) ریه‌ها یا شش‌ها

پ) با ادعای بی‌خطر بودن

۲

الف) از تکنیک ضبط صوت استفاده کنید.

ب) برای نه گفتن دلیلی بیاورید.

۳

الف) نادرست

ب) نادرست

۴

الف) اعتیاد

۵ الف) کم‌خونی      ب) هپاتیت      ج) آب مروارید      د) سیروز کبدی

۶

الف) نادرست

۷

الف) قطران

۸

الف) دهان و دستان

ب) ۱- فیروز کبدی      ۲- کبد چرب

۹

الف) قطران (تار)

ب) نیکوتین

پ) آرسنیک

۱۰

الف) اگزمای دست یا تیخال

۱۱ الف) ۴ - تبدیل کالری‌های اضافی به چربی

ب) ۱ - زخمی کردن بافت‌های پیرامونی

پ) ۲ - التهاب شدید کبد

ت) ۳ - سرطان کبد

۱۲ ۳) مصرف دخانیات

۱۳

الف) سیگار

ب) دود دسته دوم

پ) الکل

ت) اگزمای دست - ویروس تیخال

۱۴

الف) نادرست

ب) درست

۱۵

الف) درست

۱۶

الف) سوم

۱۷ الف) قطران (تار)

ب) آرسنیک

۱۸ به دلیل افزودنی‌های شیمیایی و مواد مضر

۱۹ سیروز کبدی (التهاب شدید کبد) - سرطان کبد - (یا فیبروز و کبد چرب)

۲۰

الف) نادرست

۲۱

الف) قطران

۲۲

**الف**  
سوم

۲۳ گزینه ۲ - نیکوتین

۲۴

**الف**  
آرسنیک

**ب** از جمله این آلودگی‌ها می‌توان به آگزمای دست، انتقال عفونت‌هایی از قبیل بیماری‌های دهانی، سل، ویروس تبخال و هلیکوباکتری (عامل زخم معده) و... اشاره کرد.

**پ** مصرف مداوم الکل و نبود زمان کافی سبب می‌شود چربی ذخیره‌شده در کبد نتواند به دیگر مکان‌های ذخیره‌سازی بدن منتقل شود و سلول‌های پر از چربی کبد سبب می‌شود که کبد کارکرد خود را از دست بدهد.

۲۵ سیگار کشیدن موجب رفع عصبانیت، رفع خستگی، رفع دلشوره و اضطراب، تقویت ذهن و هضم غذا می‌شود.

۲۶

**الف**  
نیکوتین

**ب**  
آرسنیک

**پ** به دلیل افزودنی شیمیایی و مواد مضر به آنها

۲۷ ۱- باور غلط به جذاب شدن و مورد توجه قرار گرفتن

۲- احساس کاذب مستقل شدن و به بلوغ رسیدن و بزرگ شدن

۳- باور غلط اجتماعی شدن و محبوب شدن در میان همسالان

۴- الگوبرداری غلط و منفی از هنرپیشه‌ها و افراد دیگر

۵- الگوبرداری غلط و منفی از مصرف دخانیات توسط والدین یا دوستان صمیمی

۶- باورهای غلط در مورد مصرف سیگار مثل اینکه سیگار کشیدن موجب رفع عصبانیت، رفع خستگی، رفع دلشوره و اضطراب، تقویت ذهن و هضم غذا می‌شود.

۷- ساده‌انگاری و برداشت نادرست در مورد مصرف قلیان به‌عنوان یک ماده دخانی کم‌خطرتر از سیگار

۸- در دسترس بودن و یا قیمت پایین انواع مواد دخانی

۹- ناپسند نبودن مصرف دخانیات به‌ویژه قلیان در اذهان عمومی (دو مورد کافی است)

۲۸ الکل عملکردهای سیستم اعصاب مرکزی را تحت تأثیر قرار داده و آثار خود را به‌صورت عدم تعادل در حرکت، اختلاف در تکلم، کاهش تعداد تنفس و کاهش ضربان قلب و فشار

خون نشان دهد. افزایش اختلال در سیستم اعصاب مرکزی، کارکردهای حیاتی به شکل قابل توجهی تحت تأثیر قرار می‌گیرند. در موارد شدید، ممکن است شخص دچار کاهش

هوشیاری (کما) و حتی مرگ شود. (دو مورد کافی است)

۲۹ در اثر انفجار باتری این محصولات

۳۰ الف) قطران (یا تار) ب) نیکوتین ج) تحریک و تخریب بافت‌ها به ویژه ریه

۳۱

**الف**  
درست

۳۲

**الف**  
فیزیولوژیک (یا جسمی)

۳۳

تنباکوهای میوه‌ای به دلیل افزودنی شیمیایی و مواد مضر به آنها می‌توانند باعث سرطان، انواع بیماری‌های خطرناک، آلرژی، آسم و حساسیت شوند.

الف

۳۴

درست

الف

۳۵

سوم

الف

۳۶

اصرار دوستان و همسالان

الف

شاهدانه یا حشیش یا گراس

ب

خفیف‌تر از وابستگی است.

پ

۳۷

نادرست

الف

۳۸

آرسنیک

الف

۳۹

دخانیات

الف

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) نادرست

۲

الف) وابستگی

۳

الف) درست

۴

الف) ریتالین

۵

الف) زیرا این فعالیت‌ها غالباً زمان‌بر هستند و وقت کمتری برای جوانان باقی می‌گذارند.

۶

الف) درست

۷

الف) درست

۸

الف) محرومیت

۹

الف) این فعالیت‌ها غالباً زمان‌بر هستند و وقت کمتری برای جوانان باقی می‌گذارند. (و یا از این فعالیت‌ها لذت می‌برند، طبیعتاً دلشان نمی‌خواهد شانس شرکت در فعالیت‌های گروهی سالم را از خود دریغ کنند.)

۱۰

الف) کاهش

۱۱

الف) مقاومتی

۱۲ گزینه ۲؛ محرک - توهم‌زا - مخدر

۱۳

الف) احترام به خود

ب) مهارت مقاومتی

پ) خودکنترلی

ت) احترام به ارزش‌ها و قوانین

۱۴

الف) محرک‌ها  
 (د) ال.اس.دی  
 (صفحه ۱۴۴ کتاب درسی)  
 راهنمای تصحیح:

ب) کوکائین - کافئین - کراک  
 (ه) مخدرها

ج) توهم‌زها  
 (و) تریاک و شیره تریاک

الف) محرک‌ها  
 (د) ال.اس.دی  
 (هر مورد ۲۵، ۲۵ نمره)

ب) کوکائین - کافئین - کراک (یک مورد کافی است)  
 (ه) مخدرها

ج) توهم‌زها  
 (و) تریاک و شیره تریاک (یک مورد کافی است)

۱۵ ۱ ← ب (صفحه ۱۴۲ کتاب درسی) ۲ ← الف (صفحه ۱۴۱ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

۱ ← ب ۲ ← الف

(هر مورد ۲۵، ۲۵ نمره)

۱۶

الف) نادرست

۱۷

الف) ناتوانی

۱۸

الف) معمولاً

۱۹ الف) کوکائین، کافئین، کراک

ب) توهم‌زای مصنوعی

پ) خاصیت منگی، بی‌حسی، بی‌دردی و تخدیرکنندگی دارند و مصرف آنها فعالیت‌های دستگاه عصبی مصرف‌کننده را کند کرده و در نتیجه فعالیت فکری و بدنی او را سست می‌کنند.

۲۰

الف) فرد معتاد کسی است که بر اثر مصرف مکرر و مداوم (مواد مخدر) یا (دارو) به آن وابسته شده باشد.

ب) وابستگی جسمانی

۲۱ الف) پیام‌های غیرکلامی خود را با پیام‌های کلامی‌تان سازگار کنید.

ب) در برابر انجام رفتارهای غیرقانونی، از خودتان مقاومت نشان دهید.

ج) از تکنیک ضبط صوت استفاده کنید. (صفحه ۱۴۹ و ۱۵۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

- الف) پیام‌های غیرکلامی خود را با پیام‌های کلامی تان سازگار کنید. (۲۵/۵ نمره)  
 ب) در برابر انجام رفتارهای غیرقانونی، از خودتان مقاومت نشان دهید. (۲۵/۵ نمره)  
 ج) از تکنیک ضبط صوت استفاده کنید. (۲۵/۵ نمره)

۲۲

الف) محرک‌ها

ب) LSD یا (ال اس دی)

پ) مصنوعی

۲۳ الف) L · S · D      ب) متادون      ج) تریاک      د) اکستازی

۲۴ پاسخ منفی تان را مثل یک نوار ضبط شده چندین بار تکرار کنید.

۲۵

الف) وابستگی روانی

۲۶ دردهای شدید دست و پا، خمیازه‌های مکرر و لرز، آبریزش بینی و چشم‌ها و اسهال.

۲۷ طبیعی: تریاک و شیرۀ تریاک  
مصنوعی: هروئین، ترامادول، متادون و بعضی قرص‌های مسکن حاوی کدئین

۲۸ ۱- ایمان به خدا      ۲- اشتغال به تحصیل علم      ۳- کسب و کار سالم  
 ۴- پایبندی به مذهب و معنویت      ۵- انجام جدی ورزش      ۶- پرداختن به تفریحات سالم

۲۹ الف) کوکائین، کافئین، کراک  
 ب) تریاک و شیرۀ تریاک  
 ج) ال.اس.دی (L · S · D)

- ۳۰ ۱- با اعتماد به نفس «نه» بگویید.  
 ۲- برای «نه» گفتنتان دلیل بیاورید.  
 ۳- از تکنیک ضبط صوت استفاده کنید.  
 ۴- پیام‌های غیرکلامی خود را با پیام‌های کلامی تان سازگار کنید.  
 ۵- از حضور در مکان‌هایی که احتمال می‌دهید در آنجا برای مصرف سیگار و سایر مواد تحت فشار قرار خواهید گرفت، خودداری کنید.  
 ۶- با معتادان رفت و آمد نکنید.  
 ۷- در برابر انجام رفتارهای غیرقانونی، از خودتان مقاومت نشان دهید.  
 ۸- دیگران را به انجام رفتارهای سالم تشویق کنید.  
 (دو مورد کافی است)

۳۱

الف) دارو

۳۲

الف) خفیف‌تر

۳۳ کبد چرب ← فیروز ← سیروز کبدی ← سرطان کبد

۳۴ الف) محرک مصنوعی      ب) مخدر طبیعی      ج) ال.اس.دی      د) توهمات حسی

۳۵ زیرا بیشتر با دیگران دچار مشکل می‌شوند و بیشتر از دیگران نیز احساس طردشدگی می‌کنند.

۳۶

**الف** وابستگی روانی

۳۷ الف) ریتالین      ب) ال.اس.دی      ج) ترامادول

۳۸

**الف** جسمانی و روانی

**ب** ایمان به خدا، اشتغال به تحصیل علم، کسب و کار سالم، پایبندی به مذهب و معنویت، انجام جدی ورزش و پرداختن به تفریحات سالم

**پ** اصرار دوستان و همسالان

۳۹ الف) ۲. بیشتر شدن فعالیت‌های فکری و بدنی به صورت کوتاه‌مدت

ب) ۳. سست کردن فعالیت‌های فکری و بدنی

ج) ۱. شنیدن صداهایی که وجود خارجی ندارند.

۴۰ ۱- احترام به خود ۲- احترام به ارزش‌ها و قوانین ۳- مهارت‌های مقاومتی ۴- داشتن دوستان سالم ۵- خودکنترلی ۶- مقاوم بودن در شرایط و محیط‌های ناسالم ۷- برخورداری از مهارت‌های اجتماعی ۸- داشتن هدف و برنامه‌ای برای رسیدن به هدف ۹- روابط خانوادگی مطلوب ۱۰- داشتن الگوی سالم ۱۱- مهارت‌های مدیریت استرس ۱۲- مهارت‌های کنترل خشم ۱۳- حضور در فعالیت‌های ورزشی یا کلاسی

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) ستون فقرات کمری یا ناحیه D

ب) استخوان ساکروم (خاجی)

۲

الف) درست

۳

الف) ۵ تا ۷٫۵

۴

الف) ۲۰

۵ گزینه ۱؛ هر ۵ دقیقه

۶

الف) نادرست

۷

الف) اسفنج

۸

موارد ب - پ - ث - ج

۹

حالتی است که در آن کمترین فشار و تنش به سیستم اسکلتی - عضلانی وارد می‌شود. (صفحه ۱۵۸ کتاب درسی) راهنمای تصحیح:

حالتی است که در آن کمترین فشار و تنش (۲۵/۰ نمره) به سیستم اسکلتی - عضلانی وارد می‌شود. (۲۵/۰ نمره)

۱۰

الف) طریقه نادرست بلند کردن بار و حمل نادرست اشیا

ب) شکل ۱

(صفحه ۱۶۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) طریقه نادرست بلند کردن بار (۲۵/۰ نمره) و حمل نادرست اشیا (۲۵/۰ نمره)

ب) شکل ۱ (۲۵/۰ نمره)

۱۱

الف) نادرست

۱۲

الف) متقارن یا هم‌اندازه یا یکسان

۱۳

## الف ۵

۱۴ توصیه می‌شود دوچرخه‌ای بخرد که در زمان دوچرخه‌سواری، زاویه بین ران و ساق پا، وقتی رکاب پایین است، حدود ۲۵ تا ۳۰ درجه باشد.

۱۵ الف) شماره ۲ (ب) شماره ۱

۱۶ حرکات اضافی انگشت‌ها، مچ دست و بازوها را در ضمن انجام کار کاهش می‌دهد.

۱۷ گزینه «۴»: ۶ کیلوگرم

۱۸

## الف سبک

۱۹

## الف درست

۲۰ الف) سنگین

ب) سبک

۲۱

## الف کمر

۲۲

## الف درست

۲۳

## الف خمیده

۲۴ از دوچرخه‌ای استفاده شود که در زمان دوچرخه‌سواری زاویه بین ران و ساق پا وقتی رکاب پایین است حدود ۲۵ تا ۳۰ درجه باشد.

۲۵ الف) اگر در حالت ایستاده قرار گرفته‌اید، از یک تکیه‌گاه مناسب با ارتفاع ۱۵ الی ۲۰ سانتی‌متر برای قرار دادن پا بر روی آن استفاده کنید. (صفحه ۱۷۱ کتاب درسی)

ب) با قرار دادن مچ دست و ساعد در یک سطح، مچ دست را در وضعیت خنثی قرار دهید. (صفحه ۱۶۸ کتاب درسی)

ج) در ارتفاع مناسب کار کنید. (صفحه ۱۶۸ کتاب درسی)

د) تلاش کنید تا حد امکان در محل کار و زندگی خود، یک محیط راحت و زیبا فراهم آورید. (صفحه ۱۶۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) اگر در حالت ایستاده قرار گرفته‌اید، از یک تکیه‌گاه مناسب با ارتفاع ۱۵ الی ۲۰ سانتی‌متر برای قرار دادن پا بر روی آن استفاده کنید. (۲۵، نمره)

ب) با قرار دادن مچ دست و ساعد در یک سطح، مچ دست را در وضعیت خنثی قرار دهید. (۲۵، نمره)

ج) در ارتفاع مناسب کار کنید. (۲۵، نمره)

د) تلاش کنید تا حد امکان در محل کار و زندگی خود، یک محیط راحت و زیبا فراهم آورید. (۲۵، نمره)

۲۶ تغییر در راستا و انحناهای ستون فقرات، اختلالات و دردهای اسکلتی-عضلانی مانند درد کمر و شانه، ایجاد فاصله میان مهره‌ها، بروز تغییرات قلبی-عروقی، تنفسی و تغییرات

الگوی راه رفتن

(صفحه ۱۶۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

تغییر در راستا و انحناهای ستون فقرات، اختلالات و دردهای اسکلتی - عضلانی مانند درد کمر و شانه، ایجاد فاصله میان مهره‌ها، بروز تغییرات قلبی - عروقی، تنفسی و تغییرات الگوی راه رفتن (دو مورد کافی است. هر مورد ۲۵/۰ نمره)

۲۷ عضلات کمر (صفحه ۱۶۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

عضلات کمر (۲۵/۰ نمره)

۲۸ الف) هرگز نباید بچرخد. (صفحه ۱۶۱ کتاب درسی)

ب)  $\frac{1}{4}$  قد فرد (صفحه ۱۶۱ کتاب درسی)

ج) بدون خم کردن پشت و با تکیه دادن دست به لبه میز درحالی که پاها به اندازه عرض شانه باز هستند این کار انجام می‌شود. (صفحه ۱۶۲ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) هرگز نباید بچرخد (۲۵/۰ نمره).

ب)  $\frac{1}{4}$  قد فرد (۲۵/۰ نمره)

ج) بدون خم کردن پشت (۲۵/۰ نمره) و با تکیه دادن دست به لبه میز (۲۵/۰ نمره)، درحالی که پاها به اندازه عرض شانه باز هستند (۲۵/۰ نمره) این کار انجام می‌شود.

۲۹ اجسام سبک. باید کنار جسم زانو بزنیم، طوری که یک پا جلوی پای دیگر قرار گیرد و بدون دولا شدن، جسم را بلند کنیم.

(صفحه ۱۶۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

اجسام سبک (۲۵/۰ نمره). باید کنار جسم زانو بزنیم، طوری که یک پا جلوی پای دیگر قرار گیرد و بدون دولا شدن جسم را بلند کنیم (۵/۰ نمره).

۳۰ الف) ضعف عضلانی ناشی از کم‌تحركی - نداشتن وضعیت بدنی مناسب - عادات و رفتارهای غلط در انجام کارهای روزمره - عدم رعایت اصول ارگونومی (صفحه ۱۵۷ کتاب درسی)

ب) کمر (صفحه ۱۵۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ضعف عضلانی ناشی از کم‌تحركی - نداشتن وضعیت بدنی مناسب - عادات و رفتارهای غلط در انجام کارهای روزمره - عدم رعایت اصول ارگونومی (دو مورد کافی است. هر مورد ۲۵/۰ نمره).

ب) کمر (۲۵/۰ نمره)

۳۱ انجام کارهای ایستا (استاتیک) با یک عضو مانند کار با دریل روی سقف را به حداقل برسانید.

۳۲ حرکات کششی برای رفع خستگی عضلات خود

۳۳ گزینه ۱: «۱»: به پهلو خوابیدن و قرار دادن بالش بین پاها

۳۴ الف) در هنگام کار با گوشی یا تبلت توصیه می‌شود به جای یک دست از دو دست استفاده شود.

ب) فضای کافی را برای انجام کارها در نظر بگیرید.

۲۵

الف) نادرست

ب) درست

۳۶

الف) پایین تر از

۳۷

الف) گزینه ۳ (۵ سانتی متر)

۳۸ بهتر است بدون خم کردن پشت و با تکیه دادن دست به لبه میز، درحالی که پاها به اندازه عرض شانه باز هستند، این کار انجام شود.

۳۹ زیرا در حالت پشت با منحنی  $C$  انگلیسی، فشار زیادی را بر پشت وارد می‌شود.

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف درست

۲

الف محیطی

۳

الف آب

۴

الف نادرست

۵

الف خشونت صدا

۶

الف خفگی

۷

الف درست

۸

الف خشک

ب فشار آوردن بر روی اهرم

۹

الف اورژانس

۱۰

الف سقوط

۱۱

الف اورژانس

ب انسداد خفیف

پ قفسه سینه

۱۲

الف) کامل

۱۳ علائمی شبیه به سرماخوردگی، سردرد، گیجی، تنگی نفس، ضعف و بی حالی و تهوع

۱۴

الف) استفاده از گاز کربن دی‌اکسید

ب) قطع منبع گاز

۱۵ الف) گزینه ۳ (صفحه ۱۲۵ کتاب درسی) ب) گزینه ۴ (صفحه ۱۷۵ کتاب درسی) ج) گزینه ۲ (صفحه ۱۸۴ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) گزینه ۳ ب) گزینه ۴ ج) گزینه ۲

(هر مورد ۲٫۵ رة نمره)

۱۶ حدود نیم تا یک ساعت (صفحه ۱۷۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

حدود نیم تا یک ساعت (۲٫۵ رة نمره)

۱۷ الف) بهترین سردکننده آتش ب) گاز دی‌اکسیدکربن

ج) بستن در و پنجره د) کف

۱۸ استفاده از دستکش، جمع آوری درون کیسه پلاستیکی و جدا کردن از سایر زباله‌ها

۱۹

الف) سطح ۳ یا پس از وقوع حادثه

ب) سطح ۲ یا زمان وقوع حادثه

پ) سطح ۱ یا قبل از وقوع حادثه

۲۰

الف) زیرا این مواد به راحتی از ماسک‌های کاغذی عبور می‌کنند و می‌توانند موجب آسیب رساندن به ریه شوند.

ب) چون ممکن است باعث جابه‌جایی جسم گیر کرده شود و باعث انسداد کامل گردد.

۲۱

الف) وایتکس

۲۲ ج) تمرکز بر کاهش عوامل خطر حوادث ← الف) آمادگی برای اتخاذ تدابیر مناسب در هنگام حادثه به منظور کاهش شدت آن ← ب) توان بخشی فرد آسیب دیده

۲۳ کشیدن ضامن

۲۴ الف) انسداد خفیف

ب) انسداد کامل

۲۵

الف) ۱- به سختی نفس کشیدن ۲- تحریک چشم‌ها و پوست، گلو و مجرای تنفسی ۳- تغییر رنگ پوست ۴- سردرد و تاری دید ۵- سرگیجه و عدم تعادل و فقدان هماهنگی ۶- دردهای شکمی و اسهال (دو مورد کافی است)

ب) زیرا خطر جذب جیوه توسط پوست نیز وجود دارد.

پ) نصب میله‌های محافظ در توالت و حمام، استفاده از کفپوش‌های لرزه‌گیر در حمام، اطمینان از وضعیت نور کافی در منزل، حذف اشیای زائد در هنگام عبور (دو مورد کافی است)

۲۶

الف) اورژانس (و یا آتش‌نشانی)

ب) مونوکسیدکربن

پ) قطع اکسیژن

ت) چون ممکن است باعث جابه‌جایی جسم گیر کرده شود و باعث انسداد کامل گردد.

ث) سقوط

۲۷

الف) زیرا خطر جذب جیوه توسط پوست وجود دارد.

۲۸ انسداد کامل راه تنفس هوایی

۲۹ عوامل محیطی

۳۰ الف) ۲ (ب) زمان

۳۱

الف) جوش شیرین

۳۲ الف) ۳ (ب) ۴ (ج) ۱ (د) ۲

۳۳

الف) توان‌بخشی فرد آسیب‌دیده و جلوگیری از ناکارآمد شدن او

ب) گاز دی‌اکسیدکربن

پ) زیرا در این شرایط فرد به آنچه که انجام می‌دهد، توجه کمتری دارد.

ت) احتمال سقوط سالمندان (زمین خوردن) را در منزل کاهش می‌دهد.

ث) خفگی

۳۴

الف

در این وضعیت از ضربه زدن به پشت اجتناب شود چون ممکن است باعث جابه‌جایی جسم گیر کرده شود و باعث انسداد کامل گردد.

۳۵

الف

توان بخشی فرد آسیب‌دیده و جلوگیری از ناکارآمد شدن او

ب

۱- به‌سختی نفس کشیدن ۲- تحریک چشم‌ها و پوست، گلو و مجرای تنفسی ۳- تغییر رنگ پوست ۴- سردرد و تاری دید ۵- سرگیجه و عدم تعادل و فقدان هماهنگی  
۶- دردهای شکمی و اسهال

۳۶

الف

برای استفاده از اسپری حشره‌کش، قوطی اسپری را طوری در دست بگیرید که از شما فاصله داشته باشد.

ب

بعد از اسپری کردن حشره‌کش فوراً از اتاق خارج شوید، در را ببندید و دست‌هایتان را بشویید.

۳۷

الف

آتش‌سوزی ناشی از برق

ب

آتش‌سوزی مایعات قابل اشتعال

پ

آتش‌سوزی خشک

۳۸

الف

جوش شیرین

ب

چون ممکن است باعث جابه‌جایی جسم گیر کرده شود و باعث انسداد کامل گردد.

پ

(برای چند دقیقه) اتاق را ترک کنیم.

۳۹

الف

افزایش

ب

آب

پ

کپسول اطفای حریق

## پاسخنامه تشریحی

۱ گزینه ۱) آگاهانه بودن

۲

الف) معنای

۳ زیرا انسان فعالیت‌های خود را با قصد و هدف خاصی انجام می‌دهد.

۴

الف) نادرست

۵

الف) قطعی

۶ گزینه «۳»

۷ گزینه (۲) ارادی - آگاهانه

۸ گزینه ۳ (معنادار)

۹

الف) ارادی

۱۰

پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها در ارتباط با یکدیگر به وجود می‌آورند و چون افراد با آگاهی، اراده و هدف عمل می‌کنند، پدیده‌های اجتماعی معنا دارند.

۱۱ گزینه ۳: هدف‌دار بودن

۱۲

الف) معنای

۱۳ ارادی

۱۴

الف) غلط

۱۵

الف) ارادی‌اند

۱۶ گزینه «۴»: آگاهانه بودن - ارادی بودن

۱۷ گزینه «۲»: ارادی

۱۸ ارادی بودن کنش

۱۹

الف) غلط

۲۰ در صورتی که معنای کنش او را بیابند.

۲۱ یکی از ویژگی‌های کنش ارادی بودن کنش است، کنش به اراده انسان وابسته است، یعنی تا اراده و خواست انسان نباشد، کنش انجام نمی‌شود. پس برای انجام کنش علاوه بر آگاهی، اراده انسان ضروری است. مثال؛ وقتی سر دو راهی قرار می‌گیریم با اراده یک راه را انتخاب می‌کنیم.

۲۲

الف) غلط

۲۳

الف) انعطاف پذیر

۲۴

الف) نادرست

۲۵

الف) غیرارادی

۲۶ پیامد ارادی وابسته به اراده دیگری

۲۷ گزینه ۳: غیرارادی - ارادی وابسته به دیگری

۲۸ ارادی وابسته به اراده دیگری

۲۹ به دلیل پیامدهای نامطلوبشان

۳۰ الف) پیامد ارادی (ب) پیامد غیرارادی

۳۱ ۱- پیامدهای ارادی، خودشان کنش هستند و باید کنشگری آن را انجام دهد. ۲- به اراده انسان‌ها، یعنی به خود کنشگر یا افراد دیگر، وابسته‌اند.

۳- احتمالی‌اند؛ یعنی ممکن است انجام بشوند یا نشوند.

۱- پیامدهای غیرارادی، کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آنها را انجام دهد و به اراده انسان‌ها بستگی ندارد. ۲- نتیجه طبیعی کنش‌اند.

۳- قطعی هستند؛ یعنی حتماً انجام می‌شوند.

۳۲

الف) غلط

۳۳

الف) غلط

۳۴

الف) غلط

۳۵ رضایت درونی، احساس آرامش، در امان ماندن از برخی آسیب‌های اجتماعی و ...

۳۶

الف) صحیح

۳۷

الف) صحیح

۳۸ پیامدهای ارادی

۳۹ برخی آسیب‌های جسمانی و روانی، پیامد طبیعی استفاده افراطی از شبکه‌های مجازی است.

۴۰

الف) ۱- (پیامد غیرارادی)

۴۱ پیامدهای ارادی: پیامدهایی هستند که به ارادهٔ انسان، یعنی خود کنشگر یا افراد دیگر وابسته‌اند. این دسته پیامدها خودشان کنش هستند و باید کنشگر آن‌ها را انجام دهد. پیامدهای غیرارادی: پیامدهایی که به ارادهٔ انسان بستگی ندارد. این دسته از پیامدها کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آن‌ها را انجام دهد؛ بلکه نتیجهٔ طبیعی کنش هستند.

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) فردی

۲

الف) دیگران

۳

الف) صحیح

۴

الف) کنش اجتماعی

۵ بله، زیرا کنش اجتماعی او ناظر به دیگران (معلم) است.

۶

الف) کنش اجتماعی

۷

الف) کنش اجتماعی

۸

الف) غلط

۹ خیر، فردی که در کلاس حضور دارد، ولی بی توجه به اطرافیان در ذهن خود رودخانه‌ای خروشان را تخیل می‌کند.

۱۰

الف) صحیح

۱۱ کنش اجتماعی

۱۲ گزینه ۳) حمایت زیاد از کودک

۱۳

الف) ← ۳) پدیده اجتماعی  
ب) ← ۵) ارزش اجتماعی  
ج) ← ۲) کنش اجتماعی  
د) ← ۱) هنجار اجتماعی

۱۴

الف) درست

۱۵ پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها خلق می‌کنند (نتیجه کنش‌های افراد هستند). ولی پدیده‌های طبیعی را انسان‌ها خلق نکرده‌اند.

۱۶

**الف** رشد طبیعی جمعیت

۱۷ به دلیل اینکه پدیده‌های اجتماعی به مرور از انسان‌هایی که آنها را به وجود آورده‌اند، مستقل می‌شوند و فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را برای کنش‌ها و زندگی انسان‌ها ایجاد می‌کنند.

۱۸

**الف** نادرست؛ در غالب خانواده‌های تک‌فرزند، والدین هم انتظار بالایی از فرزند خود دارند و هم حمایت و پشتیبانی زیادی از او به عمل می‌آورند.

۱۹ ارزش‌های اجتماعی، آن دسته از پدیده‌های مطلوب و خواستنی هستند که مورد توجه و پذیرش‌اند. و افراد یک جامعه، به آنها گرایش و تمایل دارند. (صفحه ۱۱ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:

آن دسته از پدیده‌های مطلوب و خواستنی هستند که مورد توجه و پذیرش‌اند. (۵ره نمره) و افراد یک جامعه، به آنها گرایش و تمایل دارند. (۵ره نمره)

۲۰ به دلیل عدم گرایش و تمایل خانواده‌ها به فرزندآوری، تعداد موالید در مقایسه با مرگ‌ومیر، کمتر است. (صفحه ۱۵ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

به دلیل عدم گرایش و تمایل خانواده‌ها به فرزندآوری (۵ره نمره) تعداد موالید در مقایسه با مرگ‌ومیر، کمتر است. (۵ره نمره)

۲۱

**الف** درست

۲۲

**الف** هنجار اجتماعی

۲۳

**الف** چند فرزندی

۲۴

**الف** رعایت حقوق دیگری

**ب** آرام مطالعه کند.

۲۵

**الف** کنش اجتماعی

۲۶

پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها در ارتباط با یکدیگر به وجود می‌آورند و چون افراد با آگاهی، اراده و هدف عمل می‌کنند، پدیده‌های اجتماعی معنا دارند.

۲۷

**الف** غلط

۲۸ تلاش و کوشش برای کسب حلال و فعالیت اقتصادی (صنعت، کشاورزی، خدمات)، کمک به نیازمندان و دادن وام قرض‌الحسنه، کارآفرینی و سرمایه‌گذاری‌های مفید و مشروع و

...

۲۹

**الف** پدیده‌های اجتماعی

۳۰ گزینه «۱»: پدیده‌های اجتماعی به مرور از انسان‌هایی که آنها را به وجود آورده‌اند، مستقل می‌شوند.

۳۱

**الف** صحیح

۳۲

**الف** هنجار اجتماعی

۳۳ پدیده اجتماعی

۳۴ گزینه «۴»: هنجار اجتماعی، شیوه انجام کنش اجتماعی است و ارزش‌ها از جنس وسیله‌اند.

۳۵ کنش‌های اجتماعی

۳۶ الف) هنجار اجتماعی

۳۷

**الف** کنش اجتماعی

۳۸ با عمل کردن بر اساس آنها

۳۹

**الف** کنش‌های اجتماعی

۴۰ پدیده‌های اجتماعی به مرور، از انسان‌هایی که آن‌ها را به وجود آورده‌اند، مستقل می‌شوند و فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را برای کنش‌ها و زندگی انسان‌ها ایجاد می‌کنند. این روند تا جایی ادامه پیدا می‌کند که افراد احساس می‌کنند «پدیده‌های اجتماعی» همانند «پدیده‌های طبیعی» هستند.

۴۱

**الف** درست

۴۲ گزینه پ

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) خرده فرهنگ موافق

ب) ضد فرهنگ

۲ آن را به فرهنگ دیگری تبدیل می کند.

۳

الف) ضد فرهنگ

۴

الف) درست

۵ تبدیل جامعه به جامعه دیگر

۶ فرهنگ آموختنی است و از راه آموزش و تربیت از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود.

(صفحه ۲۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

فرهنگ آموختنی است (۵/۵ نمره) و از راه آموزش و تربیت از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود (۵/۵ نمره).

۷ اگر عقاید، ارزش ها، هنجارها و مهارت های درون یک خرده فرهنگ، ناسازگار و مخالف با فرهنگ عمومی باشد، این خرده فرهنگ را ضد فرهنگ می گویند.

(صفحه ۲۰ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

اگر عقاید، ارزش ها، هنجارها و مهارت های درون یک خرده فرهنگ (۵/۵ نمره)، ناسازگار و مخالف با فرهنگ عمومی باشد (۵/۵ نمره)، این خرده فرهنگ ها را ضد فرهنگ می گویند.

۸

لایه های عمیق، زیرا تغییرات اساسی در لایه های عمیق، فرهنگ را به فرهنگ دیگری تبدیل می کند.

(صفحه ۱۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

لایه های عمیق (۲۵/۵ نمره)، زیرا تغییرات اساسی در لایه های عمیق، فرهنگ را به فرهنگ دیگری تبدیل می کند. (۷۵/۵ نمره)

۹

الف) عمیق

۱۰

الف) خرده فرهنگ

۱۱ گزینه ۱- (فرهنگ، آموختنی است).

۱۲

الف) صحیح

۱۳

لایه‌های سطحی (هنجارها و نمادها) امکان تغییر بیشتری دارند. لایه‌های عمیق (عقاید و ارزش‌ها) کمتر در معرض تغییر قرار می‌گیرند و تأثیرات همه‌جانبه و فراگیر دارند و در مقایسه با هنجارها و نمادها اهمیت بیشتری دارند. به همین دلیل، تغییرات اساسی در لایه‌های عمیق فرهنگ آن را به فرهنگ دیگری تبدیل می‌کند.

۱۴ آن بخش از فرهنگ که همه مردم یک جامعه در آن اشتراک دارند. مثال: همه ما ایران را کشور خود می‌دانیم، از حق و حقیقت دفاع می‌کنیم، راستگویی را ارج می‌نهیم، ظلم و بی‌عدالتی را بد می‌شماریم.

۱۵

**الف** خرده فرهنگ

۱۶ خوراکی‌ها، گویش‌ها، پوشش‌ها، آداب و رسوم عروسی و عزاداری، آداب معاشرت، شیوه‌های گذران اوقات فراغت، شیوه‌های یاددهی و یادگیری، ارزش‌ها و باورهای اخلاقی، نگرش به عالم و آدم و ...

۱۷

**الف** غلط

۱۸

**الف** غلط

۱۹ لایه‌های عمیق

۲۰

**الف** صحیح

۲۱ لایه‌های عمیق

۲۲

**الف** آن بخش از فرهنگ که همه مردم یک جامعه در آن اشتراک دارند.

۲۳ آن بخش از فرهنگ که همه مردم یک جامعه در آن اشتراک دارند فرهنگ عمومی و بخش‌هایی که مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است خرده‌فرهنگ می‌گویند.

۲۴ خرده فرهنگ موافق

۲۵ الف) ۳ (ب) ۴ (ج) ۱ (د) ۲

۲۶

**الف** نادرست

۲۷

**الف** فرصت‌های

۲۸ الف) فرهنگ اساطیری (ب) فرهنگ دنیوی (فرهنگ سکولار - فرهنگ جدید غرب)

۲۹ ۱. باید قواعدش را بیاموزند و در چهارچوب آن حرف بزنند.

۲. نمی‌توانند هرگونه که دلشان بخواهد صداها، حرف‌ها، کلمات و جملات را به کار ببرند.

(صفحه ۲۳ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

۱. باید قواعدش را بیاموزد (۲۵/۵ نمره) و در چهارچوب آن حرف بزند. (۲۵/۵ نمره)
۲. نمی‌توانند هرگونه که دلشان بخواهد صداها، حرف‌ها، کلمات و جملات را به کار ببرند. (۵/۵ نمره)

۳۰ جوامع مختلف را می‌توان براساس آرمان‌ها و ارزش‌های آنها و نیز فرصت‌ها و محدودیت‌هایی که به دنبال می‌آورند، ارزیابی کرد...

۳۱ به صورت فرصت‌ها و محدودیت‌ها

۳۲

الف  
غلط

۳۳ فرصت: ورود به دانشگاه، احتمال دستیابی به شغل مورد علاقه، افزایش اعتماد به نفس، فراهم شدن زمینه ارتقای تحصیلی، دستیابی به دانش تخصصی و ...  
محدودیت: احتمال عدم دستیابی به شغل متناسب با رشته تحصیلی، احتمال قبول نشدن در رشته مورد علاقه یا دانشگاه موردنظر، افزایش مخارج، افزایش استرس

۳۴ ۱- محدودیت: منع تردد از برخی معابر، منع توقف در بعضی مکان‌ها، الزام به رعایت سرعت مشخص شده و ...

۲- فرصت: ایجاد امنیت و سرعت در اثر برقراری ترافیک مطلوب و ...

۳۵

الف  
غلط

۳۶ فرهنگ عمومی

## پاسخنامه تشریحی

۱	
الف	عمل مردم
۲	اگر مردم به آرمان‌ها و ارزش‌هایی که رعایت آنها در فرهنگ آرمانی لازم دانسته می‌شوند، عمل نکنند.
۳	اگر مردم مطابق آرمان‌های (عقاید و ارزش‌ها) جامعه خود عمل کنند.
۴	گزینه ۲: بیرون فرهنگ واقعی - درون فرهنگ واقعی
۵	مرز و محدوده فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی براساس عمل مردم تغییر می‌کند هر اندازه مردم مطابق آرمان‌ها و ارزش‌ها عمل کنند، به همان اندازه، آرمان‌ها وارد فرهنگ واقعی می‌شوند.
۶	تلاش می‌کنند که از طریق تعلیم و تربیت، زمینه تحقق هر چه بیشتر فرهنگ آرمانی و ورود آن به قلمرو فرهنگ واقعی را فراهم کنند.
۷	گزینه «۱»: فرهنگ آرمانی
۸	
الف	فرصت‌ها و محدودیت‌هایی
۹	
الف	عمل مردم
۱۰	
الف	فرهنگ واقعی
۱۱	با عمل به آرمان‌ها
۱۲	خیر همیشه فرهنگ آرمانی همان فرهنگ حق نیست. مثال: تقدیس موش در معابد هندوستان یا نژادپرستی یا ... نمونه‌هایی از فرهنگ آرمانی‌اند که مطابق با فرهنگ حق نیستند.
۱۳	
الف	عمل مردم
۱۴	جوامع مختلف با ایمان به حق، حقیقت را به فرهنگ آرمانی خود وارد می‌کنند و با عمل کردن براساس این عقاید و ارزش‌ها، آن را به فرهنگ واقعی‌شان وارد می‌نمایند.
۱۵	
الف	درست
۱۶	
الف	فرهنگ حق
۱۷	گزینه ۲: نشان دادن شیوه صحیح استفاده از علوم طبیعی
۱۸	

**الف** آرمانی

۱۹ علوم که از دو ابزار عقل و وحی بهره می‌گیرند. (علوم عقلانی و وحیانی)

۲۰ الف) ← ۵؛ آن بخش از فرهنگ که همه مردم یک جامعه در آن اشتراک دارند، «فرهنگ عمومی» نامیده می‌شود. (صفحه ۲۰ کتاب درسی)

ب) ← ۱؛ در مواردی که عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و مهارت‌های درون یک خرده فرهنگ، ناسازگار و مخالف با فرهنگ عمومی باشد، آن خرده فرهنگ را «ضد فرهنگ» می‌نامند. (صفحه ۲۰ کتاب درسی)

ج) ← ۴؛ بخش‌هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد، «فرهنگ حق» می‌باشد. (صفحه ۲۹ کتاب درسی)

د) ← ۲؛ آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل می‌کنند، «فرهنگ واقعی» نام دارد. (صفحه ۲۷ کتاب درسی)

مورد اضافی: شماره ۳ که اشاره به «فرهنگ آرمانی» دارد.

راهنمای تصحیح:

الف) ← «۵»      ب) ← «۱»      ج) ← «۴»      د) ← «۲»

(هر مورد ۲۵/۰۰ نمره)

۲۱ حق یا باطل بودن عقاید و ارزش‌ها را نمی‌توان با روش‌ها و علوم تجربی شناخت. عقل و وحی دو ابزار مهم شناخت عقاید و ارزش‌ها هستند و علمی که از این دو ابزار بهره می‌گیرند، می‌توانند درباره حق یا باطل بودن فرهنگ‌های مختلف داوری کنند.

۲۲

**الف** درست

۲۳ الف) علوم انسانی و اجتماعی

ب) علوم طبیعی

پ) علوم انسانی و اجتماعی

۲۴

**الف** صحیح

۲۵

**الف** عقل و وحی

۲۶ عقل و وحی

۲۷

بخش‌هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد، فرهنگ حق و بخش‌هایی که از نظر علمی قابل دفاع نباشد و بر اساس خرافات شکل گرفته باشد، فرهنگ باطل است.

۲۸

**الف** عقلی

۲۹

**الف** درست

۳۰

**الف** صحیح

۳۱ گزینه ۴ (حق و باطل بودن پدیده‌ها به تمایلات افراد وابسته است).

۳۲ الف) ۱ (ب) ۳ (ج) ۲ (د) ۴

۳۳ جوامع مختلف با ایمان به حق، حقیقت را به فرهنگ آرمانی خود وارد می‌کنند و با عمل کردن بر اساس این عقاید و ارزش‌ها، آنها را به فرهنگ واقعی‌شان وارد می‌نمایند.

۳۴ حقایق ثابت‌اند ولی از جهت وارد شدن به فرهنگ آرمانی و واقعی تغییرپذیرند؛ یعنی برای جوامع امکان انحراف از حق و پذیرش باطل وجود دارد. همان‌گونه که امکان خروج از باطل و روی آوردن به حق نیز وجود دارد.

۳۵

**الف** عقل - وحی

۳۶ بخش‌هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد فرهنگ حق نامیده می‌شود. مانند عقیده به توحید، وفای به عهد، عدالت و ...

۳۷ عقل و وحی

۳۸

**الف** فرهنگ حق

۳۹ حق یا باطل بودن فرهنگ (عقاید، ارزش‌ها، هنجارها، کنش‌ها) براساس آگاهی یا جهل، علاقه و توجه یا بی‌توجهی مردم جوامع مختلف نسبت به آنها تعیین نمی‌شود. ولی فرهنگ آرمانی با اعتبار دادن و توجه مردم شکل می‌گیرد.

## پاسخنامه تشریحی

۱ گزینه ۴: وقت شناس

۲ الف) ۵ - اراده قوی بیماران (بعد نفسانی) می تواند در درمان بیماری (بعد جسمانی) کمک کند.  
ب) ۳ - از نظر امام خمینی، تقوا (بعد نفسانی) باعث تغییر جهان اجتماعی ایران (بعد اجتماعی) شد.  
ج) ۱ - با افزایش بیش از اندازه غده تیروئید (بعد جسمانی) باعث عصبانی شدن افراد (بعد نفسانی) می شود.  
د) ۲ - شرایط یک جهان اجتماعی (بعد اجتماعی) می تواند انسان را صادق یا باتقوا (بعد نفسانی) تربیت کند.  
(صفحه ۳۸ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

الف) ۵ (نمره ۲/۲۵)      ب) ۳ (نمره ۲/۲۵)      ج) ۱ (نمره ۲/۲۵)      د) ۲ (نمره ۲/۲۵)

۳ بسیاری از ویژگی های هویتی مانند صفات اخلاقی و روانی را خودمان شکل می دهیم و یا در شکل گیری آن نقش و سهم زیادی داریم. به این دسته از ویژگی های هویتی، هویت اکتسابی می گویند.

(صفحه ۳۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

بسیاری از ویژگی های هویتی مانند صفات اخلاقی و روانی را که خودمان شکل می دهیم (نمره ۲/۵) و یا در شکل گیری آن نقش و سهم زیادی داریم، هویت اکتسابی نام دارد (نمره ۲/۵).

۴

الف) فردی

۵

انتسابی: ما در شکل گیری بعضی ویژگی های هویتی نقشی نداریم مانند مکان یا زمان تولد یا دختر و پسر بودن.  
اکتسابی: بسیاری از ویژگی های هویتی را خودمان شکل می دهیم یا در شکل گیری آنها نقش و سهم زیادی داریم مانند صفات اخلاقی و روانی.

۶ گزینه ۳: اثر انگشت - نژاد - زمان تولد

۷ گزینه «۲»: اکتسابی، فردی و متغیر - انتسابی، فردی و ثابت

۸ گزینه ۲ (اجتماعی، متغیر، اکتسابی - فردی، اکتسابی، متغیر)

۹

الف) هویت

۱۰

الف) گزینه ۲ (انتسابی، ثابت و فردی - اجتماعی، متغیر و اکتسابی)

۱۱ ویژگی های اکتسابی

۱۲

الف) ۲ - (انتسابی، فردی و ثابت - اکتسابی، اجتماعی و متغیر)

۱۳ گزینه ۴ (نفسانی بر جسمانی)

۱۴

الف) براساس جایگاه آنها در قبیله

ب) براساس دارایی و توان اقتصادی آنها

۱۵

الف) جسمانی بر اجتماعی

ب) اجتماعی بر نفسانی

۱۶ گزینه «۱»

۱۷ الف) تأثیر بُعد نفسانی بر جسمانی (بدن)      ب) تأثیر بعد اجتماعی بر نفسانی

۱۸ گزینه (۱) اجتماعی بر نفسانی

۱۹ انتسابی - فردی - ثابت

۲۰

الف) هویت خود

۲۱

الف) درست

۲۲ گزینه ۴- (طبیعی بر اجتماعی)

۲۳ گزینه ۲ (نفسانی بر اجتماعی)

۲۴

الف) جسمانی

۲۵ فرهنگ اسلام

۲۶

الف) صحیح

۲۷

الف) هویت خود

۲۸

الف) نفسانی

۲۹ نگاه دنیوی فرهنگ جدید غرب هرگونه دخل و تصرفی را در طبیعت و بدن مجاز می‌داند. در فرهنگ اسلام انسان خلیفه خداوند است و وظیفه عمران و آبادانی طبیعت را به عهده دارد؛ یعنی حق ندارد برخلاف اراده حکیمانه الهی در طبیعت و بدن خود تصرفاتی انجام دهد.

۳۰

الف) صحیح

۳۱

الف) صحیح

۳۲

الف) جایگاه افراد

۳۳ ۱- جسمانی بر نفسانی (ب) ۲- نفسانی بر اجتماعی (الف)

۳۴ تأثیر بعد نفسانی بر بعد اجتماعی (نام بردن ابعاد هویتی و تشخیص صحیح رابطه)

۳۵

الف) ب: جسمانی بر نفسانی

۳۶

الف) غلط

۳۷

الف) درست

ب) درست

پ) نادرست

ت) نادرست

۳۸ نشانه این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.

۳۹ ج) الهی و فطری

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) کنترل اجتماعی

۲ در تبلیغ و اقناع هر جامعه‌ای می‌کوشد تا از طریق آموزش، افراد را قانع کند که عقاید و ارزش‌های جامعه را بپذیرند. در تنبیه و مجازات؛ جامعه، کسانی را که دچار کژروی اجتماعی شده باشند، مجازات می‌کند.

۳ برای بقا و تداوم

۴ الف) تشویق و پاداش (ب) تنبیه و مجازات  
(صفحه ۴۷ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:  
الف) تشویق و پاداش (ب) تنبیه و مجازات  
(هر مورد ۵/۵ نمره)

۵ به فرایندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند و مسیری که برای شکل دادن به هویت اجتماعی افراد طی می‌شود، «جامعه‌پذیری» می‌گویند.  
(صفحه ۴۶ کتاب درسی)  
راهنمای تصحیح:

به فرایندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند (۵/۵ نمره) و مسیری که برای شکل دادن به هویت اجتماعی افراد طی می‌شود، جامعه‌پذیری می‌گویند. (۵/۵ نمره)

۶ الف) ← ۲- جامعه‌پذیری (صفحه ۴۶ کتاب درسی)  
ب) ← ۴- امر به معروف و نهی از منکر (صفحه ۴۷ کتاب درسی)  
ج) ← ۵- کژروی اجتماعی (صفحه ۴۶ کتاب درسی)  
د) ← ۳- فتوت‌نامه (صفحه ۴۹ کتاب درسی)  
مورد اضافی: «تحرک اجتماعی»: جابه‌جایی افراد از یک موقعیت اجتماعی به موقعیت اجتماعی دیگر را تحرک اجتماعی می‌گویند.  
راهنمای تصحیح:

الف) ← ۲- جامعه‌پذیری (ب) ← ۴- امر به معروف و نهی از منکر (ج) ← ۵- کژروی اجتماعی (د) ← ۳- فتوت‌نامه  
(هر مورد ۲/۵ نمره)

۷ در صورتی که جامعه روش‌های مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد.

۸

الف) تشویق و پاداش

ب) تبلیغ و اقناع

پ) تنبیه و مجازات

۹

الف) جامعه‌پذیری

۱۰

الف) کنترل اجتماعی

۱۱ تبلیغ و اقتناع: جامعه از طریق آموزش، افراد را قانع کند که عقاید و ارزش‌های جامعه را بپذیرند. تشویق و پاداش: به افرادی که مطابق ارزش‌ها و هنجارهای جامعه عمل می‌کنند، پاداش می‌دهد. تنبیه و مجازات: جامعه کسانی را که دچار کژروی اجتماعی شده باشند، مجازات می‌کند.

۱۲

الف) کژروی اجتماعی

ب) کنترل اجتماعی

۱۳

الف) خانواده

۱۴ جامعه‌پذیری

۱۵

الف) کنترل اجتماعی

۱۶

الف) صحیح

۱۷

الف) کنترل اجتماعی

۱۸

الف) به کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هستند، کژروی اجتماعی می‌گویند.

۱۹

الف) کنترل اجتماعی

۲۰

الف) گزینه ۳ (فرایند جامعه‌پذیری همواره با موفقیت همراه است.)

۲۱

الف) تحرک اجتماعی نزولی درون یک نسل یا درون‌نسلی

ب) تحرک اجتماعی کیوان نسبت به پدرش یا تحرک اجتماعی مینا نسبت به پدرش یا شغل مهندسی پتروشیمی نسبت به بقال ساده محل

۲۲

الف) نزولی

ب) افقی

۲۳

الف) بین نسلی سعودی

ب) منتقل شدن مریم یا سارا (بدون ایجاد تغییر در موقعیت شغلی آنها)

۲۴

در یک جامعه دینی و معنوی هویت‌هایی که ابعاد متعالی و الهی وجود انسان را نادیده بگیرند، به رسمیت شناخته نمی شوند.

۲۵

الف) نادرست؛ فرصت‌های پیش روی افراد برای تحرک اجتماعی و کسب هویت‌های جدید در جوامع مختلف یکسان نیست.

۲۶

گزینه (۳) سعودی - افقی

۲۷

الف) انتسابی

۲۸ اگر شخصی شغل خود را تغییر دهد اما شغل جدید، موقعیت اجتماعی او را تغییر ندهد، تحرک اجتماعی افقی دارد؛ مانند کارمندی که از یک بخش اداره به بخش دیگر منتقل می‌شود و یا ...

۲۹ عواملی مانند علم، ایمان، تقوا، هنر، مهارت، احترام و ...

۳۰ هر جامعه‌ای به تناسب عقاید و ارزش‌های خود، برخی تحرک‌های اجتماعی و تغییرات هویتی را تشویق و برخی دیگر را منع می‌کند؛ برخی هویت‌ها را می‌پذیرد و برخی دیگر را نمی‌پذیرد.

۳۱

الف) غلط

۳۲ به تناسب عقاید و ارزش‌های خود

۳۳

الف) غلط

۳۴

الف) تحرک اجتماعی

۳۵ هر جامعه‌ای به تناسب عقاید و ارزش‌های خود، تحرک اجتماعی سعودی و هویت‌های جدید کسب می‌کند. مثلاً جامعه‌ای که بر اساس ارزش‌های نژاد شکل می‌گیرد، صرفاً برای یک نژاد خاص امکان تحرک اجتماعی سعودی را فراهم می‌آورد. یا هر مثال صحیح دیگر

۳۶ افقی

۳۷

الف) انتسابی

۳۸ به‌صورت انفعالی (خودشان در آن نقشی ندارند) می‌پذیرند و به‌تدریج با فعالیت‌هایشان هویت اکتسابی خود را به دست می‌آورند و متناسب با هویت اجتماعی جدیدشان از موقعیت اجتماعی جدیدی برخوردار می‌شوند.

الف

مدیر اداره وقتی از مدیریت عزل می‌شود و به‌صورت یک کارمند عادی به کار خود ادامه می‌دهد. (یا ذکر هر مثال صحیح دیگر)

## پاسخنامه تشریحی

۱

### الف

کاستی‌ها و بن‌بست‌های

۲ اگر یک جامعه با حفظ عقاید و ارزش‌های خود با جوامع دیگر ارتباط برقرار کند و در محدودهٔ هنجارها و سبک‌های زندگی، عناصری را از جوامع دیگر بگیرد و در صورت لزوم تغییرات لازم را در آنها پدید آورد، زمینهٔ گسترش و پیشرفت خود را فراهم می‌آورد.

۳ الف) ۲: گسترش و پیشرفت جامعه

ب) ۱: تحول فرهنگی، بدون ملحق شدن به جامعهٔ مقابل

پ) ۴: تحول فرهنگی و ملحق شدن به جامعهٔ مقابل

ت) ۵: خودباختگی فرهنگی

۴ اگر فرهنگی که دچار تحول می‌شود، فرهنگی باطل باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ حق باشد، تحول فرهنگی مثبت است اما اگر فرهنگی که اعتبار اجتماعی خود را از دست می‌دهد، فرهنگ حق باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ باطل شد، تحول فرهنگی منفی است.

۵ اگر یک جامعه با حفظ عقاید و ارزش‌های خود با جوامع دیگر ارتباط برقرار کند و در محدودهٔ هنجارها و سبک‌های زندگی، عناصری را از جوامع دیگر بگیرد و در صورت لزوم تغییرات لازم را در آنها پدید آورد، زمینهٔ گسترش و پیشرفت خود را فراهم می‌آورد.

(صفحهٔ ۵۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

اگر یک جامعه با حفظ عقاید و ارزش‌های خود با جوامع دیگر ارتباط برقرار کند (۵ره نمره) و در محدودهٔ هنجارها و سبک‌های زندگی، عناصری را از جوامع دیگر بگیرد و در صورت لزوم تغییرات لازم را در آنها پدید آورد، زمینهٔ گسترش و پیشرفت خود را فراهم می‌آورد. (۵ره نمره)

۶ اگر فرهنگی که دچار تحول می‌شود، فرهنگی باطل باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ حق باشد، تحول فرهنگی مثبت است.

(صفحهٔ ۵۶ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

اگر فرهنگی که دچار تحول می‌شود، فرهنگی باطل باشد (۵ره نمره) و جهت تغییرات به سوی فرهنگ حق باشد، تحول فرهنگی مثبت است. (۵ره نمره)

۷

### الف

عقلی

۸ اگر فرهنگی که دچار تحول می‌شود، فرهنگی باطل باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ حق باشد، تحول فرهنگی مثبت است.

۹ خودباختگی جوامع غیر غربی در برابر جهان غرب را «غرب زدگی» می‌نامند.

۱۰ الف) ۲ (خودباختگی فرهنگی)

ب) ۴ (تحول فرهنگی مثبت)

پ) ۱ (علت درونی تحول فرهنگی)

ت) ۳ (علت بیرونی تحول فرهنگی)

۱۱ تغییرات هویتی تا زمانی که در چارچوب عقاید و ارزش‌های اجتماعی پذیرفته‌شده در جامعه اتفاق بیفتند و با هویت فرهنگی جامعه سازگار باشد، مورد تشویق و تأیید جامعه قرار می‌گیرد.

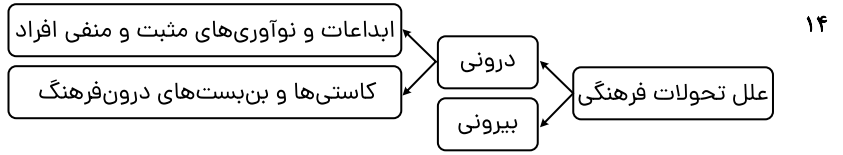
۱۲

### الف

منفی

۱۳

**الف** صحیح



۱۵ گزینه ۲: هویت فرهنگی جامعه فرصت شکل‌گیری هویت اجتماعی مناسب با خود را پدید می‌آورد.

۱۶ دچار تحول فرهنگی می‌شود.

۱۷ هویت فرهنگی جامعه، گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد است - هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی (عقاید و ارزش‌ها) جامعه و متناسب با آن شکل می‌گیرد - هویت فرهنگی جامعه، فرصت شکل‌گیری هویت‌های اجتماعی متناسب با خود را پدید می‌آورد - در برابر انواع هویت‌های اجتماعی که با عقاید و ارزش‌های آن ناسازگار باشند، مقاومت می‌کند. (دو مورد کافی است)

۱۸

**الف** صحیح

۱۹

**الف** ارتباط

۲۰ گزینه «۲»: عقاید و ارزش‌های

۲۱ عقلی

۲۲ (۱) عناصر فرهنگی جامعه دیگر را بدون تحقیق و گزینش می‌پذیرد.

(۲) چنین جامعه‌ای به روش تقلیدی عمل می‌کند.

(۳) ارتباطش را با تاریخ و فرهنگ خود از دست می‌دهد.

(۴) نه می‌تواند فرهنگ خود را تداوم ببخشد، نه قادر است به جامعه دیگری که شیفته و مبهوت آن شده است، ملحق شود. (از اینجا مانده و از آنجا رانده) (ذکر ۳ مورد کافی است).

۲۳

**الف** غرب‌زدگی

۲۴ جوامع غربی پس از رویارویی با جوامع اسلامی بدون این که به جامعه و فرهنگ اسلام بپیوندند تحولات هویتی پیدا کردند و از غرب مسیحی قرون وسطا به غرب سکولار قرون جدید تبدیل شدند و هویت جدیدی پیدا کردند.

۲۵ اقتصادی و سیاسی

۲۶ اگر یک جامعه با حفظ عقاید و ارزش‌های خود با جوامع دیگر ارتباط برقرار کند و در محدودهٔ هنجارها و سبک‌های زندگی، عناصری را از جوامع دیگر بگیرد و در صورت لزوم تغییرات لازم را در آنها پدید آورد، زمینهٔ گسترش و پیشرفت خود را فراهم می‌کند.

۲۷

**الف** هویت اجتماعی

۲۸ هویت فرهنگی جامعه تا زمانی دوام می‌آورد که عقاید و ارزش‌های مربوط به آن مورد پذیرش اعضای جامعه و برای آنها مهم باشد. هرگاه عقاید و ارزش‌ها اهمیت و اعتبار خود را نزد اعضای یک جامعه از دست بدهند، تداوم هویت فرهنگی آن جامعه با چالش‌هایی مواجه می‌شود.

۲۹ اگر فرهنگی که اعتبار اجتماعی خود را از دست می‌دهد، فرهنگ حق و جهت تغییرات به سوی فرهنگ باطل باشد، تحول فرهنگی منفی است. مانند تحول جامعه نبوی به جامعه اموی. (ذکر هر مثال صحیح هم قابل قبول است)

۳۰

الف - غلط - هویت فرهنگی جهان اجتماعی، پدیده‌ای گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد است. هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی جهان اجتماعی شکل می‌گیرد.

۳۱ به دلیل آنکه هویت جوامع را فرهنگ آنها تعیین می‌کند.

۳۲

الف  
توحیدی

۳۳ گزینه «۴»

۳۴ فرهنگ توحیدی

۳۵

الف  
دنیوی

۳۶ وقتی که به انسان و جهان نگاهی توحیدی داشته باشد.

## پاسخنامه تشریحی

۱	
الف	نادرست
۲	
الف	دنیوی
۳	
الف	هویت‌های کاذبی
۴	خودباختگی فرهنگی
۵	ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری خود را کنار گذاشتند، به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند و با پذیرش عقاید و ارزش‌های اسلامی، ایران به جهان اسلام ملحق گردید و هویت ایرانی بخشی از هویت جهان اسلام شد.
۶	به دلیل مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام
۷	
الف	آنها را به اقوام مختلف تقسیم می‌کند.
ب	در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته شده بود.
۸	الف) به دفع مهاجمان پرداخت. ب) تجربه جدیدی است که هنوز به پایان خود نرسیده است.
۹	در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب
۱۰	در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا اساطیری نیست، بلکه دنیوی است. این هویت در قالب عناوین قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود می‌شود. یا در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا اساطیری نیست، بلکه دنیوی است و آنها امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف، نظیر ترک و عرب و فارس، تقسیم می‌کنند.
۱۱	
الف	درست
۱۲	گزینه (۴) توحیدی و دینی آمیخته با اساطیر
۱۳	گزینه ۲- (اقوام مختلف ایرانی پیش از اسلام، در عقاید و ارزش‌های زرتشتی مشترک بودند).
۱۴	غرب‌زدگی - بازگشت به خویشتن - خدمات متقابل اسلام و ایران - فطرت
۱۵	اولاً درآمد نفتی کشور را محدود کنند؛ ثانیاً از انتقال آن به کشور ممانعت ورزند.
۱۶	ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری خود را کنار گذاشتند، به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند و با پذیرش عقاید و ارزش‌های اسلامی، ایران به جهان اسلامی ملحق گردید و هویت ایرانی بخشی از هویت جهان اسلام شد.
۱۷	

**الف** غلط

۱۸

- ۱ : در جنگ‌های صلیبی، مهاجمان را دفع کردند.  
 ۲ : در حمله مغول، مهاجمان را درون فرهنگ خود جذب و هضم کردند.  
 ۳ : مواجهه فرهنگ جدید غرب با جوامع و فرهنگ اسلامی تجربه جدیدی است که هنوز به پایان خود نرسیده است.

۱۹ رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته شده بود.

۲۰ مشترک بودن در عقاید و ارزش‌های زرتشتی

- ۲۱ - توحیدی یا اساطیری نیست، بلکه دنیوی است.  
 - در قالب عناوین قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود می‌شود.  
 - امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف، نظیر ترک و عرب و فارس، تقسیم می‌کند.  
 (دو مورد کافی است)

۲۲

**الف** تقلیدی به فرهنگ غرب

**ب** سرمایه‌داری

۲۳ گزینه ۲ (تجربه جدیدی که به پایان خود نرسیده)

۲۴ ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری خود را کنار گذاشتند، به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند و با پذیرش عقاید و ارزش‌های اسلامی، ایران به جهان اسلام ملحق گردید و هویت ایرانی بخشی از هویت جهان اسلام شد.

۲۵

**الف** مشرکانه

۲۶ نظریه‌پردازان غربی دنیوی شدن همه فرهنگ‌ها را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می‌دانستند و انقلاب اسلامی آنان را به تأمل در نظریات پیشین خود و بازبینی آنها فراخوانده است.

۲۷

**الف** هویت اسلامی

۲۸

**الف** دنیوی شدن

۲۹ برخی از کشورهای سلطه‌گر غرب که از سویی اقتصاد را اساس همه چیز می‌پندارند و از سوی دیگر، تمامی شیوه‌های غیراقتصادی را نابود شده می‌بینند، پاشنه آشیل ایران اسلامی را اقتصاد می‌دانند؛ از این رو جنگ اقتصادی تمام عیاری را علیه کشور ما به راه انداخته‌اند.

۳۰ ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری خود را کنار گذاشتند، به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند و با پذیرش عقاید و ارزش‌های اسلامی، ایران به جهان اسلام ملحق گردید و هویت ایرانی بخشی از هویت جهان اسلام شد.

۳۱ جوامع اسلامی دیگر با الهام گرفتن از انقلاب اسلامی ایران، هویت خود را بیرون از تصاویری که فرهنگ غربی القا می‌کرد، جست‌وجو می‌کنند.

۳۲

الف) صحیح

۳۳ تأمل در نظریات پیشین خود و بازبینی آنها

۳۴

الف) اساطیر

۳۵ در جنگ‌های صلیبی مهاجمان را دفع کردند.  
در حمله مغول مهاجمان را درون فرهنگ خود جذب و هضم کردند.  
مواجهه فرهنگ جدید غرب با جوامع و فرهنگ اسلامی تجربه جدیدی است که هنوز به پایان خود نرسیده است.

۳۶

الف) دنیوی شدن همه فرهنگ‌ها

۳۷

الف) گزینه ۲ (سیاسی و نظامی)

۳۸

الف) غلط

۳۹ الف) ۱ (ب) ۴ (ج) ۲ (د) ۳

۴۰ گزینه «۲»

## پاسخنامه تشریحی

۱

الف) درست

۲

الف) مقبولیت

۳ اگر قدرت مطابق قانون و حکم الهی باشد و تبعیت از آن نیز با رضایت و میل همراه باشد، قدرت هم مشروعیت حقیقی و هم مقبولیت اجتماعی دارد.

۴ قدرت اجتماعی هنگامی پدیدار می‌شود که انسان برای رسیدن به اهداف خود بتواند بر ارادهٔ دیگران تأثیر بگذارد و کار ارادی دیگران را به خدمت بگیرد.

۵

الف) مقبولیت

۶

الف) نادرست؛ اگر قدرت موافق با ایدئولوژی‌های ساختگی بشری باشد، مشروعیت دروغین دارد.

۷

الف) تبعیت

۸

الف) صحیح

۹

الف) مقبولیت

۱۰

الف) مشروعیت دروغین

۱۱ گزینهٔ «۲»: قدرت مقبول که به صورت رسمی پذیرفته شده باشد.

۱۲ الف) ۴ (ب) ۳ (ج) ۱ (د) ۲

۱۳

الف) غلط

۱۴ جلب تبعیت افراد

۱۵ کسانی که توان تأثیرگذاری بیشتری بر ارادهٔ دیگران دارند.

۱۶ اگر تبعیت از قدرت با رضایت و میل همراه باشد، آن قدرت مقبولیت اجتماعی دارد و اگر آن قدرت مطابق قانون و حکم الهی باشد، مشروعیت حقیقی هم دارد.

۱۷ گزینهٔ ۲) سیاست

۱۸

الف) قوانین الهی

۱۹ الف) براساس حقیقت و فضیلت (ب) دموکراسی

۲۰

الف) سیاست

۲۱

الف) دموکراسی

ب) جمهوری

۲۲ الف) براساس حقیقت و فضیلت (ب) براساس اهداف و اغراض و امیال

۲۳ الف) جوامع جاهله (ب) جمهوری (پ) دموکراسی

۲۴

الف) هژمونی

۲۵ مدینه فاضله

۲۶ با این ملاک، نظام‌های سیاسی به دو دسته تقسیم می‌شوند: نظام‌هایی که در آنها حاکم یا حاکمان براساس اهداف و اغراض و امیال خود تصمیم می‌گیرند؛ یعنی هر نوع تصمیمی را برای خود جایز می‌دانند یا آنکه حاکم یا حاکمان براساس حقیقت و فضیلت و با توجه به موازین عقلی تصمیم می‌گیرند.

۲۷ اگر نظام سیاسی به ارزش‌های فرهنگی جامعه وفادار بماند، با استفاده از مدیریت سیاسی خود، به بسط و توسعه فرهنگ کمک می‌کند و اگر از ارزش‌ها و آرمان‌های جامعه دور شود زمینه بحران‌های فرهنگی و هویتی را فراهم می‌سازد.

۲۸

الف) لیبرالیسم

ب) جمهوری

۲۹ نظام فرهنگی عقاید، ارزش‌ها و اصول حاکم بر نظام سیاسی را تأمین می‌کند و اگر عملکرد نظام سیاسی در جهت عقاید و ارزش‌های فرهنگی جامعه باشد، نظام فرهنگی مقبولیت دارد؛ اما اگر نظام سیاسی به دلایل داخلی و یا تحت تأثیر و فشار عوامل خارجی، از اصول و ارزش‌های فرهنگی خود عدول کند، نظام فرهنگی مقبولیت نظام سیاسی را کاهش می‌دهد.

۳۰ دموکراسی

۳۱

الف) فاضله

۳۲

الف) سیاست

۳۳

الف) نادرست

۳۴ نظام سیاسی لیبرال دموکراسی با فرهنگ جدید غرب که رویکردی دنیوی به عالم هستی دارد، سازگار است و در نظام سیاسی جمهوری اسلامی، قوانین و مقررات با خواست مردم و ذیل اراده و مشیت الهی شکل می‌گیرند.

۳۵

الف) لیبرال دموکراسی

ب) جمهوری اسلامی

۳۶

الف) صحیح

۳۷ نوعی نظام سیاسی است که ادعا می‌کند با خواست و اراده اکثریت مردم سازمان می‌یابد؛ هیچ حقیقت و فضیلتی را به رسمیت نمی‌شناسد؛ حکومتی دنیوی و این جهانی است.

## پاسخنامه تشریحی

۱	پایبندی به فرهنگ جامعه
۲	کاهش بیش از حد و کم سابقه رشد سالانه جمعیت
۳	
	<b>الف</b> درست
۴	آن فرهنگ بیشتر گسترش می یابد.
۵	
	<b>الف</b> سیاست های جمعیتی
۶	اگر فرهنگی که با افزایش جمعیت بسط می یابد، فرهنگ حق باشد نه فرهنگ باطل و همچنین، افراد و اعضای آن فرهنگ حاملان و عاملان فرهنگ حق باشند، افزایش جمعیت ضروری است. (صفحه ۸۶ کتاب درسی) راهنمای تصحیح:
	اگر فرهنگی که با افزایش جمعیت بسط می یابد، فرهنگ حق باشد نه فرهنگ باطل (۵/ره نمره) و همچنین، افراد و اعضای آن فرهنگ حاملان و عاملان فرهنگ حق باشند، افزایش جمعیت ضروری است. (۵/ره نمره)
۷	۱- بالا رفتن سن ازدواج ۲- افزایش بی ثباتی ۳- فروپاشی خانواده ها و طلاق ۴- رفاه زدگی ۵- مصرف گرایی ۶- هزینه پنداشتن فرزندان (صفحه ۸۶ کتاب درسی) راهنمای تصحیح:
	۱- بالا رفتن سن ازدواج ۲- افزایش بی ثباتی ۳- فروپاشی خانواده ها و طلاق ۴- رفاه زدگی ۵- مصرف گرایی ۶- هزینه پنداشتن فرزندان (ذکر چهار مورد کافی است، هر مورد ۲۵/ره نمره)
۸	
	<b>الف</b> نادرست
	<b>ب</b> درست
۹	
	<b>الف</b> نظام سیاسی
۱۰	بالا رفتن سن ازدواج، افزایش بی ثباتی، فروپاشی خانواده ها و طلاق، رفاه زدگی، مصرف گرایی و هزینه پنداشتن فرزندان
۱۱	
	<b>الف</b> سیاست های جمعیتی
۱۲	گزینه ۳- (گسترش فرهنگ)
۱۳	افزایش و کاهش جمعیت
۱۴	
	جمعیتی که جامعه زمینه ساز گسترش فرهنگ آن است کاهش جمعیتی که جامعه امکان تسلط جوامع و فرهنگ های دیگر بر آن جامعه را فراهم می آورد از این رو تأمین جمعیت

مناسب برای یک جامعه، مسئله‌ای هویتی است.

۱۵ سیاست‌های جمعیتی

۱۶ کاهش جمعیت یک جامعه نیز به محدود شدن گستره فرهنگ آن منجر می‌شود و امکان تسلط جوامع و فرهنگ‌های دیگر بر آن جامعه را فراهم می‌آورد. از این رو تأمین جمعیت مناسب برای یک جامعه، مسئله‌ای هویتی است.

۱۷

**الف** کاهش جمعیت

۱۸ جمعیت مناسب

۱۹ کاهش جمعیت یک جامعه به محدود شدن گستره فرهنگ آن منجر می‌شود و امکان تسلط جوامع و فرهنگ‌های دیگر بر آن جامعه را فراهم می‌آورد. از این رو تأمین جمعیت مناسب برای یک جامعه، مسئله‌ای هویتی است.

۲۰

**الف** صحیح

۲۱ گزینه «۱»: حاملان و عاملان آن، بیشتر باشند

۲۲

**الف**

وقتی یک جامعه با کاهش یا افزایش جمعیت مواجه می‌شود، نظام سیاسی آن برای حل مشکل جمعیت چاره‌اندیشی می‌کند و با همراهی و همکاری مردم تدابیر و راه‌حلهایی را به اجرا درمی‌آورد.

۲۳ با اجرای قانون اساسی و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی

۲۴ اولاً درآمد نفتی کشور را محدود کنند؛ ثانیاً از انتقال آن به کشور ممانعت ورزند.

۲۵

**الف** اقتصاد

۲۶ گزینه ۱: ایجاد اقتصاد وابسته

۲۷

**الف** اقتصاد مقاومتی

۲۸ ۱- باعث شکل‌گیری تولید ملی ضعیف و شکننده‌ای می‌شود که مستقیم و غیرمستقیم به نفت وابسته است.

۲- دولت بزرگی به وجود می‌آید که می‌کوشد به کمک درآمدهای نفتی و نه رواج کسب‌وکار، رفاه اقتصادی را تأمین کند.

۳- می‌تواند در کوتاه‌مدت احساس رفاه بیشتری را آن هم با نوسانات زیاد برای مردم به ارمغان بیاورد؛ اما پایدار نیست.

۴- وضعیت شکننده‌ای را به وجود می‌آورد که زمینه سوءاستفاده قدرت‌های جهانی را فراهم می‌آورد.

(صفحه ۸۹ کتاب درسی)

راهنمای تصحیح:

۱- باعث شکل‌گیری تولید ملی ضعیف و شکننده‌ای می‌شود که مستقیم و غیرمستقیم به نفت وابسته است.

۲- دولت بزرگی به وجود می‌آید که می‌کوشد به کمک درآمدهای نفتی و نه رواج کسب‌وکار، رفاه اقتصادی را تأمین کند.

۳- می‌تواند در کوتاه‌مدت احساس رفاه بیشتری را آن هم با نوسانات زیاد برای مردم به ارمغان بیاورد؛ اما پایدار نیست.

۴- وضعیت شکننده‌ای را به وجود می‌آورد که زمینه سوءاستفاده قدرت‌های جهانی را فراهم می‌آورد.

(ذکر دو مورد کافی است، هر مورد ۵/۵ نمره)

۲۹ اگر به‌درستی از آن استفاده نشود، می‌تواند اقتصادی وابسته ایجاد کند که رشد و افول آن، به قیمت و درآمد نفت وابسته است. چنین اقتصادی به‌دلیل آنکه درآمدی هنگفت و بدون زحمت ایجاد می‌کند، باعث شکل‌گیری تولید ملی ضعیف و شکننده می‌شود که مستقیم و غیرمستقیم وابسته به نفت است. / دولت بزرگی به‌وجود می‌آید که می‌کوشد به کمک درآمدهای نفتی و نه رواج کسب‌وکار، رفاه اقتصادی را تأمین کند. / این وضعیت می‌تواند در کوتاه‌مدت احساس رفاه بیشتری را آن هم با نوسانات زیاد برای مردم به ارمغان آورد؛ اما پایدار نیست. / وضعیت شکننده‌ای را به وجود می‌آورد که زمینه سوءاستفاده قدرت‌های جهانی را فراهم می‌آورد. (ذکر دو مورد کافی است).

۳۰ برخی از کشورهای سلطه‌گر غرب که از سویی اقتصاد را اساس همه چیز می‌پندارند و از سوی دیگر، تمامی شیوه‌های اقتصادی غیرسرمایه‌داری را نابود شده می‌بینند، پاشنه آشیل ایران اسلامی را اقتصاد می‌دانند.

۳۱ گزینه (۳) احساس رفاه بیشتر در کوتاه‌مدت

۳۲

**الف** سرمایه‌داری

۳۳ الف) ۴ (اقتصاد مقاومتی) ب) ۳ (اقتصاد ایران) ج) ۲ (اقتصاد سرمایه‌داری) د) ۵ (اقتصاد تک‌محصولی)

۳۴ آرمان بازسازی هویت اقتصادی خود را با اجرای قانون اساسی و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی تعقیب می‌کند.

۳۵ حمایت از تولید ملی یعنی کمک به صنعت کشور برای تولید کالایی با کیفیت و قیمت مناسب. وظیفه دولت: ارائه تسهیلات به تولیدکننده، ممنوعیت واردات کالاهای مشابه داخلی، افزایش تعرفه‌های گمرکی بر کالاهای وارداتی. وظیفه تولیدکننده: کنار گذاشتن سودجویی و فرصت‌طلبی و خدمت به مردم و جامعه به‌عنوان هدفی مهم.

۳۶ - ایجاد درآمدی هنگفت و بدون زحمت  
- شکل‌گیری تولید ملی ضعیف و شکننده وابسته به نفت  
- به وجود آمدن دولت بزرگی که به‌کمک درآمدهای نفتی رفاه اقتصادی را ایجاد می‌کند نه رواج کسب‌وکار  
- فراهم شدن زمینه سوء استفاده قدرت‌های جهانی  
(ذکر ۲ مورد کافیست)

۳۷

**الف** غلط

۳۸ دستاوردها: ارتقای شاخص‌های بهداشت و درمان، پیشرفت در صنایع هسته‌ای و نانو، مقابله با تحریم‌ها و ...  
معضلات: تورم، بیکاری، وابستگی به نفت، توزیع نابرابر درآمد و امکانات، تجمل‌گرایی و مصرف‌گرایی و ...